

บทที่ 2

โครงเรื่อง การดำเนินเรื่องและตัวละคร : นัยยะและคติความเชื่อทางคริสต์ศาสนา

โครงเรื่อง การดำเนินเรื่องและตัวละครในเรื่อง *เดอะ ดีไวน์ คอมเมดี้* สามารถวิเคราะห์ตามนัยยะและคติความเชื่อทางคริสต์ศาสนา โครงเรื่องประกอบด้วยสองส่วนคือ โครงเรื่องใหญ่และโครงเรื่องรองในแต่ละภาค โครงเรื่องใหญ่คือ การเดินทางของตัวละครเอกค้นเตจากนรกภูมิแดนชำระบาปและสิ้นสุดที่อาณาจักรสวรรค์ โครงเรื่องรองคือการที่ค้นเตประสบกับเหตุการณ์และตัวละครต่างๆ ในภาคนรก ภาคแดนชำระบาปและภาคสวรรค์ โครงเรื่องรองเป็นสิ่งที่สนับสนุนให้โครงเรื่องใหญ่เด่นชัดขึ้นมา เช่นแนวคิดเกี่ยวกับบาป การชำระบาปและอาณาจักรสวรรค์ ดังนั้นการดำเนินเรื่องจึงเป็นการสร้างให้ตัวละครเอกเผชิญบุคคล เหตุการณ์และสถานที่ในดินแดนทั้งสามอันมีผลต่อพัฒนาการของเรื่องและนำตัวละครเอกไปสู่จุดจบของเรื่อง จะเห็นได้ว่าผู้ประพันธ์สร้างตัวละครมากมายบรรจุไว้ในดินแดนทั้งสามเพื่อเป็นช่องทางในการวิพากษ์วิจารณ์สังคมร่วมสมัยผ่านบทสนทนาที่สร้างจากจินตนาการและข้อเท็จจริง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าโครงเรื่อง การดำเนินเรื่องและตัวละครถูกสร้างขึ้นมาจากนัยยะและความเชื่อทางคริสต์ศาสนา เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิพากษ์วิจารณ์สังคมร่วมสมัย

2.1 การเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่องและการปิดเรื่อง

ผู้ประพันธ์ตั้งจุดมุ่งหมายของการประพันธ์เรื่อง*เดอะ ดีไวน์ คอมเมดี้* ว่าเป็นการนำมนุษย์ผู้อยู่ในสภาวะแห่งความทุกข์ไปสู่สภาวะแห่งความสุข ดังนั้นการเปิดเรื่องจะมีปมปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้ตัวละครเอกตกอยู่ในสภาวะแห่งความทุกข์แสนสาหัส การดำเนินเรื่องจึงเป็นความพยายามของผู้ประพันธ์ในการแสดงให้เห็นวิถีทางแห่งการหลุดพ้นจากความทุกข์ตามคติความเชื่อทางคริสต์ศาสนา และปิดเรื่องด้วยการประสบผลสำเร็จคือตัวละครสามารถพบทางรอดอันเป็นนิรันดร์ วรรณกรรมเรื่องนี้เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับโลกหลังความตายตามความเชื่อของชาวคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ดังนั้นสภาวะแห่งความทุกข์ถูกแทนด้วยนรกภูมิ วิถีทางไปสู่ความรอดถูกแทนด้วยแดนชำระบาปและจุดหมายสูงสุดถูกแทนด้วยอาณาจักรสวรรค์ เราจึงเห็นความสอดคล้องของจุดมุ่งหมายในการประพันธ์กับการเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่องและการปิดเรื่องของวรรณกรรมเรื่องนี้

2.1.1 การเปิดเรื่อง

การเปิดเรื่องปรากฏในกัณฑ์ 1 และ 2 ของภคนรกเป็นการบรรยายสภาวะทางจิตใจของตัวละครเอก ฉากและบรรยากาศของเรื่องทำให้เราทราบว่าตัวละครเอกตกอยู่ในสภาวะแห่งความทุกข์อย่างแสนสาหัส ฉากเปิดเรื่องเป็นป่ามืดทึบมีสัตว์ร้ายสามชนิด ในเวลาพลบค่ำที่รายล้อมด้วยหุบเขา บรรยากาศโดยรอบน่าสะพรึงกลัว แต่ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงวิถีทางที่ตัวละครเอกจะหลุดพ้นจากสภาวะแห่งความทุกข์ โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องเดินทางผ่านภพทั้งสาม ดังนั้นการเปิดเรื่องเป็นการบอกจุดเริ่มต้นของปมปัญหาและการคลี่คลายของปมปัญหาของตัวละครเอก

2.1.1.1 ต้นเตเริ่มเดินทางในวันศุกร์ใหญ่ ปี ค.ศ. 1300

การวิเคราะห์วันที่ เดือนและปีคริสต์ศักราชของการเปิดเรื่องทำให้ทราบบริบททางสังคมและการเมือง เราสามารถรู้ปีคริสต์ศักราชของการดำเนินเรื่องได้จากการคำนวณจากสิ่งที่เขาบอก และข้อมูลอัตชีวประวัติของผู้ประพันธ์ซึ่งปีคริสต์ศักราชที่คำนวณได้มีส่วนสำคัญต่อการอ่านบทกวีเรื่องนี้ทั้งส่วนของรายละเอียดและการตีความสภาพทางสังคมและการเมือง

Half way along the road we have to go,
I found myself obscured in a great forest,
Bewildered, and I knew I had lost the way.

Inferno 1. 1-3.

ในยุคกลางมีทัศนคติต่ออายุขัยของคนโดยเฉลี่ยประมาณ 70 ปี ข้อความดังกล่าวบอกว่าต้นเตเดินทางมาได้ครึ่งทางชีวิตซึ่งหมายถึง 35 ปี ส่วนข้อมูลอัตชีวประวัติบอกว่าผู้ประพันธ์เกิดปี ค.ศ. 1265 เมื่อคำนวณจึงทราบว่าปี ค.ศ. 1300 คือปีที่การเดินทางในเรื่องเกิดขึ้น

วันที่และเดือนมีความสำคัญในการสร้างบรรยากาศและมีความสัมพันธ์กับศาสนประวัติ วันที่ต้นเตหลงทางในป่ามืดสามารถตีความได้หลายวัน แต่วันที่มีเหตุผลสนับสนุนและยอมรับกันมากที่สุดก็คือ ตอนพลบค่ำของวันพฤหัสบดีก่อนเทศกาลอีสเตอร์ ซึ่งเป็นวันที่พระเยซูร่วมรับประทานอาหารเย็นมื้อสุดท้ายกับเหล่าอัครสาวก ผู้ประพันธ์อาจจะต้องการเชื่อมโยงกับบรรยากาศของวันอาหารเย็นมื้อสุดท้ายกับสภาวะโศกเศร้ามีดมนในใจที่ต้นเตกำลังเผชิญอยู่จากการหลงทางในป่ามืดที่เขาไม่สามารถที่จะหาทางออกได้

The time was the beginning of the morning;
And the sun was climbing in company with those stars
Which were with him when the divine love
First set those lovely thing in motion;

Inferno 1. 37-40.

จากข้อความนี้เราสามารถทราบช่วงวันที่และเดือนได้ว่าเป็นช่วงวันที่ 21 มีนาคมซึ่งเป็นสัปดาห์ศักดิ์สิทธิ์ (holy week) หรือช่วงเทศกาลอีสเตอร์ เวลาที่พระอาทิตย์สถิตในราศีมีน ชาวคริสต์เชื่อว่าเป็นช่วงเวลาที่มีพระผู้เป็นเจ้าทรงสร้างดวงดาวบนท้องฟ้า ดังนั้นการหลงทางของคันเตจึงเริ่มขึ้นในช่วงพลบค่ำของวันพฤหัสบดีศักดิ์สิทธิ์คาบเกี่ยวมาถึงเช้ามืดของวันศุกร์ใหญ่ของปี ค.ศ. 1300 บรรยากาศอันน่าสะพรึงกลัวในป่าที่บดอบพลบค่ำของวันพฤหัสบดีเป็นการปูพื้นสร้างบรรยากาศได้อย่างกลมกลืน และมีความเกี่ยวเนื่องกับศาสนประวัติของพระเยซูด้วย เพราะว่าคืนที่พระเยซูเสวยพระกระยาหารคืนสุดท้ายกับสาวกของพระองค์ก่อนถูกตรึงกางเขนในวันรุ่งขึ้นหรือวันศุกร์ใหญ่ และเมื่อนำมาเปรียบกับการเดินทางจาริกของคันเตที่กำลังจะเริ่มขึ้นจริงๆ ในวันศุกร์ เราจะเห็นถึงความสอดคล้องของวันและเวลาเพราะว่าวันศุกร์ใหญ่คือวันที่พระเยซูถูกตรึงกางเขน ชาวคริสต์เชื่อว่าเป็นวันที่ภารกิจการไถ่บาปของพระเยซูเสร็จสมบูรณ์และเป็นวันที่พระผู้เป็นเจ้าทรงอภัยโทษให้มนุษย์โดยพระเยซูยอมรับโทษแทนมนุษย์ทุกคน อาจเพราะเหตุนี้ที่วันศุกร์ใหญ่เป็นการเริ่มต้นการเดินทางจาริกของคันเตเพื่อกลับไปสู่อาณาจักรแห่งพระผู้เป็นเจ้า และการเดินทางครั้งนี้มีความหมายครอบคลุมไปถึงการเดินทางของมนุษย์ทุกคนเพื่อกลับไปสู่อาณาจักรของพระผู้เป็นเจ้าหรือหนทางไปสู่ความรอดอันเป็นนิรันดร์

ผู้ประพันธ์มีเหตุผล 3 ประการในการเลือกปี ค.ศ.1300 เป็นปีแห่งการเดินทางจาริกของคันเต ประการแรก ปีนี้มีความสำคัญต่อตัวเอง เพราะได้เข้าดำรงตำแหน่งคณะผู้บริหารเมืองฟลอเรนซ์ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เขาต้องถูกเนรเทศออกจากเมืองด้วยเหตุผลทางการเมือง ประการที่สองความสำคัญต่อเมืองฟลอเรนซ์คือ เกิดเหตุการณ์การปะทะกันอย่างรุนแรงถึงขั้นนองเลือดเกิดเหตุการณ์การปะทะกันอย่างรุนแรงถึงขั้นนองเลือดระหว่างฝ่ายเกวลท์ดำและและเกวลท์ขาว ประการสุดท้ายมีความสำคัญต่อคริสตจักร คือพระสันตะปาปาโบนิฟาเซที่ 8 (Boniface 8) ได้ประกาศให้เป็นปีเฉลิมฉลองศักราชใหม่ โดยการออกบัญญัติว่าคริสต์ชนที่เดินทางมาจาริกแสวงบุญที่มหาวิหารเซนต์ปีเตอร์และโบสถ์อีก 7 แห่ง (Basilicas) ในกรุงโรมจะได้รับการอภัยโทษบาปเทียบเท่ากับนักรบในสงครามครูเสดเพื่อเป็นการรำลึกถึงการหันกลับไปหาพระผู้เป็นเจ้าของคริสต์ชน

2.1.1.2 คันเตเผชิญสัตว์ร้ายทั้ง 3 ในป่าลึก

สัตว์ร้าย 3 ตัวและป่าลึกมีความหมายในเชิงสัญลักษณ์ ในตอนแรกเราจะเห็นความพยายามของคันเตที่จะออกจากป่าลึก แต่ก็มิอุปสรรคอันเนื่องมาจากสัตว์ป่าทั้งสามชนิดได้แก่ เสือดาว สิงโตและสุนัขป่า ตัวละครสัญลักษณ์ทั้งสามสามารถตีความพาดพิงถึงสังคมร่วมสมัยได้ด้วยซึ่งหมายถึง ความหยิ่งถำพองของชาวฟลอเรนซ์ ความทะเยอทะยานอยากของกษัตริย์ราชวงศ์คาเปเทียนและความโลภของสถาบันศาสนาตามลำดับ เมื่อพิจารณาจากปี ค.ศ.1300 ป่าลึก

ที่ดันเตหลงวนอยู่นั้นเป็นตัวแทนของความผิด ความชั่วและบาปทุจริต หรือสภาวะที่มีคตินของเมืองฟลอเรนซ์และวิกฤตศรัทธาต่อสถาบันศาสนาของชาวคริสต์ในยุคนั้น

สัตว์สามตัวยังหมายถึงบาปหนัก 3 ประการอาทิ ราคะตัณหา ความหยิ่งลำพองและความโลภ ดังนั้นสาเหตุเบื้องต้นที่มนุษย์ไม่สามารถมีชีวิตที่บริสุทธิ์ได้เพราะว่าติดข้องในราคะตัณหาซึ่งมีเสียดาวเป็นสัญลักษณ์ของบาปประการแรก

And somehow it managed to stay in front of me

In such a manner that it blocked my way so much

That I was often forced to turn back the road I had come.

Inferno 1. 34-36.

ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ผู้ติดข้องในราคะตัณหาจะไม่สามารถพัฒนาชีวิตไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น เพราะราคะตัณหาเปรียบเสมือนสิ่งกีดขวางหนทางไปสู่ทางรอด นอกจากจะหมายถึงคนโดยทั่วไปแล้วเขายังเจาะจงไปที่ชาวเมืองฟลอเรนซ์กับสภาพสังคมที่ฟอนเฟะในเมือง

บาปประการที่สองคือความหยิ่งลำพองและความทะเยอทะยานซึ่งมีสิงโตเป็นสัญลักษณ์

When he came, he made his way towards me

With head high, and seemed ravenously hungry,

So that the air itself was frightened of him;

Inferno 1. 46-48.

ภาพของสิงโตกำลังชูคอสูงและมีกิริยาที่หิวกระหายเป็นสัญลักษณ์ของความหยิ่งลำพอง ชาวคริสต์เชื่อว่าความหยิ่งลำพองอวดดีเป็นที่มาของบาปทุจริตที่ทำให้ชีวิตมนุษย์ตกต่ำยิ่งขึ้นในสายตาของพระเจ้าและเมื่อตีความให้สอดคล้องกับบริบททางการเมืองสิงโตหมายถึงกษัตริย์ในราชวงศ์คาเปเทียน เนื่องจากความทะเยอทะยานอยากที่จะครอบครองอิตาลีเป็นความปรารถนาที่เกินความสามารถและอวดดีของกษัตริย์ในราชวงศ์คาเปเทียน ซึ่งมีที่มาจากความคิดที่ว่าอำนาจการปกครองอันสูงสุดควรเป็นของจักรพรรดิแห่งอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์

สุนัขป่าเป็นสัญลักษณ์ของบาปประการที่สามและเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้ดันเตหมดกำลังใจในการหาหนทางออกไปจากป่ามืด

And a she-wolf, who seemed, in her thinness,

To have nothing but **excessive appetites,**

And she has already made many miserable.

Inferno 1. 49-51.

จะพบว่าในบรรดาสัตว์ร้ายทั้งสามตัวสุนัขป่าทำให้ดันเตหือแท้และหมดหวังที่จะหาทางออกจากป่าลึก จากบริบททางการเมืองสุนัขป่าหมายถึงความโลภของสถาบันศาสนา ซึ่งนับวันก็

ยิ่งหมกมุ่นและกระหายอำนาจทางการเมืองมากขึ้นจนต้องเข้ามาก้าวท้าวกิจการทางการเมืองของฝ่ายอาณาจักร เมื่อพิจารณาอัตชีวประวัติของผู้ประพันธ์จะเห็นความเกี่ยวเนื่องระหว่างสุนัขป่ากับความโลภของพระสันตะปาปาโบนิฟาเซที่ 8 เพราะในเรื่องคันเตพายัพและหมกค้ำใจเมื่อเจอกับสุนัขป่าและในชีวิตจริงพระสันตะปาปาโบนิฟาเซที่ 8 ก็ทำให้ถูกเนรเทศออกจากเมืองฟลอเรนซ์

เมื่อพิจารณาจากตัวละครคันเตและปี ค.ศ. 1300 ภาพลักษณ์ของป่าลึกและสัตว์ร้ายทั้งสามคือสภาวะจิตใจและสภาพสังคมที่เลวร้ายซึ่งทุกคนกำลังเผชิญอยู่ สืบเนื่องจากการที่คันเตพยายามจะหาทางออกด้วยความกระวนกระวายใจ แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเพราะสภาพของเขาดอนนี้เปรียบเหมือนผู้มีวิชาและขาดผู้ชี้แนะแนวทาง ดังนั้นคันเตเป็นตัวแทนของมนุษย์ที่ต้องเผชิญหน้ากับกิเลสตัณหา ความหยิ่งผยองและความโลภ และมีความกดดันจากสภาพภายนอกซึ่งได้แก่ความขู่ขู่จากกามราคะและวัตถุนิยมของสังคมในเมืองฟลอเรนซ์ การคุกคามทางการเมืองจากฝรั่งเศสซึ่งก่อให้เกิดสงครามทั่วดินแดนอิตาลี และความโลภจากสถาบันศาสนาซึ่งมิได้เป็นผู้นำทางจิตใจแต่กลับหันมาแสวงหาอำนาจทางการเมือง อาจกล่าวได้ว่าผู้ประพันธ์วิพากษ์วิจารณ์สภาวะจิตใจของผู้คนและสังคมร่วมสมัยผ่านสัญลักษณ์สัตว์ร้าย 3 ตัวและป่าลึกกล่าวคือ สภาพความวุ่นวายของสังคมและการเมืองร่วมสมัย ทั้งที่เมืองฟลอเรนซ์และอิตาลี และสภาวะจิตใจของคนร่วมสมัยที่เต็มไปด้วยไฟราคะ ความหยิ่งทรนง และความโลภทะยานอยาก

2.1.1.3 คันเตพบผู้นำทางสู่ดินแดนทั้งสาม

วิถีทางหลุดพ้นจากสภาวะแห่งความทุกข์คือการปฏิบัติตนตามหลักการของเหตุผลและความรักในองค์พระผู้เป็นเจ้า เมื่อคันเตตกอยู่ในสภาวะที่สับสนและไม่มีที่พึ่งทางจิตใจแต่ในแวบหนึ่งภายในใจเขาได้หวนนึกถึงการมีสติสัมปชัญญะและความมีเหตุมีผลซึ่งทำให้เขาสามารถรวบรวมร่างกายและแรงใจฟันฝ่าอุปสรรคที่เผชิญอยู่ตรงหน้าไปได้ โดยในเรื่องตัวละครเวอร์จิลปรากฏกายขึ้น

While I rushed headlong to the lower slopes,
Before my eyes a man offered himself,
One who, for long silence, seemed to be hoarse.

Inferno 1. 61-63.

จากเหตุการณ์ตอนนี้ ตัวละครเวอร์จิลเป็นสัญลักษณ์ของเหตุผล เพราะว่าเสียงแห่งเหตุผลได้เงียบงันอยู่เป็นเวลานานซึ่งหมายถึงสภาวะแห่งทุกข์ในใจของคันเตตั้งแต่เปิดเรื่อง แต่ว่าตอนนี้คันเตเริ่มมีสติสัมปชัญญะและตั้งจิตมั่นอยู่บนพื้นฐานแห่งเหตุผลมากกว่าความหวาดกลัว

เหตุผลอย่างเดียวกันไม่เพียงพอที่จะนำทางมนุษย์สู่ทางรอดอันเป็นนิรันดรเพราะความรักในองค์พระผู้เป็นเจ้าคือสิ่งจะอันเป็นนิรันดร จากแนวคิดดังกล่าวผู้ประพันธ์จึงให้คันเตสำนึกในความเป็นปุถุชนผู้ต่ำต้อยด้อยคุณค่าและให้เวอร์จิลบรรยายถึงความรักที่พระผู้เป็นเจ้าทรงประทานให้มนุษย์ทุกคนไม่ว่าผู้นั้นจะต่ำต้อยสักเพียงใด โดยผ่านจากพระแม่มารีผู้นิรมลทรงห่วงใยคันเตและทรงมีบัญชาให้นักบุญลูซิสังเบอาตรีเซลงไปที่นรกชั้นลิมโบ (Limbo) เพื่อขอร้องให้เวอร์จิลเป็นผู้นำทางคันเตออกจากป่าทึบ

When **three such ladies care for you in heaven,**
 Busying themselves about you in that court
 And I report so promisingly to you?"

Inferno 2. 124-126.

เหตุการณ์ตอนนี้แสดงให้เห็นถึงความรักที่พระผู้เป็นเจ้าทรงมีต่อคันเต เมื่อพระองค์ทรงเมตตาประทานความรักให้คันเตถึงเพียงนี้แล้ว เขาจึงควรน้อมรับพระเมตตาด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ โดยการยอมปฏิบัติตามพระประสงค์ของพระองค์โดยการรับพระพรหรรษาจากพระองค์ด้วยการรับภารกิจการเดินทางผ่านภพทั้งสามโดยมีเวอร์จิลและเบอาตรีเซเป็นผู้นำทาง ดังนั้นเบอาตรีเซเป็นสัญลักษณ์แห่งพระพรหรรษาแห่งพระผู้เป็นเจ้า

'How generous she was to give her assistance!
 And how courteous you were, to obey her so quickly,
 And she proffered her help and spoke the truth!
My heart is now so set in its desire
To come with you and it is your words that have done this
That I am back again with my first intention.

Inferno 2. 133-138.

จากเหตุการณ์ดังกล่าวหนทางที่จะหลุดพ้นจากความทุกข์คือ การปฏิบัติตามหลักเหตุผลและรักพระผู้เป็นเจ้าอย่างสุดจิตสุดใจซึ่งหมายถึงการปฏิบัติตามพระประสงค์แห่งพระองค์

2.1.2 การเดินทางสู่ดินแดนทั้งสาม *

ผู้ประพันธ์สร้างนรกภูมิ แคนซาระบาปและอาณาจักรสวรรค์ตามความเชื่อในคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกซึ่งเชื่อว่า เมื่อเสียชีวิตลงวิญญาณจะไปสถิตในแดนนรก แคนซาระบาปและสวรรค์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรกระทำเมื่อครั้งมีชีวิตอยู่ ดังนั้นนรกภูมิจึงเป็นที่กักขังและลง

* ภาพประกอบที่ภาคผนวก รูปที่ 1 หน้า 195.

โทษควงวิญญาณคนบาป แคนชำระบาปจึงเป็นสถานที่ชำระบาปของผู้ที่สำนึกตนว่ามีบาป และ อาณาจักรสวรรค์จึงเป็นสถานที่ของผู้ที่เชื่อในพระเยซูและพระเจ้า นอกจากความเชื่อเกี่ยวกับโลกหลังความตายแล้วเขายังได้นำเสนอความเชื่อและหลักคำสอนตามหลักคริสต์ศาสนา เช่น ความเชื่อเรื่องบาปกำเนิด บาปหนัก 7 ประการ คุณธรรมทางเทววิทยา 3 ประการ คุณธรรมหลัก 4 ประการ หลักความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์ และหลักความรักระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า นอกจากการเสนอหลักธรรมในคริสต์ศาสนาแล้ว เขายังสอดแทรกคำวิพากษ์วิจารณ์สังคมและการเมืองร่วมสมัยผ่านบทสนทนาของตัวละครที่บรรจุในแดนทั้งสาม เราอาจกล่าวได้ว่าวรรณกรรมเรื่องนี้เปรียบเสมือนบันทึกความเชื่อและความศรัทธาของผู้ประพันธ์และทัศนะที่เขามีต่อสังคมและการเมืองร่วมสมัย

2.1.2.1 นรกภูมิ

นรกภูมิมีที่มาจากจินตนาการและความเชื่อความศรัทธาในคริสต์ศาสนา นรกภูมิเป็นห้วงขนาดมหึมาอยู่ภายใต้เมืองเฮรุธาเลมมีลักษณะเป็นรูปกรวยลึกลงไปถึงจุดศูนย์กลางโลก ภายในกรวยมีลักษณะคล้ายอฒจันทร์ลดหลั่นกันลงไปเรื่อย ๆ จนถึงชั้นสุดท้ายซึ่งเป็นที่สถิตของ ลูซิเฟอร์ (Lucifer) ผู้เป็นประมุขครอบครองอาณาจักรแห่งความทุกข์ การดำเนินเรื่องเริ่มต้นที่แนวคิดเกี่ยวกับเจตจำนงเสรี ความเชื่อเรื่องบาปกำเนิด และเรื่องของบาปเบาและบาปหนักอันได้แก่บาปที่เกิดจากความปรารถนาทางร่างกาย บาปจากการกระทำรุนแรง การฉ้อฉลหลอกลวง และการทรยศ และเขาสร้างฉากการลงทัณฑ์ตามหลักการชดใช้โทษบาป (retaliation) ยกตัวอย่างเช่น พวกกระหายเลือดชอบฆ่าฟันคนอื่นจะถูกลงโทษให้แช่อยู่ในแม่น้ำเลือดเดือดและมีสัตว์ประหลาดยิงธนูใส่ อาจกล่าวได้ว่าบาปทุกประเภทที่ผู้ประพันธ์นำเสนอในนรกภูมิคือการกระทำผิดหลักความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์และความรักระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า

2.1.2.1.1 การเดินทางสู่ทางเข้านรกภูมิ

ผู้ประพันธ์นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความเที่ยงธรรมและความเมตตาแห่งพระเจ้า (Justice of God, God's mercy) ที่ ปากทางเข้านรกภูมิ (Vestibule of Hell) เขาบอกว่านรกภูมิและผู้รับโทษทัณฑ์คือตัวอย่างของความเที่ยงธรรมแห่งองค์พระเจ้า เนื่องจากพระองค์ทรงรักและเมตตาตามมนุษย์เท่าเทียมกันแต่มนุษย์นั่นเองเป็นผู้มีอิสระในการตัดสินใจว่าจะรับหรือปฏิเสธความรักจากพระองค์

'Through me you go into the city of weeping;

Through me you go in to the eternal pain;

Through me you go among the lost people

Justice is what moved my exalted Maker;

Inferno 3. 1-4.

ข้อความดังกล่าวได้จารึกที่ปากทางเข้านรกภูมิ จึงกล่าวได้ว่าความเที่ยงธรรมคือแนวคิดหลักของนรกภูมิดังจะเห็นได้ว่าเหตุการณ์ทุกอย่างที่เกิดในดินแดนแห่งนี้คือสิ่งสะท้อนข้อความที่จารึกอยู่ที่ปากทางเข้านรกภูมิ

การตัดสินใจเลือกกระทำการใดๆคือการใช้เหตุผล ซึ่งเป็นสิ่งที่พระเจ้าทรงประทานให้มนุษย์ทุกคน ดังนั้นผู้ที่ไม่ตัดสินใจกระทำการใดๆ ก็คือผู้ที่ปฏิเสธพระเจ้า

The world does not remember them at all.

Mercy and justice treat them with contempt:

Let us not talk about them . Look and pass on.'

Inferno 3. 49-51.

จากข้อความดังกล่าวพระเมตตาแห่งพระเจ้าคือสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์รอดพ้นจากบาปและความเที่ยงธรรมแห่งพระองค์ทำให้ผู้กระทำความผิดถูกสาปแช่ง แต่สำหรับผู้ที่ไม่ตัดสินใจกระทำการใดๆ คือผู้ที่ไม่ได้รับทั้งความเมตตาและความเที่ยงธรรม ดังนั้นสวรรค์และนรกจึงไม่มีที่สำหรับพวกเขา จากเหตุการณ์ดังกล่าวปากทางเข้าจึงเป็นสถานที่ลงทัณฑ์ผู้ที่ไม่ประกอบทั้งกรรมดีและกรรมชั่วดังนั้นพวกเขาจึงเป็นพวกที่ไม่มีชะตากรรมใดๆ เพราะพวกเขาดำเนินชีวิตด้วยความว่างเปล่า ความเมตตาและความเที่ยงธรรมจึงไม่สามารถเข้ามาตัดสินการกระทำของพวกเขาได้ ซึ่งหมายความว่าดินแดนในนรกภูมิ แดนชำระบาปและอาณาจักรสวรรค์คือสภาวะที่เกิดจากความเที่ยงธรรมและความเมตตาแห่งองค์พระเจ้า

2.1.2.1.2 การเดินทางในนรกภูมิทั้ง 9 ชุม*

โครงสร้างของนรกแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ นรกส่วนบนและนรกส่วนล่าง นรกส่วนบนประกอบด้วยนรกชุมที่ 1 ถึง 5 เป็นสถานที่ลงโทษบาปที่เกิดจากความปรารถนาทางร่างกาย (Sin of the Appetites) ซึ่งเป็นบาปที่ส่งผลร้ายแก่ตัวผู้กระทำมากกว่าบุคคลอื่น นรกส่วนล่างประกอบด้วยนรกชุมที่ 6 ถึง 9 ซึ่งลงโทษผู้ที่มีบาปหนักซึ่งเป็นบาปที่เกิดจากความรุนแรง (violence) การฉ้อฉลหลอกลวง (fraud) และการทรยศ (treachery) ซึ่งเป็นบาปที่ส่งผลร้ายแรงแก่บุคคลอื่น ดังนั้นคตินี้จึงใช้หลักความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์ และความรักระหว่างมนุษย์กับ

* ภาพประกอบที่ภาคผนวก รูปที่ 2 หน้า 196.

พระเจ้าเป็นเจ้าเป็นเกณฑ์ในการแบ่งนรกออกเป็นเก้าขุม การดำเนินเรื่องของภาคนรกเริ่มต้นจากนรกขุมที่ 1 และไปสิ้นสุดที่นรกขุมที่ 9 หรือจากบาปเบาไปสู่บาปหนัก

ก. นรกขุมที่ 1

นรกขุมที่ 1 แสดงความเชื่อเกี่ยวกับบาปกำเนิด นรกขุมนี้เป็นสถานที่อยู่ของผู้ที่ไม่มีโอกาสรับศีลล้างบาปซึ่งได้แก่ผู้ที่เกิดก่อนคริสตกาลและผู้เสียชีวิตก่อนที่จะประกอบพิธีรับศีลล้างบาป

They have committed no sin, and if they have merits,
That is not enough, **because they are not baptised,**
Which all must be to enter the faith which is yours.
And if lived before the Christian era,
They did not adore God as he should be adored:

Inferno 4. 34-38.

ชาวคริสต์เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีบาปกำเนิดติดตัวจากการที่อาดัมกับอีฟขัดคำสั่งของพระเจ้าเป็นเจ้า ดังนั้นมนุษย์จึงต้องรับภาระบาปจากบรรพบุรุษตั้งแต่ การได้รับศีลล้างบาปหมายถึงการชำระตนให้บริสุทธิ์จากบาปกำเนิดและเป็นการยืนยันความเชื่อในพระคริสต์ผู้ทรงกลับฟื้นคืนชีพและเป็นเครื่องหมายของการเป็นสมาชิกของศาสนจักร ดังนั้นเนื้อหาในนรกขุมที่ 1 จึงเป็นการแสดงความเชื่อเกี่ยวกับบาปกำเนิดจากบรรพบุรุษอาดัมกับอีฟและความศรัทธาที่มีต่อพระเยซูจากเหตุการณ์ที่ทรงรับศีลล้างบาปจากจอห์นแบ็ปติสต์ (John the Baptist) ณ ริมฝั่งแม่น้ำจอร์แดน

ข. นรกขุมที่ 2

นรกขุมที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการประพฤติดิถีประเวณีเป็นบาปที่เกิดจากความปรารถนาทางกายและเป็นการกระทำที่ผิดหลักความรักระหว่างบุคคลในครอบครัวและไม่ซื่อสัตย์ต่อคู่สมรส

I understood it is to this torment
That are condemned those who sin in the flesh
And let their reason give way to their wishes.

Inferno 5. 37-39.

จากข้อความดังกล่าวการประพฤติดิถีประเวณีเป็นบาปเพราะเป็นการละทิ้งเหตุผลซึ่งเป็นพระพรประทานจากพระเจ้าเป็นเจ้าและปล่อยให้ไปตามความปรารถนาทางกาย ความปรารถนาทางกายเปรียบเสมือนพายุที่พัดโหมกระหน่ำจิตใจจนไร้ซึ่งเหตุผลและความซื่อสัตย์ วิญญาณคนบาปถูกพายุพัดโหมกระหน่ำและล่องลอยไปไม่มีวันสิ้นสุด การลงโทษเช่นนี้เป็นไปตามหลักการชดใช้

โทษบาปอันเกิดจากการปล่อยตัวปล่อยใจตามพายุกิเลสตัณหา ดังนั้นนรกขุมที่ 2 จึงถูกสร้างขึ้นจากหลักคำสอนเรื่องความรัก ความซื่อสัตย์ต่อคู่สมรสและสร้างจากการลงทัณฑ์ตามหลักการชดใช้โทษบาป

ค. นรกขุมที่ 3

นรกขุมที่ 3 แสดงให้เห็นว่าความตะกละตะกลามเป็นบาปที่เกิดจากความปรารถนาทางร่างกายที่ไม่พยายามควบคุมทั้งที่เป็นสิ่งที่สามารถควบคุมได้

I was in the third circle, where it rains
Eternally, icily and implacably;
Weight and direction are invariable.
Great hailstones, muddy water, mixed with snow,
Fall through the darkened air without respite;
They rot the ground they fall on, and it stinks.

Inferno 6. 7-12.

จากข้อความดังกล่าวจากการลงทัณฑ์เป็นไปตามหลักการชดใช้โทษบาป เพราะความตะกละตะกลามเป็นบาปจากการใช้คุณสมบัติที่พระเจ้าประทานไปในทางที่ต่ำเพราะเอาแต่กินดื่มซึ่งเป็นการสะสมของเสียดังนั้นดวงวิญญาณถูกฝนลูกเห็บและหิมะสกปรกซัดสาดตลอดเวลาและต้องนอนระเนระนาดเหมือนกับเศษขยะและของเสียดที่ทับถมกันจนกลายเป็นโคลนน้ำเหนียว

ง. นรกขุมที่ 4

นรกขุมที่ 4 แสดงให้เห็นว่าความตระหนี่และความสุรุ่ยสุร่ายเป็นบาปที่เกิดจากความอ่อนแอและความปรารถนาของจิตใจ

He answered: 'The whole lot of them were crossed-eyed,
So to speak, in their minds, **in their first life,**
And did not know how to spend moderately.

Inferno 7. 40-42.

ความตระหนี่ถี่เหนียวและความสุรุ่ยสุร่ายเป็นบาปเนื่องจากเป็นการใช้ทรัพย์สินในทางที่น้อยและมากเกินไป เพราะในสังคมชาวคริสต์จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกันระหว่างคนที่มีฐานะไม่เท่าเทียมกันเนื่องจากทรัพย์สินเป็นของพระเจ้าเป็นเจ้า พระองค์ประทานให้เพื่อใช้ประโยชน์และเพื่อสิริมงคลแก่พระองค์เท่านั้น การยึดมั่นถือมั่นว่าสมบัติเป็นของผู้ใดผู้หนึ่งถือว่าเป็นบาป ดังนั้นคนที่โชคดีร่ำรวยมีทรัพย์สินสมบัติมากก็ควรแบ่งปันให้กับผู้ที่ยากจน ส่วนคนจนก็ไม่ควรโศก

เศร้าเพราะความยากจนข้นแค้น เพราะความจนจะทำให้มีโอกาสพัฒนาคุณธรรมและจิตใจให้บริสุทธิ์ยิ่งขึ้น เมื่อชาวคริสต์มีแนวคิดดังกล่าวพวกตระหนี่และพวกสุรุษสุรายจึงเป็นคนบาปในสายพระเนตรของพระเจ้า การกระทำของพวกเขาเป็นการดับแสงสว่างแห่งปัญญาจากพระเจ้าเป็นเจ้าซึ่งมีอยู่ในทุกคนโดยการหมกมุ่นอยู่กับเรื่องเงินทอง ตามหลักการชดใช้โทษบาปวิญญานจึงต้องหม่นหมองบิดเบี้ยวจนไม่สามารถบอกได้ว่าใครเป็นใครเหมือนกับการใช้จ่ายที่ไม่มีความพอเหมาะพอควรของพวกเขา

จ. นรกขุมที่ 5

นรกขุมที่ 5 แสดงให้เห็นว่าความโกรธและการบึ้งตึงเป็นบาปอันเกิดจากการไม่รู้จักรับการควบคุมอารมณ์และความรู้สึก

In his life he was full of arrogance:

And no good act embellishes his memory;

Therefore his shadow here is furious.

How many up there, think themselves great kings

Who here will wallow in the mire like pigs

Leaving behind them nothing but infamous horrors'

Inferno 8. 46-51.

ความโมโหและการบึ้งตึงหมายถึงการปฏิเสธแสงสว่างแห่งพระเจ้าเพราะมัวหมกมุ่นกับอารมณ์ขุ่นมัวของตนเอง เพื่อเป็นการชดใช้โทษบาปพวกขี้โมโหจึงต้องชกต่อยทุบตีกันอย่างซูลมุนวุ่นวายได้แม่น้ำโคลนเดือดและพวกบึ้งตึงต้องบ่นพึมพำกับตนเองได้แม่น้ำโคลนเดือด เพราะแม่น้ำโคลนเดือดเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับแสงสว่างแห่งพระเจ้า และเพื่อเสียดสีการบ่นพึมพำได้โคลนเดือดว่าตรงกันข้ามกับการร่วมร้องเพลงสวดมนต์ในโบสถ์ทุกวันอาทิตย์ การดำเนินเรื่องในนรกขุมที่ 5 เกิดขึ้นในฉากแม่น้ำโคลนเดือดทั้งหมดเนื่องจากตรงกันข้ามกับแสงสว่างแห่งพระเจ้า

ฉ. นรกขุมที่ 6

นรกขุมที่ 6 แสดงให้เห็นว่าการมีความคิดนอกกริดเป็นบาปหนักเนื่องจากเป็นการปฏิเสธพระเจ้า

In this part we shall find the burial place

Of Epicurus and all his followers,

For whom the soul dies when the body dies.

Inferno 10. 13-15.

จากข้อความดังกล่าวสาวกของเอปิกิวรัสเป็นพวกที่มีความคิดนอกรีตที่เด่นชัดและบาปที่สุด เพราะลัทธิเอปิกิวรัสสอนว่าไม่มีวิญญาณและดับสูญพร้อมกับร่างกาย การหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดเพราะเชื่อว่าไม่มีโลกหลังความตาย ความเชื่อของพวกเขาจึงขัดกับหลักคำสอนของคริสต์ศาสนิกายโรมันคาทอลิกอย่างมาก การที่วิญญาณสาวกของเอปิกิวรัสถูกไฟแห่งความพิโรธจากพระเจ้าเป็นเจ้าเผ่าผลาญในโลงศพชั่ววันรันคร์เป็นการโต้ตอบความเชื่อที่ว่าวิญญาณดับสูญไปพร้อมกับร่างกาย ดังนั้นการดำเนินเรื่องในนรกขุมที่ 6 จึงอยู่ท่ามกลางฉากหลุมฝังศพนับพันที่มีเปลวไฟร้อนระอุพุ่งขึ้นมา

ช. นรกขุมที่ 7

นรกขุมที่ 7 แสดงให้เห็นว่าการกระทำรุนแรงเป็นบาปหนัก ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การกระทำรุนแรงต่อพระเจ้า ต่อตนเองและต่อเพื่อนมนุษย์

Force may be used against God, one's self or one's neighbour,
And against what belongs to each of them,
As you will hear openly explained.

Inferno 11. 31-33.

1 นรกขุมที่ 7 แดนที่ 1

จากการศึกษานรกขุมที่ 7 แดนที่ 1 แสดงให้เห็นว่าพวกฆาตกร ผู้ปกครองที่กดขี่และพวกปล้นสะดมเป็นบาปหนักเนื่องจากการกระทำรุนแรงต่อเพื่อนมนุษย์

But fix your eyes on that valley, we are approaching
The river of blood in which everyone boils
Who does harm to his neighbour by violence.'

Inferno 12. 46-48.

ตามกวีศีลธรรมของชาวคริสต์การกระทำใดๆ ที่มีรากฐานมาจากเจตนามุ่งร้ายต่อบุคคลอื่นถือเป็นบาปหนักทั้งสิ้นเพราะเป็นการกระทำที่ผิดบัญญัติแห่งความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์บาปของพวกเขาคือ ความกระหายเลือด ดังนั้นการลงโทษจึงต้องถูกทารุณในแม่น้ำเลือดเดือดและมีพวกเซนทอร์ (Centaur) ที่ท่อนล่างเป็นม้าลำตัวท่อนบนและใบหน้าเป็นคนคอยยิงธนูใส่เนื่องจากเป็นสัญลักษณ์แห่งความรุนแรงและความกระหายเลือด การดำเนินเรื่องในนรกขุมที่ 7 แดนที่ 1 จึงอยู่ในฉากแม่น้ำเลือดเดือดหรือแม่น้ำเฟลเกทอน (Phlegethon) และตัวเซนทอร์

2. นรกขุมที่ 7 แดนที่ 2

นรกขุมที่ 7 แดนที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการกระทำอวดวินิบัติกรรมและการล้างผลาญทรัพย์สินเป็นบาปหนัก เนื่องจากการกระทำรุนแรงต่อตนเอง

Like others, we shall look for our mortal bodies,

But none of us will ever put his on again;

It is not just for a man to have what he takes from himself.

Inferno 13. 103-105.

การลงทัณฑ์อยู่ในป่าต้นไม้พืชเพราะ ดวงวิญญาณของคนบาปไม่มีวิญญาณเป็นรูปร่าง มนุษย์แต่จะเติบโตเป็นต้นไม้พืชและมีนกฮาร์พิคอยจิกทำลายกิ่งก้านทุกๆ วัน เนื่องจากการ กระทำอัศวินบาปกรรมเป็นการตัดสติใจแยกร่างออกจากวิญญาณด้วยวิธีที่ผิดหลักธรรมชาติและ การปฏิเสธร่างกายเปรียบเสมือนการปฏิเสธพระเจ้าเป็นเจ้าอย่างจงใจ ดังนั้นพวกเขาจึงไม่ได้รับร่าง ภายคืนในวันสิ้นโลกเหมือนวิญญาณดวงอื่นๆ

พวกล้างผลาญทรัพย์สิ้นถูกสุนัขล่าเนื้อไล่กัดและฉีกร่างออกเป็นชิ้นๆ

They fixed their teeth in the one who was hunched up

And then tore him to pieces, shred by shred,

And carried off the limbs, which were still hurting.

Inferno 13. 127-129

การถูกสุนัขล่าเนื้อฉีกร่างออกเป็นชิ้นๆ เหมือนเศษกระดาดสร้างจากภาพลักษณ์การ ใช้เงินเหมือนเศษกระดาด เมื่อเปรียบเทียบบาปในนรกขุมที่ 4 จะพบว่ากับการล้างผลาญทรัพย์ สิ้นและการใช้จ่ายอย่างสุรุ่ยสุร่ายมีความแตกต่างกันที่เจตนาของการกระทำ กล่าวคือ การใช้จ่าย อย่างสุรุ่ยสุร่ายเกิดจากความอ่อนแอของจิตใจต่อกิเลสและสิ่งยั่วจากภายนอก แต่การล้างผลาญ ทรัพย์สิ้นเกิดจากเจตนาและความจงใจของผู้กระทำ ดังนั้นการล้างผลาญทรัพย์สิ้นจึงเป็นบาปหนัก ในขณะที่การใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายเป็นบาปเบา การดำเนินเรื่องในนรกคนบาปจากการล้างผลาญ ทรัพย์สิ้นอยู่ในฉากที่สุนัขล่าเนื้อไล่ฉีกฉีกคนบาปออกเป็นชิ้นๆ เนื่องจากการชดใช้โทษ บาปของการใช้จ่ายอย่างล้างผลาญ

3. นรกขุมที่ 7 แดนที่ 3

นรกขุมที่ 7 แดนที่ 3 แสดงให้เห็นว่าพวกหมิ่นพระบรมเดชานุภาพแห่งพระเจ้าเป็นเจ้า พวกกรักร่วมเพศและพวกนายเงินขูดรีดคอกเบี้ยเป็นความรุนแรงที่กระทำต่อพระเจ้า

Saying: 'That one was one of the seven kings

Who besieged Thebes; he held and seems to hold

God in contempt, and treats him as not worth much;

Inferno 14. 68-70.

ทะเลทรายเพลิงเป็นสถานที่ลงทัณฑ์พวกคนบาปให้นอนหงายบนผืนทรายและทรมาน

ด้วยฝนเพลิงที่ตกกระหน่ำลงมา ฉากเช่นนี้เป็นการชดใช้โทษบาป เพราะการหมิ่นพระเดชานุภาพแห่งพระผู้เป็นเจ้าเป็นการกระทำที่ผิดธรรมชาติ เนื่องจากพระองค์เป็นองค์ธรรมชาติในฐานะพระผู้สร้าง พวกเขาจึงต้องทนทุกข์กับทนายและฝนที่ผิดกฎธรรมชาติ

พวกกรักร่วมเพศเป็นคนบาปกลุ่มที่ 2 ซึ่งถูกลงโทษโดยการวิ่งบนผืนทราย

'O my dear son,' he said, 'if one of this troop
Stops for a moment, he lies for a hundred years
Without protection from the fire that strikes him.

Inferno 15. 37-39.

ชาวคริสต์เชื่อว่าพระผู้เป็นเจ้าทรงสร้างผู้ชายคู่กับผู้หญิง ดังนั้นพวกกรักร่วมเพศเป็นผู้กระทำผิดกฎธรรมชาติซึ่งเสมือนการกระทำรุนแรงต่อพระผู้เป็นเจ้า เพื่อเป็นการชดใช้โทษบาป พวกเขาจึงต้องวิ่งบนทรายเพลิงและถูกฝนเพลิงกระหน่ำ เนื่องจากบาปที่ทำการกระทำที่ผิดกฎธรรมชาติจึงได้รับการทรมานจากฝนและทรายที่ผิดธรรมชาติ

การกระทำบาปต่อกฎธรรมชาติพวกที่สามคือ พวกนายเงินขูดรีดดอกเบี้ยซึ่งถูกลงโทษโดยการนั่งตัวอบนทรายเพลิงและคอยเอามือปิดป้องฝนเพลิงที่กระหน่ำลงมา

Their grief was bursting forth out of their eyes;
Their hand kept going here and there to shield them
Now from the fire, now from the hot ground:

Inferno 17. 46-48.

ชาวคริสต์เชื่อว่าทำให้กู้ยืมเงินโดยคิดดอกเบี้ยเป็นการเอาเปรียบเพื่อนบ้าน ดังนั้นจึงเป็นการกระทำที่ผิดหลักความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์ ในพระคัมภีร์กล่าวเอาไว้ว่าทุกคนต้องทำงานเพื่อเลี้ยงชีพด้วยหยาดเหงื่อตนเอง ดังนั้นการให้กู้ยืมเงินเป็นการเอาเปรียบคนอื่นและเป็นบาป บาปของพวกนี้คือการกระทำในสิ่งที่ผิดกฎธรรมชาติ ดังนั้นตามหลักการชดใช้โทษบาป จึงต้องถูกลงโทษจากฝนและทรายที่ผิดธรรมชาติเช่นเดียวกับสองกลุ่มข้างต้น

การดำเนินเรื่องในนรกขุมที่ 7 อยู่ในฉากที่แตกต่างกัน 3 ลักษณะได้แก่ แม่น้ำเลือดเดือดป่าดั้นไม้พิน และฝนและทรายเพลิง ซึ่งยึดหลักการชดใช้โทษบาปและจินตนาการสร้างฉากดังกล่าวเพื่อสะท้อนลักษณะการกระทำบาปแต่ละประเภท

ข. นรกขุมที่ 8*

นรกขุมที่ 8 แสดงให้เห็นว่าการฉ้อฉลและหลอกลวงเป็นบาปหนักที่เป็นรองจากการทรยศ เนื่องจากเป็นการกระทำที่ผิดหลักความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์ ชาวคริสต์เชื่อว่าสังคมมนุษย์อยู่อย่างสันติและสงบเพราะมีสายใยสัมพันธ์แห่งความรักเป็นตัวเชื่อมโยง แต่พวกทูจริด ฉ้อฉล หลอกลวงได้ชื่อว่าเป็นผู้ทำลายสายใยแห่งความรักดังกล่าวและก่อความวุ่นวายในสังคม ในจินตนาการของผู้ประพันธ์นรกขุมที่ 8 เป็นหุบเหวขนาดใหญ่ที่ประกอบด้วยหวนเล็กรูปวงกลม 10 หวนซึ่งจะเป็นสถานที่ลงโทษคนบาป 10 จำพวกได้แก่ พวกล่อลวงไปในทางที่ผิด พวกประจบประแจง พวกหากำไรจากศาสนา พวกหมอดู พวกกินสินบน พวกหน้าไหว้หลังหลอก พวกลักทรัพย์ พวกให้คำแนะนำที่ชั่วร้าย พวกสามัคคีเภทและพวกบิดเบือนความจริง นอกจากนี้แนวคิดคริสต์ศาสนาที่ผู้อ่านจะได้อ่านแล้ว ยังจะเห็นภาพความเป็นจริงในสังคมร่วมสมัยด้วย

จากการศึกษาพบว่าการกระทำที่ฉ้อฉลหลอกลวงซึ่งน่าจะเกิดขึ้นจริงในสังคมร่วมสมัยมี 10 ประเภทซึ่งนรกขุมที่ 8 เป็นสถานที่ลงโทษคนบาปทั้งหมด และพบว่าบาปทั้งสิบประเภทเป็นสิ่งที่ตัดสายใยแห่งความรักในสังคมมนุษย์

This latter mode cuts only the bond of love
Which nature of itself establishes;
And so there are, lodged in the second circle,
Hypocrisy, flatterers, and those who delude,
Falsify, thieving and simony,
Pimps, trouble-makers, and all such like scum.

Inferno 11. 55-60.

จากข้อความดังกล่าวจะมีกลุ่มคนบาปทั้ง 10 ในนรกขุมที่ 8 ดังนั้นการดำเนินเรื่องในนรกขุมที่ 8 จะเป็นการเดินทางของคันเตลงไปในหวนทั้ง 10 หวนตามลำดับ ซึ่งแต่ละหวนจะมีบทลงโทษในลักษณะต่างๆ กันขึ้นอยู่กับหลักการชดใช้โทษบาป

1 หวนที่ 1

การลงโทษในหวนที่ 1 แสดงให้เห็นว่าการล่อลวงผู้อื่นไปในทางที่ผิดเป็นบาปหนักเพราะเป็นการกระทำที่ผิดหลักความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์

While he was speaking one of the devils struck him
With his long whip, and said to him : `Go on,

* ดูภาพประกอบที่ภาคผนวก รูปที่ 7 และ 8 หน้า 199.

Pimp, you'll make no money from women here.'

Inferno 18. 64-66.

บาปของการล่อลวงและการชักชวนไปในทางที่ไม่ดีคือ การพูดจาตะล่อมหลอกล่อให้หลงคารม คำลวงและคล้อยตามผลประโยชน์ที่ตั้งไว้ในใจ เพื่อเป็นการชดใช้โทษบาป จึงลงทัณฑ์โดยการให้ปีศาจเอาแส้เขี่ยนตีอย่างแรงเพราะการลงแส้แต่ละครั้งเป็นการชดใช้โทษบาปของการพูดหลอกลวง โน้มน้าวจิตใจของผู้อื่น ดังนั้นการดำเนินเรื่องในเวทที่หนึ่งจึงอยู่ในฉากที่คนบาปจำนวนมากเดินเรียงแถวให้ปีศาจเขี่ยนตี

2 เวทที่ 2

การลงโทษในเวทที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการประจบประแจงเป็นบาปหนักเพราะเป็นการตัดสายสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และผิดหลักความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์

And he then shaking the top of his head:

'So low I have been **sunk by the flatteries**

Which my tongue was never tired of saying,'

Inferno 18. 124-126.

คำประจบประแจงเปรียบได้กับอามมเพราะเป็นสิ่งที่ไม่มีประโยชน์ เพื่อเป็นการชดใช้โทษบาปจึงลงทัณฑ์ให้คนบาปนอนแช่ในอามม ดังนั้นการดำเนินเรื่องในเวทที่ 2 จึงอยู่ในฉากที่เต็มไปด้วยวิญญูณที่นอนแช่ในอามม

3 เวทที่ 3

การลงโทษในเวทที่ 3 แสดงให้เห็นว่าการซื้อขายตำแหน่งสงฆ์เป็นบาปหนัก

O Simon Magus, and his wretched followers,

Who turn the things of God - which ought to be

Married to goodness – in your rapacity

For gold and silver, into prostitutes;

Now is the time to sound the trumpet for you,

Because you are stationed in the third cleft.

Inferno 19. 1-6.

การซื้อขายตำแหน่งสงฆ์เป็นการดูถูกเหยียดหยามพระศาสนาอย่างแรงและเป็นการกระทำที่เกิดจากความโลภ เพื่อเป็นการชดใช้โทษบาปจึงลงทัณฑ์แก่วิญญูณคนบาปให้ถูกกลับหัวกลับเท้าปักอยู่ที่บ่อหินที่มีไฟร้อนระอุซึ่งมีเส้นผ่าศูนย์กลางเท่ากับอ่างน้ำมนต์ในโบสถ์เพราะไฟอัน

ร้อนระอุเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับน้ำอันเย็นชื่นใจจากอ่างน้ำมันดี การดำเนินเรื่องในเหวที่ 3 จึงอยู่ในฉากบ่อน้ำมันที่มีไฟลุกท่วมวิญญานคนบาปนับพันๆ

4 เหวที่ 4

การลงโทษในเหวที่ 4 แสดงให้เห็นว่าการทำนายเหตุการณ์ในอนาคตเป็นบาปหนักเพราะเป็นการหลอกหลวงคนอื่นและล่วงละเมิดอำนาจแห่งพระเจ้า

So that the head was turned, back to front,
And they were therefore obliged to walk backwards,
No longer being able to look the other way.

Inferno 20. 13-15.

การทำนายอนาคตว่าเป็นการกระทำที่ตีสอนเสมอพระเจ้าและเป็นการหลอกหลวงผู้อื่นโดยเจตนา เพื่อเป็นการชดใช้โทษบาป จึงสร้างฉากการลงทัณฑ์โดยให้วิญญานพวกหมอดูถูกบีบตีระยะไปข้างหลังและเดินไปข้างหลัง เนื่องจากอ้างว่าล่วงรู้เหตุการณ์ในอนาคต

5 เหวที่ 5

การลงโทษในเหวที่ 5 แสดงให้เห็นว่าการกินสินบนเป็นบาปหนักเนื่องจากการเอาเปรียบและหลอกหลวงผู้อื่นจึงผิดหลักความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์

I saw it, but I could see nothing in it
Except the bubbles which the boiling sent up,
The rising of the whole, and its subsidence.

Inferno 21. 19-21.

การกินสินบนเป็นบาปที่เกิดจากความละโมภและเจตนาหลอกหลวงผู้อื่น เพื่อเป็นการชดใช้โทษบาป จึงลงโทษโดยให้วิญญานจมอยู่ในน้ำมันดินเหนียวหนืดและมีปีศาจคอยตีแทงวิญญานที่โผล่ขึ้นมาทั้งนี้ “น้ำมันดินเป็นสัญลักษณ์ของความชั่วร้ายเพราะน้ำมันดินมีสีดำและเหนียวเหนอะ เปราะเปื้อน”¹ การจมมิดลงในน้ำมันดินเป็นการสะท้อนธรรมชาติของการกินสินบนที่ต้องปกปิดและกระทำอย่างลับๆ และการตีแทงจากปีศาจหมายถึงการกินสินบนที่ต้องคอยกระทำทุกครั้งที่มีโอกาส ดังนั้นการดำเนินเรื่องในเหวที่ 5 จึงอยู่ในฉากบ่อน้ำมันดินและปีศาจจำนวนมาก

¹ จอร์จ เฟอร์กูสัน, *เครื่องหมายและสัญลักษณ์ในคริสต์ศิลป์*, แปลและเรียบเรียงโดย กุลวดี มกรากิรมย์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542), หน้า 36.

6 เหวที่ 6

การลงโทษในเหวที่ 6 แสดงให้เห็นว่าการหน้าไหว้หลังหลอกเป็นบาปเพราะเป็นการหลอกลวงผู้อื่นและผิดหลักความริกระหว่างเพื่อนมนุษย์

Outside, they are gilded so that they are dazzling;

But inside all lead, and so heavy

That in comparison Frederick's were like straw.

Inferno 23. 64-66.

ความหน้าไหว้หลังหลอกเป็นบาปเพราะเป็นการหลอกลวงผู้อื่น โดยการซ่อนเจตนาที่ชั่วร้ายไว้ภายในแต่กลับแสดงออกในทางที่ตรงกันข้าม เพื่อเป็นการชดใช้โทษบาป จึงลงทัณฑ์โดยการสวมเสื้อคลุมที่ทำด้วยตะกั่วและชุบทอง ความหนักของตะกั่วเป็นสิ่งสะท้อนความชั่วร้ายซึ่งซ่อนอยู่ภายในใจ ความแวววาวงดงามของทองเป็นตัวแทนของความเสแสร้งและจริตอันงดงามที่แสดงออกภายนอก การดำเนินเรื่องในเหวที่ 6 จะอยู่ท่ามกลางดวงวิญญาณที่สวมเสื้อคลุมชุบทองนับพันดวง

7 เหวที่ 7

การลงโทษในเหวที่ 7 แสดงให้เห็นว่าการลักทรัพย์เป็นบาปหนักเพราะเป็นการเอาเปรียบผู้อื่นซึ่งขัดกับหลักความริกระหว่างเพื่อนมนุษย์

Never was 'o' or 'i' written so quickly

As he caught fire and burnt, and turned to ashes

Which fell together and showered to the ground;

And when he was in this manner destroyed,

The dust collected itself without assistance

And suddenly returned to the same shape.

Inferno 24. 100-105.

การลักขโมยสร้างความเสียหายให้แก่ทรัพย์สินของรักของผู้อื่น เพื่อเป็นการชดใช้โทษบาป จึงลงทัณฑ์ให้มีงูตัวใหญ่จำนวนมากรัดมือรัดแขนคนบาปเอาไว้ เนื่องจากมือเป็นอวัยวะที่หยิบสิ่งของของผู้อื่น และวิญญาณจะถูกงัดจนร่างกลายเป็นเถ้าธุลีแล้วจะรวมตัวเป็นร่างอีกครั้งด้วยความเจ็บปวดเป็นเช่นนี้ชั่วนิรันดร์ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการขโมยของที่มีค่าของคนอื่นจึงต้องตอบแทนด้วยร่างที่มีค่าของพวกเขาถูกงูทำลาย การดำเนินเรื่องในเหวที่ 7 จะอยู่ท่ามกลางฉากของเหวที่เต็มไปด้วยงูและวิญญาณคนบาปนับพัน

8 เหวที่ 8

การลงโทษในเหวที่ 8 แสดงให้เห็นว่าการให้คำแนะนำที่ชั่วร้ายและทุจริตเป็นบาปหนัก เพราะเป็นการหลอกลวงผู้อื่น โดยมีเจตนาร้ายในใจจึงเป็นการกระทำที่ผิดหลักความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์

My escort, when he saw me so attentive,

Said: 'In each fire there is a spirit;

Each one is wrapped in what is burning him.'

Inferno 26. 46-48.

บาปของการให้คำแนะนำที่ชั่วร้ายเกิดจากการใช้วาทศิลป์โน้มน้าวจิตใจผู้อื่นให้คล้อยตาม ดังนั้นเพื่อเป็นการชดใช้โทษบาปจึงต้องลงทัณฑ์โดยให้เปลวไฟครอกวิญญาณเอาไว้ เปลวไฟเปรียบประดุจกลิ่นที่ตวัดไปตวัดมาเวลาใช้วาทศิลป์ซึ่งตอนนี้กลับมาสนองด้วยเปลวไฟนรกอันร้อนระอุ การดำเนินเรื่องในเหวที่ 8 จึงอยู่ในฉากเปลวไฟที่แปลบไปแปลบมาครอกดวงวิญญาณเอาไว้

9 เหวที่ 9

การลงโทษในเหวที่ 9 แสดงให้เห็นว่าการกระทำให้เกิดความแตกแยกเป็นบาปหนัก เพราะเป็นการทำลายสายใยแห่งความรักซึ่งผิดหลักคำสอนเรื่องความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์

And all the others you see in this place

Were instigators of scandal and of schism,

When they were alive, and so they are split here.

There is a devil behind here who hacks at us

So cruelly, with cuts of his sword,

And hacks again, everyone of our kind,

Every time we come round this road again;

Inferno 28. 34-40.

บาปของพวกที่ก่อให้เกิดสามัคคีเภทคือ การสร้างความแตกแยกในครอบครัว สังคม ศาสนาและประเทศชาติ เพื่อเป็นการชดใช้โทษของการก่อให้เกิดสามัคคีเภทจึงลงโทษ โดยการให้ปีศาจถือดาบคอยผ่าร่างออกเป็นชิ้นๆ แล้วเก็บชิ้นส่วนนั้นกลับมาต่อกันเพื่อไปรับการผ่าอีกครั้ง การดำเนินเรื่องในเหวที่ 9 เกิดขึ้นในฉากปีศาจถือดาบคอยผ่าวิญญาณคนบาปที่เดินวนกลับมาอีก

10 เหวที่ 10

การลงโทษในเหวที่ 10 แสดงให้เห็นว่าการบิดเบือนปลอมแปลงทั้งหลายเป็นบาปหนัก

เพราะเป็นการหลอกลวงผู้อื่น โดยมีเจตนาร้ายอยู่เบื้องหลังซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดหลักความรัก
ระหว่างเพื่อนมนุษย์

The spirits languishing in fault heaps.
One lay on another's stomach, another on the shoulders
Of somebody else, and some of them went creeping
As best they could along the deary road.

Inferno 29. 66-69.

บาปของพวกบิดเบือนปลอมแปลงวัตถุคือ ความซุกมุ่นวุ่นวายในสังคม เพื่อเป็นการชดใช้
โทษบาป พวกเขาจึงต้องได้รับความซุกมุ่นวุ่นวายเป็นการตอบแทนโดยการต้องทนทุกข์ทรมาน
ด้วยโรคร้ายต่างๆ นานา เช่น โรคเรื้อน ร่างกายบวมพองเน่าเปื่อย คลุ้มคลั่งและทรมานทรมานด้วยพิษ
ไข้ การดำเนินเรื่องในเขตที่ 10 จึงเกิดขึ้นในฉากวิญญูณอนทรมานทรมานด้วยโรคร้ายต่างๆ

การดำเนินเรื่องในนรกขุมที่ 8 อยู่ในฉากที่มีลักษณะแตกต่างกัน 10 ประเภทซึ่งผู้ประพันธ์
สร้างจากจินตนาการและลักษณะของบาปนั้นๆ โดยใช้หลักการชดใช้โทษบาปเป็นหลัก นอกจาก
สารธรรมที่จะได้รับแล้ว ยังสามารถเห็นภาพความเป็นจริงในสังคมร่วมสมัยกับผู้ประพันธ์จาก
กลุ่มคนบาปทั้ง 10 ประเภทซึ่งเป็นสังคมที่เต็มไปด้วยการคดโกง การโกหกหลอกลวง โลกมาก
เพราะเห็นแก่เงินตราและไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ณ. นรกขุมที่ 9

จากการศึกษาพบว่าการทรยศเป็นการกระทำที่เป็นบาปที่สุดในบรรดาการกระทำชั่วทั้ง
หมด เหตุผลประการแรกคือ การทรยศเป็นการกระทำที่มีเจตนามุ่งร้ายอย่างมากประการที่สอง
การทรยศเป็นการทำร้ายต่อบุคคลที่มอบความไว้วางใจให้ ประการที่สามการทรยศเป็นการก่อ
ความเสียหายให้สังคมโดยส่วนรวม โดยเฉพาะการทรยศต่อพรรคและชาติบ้านเมือง นรกขุมที่ 9
เป็นบึงน้ำแข็งขนาดใหญ่ซึ่งเกิดจากแม่น้ำโคไซทัส (Cocytus) ไหลมารวมกัน สาเหตุที่นรกขุมที่
9 เป็นบึงน้ำแข็งก็เพื่อเป็นการชดใช้โทษบาป เนื่องจากการทรยศเป็นการปฏิเสธความรักและ
ความอบอุ่นจากผู้อื่น น้ำแข็งจึงเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับความอกตัญญูและการทรยศ นรกขุมที่
9 แบ่งออกเป็น 4 แดน เพื่อลงโทษการทรยศทั้งสี่ประเภทซึ่งได้แก่ การทรยศต่อญาติพี่น้อง ต่อ
บ้านเมือง ต่อแขกผู้มาเยือน และต่อผู้มีพระคุณ ซึ่งมีลูซิเฟอร์ (Lucifer) เป็นสัญลักษณ์ของการทร
ยศอันยิ่งใหญ่

1 นรกแดนเคนนา (Caina)

นรกแดนเคนนาแสดงให้เห็นว่าการทรมานต่อญาติเป็นบาปหนักเพราะเป็นความผิดต่อบุคคลในครอบครัวและผิดหลักความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์

They came out of one body; and all **Caina**
 You could search though, without finding a shade
 Deserving more to be fixed in this icy place;

Inferno 32. 58-60.

ผู้ประพันธ์นำชื่อของเคน (Cain) ผู้เป็นคนบาปคนแรกผู้ฆ่าอาเบล (Abel) น้องชายแท้ๆ ตายมาเป็นชื่อนรกแดนนี้ เนื่องจากเขาต้องการให้นรกแดนเคนนาเป็นสถานที่ลงโทษวิญญานของผู้ที่ฆ่าญาติพี่น้อง ดังนั้นเคนจึงเป็นที่สุดของผู้ที่ทรมานพี่น้องร่วมสายโลหิต บาปจากการปฏิเสธความรักและสายสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวถูกลงโทษโดยการถูกแช่แข็งซึ่งจะไหลแต่คองขึ้นมาเหนือพื้นน้ำแข็ง การทรมานแก่บุคคลในครอบครัวถูกเปรียบกับน้ำแข็ง นรกแดนเคนนาแสดงให้เห็นอิทธิพลของคำสอนเรื่องความรักระหว่างบุคคลในครอบครัว

2 นรกแดนอันเตโนรา (Antenora)

นรกแดนอันเตโนราแสดงให้เห็นว่าการทรมานต่อบ้านเมืองและพรรคพวกเป็นบาปหนักเพราะก่อความเสียหายให้สังคมส่วนรวมและผิดหลักความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์

'And who are you , who go through **Antenora,**'
 He answered, 'striking other people's cheek?
 If I were still alive I would not stand it.'

Inferno 32. 88-90.

ผู้ประพันธ์นำชื่ออันเตนอร์ (Antenor) ชาวกรุงทรอยผู้ทรยศฝ่ายตนเองไปช่วยฝ่ายกรีกมาเป็นชื่อนรกแดนอันเตโนรา เพื่อเป็นสถานที่ลงทัณฑ์ผู้ที่ทรยศบ้านเมืองและพรรคพวก การทรยศบ้านเมืองและพรรคพวกของคนในสังคมน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้เขานึกไปถึงเรื่องราวของอันเตนอร์ในประวัติศาสตร์สงครามกรุงทรอยซึ่งเป็นเรื่องราวทางการเมืองเช่นกัน

3 นรกแดนปโตโลเมอา (Ptolomaea)

นรกแดนปโตโลเมอาแสดงให้เห็นว่าการทรมานต่อแขกผู้มาเยือนเป็นบาปหนักเพราะมีเจตนามุ่งร้ายต่อผู้อื่นและขัดหลักความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์

For **Ptolomaea** has this privilege,
 That often times a soul may sink down here
 Before **Atropos** sends it on its way.

Inferno 33. 124-126.

ผู้ประพันธ์นำชื่อปโตเลมี (Ptolemy) ผู้สังหารไซมอนและลูกชายอีกสองคนในงานเลี้ยงที่บ้านมาเป็นชื่อแดนปโตเลมา ให้เป็นสถานที่ลงโทษผู้ที่ทรยศต่อแขกที่มาเยือน จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่านรกแดนนี้มีลักษณะพิเศษคือ วิญญาณของผู้กระทำบาปจะลงมารับกรรมที่นรกต่างๆ ที่เขายังมีชีวิตอยู่ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการทรยศต่อผู้ที่วางใจและมีน้ำใจเป็นการกระทำของผู้ที่ไม่มีจิตวิญญาณของความเป็นคน ดังนั้นเขาจึงวางกฎการลงทัณฑ์ให้ร่างกายคงอยู่บนโลกโดยปราศจากวิญญาณ เพราะเป็นการชดใช้โทษบาปแห่งความไร้จิตวิญญาณ การดำเนินเรื่องนรกแดนนี้อยู่ในฉากที่ดวงวิญญาณนอนหงายตัวแช่อยู่ในน้ำแข็ง นรกแดนนี้เป็นการแสดงให้เห็นอิทธิพลของศาสนาและสังคมกล่าวคือเป็นการเน้นเรื่องความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์และสายสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม

4 นรกแดนจูเดกกา (Judecca)

นรกแดนจูเดกกาแสดงให้เห็นว่าการทรยศต่อผู้มีพระคุณเป็นบาปหนักเพราะเป็นการทำร้ายบุคคลที่รักเมตตาและมอบความไว้วางใจให้ซึ่งต้องตอบแทนด้วยความซื่อสัตย์และสำนึกในบุญคุณ

Some lying flat, and some of them upright,

One on his head, another on his feet;

Another, like a bow, bent foot to face.

Inferno 34. 13-15.

ผู้ประพันธ์เชื่อมโยงเรื่องราวของจูดาส์ (Judas) กับสถานที่ลงโทษผู้ที่ทรยศต่อผู้มีพระคุณ โดยเขาตั้งชื่อนรกขุมนี้ว่าจูเดกกา ซึ่งมีที่มาจากชื่อของจูดาส์และเป็นที่ทราบกันว่าจูดาส์เป็นหนึ่งในสานุศิษย์ของพระเยซู แต่เขากลับคิดคดทรยศพระองค์โดยการชี้พระเยซูให้พวกมหาปุโรหิตจับตัวไปโดยแลกกับเงิน 30 เหรียญ ดังนั้นนรกแดนจูเดกกาจึงเป็นสถานที่ลงโทษดวงวิญญาณผู้ที่ทรยศต่อผู้มีพระคุณ

5 ซาดานหรือลูซิเฟอร์ (Satan.Lucifer)

ในพระคัมภีร์ลูซิเฟอร์มีความหมายในทางลบกล่าวคือ การเป็นปรปักษ์ต่อพระเจ้า และเป็นผู้นำความชั่วร้ายและบาปมาสู่มวลมนุษย์ ซาดานเป็นชื่อของลูซิเฟอร์หลังจากถูกขับออกจากสวรรค์ ดังนั้นสิ่งชั่วร้ายที่ปรากฏในพระคัมภีร์จึงมีความหมายสอดคล้องกับซาดาน ยกตัวอย่างเช่นในพระคัมภีร์เล่ม “ปฐมกาล” ตอนที่งูหลอกให้อีฟกินผลไม้เพื่อขัดคำสั่งพระเจ้าซึ่งงูตัวนั้นถูกตีความว่าเป็นซาดานจำแลงกายมา “ในบรรดาสัตว์ที่พระเจ้าทรงสร้างงูฉลาดกว่าทั้งหมด มันถามหญิงนั้นว่า จริงหรือที่พระเจ้าดรัส

‘งูล่องวงข้าพระองค์ ข้าพระองค์จึงได้รับประทาน’...² และในพระคริสตธรรมคัมภีร์ เล่ม “วิวรณ์” (Revelation) มีตอนที่เขียนเกี่ยวกับมีคาเอล (Michael) หัวหน้าทูตสวรรค์ต่อสู้กับพญานาคใหญ่ซึ่งหมายถึงงูศึกดาบรพหรือซาตานว่า “พญานาคใหญ่ซึ่งเป็นงูศึกดาบรพที่เราเรียกกันว่ามารและซาตานผู้ล่องวงมนุษย์ทั่วโลกก็ถูกผลักทิ้งลงไป พญานาคแลบริวารของมันถูกผลักทิ้งลงไปในแผ่นดินโลก”³ จากตัวอย่างทั้งสองอาจกล่าวได้ว่างูกับซาตานคือสิ่งเดียวกันซึ่งหมายถึงอำนาจแห่งความชั่วร้ายและเป็นปรปักษ์กับพระเจ้า

นอกจากซาตานจะเป็นปรปักษ์ต่อพระเจ้าแล้ว ใน “พระวรสารของนักบุญมัทธิว” ซาตานยังหมายถึงมารผจญต่อพระเยซู ในตอนที่พระองค์ทรงอดพระกระยาหารสี่สิบวันสี่สิบคืน โดยการเป็นผู้ล่องวงพระองค์ให้กระทำการชั่วต่างๆ นานา เช่น ให้ทำทนายอำนาจของพระเจ้าเป็นเจ้า และนมัสการซาตาน แต่ในที่สุดพระองค์ก็ขับซาตานหรือพญามารที่มารผจญให้หนีไปได้ ในพระวรสารเล่มนี้ยังมีบางตอนที่บอกว่าซาตานเป็นเจ้าแห่งผีร้าย ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่าซาตานเป็นหัวหน้าของความชั่วร้ายและเป็นปรปักษ์ต่อพระเยซู

ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่มีหลายตอนที่เขียนเกี่ยวกับซาตานในฐานะของผีร้ายที่เข้ามาสิงร่างมนุษย์ เช่นตอนผีเข้าที่แดนเมืองชาวเก-รา ซา หายโรค “...มีคนหนึ่งออกจากอุโมงค์ฝังศพมีผีโสโครกเข้าได้มาพบพระองค์... ‘อ้ายโสโครกจงออกมาจากคนนั้นเถิด’...”⁴ ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่าผีร้ายเป็นสิ่งชั่วร้ายซึ่งอำนาจแห่งพระเยซูเท่านั้นที่สามารถทำลายมันให้ออกจากร่างมนุษย์ได้ นอกจากนี้แล้วพระอำนาจการขับผีร้ายแห่งพระเจ้ายังสามารถส่งผ่านไปยังผู้ที่ศรัทธาในพระองค์ซึ่งแสดงให้เห็นจากตัวอย่างที่สาวกของพระเยซูสามารถขับผีร้ายออกจากร่างกายมนุษย์ได้ และยังมีบางตอนใน “พระวรสารของนักบุญลูกา” ที่กล่าวถึงความพ่ายแพ้ของซาตานและผีร้ายต่ออำนาจแห่งพระเจ้า “ฝ่ายสาวกเจ็ดสิบคนนั้นกลับมาด้วยความปรีดีทูลว่า ‘พระองค์เจ้าข้าถึงผีร้ายทั้งหลายก็ได้อยู่ได้บังคับของพวกข้าพระองค์โดยพระนามของพระองค์’ พระองค์ตรัสกับเขาทั้งหลายว่า ‘เราได้เห็นซาตานตกจากฟ้าเหมือนฟ้าแลบ’...”⁵ ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าซาตานและผีร้ายที่เข้าสิงมนุษย์คือพวกเดียวกัน แต่ก็ได้พ่ายแพ้ต่ออำนาจแห่งพระเจ้า

นอกจากจะเป็นผีเข้าสิงร่างมนุษย์แล้วซาตานยังเป็นผู้ชักจูงจิตใจของมนุษย์ไปในทางที่เสื่อมและต่ำทราม เช่นที่ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์เล่ม “โค린ธ์” (Corinthians) “เพื่อมิให้

²พระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมและพันธสัญญาใหม่,(กรุงเทพมหานคร: สมาคมพระคริสตธรรมในประเทศไทย, 2523), หน้า 4-5.

³เล่มเดียวกัน, หน้า 551.

⁴เล่มเดียวกัน, หน้า 87.

⁵เล่มเดียวกัน, หน้า 153.

ชาตงานชักจูงให้ทำผิด เพราะตัวอดไม่ได้...”⁶ จากตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นได้ชัดเจนว่าการกระทำ
 โดของมนุษย์ที่ซัดน้ำพระทัยของพระเจ้าผู้เป็นเจ้านั้นมีสาเหตุมาจากการคล้อยใจของชาตงาน ใน
 “พระวรสารของนักบุญลูกา” เขียนเอาไว้ว่าชาตงานคล้อยใจดูดาส์ให้มีใจคิดคดทรยศพระเยซู ใน “โศ
 รินธ์” เล่ม 2 กล่าวเอาไว้ว่าชาตงานเป็นผู้ล่อลวงมนุษย์ให้มีจิตใจสกปรกต่ำทรามและขาดศรัทธาใน
 พระเจ้า “...ข้าพเจ้าเกรงว่าฉันนั้นได้ล่อลวงนางเอวาด้วยอุบายของมันฉันใด จิตใจของท่านก็
 จะถูกล่อลวงให้หลงไปจากความสัตย์ซื่อและความบริสุทธิ์ต่อพระคริสต์ฉันนั้น...”⁷ จากตัวอย่าง
 ทั้งหมดอาจกล่าวได้ว่าชาตงานหรือลูซิเฟอร์แต่เดิมเป็นพญานาคใหญ่อาศัยอยู่สวรรค์ แต่เนื่องจาก
 ทำสงครามกับมีคาเอลและพ่ายแพ้จึงถูกผลักทิ้งลงมาที่โลก และเป็นอำนาจชั่วที่คอยก่อแค้นและ
 ทำลายแผนการของพระเจ้าผู้เป็นเจ้า และพระเยซู และล่อลวงมนุษย์ให้ทำการชั่ว ส่วนรูปร่างของ
 ชาตงานที่ปรากฏเป็นงูและผีร้าย

ชาตงานในเรื่องนี้มีรูปร่างใหญ่โตเท่ากั๊กันลมมีลำตัวเป็นสีดำมีขนมี หน้า 3 หน้า 3 สี
 ปากกำลังเคี้ยววิญญาณของบรูโต จูดาส์และกัสซีโอ ปีกที่ใหญ่เท่าใบเรือ 6 ปีกกำลังกระพือซำๆ
 เพื่อให้มันรกขุมที่ 9 กลายเป็นน้ำแข็ง ลำตัวครึ่งบนโผล่พ้นน้ำแข็งขึ้นมา ลำตัวส่วนล่างถูกฝังอยู่
 ใต้น้ำแข็ง รูปร่างลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเป็นชาตงานที่มีรายละเอียดและชัดเจนกว่าที่ปรากฏ
 ใน *พระคริสต์ธรรมคัมภีร์* แต่ในเรื่องนี้ก็ยังคงแนวคิดเกี่ยวกับการตกสวรรค์เพราะความหยิ่ง
 จองหองและเรื่องของการเป็นเจ้าครองนรกภูมิ

The Emperor of the kingdom of pain
 Had half his chest sticking out of the ice;
 I am nearer to being as tall as the giants (...)
 If he was a beautiful as he now is ugly
 And get dared to rebel against his maker,
 Well may be he the source of all mourning.

Inferno 34. 28-38..., 34-36.

เห็นได้ชัดเจนว่าการตกสวรรค์และการเป็นเจ้าครองนรกภูมิเป็นแนวคิดหลักซึ่งมีที่มาจาก
 เรื่องการตกสวรรค์ของลูซิเฟอร์ ใน *พระคริสต์ธรรมคัมภีร์* แต่ได้เพิ่มรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะ
 รูปร่างของชาตงานให้เป็นสัตว์ประหลาด และประกอบด้วยสัญลักษณ์แห่งความชั่วร้ายกล่าวคือ

⁶ เล่มเดียวกัน, หน้า 362.

⁷ เล่มเดียวกัน, หน้า 397.

ไบหน้ามีลักษณะพิเศษคือมี 3 หน้า 3 สีคือสีแดง เหลืองและดำซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความเกลียดชัง การกดขี่ข่มเหงและอวิชชา สีทั้งสามเป็นสัญลักษณ์ที่ตรงกันข้ามกับความรัก พระปรีชาญาณและพระอำนาจ เมื่อจินตนาการตามลักษณะที่บรรยายเอาไว้ก็จะรู้สึกกลัวและรังเกียจรูปร่างของลูซิเฟอร์ สาเหตุนั้นเนื่องมาจากจุดมุ่งหมายในการสร้างลูซิเฟอร์ให้เป็นเจ้าแห่งความชั่วและเป็นศัตรูหมายเลขหนึ่งของพระเจ้า

นอกจากแนวคิดการตกสวรรค์ของลูซิเฟอร์จะเป็นสาเหตุที่ทำให้เขาเป็นเจ้าครองนรกภูมิแล้ว แนวคิดดังกล่าวยังถูกนำไปประสานกับความเชื่อเกี่ยวกับหลักภูมิศาสตร์ของโลกในยุคกลางแล้วถูกนำมาสร้างเป็นภูมิศาสตร์ของนรกภูมิและภูเขาปัวร์กาตอริโอด้วย

On this side he fell down from heaven;
And the land which before rose on this side,
Through fear of him, covered itself with sea
And came into our hemisphere; and so perhaps
That which can still be seen here fled from him,
Leaving an empty space and rushing upwards.'

Inferno 34. 121-126.

ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการตกสวรรค์ของซาตานเป็นเหตุให้เกิดนรกภูมิและภูเขาปัวร์กาตอริโอ เพราะเมื่อซาตานร่วงจากสวรรค์แผ่นดินบนโลกได้แยกออกเป็นหลุมใหญ่จนถึงใจกลางโลกและซาตานได้ถูกฝังอยู่ที่นั่น และในเวลาเดียวกันดินจากซีกโลกเหนือได้ถูกดันให้ไปขึ้นทางซีกโลกใต้เป็นภูเขาปัวร์กาตอริโอ จะเห็นว่าเป็นการนำเอาแนวคิดการตกสวรรค์ของซาตานมาผนวกกับความเชื่อภูมิศาสตร์โลกในยุคกลาง

การดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบของภาคนรกภูมิบรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างให้เป็นดินแดนแห่งความชั่ว ความผิดบาปและการลงโทษทัณฑ์ โดยเริ่มต้นนำเสนอจากบาปเขาไปสู่บาปหนัก น้ำเสียงและปฏิกิริยาโต้ตอบที่ค่อนข้างเห็นใจในตอนต้นและแข็งกร้าวยิ่งขึ้นตามลำดับ ลักษณะการบรรยายที่ทาร์ณน้อยไปสู่ทาร์ณโหดร้ายมากที่สุด ดังนั้นในการอ่านภาคนรกก็ลงไปก็ยิ่งพบกับความน่ากลัวมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นลำดับทั้งในด้านความผิดบาป น้ำเสียงและลักษณะการบรรยายจนกระทั่งสิ้นสุดที่ตัวละครลูซิเฟอร์ซึ่งเป็นศูนย์กลางของความน่าเกลียดน่ากลัวและความบาป จึงกล่าวได้ว่าภาคนรกประสบความสำเร็จในการนำเสนอหลักคำสอนในคริสต์ศาสนาเช่นเรื่องบาปกำเนิด บาปจากความไม่ยับยั้งชั่งใจ บาปจากความรุนแรง บาปจากความฉ้อฉลและบาปจากการทรยศ และยังประสบความสำเร็จในการสร้างภาคนรกให้เป็นดินแดนแห่งการลงโทษ ความเจ็บปวดทรมานและความน่าสะพรึงกลัว

2.1.2.2 ดินแดนแห่งการชำระบาป*

การดำเนินเรื่องในภาคชำระบาปแสดงให้เห็นอิทธิพลของความเชื่อเกี่ยวกับดินแดนชำระบาปและการชำระวิญญาณให้บริสุทธิ์ปราศจากบาป ชาวคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเชื่อว่า วิญญาณที่มีบาปเหลืออยู่จะไปยังแดนชำระเพื่อล้างบาปให้หมดเสียก่อนแล้วจึงขึ้นสวรรค์มีชีวิตนิรันดร์ร่วมกับพระเจ้า แต่ก็ไม่เคยมีบันทึกไว้ว่าพระเจ้าทรงประสงค์ให้ชำระบาปโดยวิธีใด ผู้ประพันธ์จึงเป็นบุคคลแรกที่เขียนถึงแดนชำระบาปอย่างมีหลักการและชัดเจนที่สุดในจินตนาการของเขา “ภูเขาปุร์กาตอรีโอเป็นเสมือนเกาะกลางมหาสมุทรแวดล้อมด้วยผืนน้ำกว้างไกลประมาณขอบแคว้นมิได้ ภูมิฐานของภูเขาปุร์กาตอรีโอเป็นรูปกรวยเรียวขึ้นจนถึงบริเวณยอดซึ่งเป็นที่ราบกว้างมีแม่น้ำสองสายคือเลเต (Lete) และเออโนเน (Eunone) ไหลพาดผ่านเขียวชะอุ่มด้วยแนวป่าของสวรรค์บนดิน”⁸ เขาแบ่งดินแดนชำระบาปออกเป็นสามส่วนใหญ่ ๆ ส่วนแรกคืออันติปุร์กาตอรีโอซึ่งอยู่บริเวณเนินเขา ส่วนที่สองคือแดนชำระบาปมีเจ็ดชั้นเวียนขึ้นไปจนถึงยอดเขาซึ่งแต่ละชั้นจะเป็นสถานที่ชำระบาปเจ็ดประการ ส่วนที่สามคือสวนเอเดน การดำเนินเรื่องในแดนชำระบาปจึงเริ่มต้นจากอันติปุร์กาตอรีโอ แดนชำระบาปทั้ง 7 ชั้นและสวนเอเดน

2.1.2.2.1 การเดินทางสู่อันติปุร์กาตอรีโอ

อันติปุร์กาตอรีโอแสดงให้เห็นถึงความเชื่อเกี่ยวกับการสำนึกบาป การสารภาพบาปและการประกาศบัพชาชนียกรรม ข้อปฏิบัติสำหรับการชำระบาปอันได้แก่ความอ่อนน้อมถ่อมตนและความกระตือรือร้นซึ่งถ้าหากว่าใครไม่มีก็ไม่สามารถผ่านพ้นแดนชำระบาปไปได้ ความอ่อนน้อมถ่อมตนแสดงให้เห็นถึงการยอมรับว่าตนเองมีบาปและต้องการจะแก้ไข ส่วนความกระตือรือร้นแสดงให้เห็นถึงความปรารถนาที่จะได้รับความรักจากพระเจ้าเพิ่มมากขึ้น เราจะพบว่าวิญญาณของคนบาปในนรกไม่มีคุณสมบัติทั้งสองข้อเลยเพราะเขาไม่รู้ว่าสิ่งที่ได้กระทำนั้นเป็นบาป

Go therefore now, and put on him a girdle

Of simple rush, and wash his face, so that

Every trace of filth is removed from it;

* รูปภาพประกอบที่ภาคผนวก รูปที่ 9 และ 10 หน้า 200-201.

⁸ ปณิธิ หุ่นแสง “วรรณคดีปลายยุคกลาง” ใน *วรรณกรรมเอกุโรปยุคกลาง*. ทศนีช นาควิษระ, บรรณาธิการ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), หน้า 124.

Purgatorio I. 94-96.

การล้างหน้าหมายถึงการชำระล้างความน่ากลัวสยดสยองและความไร้ระเบียบของนรกภูมิ ออก ส่วนต้นกษัตริย์คริสต์เชื่อว่าเป็นสัญลักษณ์ของความอ่อนน้อมถ่อมตนและเชื่อฟังยอมรับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ จึงกล่าวได้ว่าคุณสมบัติเบื้องต้นที่ผู้มีบาปพึงมีก่อนที่จะเข้ารับการชำระบาปในแดนชำระก็คือความอ่อนน้อมถ่อมตน จะเห็นว่าพวกสำนักบาปจะต้องตั้งอกตั้งใจกุสัจจชำระบาปเพื่อจะได้คืนดีกับพระเจ้าโดยเร็ว เวลาจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเพราะการชำระบาปเป็นการกระทำที่มีจุดหมายและกระทำด้วยความหวัง

What negligence, and what dawdling is there here?

Run to the mountain and strip the outer skin

Which stops God being manifest to you.'

Purgatorio 2 .121-123.

จากข้อความข้างต้นคาโต (Cato) กำลังขอให้ทุกคนรีบวิ่งไปที่ภูเขารับชำระบาปโดยเร็ว เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นว่า ทุกคนต้องกระตือรือร้นและเอาใจใส่เต็มเมื่อครั้งที่เป็มนมนุษย์ทิ้งไปเพราะที่นี่ทุกคนจะต้องเป็นคนใหม่โดยเฉพาะในสายพระเนตรของพระเจ้า ดังนั้นการเตรียมตัวเตรียมใจเข้าสู่ดินแดนชำระบาปก็คือ ต้องมีความอ่อนน้อมถ่อมตนยอมรับกฎเกณฑ์ที่บัญญัติไว้และเป็นผู้มีความตั้งใจจริงกระตือรือร้นในการชำระบาปให้หมดในเร็ววัน

อาณาบริเวณของอันติปัวร์กาตอริโอให้มีสองชั้นเพื่อเป็นสถานที่ลงทัณฑ์บุคคลสองประเภท ชั้นที่หนึ่งมีไว้เพื่อกักขังผู้ที่ถูกขับพาศนิกกรรม ชั้นที่สองเป็นสถานที่กักขังผู้ที่สำนึกบาปก่อนเสียชีวิตซึ่งมีสามประเภท ประเภทที่หนึ่งคือผู้ที่เกียจคร้านและผัดวันประกันพรุ่งไม่ยอมสารภาพบาป ประเภทที่สองคือผู้ที่เสียชีวิตอย่างกะทันหัน ประเภทที่สามคือผู้ที่หมกมุ่นในกิจกรรมทางโลกจนละเลยต่อศาสนกิจ

อันติปัวร์กาตอริโอชั้นที่หนึ่งเป็นสถานที่กักขังเหล่าวิญญาณของผู้ที่ถูกศาสนจักรประกาศขับพาศนิกกรรมซึ่งหมายถึงการถูกขับไล่ออกจากศาสนา หลุดพ้นจากการเป็นคริสต์ชนไม่มีสิทธิ์รับศีลและประกอบพิธีกรรมทางศาสนา พวกเขาต้องอยู่ที่นี่เป็นเวลาสามสิบเท่าของเวลาที่ถูกขับพาศนิกกรรม

True it is, he who dies in contumacy

Of Holy Church, although at last he repents,

Has then to stay here, below the slope,

For thirty times as long as he persisted

In his presumption, unless this decree

Is made shorter by efficacious prayers.

Purgatorio 3 .136-141.

ระยะเวลาสามสิบเท่าของเวลาที่ถูกบัพพาทนียกรรมเป็นความคิดของผู้ประพันธ์ จะเห็นว่าเขาให้ความเคารพต่อประกาศบัพพาทนียกรรมของฝ่ายศาสนจักรอย่างมากและแสดงความเชื่อของชาวคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเกี่ยวกับการสวดอัญเชิญฐานภาวนาของผู้ที่มีชีวิตอยู่ให้แก่ญาติมิตรและเพื่อนบ้านที่อยู่ในดินแดนชำระบาปที่สามารถช่วยร่นระยะเวลาของการถูกกักขังได้

อันติปูร์กาตอริโอชั้นที่สองเป็นสถานที่กักขังผู้ที่สำนึกบาปเมื่อกำลังจะเสียชีวิตซึ่งแบ่งออกเป็นสามกลุ่ม โดยการรออยู่ที่นี่เป็นเวลาเท่ากับอายุของตนเองสาเหตุอาจเนื่องมาจากว่าพวกนี้ต้องชดใช้ความผิดบาปจากการไม่สำนึกตนว่ามีบาปเป็นระยะเวลาครบเท่าที่ดำเนินชีวิตในโลก

กลุ่มแรกคือผู้ที่เกียจคร้านชอบผัดวันประกันพรุ่งไม่สำนึกตนว่ามีบาป

Before that happens the heavens must revolve around me,

With me outside here, as often as they did in my life,

Because I postponed repentance to the end;

Purgatorio 4. 130-132.

กลุ่มที่สองคือผู้ที่เสียชีวิตอย่างกะทันหันและผิดธรรมชาติ จึงไม่มีโอกาสสารภาพบาป เช่นนักรบผู้ที่เสียชีวิตในสนามรบแต่ก็ได้สำนึกบาปเมื่อใกล้จะสิ้นลม

We all are people who met a violent death,

And were all sinners up to the last hour:

Purgatorio 5. 52-53.

กลุ่มที่สามคือผู้ที่หมกมุ่นในกิจการทางโลกจนละเลยศาสนกิจไป พวกนี้จะมีที่เฉพาะเป็นหุบเขาที่พวกเขาจะมานั่งรวมกันเพื่อสวดมนต์สรรเสริญพระแม่มารีผู้นิรมล

I saw souls sitting there and they were singing

'Salve Regina' on the green and the flowers;

I had not seen them till we were in the valley.

Purgatorio 7. 82-84.

วิญญานที่นี้ส่วนมากจะเป็นกษัตริย์และผู้ปกครองถึงแม้พวกเขาจะต้องรออยู่นอกดินแดนชำระบาปจะเห็นว่าพวกเขาไม่ได้รับความทุกข์ร้อนอะไรมากนักเพราะว่าบาปที่กระทำนั้นเป็นเพราะการเสียดละชีวิตส่วนตัวเพื่อส่วนรวม ประชาชนและประเทศชาติ

อันติปูร์กาตอริโอแสดงความคิดความเชื่อของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกเรื่องการสำนึกบาป การสารภาพบาปและการประกาศบัพพาทนียกรรมซึ่งเป็นบทบาทของศาสนจักรเนื่องจากพระเยซูได้มอบอำนาจส่วนนี้ให้แก่ศาสนจักรผ่านทางศีลอภัยบาป อย่างไรก็ตามก็เป็นเสรีภาพ

ของคริสต์ชนที่จะสำนึกผิด กลับใจและใช้โทษบาป ดังนั้นการสำนึกบาปแบ่งคนออกเป็นสองประเภท ประเภทที่หนึ่งคือผู้ที่ไม่สำนึกว่าตนมีบาป ซึ่งแบ่งออกเป็นสามประเภทใหญ่ๆ โดยที่พวกเขาจะต้องรออยู่บริเวณอันติปัวร์กาตอริโอชั่วระยะเวลาหนึ่ง ส่วนประเภทที่สองคือผู้ที่รู้ตัวว่าอยู่ในสภาพที่ไม่บริสุทธิ์ ต้องการจะชำระขัดเกลาก่อนเข้าสู่อาณาจักรพระผู้เป็นเจ้าพวกเขา จึงได้เข้าไปสู่แดนชำระบาปทันที บุคคลทั้งสองประเภทแสดงหลักความรักของพระผู้เป็นเจ้าว่าพระองค์ทรงมีความยุติธรรมในการแบ่งปันความรักให้มนุษย์เท่าเทียมกันทุกคน แต่มนุษย์นั่นเองที่มีเสรีภาพว่าจะรับเอาความรักจากพระองค์มากน้อยแตกต่างกัน

2.1.2.2.2 การเดินทางในดินแดนชำระบาปทั้งเจ็ดขั้น

วิญญาณทุกดวงซึ่งอยู่ในแดนชำระบาปเป็นวิญญาณของ “ผู้ที่สำนึกบาปและเต็มใจลงโทษตนเองเพราะพวกเขาตระหนักถึงความรักจากองค์พระผู้เป็นเจ้า” อาจกล่าวได้ว่าแดนชำระบาปเป็นสถานที่ที่ดวงวิญญาณมารวมกัน ด้วยความเต็มใจ ปีติยินดีที่ได้มีโอกาสกลับใจใช้โทษบาปเพื่อชำระดวงวิญญาณให้บริสุทธิ์ก่อนที่จะเข้าสู่อาณาจักรของพระผู้เป็นเจ้า เหตุการณ์ที่ดันเตได้ก้าวผ่านบันไดสามขั้นและคุกเข่าลงแทบบาทของทูตสวรรค์แล้วชกอกตนเองสามครั้ง เป็นภาพจำลองพิธีกรรมการสารภาพบาปของชาวคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกยุคกลาง การที่ทูตสวรรค์ถ่มมึงทิ้งต่อดันเตในเบื้องต้นและกลับเป็นอ่อนโยนเมตตาต่อดันเตเป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรและคริสต์ชนผู้รู้สำนึกบาปโดยผ่านปฏิกิริยาของทูตสวรรค์ ทูตสวรรค์เป็นสัญลักษณ์แทนพระที่ฟังคำสารภาพบาปและคืนเตเป็นตัวแทนของคริสต์ชนผู้สำนึกผิด ในเบื้องต้นพระยอมไม่ฟังใจที่ชาวคริสต์หลงทางกระทำผิดขัดน้ำพระทัยของพระผู้เป็นเจ้าแต่หลังจากที่สำนึกผิด สารภาพบาปและเต็มใจที่จะใช้โทษบาปพร้อมทั้งสัญญาว่าจะไม่กระทำอีก ผู้นั้นก็จะได้รับการอภัยโทษบาปจากพระและได้รับกำลังใจในการต่อสู้กับบาปต่อไป ซึ่งเป็น ขั้นตอนการสารภาพบาปที่สมบูรณ์ผ่านสัญลักษณ์บันไดสามขั้นซึ่งได้แก่การสำนึกผิดจากใจ การสารภาพบาปด้วยวาจาและการใช้โทษบาปด้วยการกระทำ การชกอกตนเองสามครั้งและกล่าวว่าเขาได้กระทำบาปไปด้วยความคิด คำพูดและการกระทำเป็นแบบฉบับการสารภาพบาปของชาวคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกซึ่งเป็นการยืนยันถึงความตั้งใจจริงและความจริงใจในการสารภาพบาป และเหตุการณ์ที่ทูตสวรรค์จารอักษร “P” เจ็ดตัวลงที่หน้าผากของดันเตเป็นสัญลักษณ์ของการยอมรับการสารภาพบาปและการมอบหมายงานให้กระทำเพื่อชำระล้างความผิด จากเหตุการณ์นี้อาจกล่าวได้ว่าดันเตเป็นตัวแทนของมนุษย์ผู้พร้อมที่จะเข้าสู่ขั้นตอนการชำระบาปแล้ว

⁹ กิริติ บุญเจือ, *หลักปฏิบัติของศาสนาคริสต์คาทอลิก คริสต์ศาสนาคดหลัง* (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2530), หน้า 172.

Seven P's he traced upon my forehead

With the point of his sword , and said: 'See that you wash

Those wounds, when you are in here'

Purgatorio 9. 112-114.

อักษร “P” เจ็ดตัวจึงเป็นสัญลักษณ์ของบาปเจ็ดประการซึ่งได้แก่ ความหยิ่งผยอง ความอิจฉา ความโกรธ ความเกียจคร้าน ความตระหนี่ถี่เหนียว หรือสุรุษสุร่าย ความตะกละตะกลาม และความมักมากในราคะตัณหา ผู้ประพันธ์สร้างแดนชำระบาปเป็นภูเขาเจ็ดชั้นและแจกแจงบาปทั้งเจ็ดประการให้อยู่กันคนละชั้น บาปในนรกภูมิและบาปในแดนชำระจะพบว่ามีความคล้ายคลึงกัน สาเหตุนี้เนื่องมาจากว่าเขาขีดเอาบาปเจ็ดประการเป็นพื้นฐานในการสร้างดินแดนทั้งสอง แต่ที่เขาต้องการเน้นที่การลงทัณฑ์ในนรกภูมิและต้องการเน้นการชำระบาปในแดนชำระบาปซึ่งเป็นแนวความคิดความเชื่อของคริสต์ศาสนาและยังเป็นการยืนยันกฎแห่งความรักแห่งองค์พระผู้เป็นเจ้ากล่าวคือนรกภูมิเป็นดินแดนของผู้ที่ปฏิเสธและหันหลังให้กับความรักแห่งพระองค์ ส่วนแดนชำระบาปคือดินแดนของผู้ที่กระทำผิดแล้วแต่ได้หันกลับมาหาพระองค์โดยเริ่มต้นด้วยการสำนึกบาป การสารภาพบาปและการใช้โทษบาปซึ่งในที่สุดจะได้กลับเข้าสู่อาณาจักรแห่งพระผู้เป็นเจ้า อาจกล่าวได้ว่าบาปเจ็ดประการเป็นหลักในดินแดนทั้งสองเพื่อเสนอกฎแห่งความรักแห่งองค์พระผู้เป็นเจ้า

องค์ประกอบของแดนชำระบาปสามารถแจกแจงได้ 5 ส่วน

- 1 การทรมานเพื่อลบล้างความผิดซึ่งประกอบด้วยการทรมานด้วยบาปนั้นๆ หรือการปฏิบัติคุณธรรมที่ตรงกันข้ามกับบาปนั้นๆ
- 2 การใคร่ครวญภวานาในธรรมโดยการแสดงตัวอย่างให้ปรากฏ ซึ่งจะพบว่ามีสองวิธี วิธีที่หนึ่งคือการกระตุ้นเตือนให้ระลึกถึงคุณความดีที่ตรงกันข้ามกับบาป ซึ่งเราจะสังเกตเห็นได้ว่าผู้ประพันธ์นำเอาเรื่องราวของพระแม่มารีผู้นิรมลเป็นตัวอย่างเป็นส่วนใหญ่ วิธีที่สองคือการบังคับ โดยการยกตัวอย่างบาปนั้นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลร้ายที่ตามมา โดยผู้ประพันธ์จะนำตัวอย่างมาจากเรื่องราวใน *พระคริสต์ธรรมคัมภีร์* จากประวัติศาสตร์ของทั้งศาสนจักรและอาณาจักร และจากตำนานเทพปกรณัม ในส่วนนี้เขาได้สั่งสอนศีลธรรมให้แก่ผู้อ่านไปด้วยจากตัวอย่างที่เขาหยิบยกขึ้นมาเนื่องจากจะได้ร่วมสุคติคุณธรรมและเกรงกลัวบาปซึ่งส่วนนี้อาจเป็นวัตถุประสงค์อีกข้อหนึ่งของภาคชำระบาป
- 3 การสวดภาวนาของเหล่าวิญญาณซึ่งผู้ประพันธ์นำมาจากเพลงสวดและเพลงสรรเสริญของชาวคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก
- 4 ผู้ประพันธ์นำบทเทศนาบนภูเขาแก่ผู้เป็นสุขของพระเยซูถ่ายทอดลงในบทกวีซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละชั้นขึ้นอยู่กับบาปนั้นๆ

5 การลบอักษร “P” โดยทูตสวรรค์ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายก่อนที่ดวงวิญญาณจะขึ้นไปชำระบาปในชั้นต่อไป¹⁰

การดำเนินเรื่องในแดนชำระบาปแต่ละชั้นประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 5 ส่วนแต่ในการวิเคราะห์จะเลือกองค์ประกอบส่วนที่ 1 2 และ 4 เพื่อวิเคราะห์การดำเนินเรื่องตามนัยยะและคติความเชื่อทางคริสต์ศาสนา

1 แดนชำระบาปด้านความหยิ่งผยอง (The Proud)

แดนชำระบาปด้านความหยิ่งผยองทำให้เห็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกทั้งจากเรื่องราวเกี่ยวกับพระแม่มารีผู้นิรมล พระเยซูและลูซิเฟอร์ การดำเนินเรื่องในแดนนี้เริ่มขึ้นโดยการยกตัวอย่างคุณธรรมความอ่อนน้อมถ่อมตนซึ่งตรงกันข้ามกับความหยิ่งผยอง ต่อมาจะเป็นฉากการชำระความหยิ่งผยอง การยกตัวอย่างความหยิ่งผยองของลูซิเฟอร์ และการยกพระวณะบทเทศนาบนภูเขาที่เกี่ยวกับความอ่อนน้อมถ่อมตน

ความอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นคุณธรรมที่ตรงกันข้ามกับความหยิ่งจองหงอ จึงเห็นตัวอย่างคุณธรรมข้อนี้จากเรื่องราวของพระแม่มารีผู้นิรมลตอนที่ทูตสวรรค์กาเบรียลแจ้งข่าวการประสูติของพระเยซูซึ่งพระแม่ได้ตอบรับพระประสงค์ของพระเจ้าด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน และเหตุการณ์ตอนนี้ถูกจารึกไว้ที่พื้นทางเดินที่เป็นหิน

And her attitude was marked with this words:

Ecce ancilla Dei, as distinctly

As any figure stamped upon wax

Purgatorio 10. 43-45.

ข้อความดังกล่าวคือเรื่องของพระแม่มารีผู้นิรมลมาจาก “พระวรสารฉบับของนักบุญลูกา” เรื่องการทำนายกำเนิดพระเยซู โดยคัดลอกคำตอบของพระแม่ลงในบทกวี “Ecce ancilla Domini; fiat wihi secundum verbum tuum.” (Behold the handmaid of the Lord; be it done to me according to thy word.)¹¹ เนื่องจากอากัปกริยาและคำตอบของพระแม่มารีผู้นิรมลแสดงถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน และอาจกล่าวได้ว่าเรื่องราวของพระแม่มารีผู้นิรมลจะเป็นการกระตุ้นเตือนให้ระลึกถึงคุณธรรมความอ่อนน้อมถ่อมตน นอกจากนั้นจะเห็นถึงอิทธิพลของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกด้วย

¹⁰สรุปความจาก Dante Alighieri, *The Divine Comedy. Vol. 2 Purgatorio*; notes by L.H. Lynn (Nebraska : Cliff's notes, 1964), pp. 90-91.

¹¹ Dante Alighieri, *The Divine Comedy. Vol. 2 Purgatorio*, trans. with a commentary by Charles S. Singleton (New Jersey: Princeton University, 1973), p. 203.

การชำระบาปความหึงผยองกระทำโดยการเดินแบกก้อนหินที่หนักมากจนกระทั่งศีรษะ โน้มลงเกือบติดพื้นดินเพื่อให้รู้จักก้มหัวเป็นการแสดงถึงความอ่อนน้อมถ่อมตนซึ่งเป็นคุณธรรมที่ ตรงกันข้ามกับความหึงผยอง

And here I must bear this weight among the dead,
Until I have given satisfaction to God
Since I would not bear it among the living;

Purgatorio 11. 70-72.

จากการชำระบาปข้างต้นเราจะทราบว่าธรรมชาติของผู้ที่หึงผยองซึ่งก็คือการเดินเซ็ดหน้า แหวดตาเหยียดคหยามผู้อื่น ดังนั้นจึงต้องชำระบาปโดยการให้ปฏิบัติคุณธรรมที่ตรงกันข้าม และ กล่าวเสียดสีว่าตอนมีชีวิตอยู่พวกเขาไม่มีความอ่อนน้อมจึงต้องมากระทำเอาในตอนที่ไม่มีชีวิต แล้ว

จากการศึกษาพบว่ามีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องราวของลูซิเฟอร์ โดยการนำจากการตก สวรรค์ของลูซิเฟอร์สลักลงบนหินเพื่อเป็นตัวอย่างของความหึงผยอง

I saw him who was created nobler
Than any other creature, falling from heaven,
Down like a thunderbolt, on one side;

Purgatorio 12. 25-27.

ชาวคริสต์เชื่อว่าลูซิเฟอร์เป็นหัวหน้าทูตสวรรค์ แต่ด้วยความหึงผยองจึงคิดคดทรยศต่อ พระผู้เป็นเจ้าและถูกลงโทษให้ตกสวรรค์ เหตุการณ์นี้แสดงเป็นการสั่งสอนคุณธรรมเรื่องความ หึงผยองว่าผลที่ได้รับจากบาปดังกล่าวคือความตกต่ำเสื่อมทรามดั่งที่ลูซิเฟอร์ได้รับ ในขณะที่ ความอ่อนน้อมถ่อมตนจะนำพาผู้ปฏิบัติไปสู่ความศักดิ์สิทธิ์เป็นนิรันดร์ดั่งเช่นที่พระแม่มารีย์ผู้ นิรมลปฏิบัติ

จากการศึกษาพบว่ามีพระวจนะของพระเยซูที่ตรัสว่าคนที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนจะได้ รับพระเมตตาจากพระผู้เป็นเจ้า

While we were turning our bodies there
Voices were singing: ‘Beati pauperes spiritu,’
And no word can tell how sweetly they sang.

Purgatorio 12. 109-111

พระวจนะข้อนี้ปรากฏใน “พระวรสารฉบับของนักบุญมัทธิว” ตอนทรงเริ่มเทศนาบนภูเขาใจความว่า “บุคคลใดมีใจอ่อนโยน ผู้นั้นเป็นสุขเพราะว่าเขาจะได้รับแผ่นดินโลกเป็นมรดก”

("Blessed are the poor in spirits,")¹² ในพระวรสารพระเยซูกำลังตรัสถึงคนที่ต่ำต้อยและถ่อมตนว่าจะได้รับสุขบนแผ่นดินสวรรค์

เหตุการณ์ที่เกิดในแดนชำระบาปของความหยิ่งผยองแสดงให้เห็นอิทธิพลคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกโดยเฉพาะในส่วนของพระแม่มารีผู้นิรมล พระเยซูและลูซิเฟอร์ โดยเห็นถึงชัยชนะของความอ่อนน้อมถ่อมตนและความพ่ายแพ้ของความหยิ่งผยอง เพราะความอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นคุณสมบัติของพระแม่มารีผู้นิรมลและพระเยซู ในขณะที่ความหยิ่งผยองเป็นของลูซิเฟอร์

2 แดนชำระบาปด้านความอิจฉาริษยา (The Envious)

การดำเนินเรื่องในแดนชำระบาปความอิจฉาแสดงให้เห็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกโดยเฉพาะในส่วนของพระแม่มารีผู้นิรมล พระเยซูและเรื่องราวในพระคริสต์ธรรมคัมภีร์ การดำเนินเรื่องในแดนนี้เริ่มโดยการแสดงคุณธรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่โดยจะมีเสียงที่คอยเล่าเรื่องดังกล่าวให้ดวงวิญญาณผู้ชำระบาปฟัง การชำระบาปความอิจฉาริษยา การแสดงตัวอย่างความอิจฉาและบทเทศนาบนภูเขาเกี่ยวกับความเมตตากรุณา

จากการศึกษาพบว่าคุณธรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จากเรื่องราวของพระแม่มารีผู้นิรมลเป็นคุณธรรมที่ตรงกันข้ามกับความอิจฉาริษยา

The first voice which passed by us in flight
Said with great clearness : 'Vinum non habent,'
And continued repeating those words behind us.

Purgatorio 13. 28-30.

ข้อความดังกล่าวคือพระคำรัสของพระแม่มารีผู้นิรมลมาจาก "พระวรสารฉบับของนักบุญยอห์น" เรื่องงานสมรสที่หมู่บ้านกานา ในงานสมรสเหล้าองุ่นหมดลงพระแม่มารีผู้นิรมลทรงทราบและกระวนกระวายพระทัยมากจึงตรัสกับพระเยซูด้วยความหวังไขว่ "พวกเขาไม่มีเหล้าองุ่น" ("They have no wine")¹³ หลังจากนั้นพระเยซูจึงตรัสให้ตักน้ำใส่โอ่งทั้ง 6 ใบ เพื่อนำไปดื่ม น้ำนั้นก็กลายเป็นเหล้าองุ่น เหตุการณ์ตอนนี้เป็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก เนื่องจากการแสดงความศรัทธาที่มีต่อพระแม่มารีผู้นิรมล

ฉากการชำระบาปเกิดขึ้นโดยการสวมชุดสีเขียวปนดำนั่งพิงกันเป็นกลุ่มๆ และเปลือกตา ถูกเขี่ยด้วยลวดเหล็ก

¹² *The Holy Bible* (New York: Thomas Nelsons and Sons, 1953), p. 4.

¹³ *Ibid.*, p. 105.

The spirits seemed to be dressed in coarse sackcloth,
 Supporting one another with their shoulders
 And all of them supported against the bank.(...)
 For all had their eyelids threaded and sewn up
 By an iron wire, as is done to wild hawks
 Because they refuse to remain still as they should.

Purgatorio 13. 58-60...,70-72.

การชำระบาปด้านความอิจฉาคือ การถูกรรณจากผลบาปและปฏิบัติคุณธรรมที่ตรงกันข้ามไปพร้อมๆ กัน บาปจากการอิจฉาความสุขและความเจริญของเพื่อนบ้าน ทำให้พวกเขามีชีวิตอยู่ด้วยความเคืองคั่นและริษยาจึงต้องชำระบาปด้วยการถูกห่อหุ้มด้วยชุดกระสอบสีเขียวปนดำซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความอิจฉาริษยา และเป็นการยืนยันความน่าอัปยศและความขมขื่นในชีวิตของตนเอง เวลาที่คนอื่นได้ดีกว่าพวกเขาจะมอง ด้วยแววตาที่ริษยาไม่ยอมรับและเดือดร้อน ฉะนั้นดวงตาจึงถูกเย็บติดกันเอาไว้ เพื่อมิให้ได้รับแสงสว่างจากดวงอาทิตย์ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของพระเจ้า และพวกเขาต่างนั่งพิงกันเพื่อแสวงหาความรักและความอบอุ่นใจอันเป็นคุณธรรมที่ตรงกันข้ามกับความอิจฉา

เรื่องราวของเคนและอาเบล (Cain and Abel) เป็นตัวอย่างของผลกรรมของความอิจฉาริษยา ซึ่งวิญญาณผู้ชำระบาปสามารถรับรู้เรื่องนี้จากเสียงที่คอยเล่าเรื่องให้ฟัง

When we have gone a little way on our own,
 It was as if lightning split the air,
 And a voice hit us with the words:
 'Every one that findeth me shall slay me'

Purgatorio 14. 130-133.

เคนอิจฉาริษยาอาเบลด้วยเหตุที่พระเจ้าพอพระทัยสิ่งของที่เขานำมาถวายมากกว่าจึงเป็นเหตุให้เขาลวงน้องชายไปฆ่า เมื่อพระเจ้าทราบจึงทรงขับไล่เขาออกจากหมู่บ้านและทำเครื่องหมายห้ามฆ่าไว้ที่หน้าผาก จะเห็นว่าความอิจฉาริษยานำมาความหายนะและความตกต่ำมาสู่ตนเองหาใช่ผู้ถูกอิจฉาไม่ และเห็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนาเนื่องจากเรื่องราวของเคนและอาเบลปรากฏอยู่ในพระคริสตธรรมคัมภีร์

จากการศึกษาพบว่ามิบทเทศนาบนภูเขาของพระเยซูในเรื่องที่เกี่ยวกับความเมตตาและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งเป็นคุณธรรมที่ตรงกันข้ามกับความอิจฉาริษยาในขั้นตอนการชำระบาปด้วย

We climbed up, having already moved on,

And 'Beati misericordes!' was sung

From behind us, and 'Rejoice in the victory!'

Purgatorio 15. 37-39.

ข้อความดังกล่าวมาจาก “พระวรสารของนักบุญมัทธิว” ตอนที่ทรงเทศนาบนภูเขาใจความว่า “บุคคลผู้ใดมีใจกรุณา ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าเขาจะได้รับพระกรุณาตอบ” ('Blessed one the merciful, for they shall obtain mercy.')14 ข้อความนี้แสดงให้เห็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนาจากเรื่องราวในพระคริสต์ธรรมคัมภีร์ที่มีต่อผู้ประพันธ์

การดำเนินเรื่องในแดนชำระความอิจฉามีองค์ประกอบหลักเช่นเดียวกับแดนชำระความหยิ่งผยอง แต่มีความแตกต่างที่การนำเสนอตัวอย่างคุณธรรมและบาปให้ดวงวิญญาณตริ่กรองในแดนชำระความหยิ่งผยองจะปรากฏภาพสลักหินในขณะที่ในแดนชำระความอิจฉาเป็นเสียงที่คอยเล่าเรื่องทั้งหมดให้วิญญาณผู้ชำระบาปฟัง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะการชำระบาปของวิญญาณ กล่าวคือ ณ แดนชำระความหยิ่งผยองภาพสลักหินเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ขณะที่ต้องเดินก้มหน้าแบกหิน แต่ที่แดนชำระความอิจฉาคนบาปต้องนั่งอยู่กับที่และถูกเขี่ยเปลือกคาเอาไว้เพราะฉะนั้นเสียงจึงเป็นวิธีเดียวที่สามารถสื่อสารกับพวกเขาได้ ขึ้นตอนดังกล่าวแสดงให้เห็นความละเอียดรอบคอบของผู้ประพันธ์ นอกจากนั้นยังเห็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนาโรมันคาทอลิกจากเรื่องราวของพระแม่มารีผู้นิรมล พระวณะของพระเยซูและเรื่องราวในพระคริสต์ธรรมคัมภีร์ และชุดกระสอบสีเขียวปนดำซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความอิจฉา

3 แดนชำระบาปด้านความโกรธ (The Wrathful)

การดำเนินเรื่องในแดนนี้แสดงให้เห็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนาจากพระประวัติของพระแม่มารีผู้นิรมลและพระวณะของพระเยซู การดำเนินเรื่องในแดนนี้เริ่มโดยการแสดงคุณธรรมความอ่อนโยน การชำระบาป การยกตัวอย่างความโมโหและบทเทศนาแก่ผู้สร้างสันติสุข ซึ่งขึ้นตอนทั้งหมดเป็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก

ความอ่อนโยนเป็นคุณธรรมที่ตรงกันข้ามกับความโกรธ จะเห็นจากเรื่องราวพระประวัติของพระแม่มารีผู้นิรมลเป็นตัวอย่างคุณธรรมความอ่อนโยน

There was a woman who was about to enter,

Saying with the gentle demeanor of a mother:

¹⁴ The Holy Bible, p.4.

'My son , why hast thou thus dealt with us?

Behold , thy father and I have sought thee sorrowing,'

Purgatorio 15. 88-91

ข้อความดังกล่าวมีที่มาจาก “พระวรสารของนักบุญลูกา” ตอนพระกุมารเยซูทรงอยู่ในพระวิหาร หลังจากที่พระแม่มีรีผู้นิรมลและพระบิดาทรงออกตามหาพระเยซูถึงสามวันก็ปรากฏว่าพระองค์ทรงอยู่ในพระวิหาร พระแม่มีรีผู้นิรมลจึงคร่ำครวญกับพระองค์ด้วยความอ่อนโยน จะเห็นว่าอาการปรีชาของพระแม่มีรีผู้นิรมลเป็นการแสดงความอ่อนโยนแทนการแสดงความรักและคุณค่าพระเยซู สาเหตุนี้เนื่องมาจากว่าพระเยซูกำลังทรงบุจฉลา-วิชัน อยู่กับเหล่าธรรมาจารย์ การแสดงออกของพระแม่จึงเป็นการร่วมสวดดีพระผู้เป็นเจ้า

การชำระบาปด้านความโกรธโดยให้วิญญาณเดินสะเปะสะปะอยู่ในหมอกควันที่หนาที่บและมืดมน

Never made so thick a veil over my sight

As that smoke which covered us in that place,

Nor ever prickled so roughly to the touch;

Purgatorio 16. 4-6.

ความโกรธเปรียบเสมือนเมฆหมอกที่คอยเกาะกุมจิตใจ จึงชำระบาปโดยการให้วิญญาณถูกกักขังอยู่ในควันดำ ซึ่งหมายถึงการถูกรบกวนจากผลบาปนั้นๆ

จากการศึกษาพบว่าตัวอย่างบาปความโกรธนำมาจากมหากาพย์อีเนอิด ของเวอร์จิล ตามบัญชาของเทวีจูโน (Juno) อเลกโต (Alecto) ซึ่งเป็นหนึ่งในเอรินเยส (Erinyes) มาพูดจาหาว่า ล้อมให้ นางอมาตา (Amata) ไม่เห็นดีเห็นงามกับการผูกมิตรกับอีเนียส ฝ่ายนางอมาตาเทอร์นุส (Turnus) และชาวบ้านป่าจึงประกาศศึกกับฝ่ายอีเนียส ทั้งสองฝ่ายรบพุ่งกันจนฝ่ายนางอมาตาและเทอร์นุสพ่ายแพ้ นางอมาตาจึงผูกคอตายเพราะคิดว่าตนเองเป็นต้นเหตุให้บ้านเมืองวิบัติ

There arose in my vision a young girl,

Bitterly weeping, and saying 'O queen,

Why, through anger, did you do away with yourself?

Purgatorio 17. 34-36.

จากตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นว่านางอมาตาเสียชีวิตเพราะความโกรธและขาดความยับยั้งชั่งใจ ไม่ใช่สติใคร่ตรองหาความจริง ว่าเหตุการณ์สงครามทั้งหมดเป็นอุบายของเทวีจูโน ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่าความโกรธทำให้คนเราตัดสินใจผิดพลาดและมีอันตรายถึงชีวิต หากพิจารณาใน

เรื่องเราอาจกล่าวได้ว่าตัวอย่างความหายนะที่มีสาเหตุมาจากความโกรธสามารถช่วยขัดเกลาคจิตใจของผู้ที่กำลังชำระบาปความโกรธอยู่ได้

จากการศึกษาพบว่ามิพระวณะของพระเยซูซึ่งเทศนาถึงคนที่สร้างสันติสุขซึ่งหมายถึงผู้ไม่ใช่อารมณ์โกรธและมีสติยับยั้งอยู่ในขั้นตอนการชำระความโกรธด้วย และอาจกล่าวได้ว่าการรับอารมณ์โกรธทำให้เกิดความสงบสุขสันติในสังคมด้วย

I felt near me as it were the movement of wings,

And a wind in my face, and a voice said: `Beati

Pacifici, who are without evil anger:

Purgatorio 17. 67-69.

“บุคคลผู้ใดสร้างสันติ ผู้นั้นเป็นสุขเพราะว่าพระเจ้าจะทรงเรียกเขาว่าเป็นบุตร” (“Blessed are the peacemakers , for they shall called sons of God.”)¹⁵ พระวณะข้อนี้ปรากฏใน “พระวรสารฉบับของนักบุญมัทธิว” ในเรื่องเมื่อวิญญานผู้ชำระบาปได้สดับบทเทศนาข้อนี้จะเห็นความศักดิ์สิทธิ์ของการเป็นผู้ระงับอารมณ์โกรธ จึงกล่าวได้ว่าการชำระบาป ณ แดนชำระความโกรธประสบผลสำเร็จ

การดำเนินเรื่องในแดนนี้อยู่ในฉากการชำระบาปด้วยหมอกดำ และมีภาพนิมิตตัวอย่างของความโกรธและความอ่อนโยน การรับรู้ภาพนิมิตด้วยญาณภายในเป็นสิ่งตรงกันข้ามกับความงุ่นงั่นในใจที่มีสาเหตุจากความโมโห ดังนั้นการนำเสนอคุณธรรมและบาปให้แก่ดวงวิญญานด้วยภาพนิมิตเป็นวิธีที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักความเป็นจริง

4 แดนชำระบาปด้านความเกียจคร้าน (The Slothful)

องค์ประกอบในแดนชำระด้านความเกียจคร้านแสดงให้เห็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกทั้งจากพระประวัติของพระแม่มารีผู้นิรมล เรื่องราวที่ปรากฏในพระคริสต์ธรรมคัมภีร์และพระวณะของพระเยซู การดำเนินเรื่องเริ่มต้นโดยการแสดงคุณธรรมความกระตือรือร้น การชำระความเกียจคร้าน การแสดงตัวอย่างบาปของความเกียจคร้านและพระวณะของพระเยซูแก่ผู้มีความวิริยะอุตสาหะ

¹⁵ The Holy Bible,p. 4.

จากการศึกษาพบว่าคุณธรรมความกระตือรือร้นจากพระประวัติของพระแม่มารีผู้นิรมล เป็นสิ่งตรงกันข้ามกับความเกียจคร้าน

They were soon upon us, because the whole company,

Great as it was, was moving at a run;

And the two in front were calling amidst weeping:

'Mary went into the hill country with haste;

Purgatorio 18. 97-100.

เหตุการณ์ตอนนี้คือเรื่องราวตอนที่พระแม่มารีผู้นิรมลเสด็จเยือนนางเอลิซาเบท (Elisabeth) ซึ่งเป็นพระญาติ หลังจากรู้ข่าวการตั้งพระครรภ์พระเยซูจากทูตสวรรค์กาเบรียล ในเวลานั้น นางเอลิซาเบทตั้งครรภ์จอห์นแบ็ปติสต์ ตามพระประสงค์ของพระเจ้า ดังนั้นการที่พระแม่มารีผู้นิรมลมาเยี่ยมเยือนนางเอลิซาเบทจึงเท่ากับพระเยซูเสด็จมาเยี่ยมเยือนทารกจอห์นแบ็ปติสต์ ซึ่งเป็นการแสดงความกระตือรือร้นอันยิ่งใหญ่และเพื่อกิจการของพระเจ้า และเรื่องราวตอนนี้เป็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก

การชำระบาปความเกียจคร้านกระทำโดยให้พวกเกียจคร้านวิ่งอย่างรีบร้อน ร้องไห้และ
พุดจา

'Hurry! Hurry! and let no time be lost

Though lack of love,' the other cried as they followed,

'And zeal for good will make grace green again.'

Purgatorio 18. 103-105.

การกระทำที่กระตือรือร้นเช่นการวิ่ง การพุด และร้องไห้คือสิ่งที่จะชดเชยความเกียจคร้านได้ซึ่งหมายถึงการกระทำที่กระตือรือร้น ดังนั้นบาปของความเกียจคร้านจะหมดไปได้เมื่อกระทำในสิ่งที่ตรงกันข้าม

ตัวอย่างพวกเกียจคร้านเฉื่อยชาถูกนำเสนอโดยการให้วิญญาณผู้ที่กำลังชำระบาปเล่าตัวอย่างนั้นให้ค้นเตฟซึ่งก็ได้แก่เรื่องของ โมเสสกับชาวอิสราเอลที่ลาดกัวและเกียจคร้าน

They were saying, as they followed the rest : 'The people for whom

The Red Sea opened, were dead before the Jordan

Saw their children come and sit down by it.

Purgatorio 18.133-135.

ข้อความดังกล่าวเป็นเรื่องราวตอนที่พระเจ้าทรงลงโทษพวกอิสราเอลที่ขลาดกลัว และย่อท้อ ที่ไม่กล้าข้ามทะเลแดงไปกับโมเสส เหตุการณ์ตอนนี้แสดงให้เห็นว่าพระเจ้าทรงพิโรธ คนที่เกียจคร้าน เลื่อยซาและขลาดกลัว

ความวิริยะอุตสาหะ ความเข้มแข็งอดทนเป็นคุณธรรมที่ตรงกันข้ามกับความเกียจคร้าน

Then he moved his feathers and fanned us as

He affirmed 'Qui lugent' to be blessed

Because their souls were to be comforted.

Purgatorio 19. 49-51

พระวณะขื่อนี้มาจาก “พระวรสารฉบับของนักบุญมัทธิว” “บุคคลผู้ใดโศกเศร้า ผู้นั้นเป็นสุข เพราะว่าเขาจะได้รับการทรงปลอบประโลม” (“Blessed are they that mourn: for they shall be comforted.” Mourn: for they shall be comforted.”)¹⁶ ชาวคริสต์เชื่อว่าผู้ที่สามารถละทิ้งความสุขและความสบายส่วนตัวจะเป็นผู้ที่ปราศจากความเลื่อยซาและสามารถอดทนต่อความเจ็บปวดและอุปสรรคนานาได้ ดังนั้นพระวณะขื่อนี้จึงเหมาะสมที่จะมอบให้แก่ผู้ที่ชำระความเกียจคร้าน ความเลื่อยซา

องค์ประกอบของแดนชำระความเกียจคร้านแสดงให้เห็นอิทธิพลของคริสตศาสนานิกายโรมันคาทอลิกจากพระประวัติของพระแม่มารีผู้นิรมล พระวณะของพระเยซูและเรื่องราวของโมเสส ส่วนการดำเนินเรื่องที่เริ่มต้นจากการแสดงความกระตือรือร้น การชำระความเกียจคร้าน การแสดงตัวอย่างความเกียจคร้านและจบลงที่พระวณะแต่ผู้มีความวิริยะอุตสาหะเป็นการยืนยันว่าวิญญาณปราศจากบาปความเกียจคร้าน

5 แดนชำระบาปด้านความละโมภโลกมาก (The Covetous)

องค์ประกอบหลักในแดนชำระบาปความละโมภโลกมากแสดงให้เห็นอิทธิพลของคริสตศาสนานิกายโรมันคาทอลิกทั้งจากพระประวัติของพระแม่มารีผู้นิรมลและพระวณะของพระเยซู ซึ่งองค์ประกอบหลักได้แก่การชำระความละโมภโลกมาก การแสดงตัวอย่างคุณธรรมการปล่อยวาง การแสดงตัวอย่างบาปของความละโมภโลกมากและพระวณะของพระเยซูแก่ผู้ที่ฝึกฝนความชอบธรรม

การชำระบาปเกิดขึ้น โดยการให้ดวงวิญญาณต้องก้มตัวลงติดกับพื้นดิน

¹⁶ *The New Testament the Authorized on King James Version of 1611 with an introduction by John Drudy (London: David Cambell Publishers, 1998),p.6.*

I saw people upon it who were weeping,
Lying on the ground flat upon their faces.
'Adhaesit pavimento anima mea,'

Purgatorio 19. 71-73.

“จิตใจของข้าพระองค์ติดผงธุลี ขอทรงสงวนชีวิตของข้าพระองค์ตามพระวาทะของพระองค์” (*'My soul cleaves to the dust; revive me according to thy word?'*)¹⁷ เป็นบทเพลงสดุดีลำดับที่ 119 ซึ่งถูกคัดลอกลงมาเพราะมีเนื้อหาที่ให้ภาพการลงโทษและธรรมชาติของพวกโลกมากกว่าคือ การยึดติดกับวัตถุทางโลกมากเกินไปจึงชำระบาปโดยการนอนคว่ำหน้าติดกับพื้นดิน เพราะพื้นดินเป็นสัญลักษณ์วัตถุทางโลก ดังนั้นการชำระบาปในแดนชำระบาปของพวกโลกมากกว่าสร้างจากการทรมานด้วยลักษณะของการยึดติดกับวัตถุทางโลกหรือความละโมภโลกมากนั่นเอง

พระประวัติตอนที่พระแม่มารีย์นิรมลทรงให้กำเนิดพระเยซูในคอกสัตว์เป็นการแสดงให้เห็นการปล่อยวางวัตถุทางโลกซึ่งเป็นคุณธรรมที่ตรงกันข้ามกับความละโมภโลกมาก

It was followed by: 'You were in such poverty,
As may be seen by that poor stable where
You were delivered of your holy burden.'

Purgatorio 20. 22-24.

การแสดงคุณธรรมการปล่อยวางเกิดขึ้น โดยที่ดวงวิญญาณผู้ชำระบาปเป็นผู้พูดพระประวัติตอนนี้ อาจเป็นการแสดงให้เห็นว่าดวงวิญญาณที่ผ่านขั้นตอนการชำระบาปแล้วสามารถสำนึกและซาบซึ้งคุณธรรมการปล่อยวางด้วยตนเอง

ตัวอย่างบาปความโลภถูกนำมาจากเรื่องราวความโลภของพิกเมเลียน

Then we tell again of Pygmalion,
Whose desire for gold was so ravenous
It made him traitor, thief and parricide,

Purgatorio 20. 103-105.

จากข้อความดังกล่าวพิกเมเลียนฆ่าลูกเพราะความโลภอยากได้สมบัติ ดังนั้นความโลภทำให้พิกเมเลียนเป็นคนอกตัญญู ขโมยและฆาตกร ส่วนการที่ดวงวิญญาณสามารถเล่าเรื่องนี้เองได้แสดงให้เห็นว่าดวงวิญญาณผู้ชำระบาปสามารถเข้าใจผลร้ายของความโลภด้วยตนเองยิ่งขึ้นหลังจากผ่านขั้นตอนการชำระบาปและเรียนรู้คุณธรรมการปล่อยวาง

¹⁷ *The Holy Bible*, p. 644.

จากการศึกษาพบว่าความละโมภโลกมากเป็นความอยากกระหายในวัตถุสิ่งของอำนาจ
ตั้งนั้นพระวณะของพระเยซูทรงเทศนาอำวยพรแก่คนที่กระหายและใฝ่หาความชอบธรรมจึงถูก
นำเสนอในแดนนี้

And declared those who hunger and thirst after righteousness
To be blessed, and he had accomplished that
With no other words than a *sitiant*.

Purgatorio 22. 4-6.

“บุคคลผู้ใดหิวกระหายความชอบธรรม ผู้นั้นเป็นสุขเพราะว่าพระเจ้าจะทรงให้อิ่ม
บริบูรณ์” (‘Blessed are those who hunger and thirst for righteousness, for they shall be
satisfied.’)¹⁸ เป็นพระวณะของพระเยซูซึ่งถูกคัดลอกบางส่วนเพื่อเป็นคำอวยพรให้แก่ผู้ที่ฝักใฝ่คุณ
ธรรม อาจกล่าวได้ว่าความโลภเป็นศัตรูของความชอบธรรมเพราะตราบใดที่มีความโลภความ
ชอบธรรมก็จะไม่บังเกิดขึ้นบนโลก

การดำเนินเรื่องในแดนนี้ประกอบด้วยการชำระบาปโดยการก้มหน้าลงที่พื้นดิน การ
แสดงตัวอย่างคุณธรรมการปล่อยวางและตัวอย่างบาปของความโลภ และสิ้นสุดที่พระวณะของ
พระเยซูแก่ผู้ที่ฝักใฝ่ความชอบธรรม จากขั้นตอนดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่าดวงวิญญาณได้ชำระ
ความละโมภโลกมากออกจากจิตใจได้หมดจด

6 แดนชำระบาปความตะกละ (The Gluttonous)

องค์ประกอบหลักของแดนชำระบาปความตะกละแสดงให้เห็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนา
นิกายโรมันคาทอลิกในส่วนที่เกี่ยวกับพระประวัติของพระแม่มารีผู้นิรมลและพระวณะของพระ
เยซู การดำเนินเรื่องเริ่มต้นที่ดวงวิญญาณพร่ำบอกเกี่ยวกับการรู้จักบังคับตนเอง การชำระบาป
ความตะกละ การแสดงตัวอย่างบาปและพระวณะของพระเยซูแก่ผู้ที่ฝักใฝ่ในคุณธรรม

And then said : `Mary gave more thought to how
The wedding feast should be completed with honour
Than to her own mouth which now answers for you.

Purgatorio 22. 142-144.

¹⁸ Ibid.,p.4.

เหตุการณ์งานสมรสหมู่บ้านกานาถูกนำมาเป็นตัวอย่างอีกครั้ง เพราะเป็นการแสดงความเมตตาของพระแม่ที่มีต่อผู้มาร่วมงานเนื่องจากเหล่าอุนหนุดกลางครันมากกว่าแสดงความห่วงใยปากท้องของพระองค์เอง ส่วนการที่ดวงวิญญาณเป็นผู้เล่าเหตุการณ์ตอนนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าดวงวิญญาณได้ซาบซึ้งคุณธรรมการควบคุมตนเองจากความหิวโหย

จากการใช้โทษบาปความตะกละตะกลามกระทำโดยการทนทุกข์ทรมานกับความอยากผลแอปเปิ้ลแก้วและความกระหายน้ำ

Desire to drink and eat is begun in us

By the scent issuing from the apple and the spray

Which so spreads itself over the foliage.

Purgatorio 23. 67-69.

การชำระบาปความตะกละตะกลามคือการถูกลงโทษโดยผลของบาปจากความตะกละตะกลาม ในขณะที่เดียวกันก็ปฏิบัติคุณธรรมการบังคับตนเองด้วยเพราะว่าถ้าหากว่าพวกเขายังกระหายพวกเขาก็ยิ่งทรมาน เพราะฉะนั้นการลดความทรมานก็คือการควบคุมความหิวและความกระหายให้ได้และเป็นวิธีการชำระความตะกละตะกลามให้หมดสิ้น

จากการศึกษาพบว่าเรื่องราวความตะกละตะกลามไม่รู้จักพอในการกินดื่มของพวกเขาเซนทอร์ ถูกนำมาเป็นตัวอย่างบาปจากความตะกละตะกลาม

'Remember', he said 'Those accurt cretures,

Formed in the clouds, who, having more than enough,

Attacked Theseus, half horses and half human;

Purgatorio 24. 121-124.

เป็นเหตุการณ์ตอนที่พวกเขาเซนทอร์ไปงานเลี้ยงแต่งงาน ความไม่รู้จักพอในการกินและดื่มเป็นเหตุให้พวกเขาอคติข่มขืนและถูกทีซุส(Theseus) ลงโทษ ในเรื่อง ดวงวิญญาณเป็นผู้เล่าตัวอย่างความตะกละตะกลามแสดงถึงการยอมรับและตระหนักถึงความหายนะของความตะกละตะกลาม

พระวณะของพระเยซูข้อที่ 4 ซึ่งเกี่ยวข้องกับความหิวกระหายในความชอบธรรมซึ่งถูกนำไปใช้แล้วที่แดนชำระบาปความละโมภโลภมาก ได้ถูกนำเสนออีกครั้งแต่ไม่ได้คัดลอกพระวณะลงมาเหมือนเดิม เพราะเป็นการถอดความและปรับให้สอดคล้องกับความตะกละตะกลาม

And I heard a voice : 'Blessed are those whom grace

Has so enlightened that the appetite

Does not inflame desire excessively

But let them always hunger as much as is just!

Purgatorio 24. 151-154.

จากข้อความข้างต้นเราอาจกล่าวได้ว่าการฝึกใฝ่ในคุณธรรมเป็นการกระทำตามน้ำพระทัยแห่งพระเจ้า

การดำเนินเรื่องในแดนนี้เริ่มจากการที่ดวงวิญญาณสรรเสริญคุณธรรมการรู้จักควบคุมตนเองในเรื่องการกินและดื่ม การชำระบาปโดยการทรมานด้วยความตะกละตะกลามและปฏิบัติคุณธรรมการควบคุมตนเอง การแสดงตัวอย่างของบาปความตะกละตะกลาม และพระวณะของพระเยซูที่ทรงอวยพรแก่ผู้ที่ฝึกใฝ่คุณธรรม อาจกล่าวได้ว่าวิญญาณที่ผ่านขั้นตอนดังกล่าวเป็นผู้ที่ปราศจากความตะกละตะกลาม

7 แดนชำระบาปด้านความมกมาก (The Lustful)

องค์ประกอบของแดนชำระความมกมากแสดงให้เห็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับพระประวัติของพระแม่มารีผู้บริสุทธิ์ พระคริสต์ธรรมคัมภีร์และพระวณะของพระเยซู การดำเนินเรื่องในแดนนี้เริ่มจากการให้ดวงวิญญาณร้องเพลงสรรเสริญพรหมจรรย์แห่งพระแม่มารีผู้บริสุทธิ์ การชำระบาปความมกมาก การแสดงตัวอย่างบาปความมกมาก และพระวณะของพระเยซูแก่ผู้ที่มีจิตใจบริสุทธิ์ปราศจากตัณหา

After that hymn had come to an end

They shout aloud: 'Virum non cognosco',

Then they began the hymn again, solfly.

Purgatorio . 25. 127129.

ข้อความดังกล่าวนำมาจาก “พระวรสารฉบับของนักบุญลูกา” ซึ่งเป็นคำตอบของพระแม่มารีผู้บริสุทธิ์เกี่ยวกับการประพาศพรหมจรรย์ เราจะพบว่าคุณธรรมความดีทุกอย่างล้วนเอามาจากพระประวัติของพระแม่มารีผู้บริสุทธิ์ทั้งสิ้น ซึ่งแสดงให้เห็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก

ดวงวิญญาณที่มกมากจะต้องชำระบาปโดยการเดินผ่านเปลวเพลิงที่ร้อนระอุ

For along the middle of the burning track

Came the opposite way from the others

And they made me pause and look with wonder.

Purgatorio.26.28-30.

ความมักมากเปรียบเสมือนไฟที่ร้อนแรงและเผาผลาญ ดังนั้นไฟจึงทำหน้าที่ 2 อย่าง กล่าวคือเป็นผลบาปที่ตามลงโทษพวกคนบาปและเป็นสิ่งชำระความมักมากออกจากวิญญาณ จึงกล่าวได้ว่าพวกเขากำลังถูกรับโทษจากผลบาปที่ตนเป็นผู้ก่อขึ้นและชำระบาปแห่งความมักมากในเวลาเดียวกัน

เรื่องราวความมักมากของชาวเมืองโซดอมและโกมอรร่าห์ (Sodom and Gomorrah) ซึ่งปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์ เล่ม “ปฐมกาล” ถูกนำมาเป็นตัวอย่างเพื่อแสดงให้เห็นผลร้ายของความมักมาก

As soon as they break off the friendly greeting,
Before they have taken another step
They all call out as loudly as they can
The new lot of people: 'Sodom and Gomorrah';

Purgatorio. 26. 37-40.

ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ชาวเมืองโซดอมและโกมอรร่าห์เป็นคนที่ชั่วร้ายกระหายกามเป็นที่ขึ้นชื่อ ชาวบ้านพากันโอดครวญต่อพระเจ้าผู้เป็นเจ้า พระองค์จึงทรงตัดสินพระทัยที่จะทำลายเมืองโดยให้ฝนเพลิงตกลงที่เมืองทั้งสอง ในเรื่องวิญญาณเล่าตัวอย่างบาปแห่งความมักมากด้วยตนเอง อาจกล่าวได้ว่าพวกเขาตระหนักถึงผลร้ายของบาปด้วยตนเอง

พระวจนะข้อที่ 6 ซึ่งพระเยซูทรงเทศนาแก่ผู้มีใจบริสุทธิ์ปราศจากมลทินถูกนำเสนอเพื่ออวยพรให้ผู้ชำระความมักมากในกามเสร็จสิ้นลง

He stood out of the flames, upon the bank,
And he was singing 'Beati mundo corde!'
In a voice which was far more alive than ours.

Purgatorio 27. 7-9.

“บุคคลผู้ใดมีใจบริสุทธิ์ ผู้นั้นเป็นสุขเพราะว่าเขาจะได้เห็นพระเจ้า” ('Blessed are the pure in heart : for they shall see God')¹⁹ ในเรื่องการที่ทูตสวรรค์ชั้นพุดเช่นนี้กับดวงวิญญาณเป็นการแสดงให้เห็นว่าพวกเขาได้ผ่านขั้นตอนการชำระความมักมากออกจากใจจนเป็นผู้ที่บริสุทธิ์ปราศจากราคะตัณหา

¹⁹ *The New Testament the Authorized on King James Version of 1611, p. 6.*

การดำเนินเรื่องในแดนนี้อยู่ในฉากที่มีเปลวไฟเป็นสิ่งชำระบาป โดยให้ดวงวิญญาณเป็นผู้กล่าวสรรเสริญความบริสุทธิ์แห่งพระแม่มีผู้นิรมล เล่าตัวอย่างบาปแห่งความมั่งมาก และทวดสวรรค์กล่าวพระวณะแก่ผู้ที่ปราศจากกิเลสตัณหา ดังนั้นการดำเนินเรื่องในแดนนี้ทำให้ผู้ชำระบาปปราศจากความมั่งมาก สังเกตได้จากพระวณะของพระเยซู เพราะเป็นพระพรที่ทรงประทานให้แก่ผู้ที่ปราศจากกิเลสตัณหา

จากการศึกษาแดนชำระบาปทั้ง 7 แดนทำให้เห็นว่าแดนชำระบาปได้รับอิทธิพลของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก แดนชำระบาปทั้ง 7 ชั้นมีโครงสร้างและองค์ประกอบที่เหมือนกันซึ่งได้แก่ การชำระบาปโดยการถูกรุกรานจากผลของบาปหรือการปฏิบัติคุณธรรมที่ตรงกันข้ามหรือทำทั้งสองอย่างในเวลาเดียวกัน การแสดงตัวอย่างของคุณธรรมที่ตรงกันข้ามและตัวอย่างของบาปซึ่งแสดงให้เห็นในรูปแบบต่างๆ กันเช่น ภาพสลักหิน เสียงเล่าเรื่อง ภาพนิมิตและดวงวิญญาณเป็นผู้พูดตัวอย่างนั่นเองและจบลงด้วยพระวณะของพระเยซูเพื่อแสดงให้เห็นว่าวิญญาณเหล่านั้นได้ผ่านขั้นตอนทั้งหมดจนเป็นผู้ที่บริสุทธิ์ปราศจากบาปนั้น ๆ แล้ว คุณธรรมทั้ง 7 นั้นประกอบด้วย 1 ความอ่อนน้อมถ่อมตน 2 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 3 ความอ่อนโยน 4 ความกระตือรือร้น 5 การปล่อยวางไม่ยึดมั่นถือมั่น 6 การบังคับตนเอง 7 ความบริสุทธิ์ ผู้ประพันธ์ตั้งใจที่จะนำตัวอย่างคุณธรรมทั้ง 7 ประการมาจากพระประวัติของพระแม่มีผู้นิรมลและยังได้คัดลอกพระวณะทั้ง 8 ประการที่พระเยซูทรงเทศนาบนภูเขาถ้ำทอดลงในบทกวีของเขาโดยวางไว้เป็นส่วนสุดท้ายของแต่ละแดนกล่าวคือ ทุกครั้งที่คืนเตจะออกจากแดนนั้นๆ ทวดสวรรค์ประจำชั้นจะมาลาอักษร “P” ออกจากหน้าผากและกล่าวพระวณะให้คืนเตซึ่งมีความสอดคล้องกับคุณธรรมประจำแดนนั้น เพื่อเป็นการยืนยันว่าดวงวิญญาณชำระบาปสำเร็จเสร็จสิ้นลง สารสำคัญของแดนชำระบาปก็คือบาปหนักทั้ง 7 ประการ คุณธรรมที่ตรงกันข้ามทั้ง 7 ประการและพระวณะของพระเยซู ผู้ประพันธ์อาจมีวัตถุประสงค์ให้ผู้อ่านละเว้นจากบาปหนักทั้ง 7 ประการและปฏิบัติคุณธรรมทั้ง 7 ประการ เพราะในที่สุดจะได้เป็นผู้ที่พบความสุขตั้งพระวณะที่พระเยซูทรงเทศนาเอาไว้ซึ่งก็คือการได้กลับเข้าสู่อาณาจักรของพระเจ้า

2.1.2.2.3 การเดินทางสู่สวนเอเดน

สวนเอเดนสร้างจากแนวคิดที่ปรากฏในพระคริสต์ธรรมคัมภีร์และจินตนาการ เรื่องของสวนเอเดนปรากฏในพระคริสต์ธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิม เล่ม “ปฐมกาล”ซึ่งชาวคริสต์เชื่อว่าสวนเอเดนคือสวนที่พระเจ้าทรงสร้างเพื่อให้เป็นที่อยู่ของมนุษย์ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก ในสวนมีต้นไม้และพืชผลนานาที่สวยงามและน่ากิน แต่ผลไม้จากต้นไม้แห่งความรู้ซึ่งถูกพระเจ้าห้ามไม่ให้แตะต้อง วันหนึ่งงูหลอกอีฟให้กินผลไม้จากต้นไม้ เมื่อพระเจ้าทรงทราบจึงอัปเปหิ

อาดัมและอีฟออกจากสวนเอเดนเพราะขั้วคำสั่งของพระองค์ ชาวคริสต์เชื่อว่าบาปที่เกิดจากความหยิ่งลำพองอวดดีของอาดัมและอีฟทำให้มนุษย์ถูกตัดขาดจากพระเจ้าและผลของบาปยังส่งผลแก่ “มนุษย์ให้เผชิญกับสภาวะ 3 ประการคือ 1 ความตายซึ่งหมายถึงการถูกตัดขาดจากพระเจ้าและไม่มีชีวิตนิรันดร์ 2 จิตใจอยู่ใต้กิเลสตัณหาที่มีสันดานแห่งความเชื่อถือตนเองเป็นใหญ่ 3 การเผชิญกับความทุกข์ยากต่างๆ ในโลก”²⁰ สวนเอเดนเกิดจากความเชื่อดังกล่าวรวมทั้งสภาพภูมิประเทศที่สงบสวยงาม แต่จะพบว่ามีส่วนเช่น แม่น้ำสองสาย การพบมาทิลดา (Mathilda) และขบวนแห่แห่นอันอลังการซึ่งเป็นความคิดสร้างสรรค์ที่ได้รับอิทธิพลจากความศรัทธาในคริสต์ศาสนา และเหตุการณ์สังกรรมร่วมสมัย

ก แนวคิดเกี่ยวกับสวนเอเดนที่ปรากฏในเรื่อง เดอะ ดีไวน์ คอมเมดี้

ตามความเชื่อและหลักภูมิศาสตร์ของยุคกลางที่เชื่อว่าสวนเอเดนตั้งอยู่สูงสุดจากพื้นแผ่นดินในซีกโลกตอนใต้ที่เป็นพื้นน้ำ ส่วนพระคริสต์ธรรมคัมภีร์กล่าวว่ายูทิสตะวันตก เราจึงทราบว่าเรามีได้เจาะจงว่ายูทิสตะวันตกตามที่พระคัมภีร์กล่าวเอาไว้ อย่างไรก็ตามแนวคิดของสวนเอเดนและสภาพบรรยากาศภายในสวนนั้นคงแนวคิดตามที่ปรากฏในพระคัมภีร์เป็นส่วนมาก กล่าวคือ เป็นสถานที่ซึ่งพระเจ้าทรงสร้างเพื่อเป็นที่อยู่ของมนุษย์ซึ่งสวยงามและอุดมสมบูรณ์ แต่มนุษย์ทำบาปและถูกพระเจ้าขับไล่ออกจากสวนจึงต้องเผชิญกับความทุกข์แสนสาหัสในโลก

The supreme good, who pleases only himself,
 Made man good and for good, and this place
 Was given as an earnest of eternal peace,
 Through man's default he did not stay here long;
 Though his default he changed honest laughter
 And sweet play for sorrow and for sweat.

Purgatorio 28. 91-96.

จากข้อความดังกล่าวแสดงว่าคันเต้ได้เดินทางมาถึงที่อยู่ของอาดัมกับอีฟที่เคยอยู่ก่อนถูกขับไล่ออกไป สวนเอเดนมีความหมายถึงสถานที่อยู่อาศัยของมนุษย์ในขณะที่มีสภาพบริสุทธิ์ปราศจากบาปและการเดินทางสู่สวนเอเดนของคันเต้เกิดขึ้นภายหลังจากที่เขาผ่านการชำระบาปทั้ง 7 ประการเสร็จสิ้นลง ดังนั้นการชำระบาปจึงเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ได้กลับคืนสู่สภาพเดิมคือสภาพที่มีความบริสุทธิ์ อาจกล่าวได้ว่าเขาสร้างสวนเอเดนตามแนวคิดเดิมเพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้าและมนุษย์

²⁰ สุจิตรา รมรัตน์, *ศาสนาเปรียบเทียบ* (กรุงเทพฯ: ดวงแก้ว, 2518), หน้า 210.

ข แนวคิดจินตนาการเกี่ยวกับสวนเอเดน

การดำเนินเรื่องในสวนเอเดนคือจินตนาการที่เกิดจากความศรัทธาในศาสนาและประวัติศาสตร์การเมืองของคริสต์จักรซึ่งในส่วนี้เขาได้สอดแทรกการวิพากษ์วิจารณ์สังคมร่วมสมัยเอาไว้ด้วย มีองค์ประกอบหลักอยู่ 3 ส่วนได้แก่ 1 มาติลดาในสวนเอเดน 2 ต้นไม้แห่งความสำนึกในความดีและความชั่ว 3 แม่น้ำเลเตและแม่น้ำเออุโนเอ

1 มาติลดาในสวนเอเดน

ตัวละครมาติลดาแสดงสถานะดั้งเดิมของมนุษย์ในสวนเอเดน โดยการบรรยายว่ามาติลดามีความสุขและสงบในสวนที่มีลมพัดเอื่อยๆ มีนกร้องเพลงและดอกไม้หอมฟุ้งซึ่งเป็นเพราะพระเจ้าทรงสร้างมนุษย์ให้มีฉายาอย่างพระองค์ โดยทราบจากเพลงสรรเสริญลำดับที่ 92

Doubt of some kind may keep you wondering;

But the psalm Delectasti gives light

Which can clear the mist from your understanding.

Purgatorio 28. 79-81.

ชาวคริสต์ร้องเพลงสรรเสริญลำดับที่ 92 เพื่อเป็นการสดุดีพระคุณของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าทรงสร้างมนุษย์ให้มีฉายาอย่างพระองค์ มาติลดาและเพลงที่เธอร้องทำให้ทราบว่า พระเจ้าทรงสร้างมนุษย์ขึ้นมาด้วยความรักและให้อยู่ในสวนเอเดนที่สงบสวยงาม อาจกล่าวได้ว่ามาติลดาบอกในสิ่งที่พระคริสต์ธรรมคัมภีร์มิได้บันทึกเอาไว้ ส่วนที่เพิ่มเข้ามาเป็นการแสดงความศรัทธาที่มีต่อพระเจ้าผู้เป็นเจ้าและซาบซึ้งในความรักแห่งพระองค์

2 ต้นไม้แห่งการสำนึกในความดีและความชั่ว

ประวัติศาสตร์ความรอดของมนุษย์และสภาพการณ์ของคริสต์จักรถูกนำเสนอผ่านภาพลักษณ์ของต้นไม้แห่งการสำนึกในความดีและความชั่วพระคริสต์ธรรมคัมภีร์ เล่ม “ปฐมกาล” กล่าวว่า “พระเจ้าทรงให้มีต้นไม้แห่งการสำนึกในความดีและความชั่วในสวนเอเดนแต่ทรงห้ามกินผลไม้นอกจากนี้หากฝ่าฝืนจะตายทันที”²¹ ต้นไม้แห่งการสำนึกในความดีและความชั่วในสวนเอเดนเป็นต้นไม้ที่ไม่มีใบและเหี่ยวแห้งซึ่งเป็นผลจากบาปที่อาดัมกับอีฟฝ่าฝืนคำสั่งของพระเจ้าผู้เป็นเจ้า

I heard everybody murmur 'Adam';

²¹พระคริสต์ธรรมคัมภีร์ ภาค พันธสัญญาเดิมและพันธสัญญาใหม่, หน้า 3.

Then they encircled a tree despoiled
In all its boughs, of foliage of any kind.

Purgatorio 32. 37-39.

เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงความตกต่ำและความทุกข์ยากแร้นแค้นของมนุษย์ผ่านภาพลักษณ์
ต้นไม้และแสดงให้เห็นว่าพระเยซูทรงเป็นผู้เข้ามาปกป้องสถานะของมนุษย์ชาติผ่านภาพลักษณ์
ของต้นไม้อีกครั้ง โดยการให้สิ่งโตมีปีกกลากราชรดผูกกับต้นไม้และทำให้ต้นไม้ออกดอกออก
ใบสะพรั่ง

Displaying a colour which was less that of roses
Than that of violets, **the tree renewed itself,**
Although before the boughs had been so bare.

Purgatorio 32. 58-60.

ต้นไม้ที่ออกดอกบานสะพรั่งหมายความว่าสถานะที่ตกต่ำของมนุษย์ได้รับการปกป้องและ
ไถ่ถอนโดยการตรึงกางเขนพระเยซู จึงกล่าวได้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับพระเยซูพระผู้ช่วยให้รอดถูก
นำเสนอผ่านภาพลักษณ์ของต้นไม้แห่งการสำนึกในความดีและความชั่วในสวนเอเดน

จากการศึกษาพบว่ามิบทิวาร์ณสังคัมร่วมสมัยผ่านราชรดซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของศาสน
จักร โดยให้ราชรดเปลี่ยนเป็นสัตว์ประหลาดเจ็ดหัวซึ่งหมายความว่าบาปหนักเจ็ดประการได้ครอบ
งำศาสนจักรจนไม่อาจแก้ไขได้

The sacred construction, thus transformed,
Put out heads from its different parts,
Three over the prow and one on each side.

Purgatorio 32. 142-144.

สัตว์ประหลาดเจ็ดหัวเป็นสิ่งที่ผิดบิดเบือนไปจากราชรดซึ่งหมายความว่าบาปทั้ง 7
ประการได้ทำลายความบริสุทธิ์และคุณธรรมของศาสนจักรและนักบวช

ภาพหญิงแพศยาสวมกอดยักษ์บนสัตว์ประหลาดเป็นการวิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์การย้าย
สถาบันศาสนาจากกรุงโรมไปที่เมืองอาวิญญองในปี ค.ศ. 1309 โดยเปรียบพระสันตะปาปา
เคลเมนต์ที่ 5 กับหญิงแพศยาซึ่งเป็นสิ่งที่บิดเบือนไปจากเจ้าสาวของพระเยซูและเปรียบพระเจ้า
ฟิลิปที่ 4 กับยักษ์ ซึ่งทั้งสองกำลังสวมกอดกันอยู่บนร่างสัตว์ประหลาด

Then full of suspicion and make cruel by rage,
He loosed **the monster,** and dragged it though **the wood,**
Which made that the only shield I had
From **the harlot** and the new monstrosity.

Purgatorio 32. 157-160.

เหตุการณ์ดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่ายักษ์ลากสัตว์ประหลาดซึ่งหมายถึงศาสนจักรเข้าไปในป่ามืดทึบซึ่งหมายถึงเมืองอาวิญญองและเหตุการณ์ได้เกิดขึ้น โดยการสมยอมของหญิงแพศยาซึ่งหมายถึงความร่วมมือของพระสันตะปาปาเคลเมนต์ที่ 5

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับต้นไม้แห่งการสำนึกในความดีและความชั่วคือการเชื่อมโยงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ความรอดมาสู่เหตุการณ์ในสังคมร่วมสมัยในฉากสวนเอเดน โดยผ่านสัญลักษณ์ต่างๆ ได้แก่ต้นไม้แห่งการสำนึกในความดีและความชั่ว ราชนคร สัตว์ประหลาดและหญิงแพศยา

3 แม่น้ำเลเตและแม่น้ำเออุโนเอ (River Lethe, River Eunoe)

แม่น้ำเลเตและแม่น้ำเออุโนเอแสดงสภาวะทางจิตใจที่บริสุทธิ์อย่างแท้จริงของมนุษย์ก่อนเข้าสู่อาณาจักรแห่งพระเจ้าตามคติความเชื่อทางคริสต์ศาสนา ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ เล่ม “ปฐมกาล” สวนเอเดนมีแม่น้ำ 4 สายคือ แม่น้ำปีสัน (Pison) แม่น้ำกิฮอน (Gihon) แม่น้ำไทกริส (Tigris) แม่น้ำยูเฟรติส (Euphrates) แต่สวนเอเดนของผู้ประพันธ์มีแม่น้ำ 2 สายคือแม่น้ำเลเตและแม่น้ำเออุโนเอ เขาเอาชื่อแม่น้ำเลเตมาจากชื่อของแม่น้ำที่อยู่ในโลกใต้พิภพในมหากาพย์อีเนอิด ของเวอร์จิลซึ่งเป็นแม่น้ำที่ทำให้ลืมความทรงจำทั้งหมด แต่แม่น้ำเลเตในเรื่องนี้คือแม่น้ำที่ลบเลือนความทรงจำที่เกี่ยวกับบาปเท่านั้น “น้ำเป็นสัญลักษณ์ของการชำระล้างบาปและการเริ่มต้นชีวิตใหม่”²² ดังนั้นแม่น้ำเลเตจึงเป็นแม่น้ำที่ทำให้ความทรงจำเกี่ยวกับกรรมชั่วหายไป เมื่อความทรงจำเกี่ยวกับความชั่วในอดีตของคันเตลบเลือนหายไป เขาก็กลายเป็นคนใหม่ท่ามกลางคุณธรรมหลัก 4 ประการ

She pulled me out, and conducted me all wet,
Into the midst of the four lovely dancers;
And each one of them put her arm over me.

Purgatorio 31. 103-105.

สตรีสี่คนที่เข้ามาล้อมคันเตในขณะที่เขาชำระความทรงจำของความชั่วในแม่น้ำเลเตคือสัญลักษณ์ของคุณธรรมหลักสี่ประการอันได้แก่ ความรอบคอบ ความยุติธรรม การรู้จักประมาณ และความกล้าหาญ ดังนั้นแม่น้ำเลเตจึงมีหน้าที่ทำให้ความทรงจำเกี่ยวกับความชั่วหายไปและเกิดใหม่ท่ามกลางคุณธรรมหลักทั้งสี่ประการ คุณธรรมหลักสี่ประการมีบทบาทและเป็นสิ่งที่น่าสนใจ

²² จอร์จ เฟอร์กูสัน, *เครื่องหมายและสัญลักษณ์ในคริสต์ศิลป์*, แปลและเรียบเรียงโดย กุลวดี มกราภิรมย์, หน้า 38.

ผู้คุณธรรมทางเทววิทยา 3 ประการ ดังนั้นฉากนี้มีเหตุการณ์เกิดขึ้น 3 ขั้นตอนคือ 1 ความทรงจำเกี่ยวกับความชั่วได้ลบเลือนหายไป 2 การได้รับคุณธรรมสี่ประการ 3 การได้รับคุณธรรมทางเทววิทยาทั้งสามประการก่อนเข้าสู่อาณาจักรของพระเจ้า

We will lead you to her eyes; but **the three** there
Will sharpen yours to the happy light within them,
For they see more than me do.'

Purgatorio 31. 109-111.

แม่น้ำเออุโนเอเป็นชื่อที่ผู้ประพันธ์นำเอาความหมายมาจากรากศัพท์ภาษากรีกแปลว่า จิตใจและความพึงพอใจ เมื่อนำมาใช้ในแง่ของศีลธรรม แม่น้ำเออุโนเอจึงเป็นสัญลักษณ์ของการเกิดใหม่ของคุณธรรมและความดีงาม

I came back from **that most sacred of stream;**
Made afresh, as new tree are renewed
With their new foliage, **and so I was**
Clear and ready to go up to the stars.

Purgatorio 33. 142-145.

การเกิดใหม่ของคุณความดีเหมือนต้นไม้ในฤดูใบไม้ผลิที่กำลังแตกยอด ดังนั้นผู้ที่ผ่านขั้นตอนการชำระตนในแม่น้ำเลเตและแม่น้ำเออุโนเอจึงเปรียบเสมือนผู้ที่เปี่ยมด้วยพลังของคุณธรรมและบริสุทธิ์พร้อมที่จะเดินทางสู่อาณาจักรของพระเจ้า ดังนั้นแม่น้ำทั้งสองเป็นสัญลักษณ์ของการชำระบาปและชีวิตใหม่ คือการชำระความชั่วและการมีชีวิตใหม่ของความดี เนื่องจากแนวความคิดที่ว่าอาณาจักรของพระเจ้าจะต้อนรับผู้ที่ปราศจากความชั่วและมีความดีเพียงพร้อมแต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามพระประสงค์ของพระเจ้า

การดำเนินเรื่องในสวนเอเดนนำแนวคิดเกี่ยวกับสวนเอเดนตามที่ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์เป็นจุดเริ่มต้นและเพิ่มส่วนที่เป็นจินตนาการเพื่อแสดงคติความเชื่อของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกและการวิพากษ์วิจารณ์สังคมร่วมสมัย ซึ่งส่วนที่เพิ่มเข้ามามีได้มีเจตจำนงที่จะบิดเบือนคำสอนและความเชื่อหลักของคริสต์ศาสนาหากแต่เป็นจินตนาการที่ได้รับอิทธิพลของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก

แดนชำระบาปนำเสนอแนวคิดเรื่องการชำระบาป ดังนั้นการดำเนินเรื่องในแดนชำระบาปเริ่มต้นจากการสำนึกผิดด้วยใจ การสารภาพบาป การชำระบาปและจบลงในสวนเอเดนซึ่งหมายถึงการได้รับความบริสุทธิ์กลับคืนมาพร้อมที่จะขึ้นสู่อาณาจักรแห่งพระเจ้า โดยต้นเดเป็นผู้นำเสนอแนวคิดดังกล่าว และอักษรพี 7 ตัวเป็นสัญลักษณ์ของบาปหนัก 7 ประการซึ่งได้แก่ ความหยิ่งผยอง ความอิจฉา ความโกรธ ความเกียจคร้าน ความตระหนี่ ความตะกละตะกลามและ

ความมั่งมาก ดังนั้นจินตนาการและความศรัทธาในคริสต์ศาสนาเป็นที่มาของแดนชำระบาปทั้ง 7 แดนซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ส่วนได้แก่ 1 การชำระบาป 2 การแสดงตัวอย่างบาปและตัวอย่างคุณธรรมที่ตรงกันข้าม 3 การสวดภาวนา 4 พระวณะของพระเยซูและผู้ประพาศคุณธรรม 5 การลบอักษรพืออกจากหน้าผากของคันเต พระวณะและการลบอักษรพืจะเกิดขึ้นหลังจากการชำระบาปและการสดับฟังตัวอย่างบาปและคุณธรรมสิ้นสุดลง อาจกล่าวได้ว่าพระวณะและการลบอักษรพืเป็นเครื่องหมายบ่งบอกถึงความบริสุทธิ์ปราศจากบาปนั้นๆ

2.1.2.3 อาณาจักรสวรรค์*

จากการศึกษาพบว่าผู้ประพันธ์นำทฤษฎีดาราศาสตร์ของปโตเลมี(Ptolemy)สนับสนุนหลักอาณาจักรแห่งพระเจ้าในความหมายของสวรรค์ที่อยู่เหนือโลก ปโตเลมีเป็นนักดาราศาสตร์และนักภูมิศาสตร์ที่มีชื่อเสียงที่สุดในยุคกลางทฤษฎีดาราศาสตร์จากการคำนวณและสังเกตได้ถูกรวบรวมไว้ในหนังสือชื่อ *เดอะ อัลมาเจสท์ (The Almagest)* เขาเสนอว่าโลกเป็นจุดศูนย์กลางที่คงที่ของจักรวาล ดวงดาวต่างๆหมุนรอบโลกตามลำดับได้แก่ 1 ดวงจันทร์ 2 ดาวพุธ 3 ดาวศุกร์ 4 ดาวอาทิตย์ 5 ดาวอังคาร 6 ดาวพฤหัสบดี 7 ดาวเสาร์ 8 กลุ่มดาวที่ไม่เคลื่อนที่ (Fixed Stars) ซึ่งอยู่เป็นกลุ่มๆ ตามจักรราศี ทฤษฎีดาราศาสตร์ของปโตเลมีได้รับการยอมรับและเชื่อถือจนถึงศตวรรษที่ 18 ฝ่ายศาสนจักรตีความให้สอดคล้องกับการแบ่งลำดับชั้นของสิ่งต่างๆ นับตั้งแต่พระเจ้าเป็นเจ้า ทูตสวรรค์ ผู้ชาย ผู้หญิง สัตว์ พืชและก้อนหิน และการสร้างโลกใน 6 วันของพระเจ้าเป็นเจ้าตามที่ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์ เล่ม “ปฐมกาล” รวมไปถึงการแบ่งชนชั้นของคนในสังคมในระบบศักดินาออกเป็น 1 ชนชั้นสูง 2 พระ 3 สามัญชน การตีความดังกล่าวเป็นพื้นฐานทางความคิดให้นักเขียน และกวีตั้งแต่ยุคกลางถึงศตวรรษที่ 18 เช่น คันเต มิลตันและชอเซอร์ เป็นต้น²³

อาณาจักรสวรรค์ประกอบด้วยสวรรค์ 8 ชั้นตามทฤษฎีดาราศาสตร์ของปโตเลมีประกอบด้วย ความเชื่อของนักดาราศาสตร์ชาวอาหรับว่ามีชั้นปริมัม โมบิลี (Primum Mobile) ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้สวรรค์ที่เหลือนั้น 8 ชั้นโคจรจากทิศตะวันออกไปทิศตะวันตก ความเชื่อแห่งยุคสมัยเกี่ยวกับสวรรค์ชั้นทั้ง 9 ชั้นจึงเป็นที่มาของสวรรค์ทั้งเก้าชั้นในเรื่องนี้ เหนือสวรรค์เก้าชั้นเป็นแดนสุขาวดี (The Emperean) ซึ่งเป็นที่สถิตของวิญญาณทุกดวงที่ได้ขึ้นสวรรค์ ส่วนที่ประทับของพระเจ้าอยู่เหนือกุหลาบสวรรค์ซึ่งเป็นที่สถิตของดวงวิญญาณของพระแม่มาลีผู้นิรมล

* ภาพประกอบที่ภาคผนวก รูปที่ 11 ถึง 13 หน้า 202-203.

²³ สรุปความจาก Ruth Mohl, "Ptolemy," *Collier Encyclopaedia vol. 19* (1992) : 480 – 482.

นักบุญ บุคคลในพระคริสต์ธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมซึ่งเชื่อว่าพระเยซูจะมากลับบนโลกและบุคคลในพระคริสต์ธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ที่เชื่อว่าพระเยซูเป็นพระเจ้าผู้ช่วยให้รอดอาจกล่าวได้ว่าอาณาจักรสวรรค์มีที่มาจากทฤษฎีดาราศาสตร์ของปโตเลมีและหลักอาณาจักรแห่งพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของความเชื่อของคริสต์โรมันคาทอลิก

2.1.2.3.1 การเดินทางบนสวรรค์ทั้ง 9 ชั้น

การเดินทางในอาณาจักรสวรรค์ของดันเตเรียงลำดับตามหลักทฤษฎีดาราศาสตร์ของปโตเลมีเพื่อนำเสนอหลักธรรมในคริสต์ศาสนาได้แก่ คุณธรรมหลัก 4 ประการ คุณธรรมทางเทววิทยา 3 ประการ โดยในลำดับแรกเขานำเสนอสาเหตุของความบกพร่องในการปฏิบัติคุณธรรมทางเทววิทยา 3 ประการ ลำดับที่สองเขานำเสนอคุณธรรมหลัก 4 ประการ และการปฏิบัติคุณธรรมทางเทววิทยาที่สมบูรณ์เพียบพร้อม ดังนั้นคุณธรรมหลัก 4 ประการและคุณธรรมทางเทววิทยา 3 ประการจึงเป็นแกนหลักในการดำเนินเรื่องของสวรรค์ทั้งเก้าชั้น

1 คุณธรรมทางเทววิทยา 3 ประการ

โครงเรื่องและการดำเนินเรื่องในสวรรค์ชั้นดวงจันทร์ สวรรค์ชั้นดาวพุธและสวรรค์ชั้นดาวศุกร์คือการนำคุณธรรมทางเทววิทยา 3 ประการเป็นแกนหลัก แต่เป็นการนำเสนอในแง่ของความบกพร่องและไม่สมบูรณ์ และเมื่อสังเกตจากตัวละครจะพบว่าเป็นจักรพรรดิและชนชั้นปกครอง หรือเป็นบุคคลฝ่ายอาณาจักรและสามัญชน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุคคลที่จะประพฤติคุณธรรมทั้งสามประการนี้ได้สมบูรณ์พร้อมต้องเป็นนักบวชเท่านั้น ส่วนฝ่ายฆราวาสยังมีอุปสรรคทางโลกคอยขวางอยู่ แต่สามารถเข้าใจได้ว่าฆราวาสก็สามารถปฏิบัติคุณธรรมและประสบความสำเร็จได้ตามหลักความยุติธรรมและหลักความรักของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของซึ่งพระองค์ทรงรักมนุษย์ทุกคนเท่าเทียมกัน การดำเนินเรื่องในสวรรค์ทั้งสามชั้นทำให้ทราบสาเหตุของความบกพร่องของคุณธรรมทางเทววิทยาแต่ละข้อ

ก. ความศรัทธา (Faith)

จากการศึกษาความศรัทธาเป็นคุณธรรมประจำสวรรค์ชั้นที่ 1 หรือสวรรค์ชั้นดวงจันทร์ แต่มีความบกพร่องเนื่องจากไม่สามารถครองความศรัทธาไปโดยตลอด

Our affections, which were inflamed only

In what gives pleasure to the Holy Spirit,

Are glad to be pleased as he disposes.

And this condition which seems so lowly a one

Is given to us because, there was neglect
Of our vows, in some respect unfulfilled.'

Purgatorio 3. 49-54.

จากข้อความดังกล่าวความบกพร่องของความศรัทธาเกิดจากความไม่มั่นคง เนื่องจากการทำผิดคำสาบานที่เคยให้ไว้ แต่พระผู้เป็นเจ้าทรงอภัยเพราะว่าเกิดจากการถูกบังคับซึ่งภายในใจยังคงความศรัทธาเอาไว้เต็มเปี่ยม จากตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นความรักและความเที่ยงธรรมของพระผู้เป็นเจ้าในการตัดสินการกระทำของบุคคลจากภายใน ดังนั้นแล้วหากใครมีความศรัทธาในพระองค์อย่างจริงจัง พระจิตเจ้าจะรับทราบถึงความจริงใจอันนั้นและผู้นั้นจะได้รับผลตอบแทนคุณความดีโดยการได้เข้าสู่อาณาจักรแห่งพระผู้เป็นเจ้า ดังนั้นสวรรค์ชั้นที่ 1 แสดงให้เห็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนาในส่วนที่เกี่ยวกับความศรัทธาที่มีต่อพระผู้เป็นเจ้า

ข. ความหวัง (Hope)

จากการศึกษาความหวังเป็นคุณธรรมประจำสวรรค์ชั้นดาวพุธ ชาวคริสต์มีความหวังในชีวิตนิรันดร์และอาณาจักรแห่งพระเจ้า พวกเขาจึงมีกำลังใจที่จะทำความดี ต่อสู้กับความอ่อนแอ อุปสรรคและความชั่วร้ายนานา ดังนั้นการมุ่งทำความดีจึงเป็นการแสดงว่าผู้นั้นมีความหวังในพระผู้เป็นเจ้า แต่หากการทำความดีนั้นมุ่งกระทำเพื่อเกียรติยศ ชื่อเสียง ก็ไม่ใช่ความหวังในพระผู้เป็นเจ้าอย่างสมบูรณ์ แต่เป็นพวกลาภยศสักการะ จักรพรรดิจัดสันนิษฐานถูกเลือกเป็นตัวอย่างของลาภยศสักการะซึ่งเป็นข้อบกพร่องของความหวังในพระผู้เป็นเจ้า

This little star is studded with good spirits
Who exerted themselves in order to acquire
Honour and reputation;
And when the desire lean in that direction,
A little out of course, it must happen that
The rays of true love rise less full of life.

Purgatorio 6. 112-117.

การทำความดีดังกล่าวมุ่งฝักใฝ่ในชื่อเสียงและเกียรติยศมากกว่าความหวังในองค์พระผู้เป็นเจ้าเป็นสาเหตุแห่งความบกพร่องในความหวัง ดังนั้นสวรรค์ชั้นที่ 2 แสดงอิทธิพลคริสต์ศาสนาในส่วนที่เกี่ยวกับความหวังและสาเหตุที่เกิดความบกพร่อง

ค. ความรัก (Love)

จากการศึกษาความรักเป็นคุณธรรมประจำดาวศุกร์แต่ยังมีความบกพร่องในความรักในองค์พระผู้เป็นเจ้า โดยเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างระหว่างความรักโดยธรรมชาติและความ

รักของพระเจ้าเป็นเจ้า ซึ่งในที่สุดความรักใคร่ของมนุษย์เป็นความว่างเปล่าในขณะที่ความรักในองค์พระเจ้าคือความนิรันดร์

And already the life of that holy light
Had turned back to the sun with which it was filled
As to be good which is so much to everything.
Alas, you deceived souls and impious creatures
Who twist your hearts away from the good so done,
Turning your faces towards vanity!

Paradiso 9. 7-12.

จากข้อความดังกล่าวความรักใคร่ฝ่ายเนื้อหนังเป็นสิ่งหลอกลวงจอมปลอมซึ่งจะนำมนุษย์ไปสู่ความเสื่อม แต่ความรักในองค์พระเจ้าเปรียบประดุจแสงสว่างอันนิรันดร์ ดังนั้นความรักใคร่ฝ่ายเนื้อหนังเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์มีความขาดตกบกพร่องในความรักของพระเจ้า และเห็นการสละความรักแห่งองค์พระเจ้าและการแสดงถึงชัยชนะแห่งความรักในพระองค์ เพราะผู้ที่เคยตกในห้วงแห่งความรักของมนุษย์ต่างพากันหันหน้ากลับมายังความรักแห่งพระองค์ สวรรค์ชั้นดาวศุกร์แสดงให้เห็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนาเกี่ยวกับความรักในองค์พระเจ้าและสาเหตุแห่งความบกพร่อง

คุณธรรมทางเทววิทยา 3 ประการเป็นแกนหลักในการดำเนินเรื่องในสวรรค์ชั้นที่ 1 ถึง 3 โดยการนำเสนอคุณธรรมทางเทววิทยาทั้ง 3 ในด้านที่ยังไม่สมบูรณ์และชี้สาเหตุของความบกพร่องว่าเกิดจากความไม่มั่นคงในคำสาบาน ความมั่งคั่งใหญ่ใฝ่สูงและความรักใคร่ ส่วนในสวรรค์ชั้นที่ 8 มีการนำเสนอคุณธรรมทางเทววิทยาอีกครั้งในรูปแบบที่สมบูรณ์โดยผ่านนักบุญในคริสต์ศาสนา จากการเปรียบเทียบจะพบว่าไม่ว่าฝ่ายฆราวาสหรือฝ่ายสงฆ์หากมีความตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติคุณธรรมก็มีโอกาสเข้าสู่อาณาจักรของพระเจ้าเช่นกัน เพราะเป็นการแสดงหลักความรักของพระเจ้าว่าทรงมีให้แก่มนุษย์เท่าเทียมกันซึ่งมนุษย์จะเป็นผู้เลือกกว่าจะได้รับมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับกระทำของผู้คน

สวรรค์ชั้นที่ 4 ถึง 7 คือการนำเอาคุณธรรมหลัก 4 ประการเป็นแกนในการดำเนินเรื่องซึ่งได้แก่ 1 ความสุขุมรอบคอบ 2 ความกล้าหาญ 3 ความยุติธรรม 4 การรู้จักประมาณ นอกจากนั้นเรายังพบว่าผู้ประพันธ์มีความตั้งใจที่จะเลือกกลุ่มตัวละครเพื่อนำเสนอคุณธรรมในแต่ละข้อโดยแบ่งเป็นฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายอาณาจักรเพื่อวิพากษ์วิจารณ์สังคมร่วมสมัยด้วย

ก ความสุขุมรอบคอบ (Prudence)

ความสุขุมรอบคอบเป็นแกนหลักในการดำเนินเรื่องในสวรรค์ชั้นดวงอาทิตย์และแสดงอิทธิพลของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกและสังคม ผู้ประพันธ์เลือกเอาดวงวิญญาณของเหล่านักเทววิทยา ปิตาจารย์และนักบุญอยู่ในสวรรค์ชั้นแห่งดวงอาทิตย์เพื่อแสดงคุณธรรมความสุขุมรอบคอบ เช่น นักบุญทอมัส อไควนัสและนักบุญโบนาเวนตูรา เนื่องจากเขามีความเห็นว่างานเขียนของพวกเขาก่อให้เกิดหลักความเชื่อและศาสนวินัยซึ่งมีที่มาจากการใช้สติปัญญาและความสุขุมรอบคอบได้ตรง

Such, in that place, was the fourth family
Of high father, who eternally contents them,
Showing how he breathes forth and how he begets.

Paradiso 10. 49-51.

การใช้สติปัญญาความสุขุมรอบคอบพิจารณาเจตจำนงของพระเจ้าจึงก่อให้เกิดหลักความเชื่อที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักพระตรีเอกภาพซึ่งเชื่อว่าพระเจ้ามี 3 ลักษณะในพระองค์เดียว ผู้ประพันธ์กล่าวยกย่องเชิดชูความสุขุมรอบคอบของสติปัญญาที่สามารถเข้าถึงน้ำพระทัยของพระเจ้า และวิพากษ์ความตกต่ำเสื่อมถอยของนักบวชคณะต่างๆ ที่เคยเป็นผู้นำทางสติปัญญาเช่นคณะโดมินิกันและคณะฟรานซิสกัน ทั้งนี้เขาได้ชี้สาเหตุว่าสืบเนื่องมาจากการละเลยข้อวัตรที่ผู้ก่อตั้งบัญญัติขึ้นและการละเลยไม่ใช้ความสุขุมรอบคอบรวมทั้งขาดการฝึกฝนสมาธิปัญญาดังนั้นคุณธรรมความสุขุมรอบคอบเป็นแกนในการดำเนินเรื่องในสวรรค์ชั้นดวงอาทิตย์และเป็นประเด็นที่ใช้วิพากษ์วิจารณ์สังคมด้วย

ข ความกล้าหาญ (Courage)

ความกล้าหาญเป็นแกนหลักในการดำเนินเรื่องในสวรรค์ชั้นดาวอังคารและแสดงให้เห็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก ดวงวิญญาณของนักรบ นักปกครองที่เคยต่อสู้เพื่อศรัทธาในคริสต์ศาสนาถูกเลือกอยู่ในสวรรค์ชั้นดาวอังคารเพื่อเสนอคุณธรรมความกล้าหาญ ดังนั้นความกล้าหาญคือความศรัทธาในพระเจ้าและการสละชีพเพื่อธำรงศาสนา

There by that obscene people I was
Unwound from the deceits of this world
The love of which corrupts so many souls;
And came from martyrdom to this peace'

Paradiso 15. 145-148.

เหตุการณ์ดังกล่าวคือสงครามครูเสดระหว่างชาวคริสต์และชาวมุสลิมในนครเยรูซาเลม ซึ่งเป็นสงครามเพื่อแสดงความเชื่อและความศรัทธาในพระเยซู นอกจากนี้ยังแสดงความเชื่อว่่านักรบที่เสียชีวิตในสงครามครูเสดจะได้รับการยกย่องเป็นมรณสักขีผู้สละชีวิตเพื่อศรัทธาใน

ศาสนาซึ่งดวงวิญญาณจะได้ขึ้นสู่สวรรค์ชั้นทันทีหลังจากเสียชีวิต ดังนั้นความกล้าหาญมีที่มาจากความศรัทธาในพระเจ้าและพระเยซูหรือกล่าวได้ว่าความศรัทธาเป็นบ่อเกิดของความกล้าหาญ

ค ความยุติธรรม (Justice)

ความยุติธรรมเป็นแกนหลักในการดำเนินเรื่องในสวรรค์ชั้นดาวพฤหัสบดีซึ่งแสดงให้เห็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนา และเป็นเครื่องมือในการวิพากษ์วิจารณ์ผู้ปกครองที่ไม่มีคุณธรรม ดวงวิญญาณของประมุขผู้ทรงความยุติธรรมถูกเลือกให้อยู่ในสวรรค์ชั้นดาวพฤหัสบดีเพื่อแสดงคุณธรรมความยุติธรรม ดังนั้นความยุติธรรมเป็นสิ่งที่ประมุขจำเป็นต้องมีหรือเป็นสิ่งที่ควบคู่กับการปกครอง

It began: `For being just and merciful

I am exalted here to this glory

Which is not to be achieved by wanting it;

Paradiso 19. 13-15.

ชาวคริสต์เชื่อว่าความยุติธรรมและเมตตาธรรมเป็นสองสิ่งพระเจ้าทรงประทานให้แก่จักรพรรดิ พบว่ามีบทวิพากษ์วิจารณ์สังคมกล่าวคือการปกครองที่ทรงความยุติธรรมและเมตตาธรรมเป็นสิ่งที่จะนำปวงชนไปสู่อาณาจักรสันติสุขบนโลกและวิพากษ์วิจารณ์กษัตริย์ที่ปกครองบ้านเมืองด้วยความอยุติธรรมเช่นจักรพรรดิอัลเบิร์ตแห่งแฮปสเบิร์ก พระเจ้าฟิลิปที่ 4 แห่งฝรั่งเศส พระเจ้าชาร์ลส์ที่ 2 กษัตริย์แห่งเนเปิลและพระเจ้าเฟรเดอริกที่ 2 กษัตริย์แห่งซิซิลี ดังนั้นคุณธรรมความยุติธรรมเป็นแกนหลักในการดำเนินเรื่องในสวรรค์ชั้นที่ 6 และเป็นเครื่องมือในการวิพากษ์วิจารณ์สังคมร่วมสมัยโดยเฉพาะประมุขที่ปกครองด้วยความอยุติธรรม

ง การรู้จักประมาณ (Moderation)

การรู้จักประมาณเป็นแกนหลักในการดำเนินเรื่องในสวรรค์ชั้นดาวเสาร์ซึ่งแสดงให้เห็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนาและเป็นเครื่องมือในการวิพากษ์วิจารณ์นักบวชร่วมสมัย ดวงวิญญาณของนักบุญในสมัยกลางซึ่งได้แก่ นักบุญปีเตอร์ คาเมียนและนักบุญเบเนดิกต์ถูกเลือกให้สถิตในสวรรค์ชั้นดาวเสาร์เพื่อนำเสนอคุณธรรมการรู้จักประมาณ จึงกล่าวได้ว่าการรู้จักประมาณเป็นคุณธรรมหลักของนักบวชและนักพรต โดยเฉพาะการดำรงชีวิตแบบนักพรต

So he began again the third discourse;

And then, continuing, said: `In that place

I gave myself so solidly to God's service

That with nothing but lenten foods I passed

**Cheerfully though both hot and freezing weather,
Contented with contemplative thoughts.**

Paradiso 21. 112-117.

จากข้อความดังกล่าวคุณธรรมการรู้จักประมาณเป็นแกนหลักในการดำเนินเรื่องในสวรรค์ชั้นที่ 7 กล่าวคือ เขาได้กล่าวถึงการปฏิบัติคุณธรรมการรู้จักประมาณของนักบวชในอดีต และนำภาพในอดีตมาวิพากษ์วิจารณ์วิถีชีวิตที่ขาดการรู้จักประมาณของนักบวชในปัจจุบัน เขายังได้ชี้ให้เห็นว่าคุณธรรมการรู้จักประมาณเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดต่อการเป็นนักบวช กล่าวได้ว่าการขาดการรู้จักประมาณเป็นที่มาของความเสื่อมในศาสนจักร สืบเนื่องมาจากตัวละครนักบุญออกมาดำเนินพฤติกรรมที่ไม่รู้จักการประมาณของนักบวชในปัจจุบัน จากเหตุการณ์ทั้งหมดในสวรรค์ชั้นที่ 7 แสดงให้เห็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนาที่มีต่อผู้ประพันธ์และเป็นเครื่องมือในการวิพากษ์วิจารณ์สังคม

คุณธรรมหลัก 4 ประการเป็นแกนในการดำเนินเรื่องในสวรรค์ชั้นที่ 4 ถึง 7 โดยการยกย่องเชิดชูผู้ที่ปฏิบัติคุณธรรม ได้ดีพร้อมและหลังจากนั้นก็ใช้คุณธรรมข้อดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการวิพากษ์วิจารณ์สังคมร่วมสมัย

คุณธรรมทางเทววิทยา 3 ประการถูกนำเสนอ อีกครั้งในสวรรค์ชั้นที่ 8 แต่แตกต่างกับที่เสนอไปในสวรรค์ชั้นที่ 1 ถึง 3 กล่าวคือ เขาก้าวขึ้นมาในระดับปรัชญาคริสต์ที่เกิดจากการนำเสนอหัวใจหลัก เนื้อหาและที่มาตามหลักความเชื่อของชาวคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกโดยการนำเสนอแก่นบุญประจำคุณธรรมทั้งสามมาประกอบการนำเสนอของเขาซึ่งได้แก่ นักบุญปีเตอร์ นักบุญเจมส์และนักบุญจอห์น ซึ่งนักบุญทั้งสามท่านเป็นสัญลักษณ์ของผู้ที่ปฏิบัติคุณธรรมทั้งสามได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด เมื่อนำตัวละครเปรียบเทียบกับที่ปรากฏในสวรรค์ชั้นที่ 1 ถึง 3 ทำให้ทราบว่าบุคคลที่มีความศรัทธาในพระเจ้ามากกว่าและไม่มีความบกพร่องในการปฏิบัติคุณธรรมก็จะได้อยู่ใกล้ชิดกับพระเจ้ามากกว่า

ก ความศรัทธา (Faith)

การถาม-ตอบระหว่างนักบุญกับคันเตเกี่ยวกับปรัชญาคริสต์เป็นการแสดงให้เห็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก มีฉากการตั้งคำถามเกี่ยวกับความศรัทธาระหว่างนักบุญปีเตอร์กับคันเต ส่วนสาเหตุที่เขาเลือกนักบุญปีเตอร์เป็นเพราะว่าท่านเป็นนักบุญประจำความศรัทธาเนื่องจากท่านมีความศรัทธาในพระเยซูคริสต์มากที่สุดในบรรดาสาวกทั้ง 12 ท่าน ผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้อ่านก็คือความสมจริงของเรื่องราวและเนื้อหาเกี่ยวกับความศรัทธา

And I replied: `I believe in one God,
Sole and eternal, who moves all the heavens

With love and desire, and is himself unmoved. (...)

And I believe in three eternal person, and these

I believe one essence, unity and trinity,

So that singular and plural are combined.

Paradiso 24. 130-132...,139-141.

ข้อความดังกล่าวคือหลักศรัทธาของชาวคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกซึ่งเกี่ยวกับหลักความรักและหลักพระตรีเอกภาพกล่าวคือ พระผู้เป็นเจ้าทรงเป็นองค์แห่งความรักเพราะทรงสร้างโลกและมนุษย์ด้วยความรักเพื่อเป็นการแบ่งปันความสมบูรณ์ในพระองค์ ส่วนหลักพระตรีเอกภาพคือพระผู้เป็นเจ้าทรงมี 3 ลักษณะในองค์เดียวกันซึ่งได้แก่พระบิดา พระบุตรและพระจิต อาจกล่าวได้ว่าหัวใจของความศรัทธาคือความศรัทธาในพระเจ้าและความรักของพระองค์ซึ่งเป็นจุดรวมของคำสอนทั้งหมด ในส่วนนี้จะเห็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกที่มีต่อผู้ประพันธ์เกี่ยวกับเรื่องของความศรัทธาและความเชื่อเกี่ยวกับนักบุญ

ข ความหวัง (Hope)

ความหวังเป็นแกนในการดำเนินเรื่องต่อจากความศรัทธาซึ่งปรากฏจากการตั้งคำถามระหว่างนักบุญเจมส์และคันเต เนื่องจากนักบุญเจมส์เป็นสาวกผู้เปี่ยมด้วยความหวัง

I said : 'Hope is a certain expectation

Of future glory, and it is the product

Of divine grace and of precedent merits.

Paradiso 25. 67-69.

จากข้อความดังกล่าวความหวังคือพระผู้เป็นเจ้าซึ่งหมายถึงการมีส่วนร่วมในพระสิริแห่งพระองค์ ดังนั้นชาวคริสต์จึงหวังในความรอด ชีวิตนิรันดร์และอาณาจักรแห่งพระเจ้า นอกจากนี้ยังเสนออีกว่าความหวังเกิดจากพระพรชานจากพระเป็นเจ้าและพระเยซู ดังนั้นความหวังมีจุดเริ่มต้นและจุดหมายที่พระผู้เป็นเจ้า

ค ความรัก (Love)

ความรักคือแกนหลักของการดำเนินเรื่องโดยการตั้งคำถามระหว่างนักบุญจอห์นและคันเต ชาวคริสต์ศรัทธานักบุญจอห์นว่าเป็นสาวกแห่งความรักเนื่องจากท่านเป็นผู้ที่พระเยซูทรงรักและ

ไว้วางใจที่สุด เพราะในคืนวันอาหารค่ำมื้อสุดท้ายนักบุญจอห์นเป็นผู้เอาศิระชะบลงที่หน้าอกของพระเยซูและก่อนที่จะสิ้นพระชนม์พระองค์ทรงกำชับให้นักบุญจอห์นดูแลพระแม่มารีผู้นิรมล ดังนั้นนักบุญจอห์นจึงเป็นผู้ตั้งคำถามเกี่ยวกับความรักเพื่อความสมจริงและเป็นการแสดงถึงความศรัทธา

Therefore it is to the Essence so superabundant
That every good which has an existence outside it
Is nothing more than a light from its radiance,
Rather than to any other object of love,
That must be moved the mind of everyone
Who see the truth on which this proof is founded

Paradiso 26. 31-36.

ข้อความดังกล่าวเป็นการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความรักของชาวคริสต์ว่า คุณงามความดีเป็นบ่อเกิดของความรักซึ่งคุณความดีทั้งหมดสถิตในองค์พระผู้เป็นเจ้า ดังนั้นพระองค์จึงเป็นองค์แห่งความรักและองค์แห่งคุณความดี ดังนั้นเมื่อทุกคนต่างพากันมุ่งทำความดีจึงหมายถึงการมีส่วนร่วมในความรักแห่งพระองค์ นอกจากนี้ชาวคริสต์เชื่อว่า คุณธรรมทางเทววิทยาทั้งสามจะคงอยู่ชั่ววันรันดร์แต่ความรักจะเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่ที่สุด เพราะว่าความรักเป็นที่มาของความศรัทธาและความหวัง เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นอิทธิพลของหลักความรักและความเชื่อความศรัทธาเกี่ยวกับนักบุญตามแนวความเชื่อของคริสต์คาทอลิก

บทวิพากษ์วิจารณ์ความตกต่ำของสถาบันศาสนาถูกเสนอผ่านตัวละครนักบุญปีเตอร์ เนื่องจากในประวัติศาสตร์ท่านเป็นผู้ก่อตั้งคริสตจักรและเป็นพระสันตะปาปาองค์แรก โดยวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของพระสันตะปาปาโบนิฟาเซที่ 8 ว่าเป็นผู้ทำให้สถาบันศาสนาหมองและคุณความดีที่สะสมมาตั้งแต่อดีตได้ถูกทำลาย นอกจากนี้ยังมีการพาดพิงถึงพระสันตะปาปาเคลเมนต์ที่ 5 และพระสันตะปาปาจอห์นที่ 22 ผู้สืบทอดตำแหน่งต่อจากพระสันตะปาปาโบนิฟาเซที่ 8 ในเรื่องความโลภวัตถุและเงินทอง นอกจากคุณธรรมทางเทววิทยา 3 ประการเป็นแกนในการดำเนินเรื่องแล้วตัวละครที่ช่วยดำเนินเรื่องยังเป็นเครื่องมือในการวิพากษ์วิจารณ์สังคม ดังนั้นเหตุการณ์ในสวรรค์ชั้นที่ 8 แสดงให้เห็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกและอิทธิพลของสังคมที่มีต่อผู้ประพันธ์

การดำเนินเรื่องในสวรรค์ชั้นที่ 9 คือความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างเอกภพและสิ่ง que พระเจ้าทรงสร้าง สวรรค์ชั้นปฐม โมบิลี (Primum Mobile) ไม่มีวิญญูณของมนุษย์สถิตอยู่ แต่เป็นที่สถิตของเหล่าทวยเทพทั้งหมด จึงเป็นการแสดงความเชื่อความศรัทธาของชาวคริสต์

เกี่ยวกับเรื่องราวของเหล่าทวยเทพผู้เป็นบริวารของพระเจ้าและผู้เป็นเจ้าและสิ่งที่พระเจ้าทรงสร้าง

Not to obtain any more good himself,
Which is impossible, but so that his splendour
Might as it shone back, declare: "I am,"
In his eternity beyond time, and beyond
All other comprehension, as it pleased him,
The eternal love opened out in new loves.

Paradiso 29. 13-18.

จากข้อความดังกล่าวพระประสงค์ในการสร้างเอกภพของพระเจ้าคือ การแบ่งปันความสมบูรณ์ของพระองค์อันมีที่มาจากความรักที่เปี่ยมล้นในพระองค์ ดังนั้นสิ่งที่พระเจ้าทรงสร้างทั้งหลายตั้งแต่เอกภพ ดวงดาว เทหวัตถุ ทวยเทพ มนุษย์ สัตว์ ต้นไม้ วัตถุ ก้อนหิน ก้อนดิน ล้วนมีส่วนในความสมบูรณ์ของพระองค์ทั้งสิ้น สาระในสวรรค์ชั้นที่ 9 คือการแสดงความรักเกี่ยวกับความรักที่พระเจ้ามีต่อสรรพสิ่ง

การเดินทางของคันเดบนสวรรค์ชั้นที่ 1 ถึง 9 ทำให้ทราบว่าคุณธรรมหลัก 4 ประการ และคุณธรรมทางเทววิทยา 3 ประการเป็นแกนหลักในการดำเนินเรื่องและจบลงที่สวรรค์ชั้นที่ 9 ด้วยการสรรเสริญความรักแห่งองค์พระเจ้าในการสร้างเอกภพและสรรพสิ่ง แม้ว่าคุณธรรมที่กล่าวมาจะเป็นแกนหลักในการดำเนินเรื่องแต่สิ่งที่ได้เน้นย้ำอยู่ตลอดเวลาคือ ความรักและพระเมตตาแห่งองค์พระเจ้าซึ่งจะพบได้ในทุกบทกลอนเลยทีเดียว

สวรรค์ชั้นที่สิบ (Emperean)

จากการศึกษาพบว่าสวรรค์ชั้นนี้เป็นอาณาบริเวณที่กว้างใหญ่อยู่นอกเหนือกาลเวลา ไม่มีจุดเริ่มต้นและไม่มีจุดสิ้นสุด ในท่ามกลางอาณาจักรแห่งนี้มีแสงสว่างจำนวนมากรวมตัวกันเป็นชั้นๆ มีลักษณะคล้ายกลีบดอกกุหลาบเรียงซ้อนกันอยู่ แสงสว่างจำนวนมากคือเหล่าทูตและวิญญาณของผู้ที่ได้รับการไถ่ถอนซึ่งเคลื่อนไหวขึ้นไปหาพระเจ้าซึ่งสถิตเหนือดอกกุหลาบสวรรค์และกลับลงมารวมตัวกันอีก

Their faces were all of living flame,
Their wings of gold, the rest was all white.
To a degree which snow never reached.
When they went into the flower, from tier to tier

They offered some of that peace and ardour
They had acquired in their flight.

Paradiso 31. 13-18.

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ชัดเจนว่า ดอกกุหลาบมีสีขาวพิสุทธิ์ ดวงวิญญาณที่รวมตัวกันมีปีกสีทอง ดอกกุหลาบสีขาวหมายถึงความรักแห่งพระเจ้า “สีขาวเป็นสัญลักษณ์ของความผ่องแผ้วแห่งจิตวิญญาณ ตลอดจนความศักดิ์สิทธิ์แห่งชีวิต... สีเหลืองทองเป็นสัญลักษณ์ของพระอาทิตย์และพระเจ้า”²⁴ จึงกล่าวได้ว่าวิญญาณของเหล่าทวยเทพและวิญญาณของผู้ได้รับการไถ่บาปได้มาสถิตย์อยู่ที่นี้ด้วยอำนาจและพระเมตตาแห่งพระเจ้า ส่วนการรวมตัวกันเป็นดอกกุหลาบสีขาวแล้วบินขึ้นลงเพื่อถวายสักการะแด่พระเจ้าหมายความว่าวิญญาณทุกดวงเป็นส่วนหนึ่งในความรักแห่งองค์พระเจ้า

จากการศึกษาพบว่าภายในดอกกุหลาบสวรรค์* มีการจัดวางตำแหน่งให้เฉพาะเจาะจงว่าเป็นที่ของกลุ่มบุคคลใดบ้าง ซึ่งได้แก่เหล่านักบุญ สตรีชาวฮีบรู อาดัมกับอีฟ โมเสส พระแม่มารีย์นรมลและอีกสองกลุ่มใหญ่ๆ คือ วิญญาณของบุคคลใน*พระคริสต์ธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิม*ที่เชื่อว่าพระเยซูจะเสด็จมากอบกู้มนุษย์ และวิญญาณของบุคคลใน*พระคริสต์ธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่*ที่เชื่อว่าพระเยซูได้เสด็จมาแล้ว

On one side, where the flower is in bloom
With on its petals, you will see seated
Those whose beliefs was that Christ would come.
On the others side , on which the semicircles
Are broken by empty places here and there,
Are those who looked towards the Christ who had come.

Paradiso 32. 22-27.

จากข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าพระเยซูเป็นพระเจ้าผู้ช่วยให้รอด (Messiah) ซึ่งหมายความว่าใครที่เชื่อและศรัทธาในพระองค์ก็จะได้รับความรอด ดังนั้นบุคคลที่ปรากฏใน*พระคริสต์ธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิม*ที่เชื่อว่าพระองค์จะมาเกิดบนโลกเพื่อกอบกู้มนุษย์จึงได้อยู่ในสวรรค์ และบุคคลที่ปรากฏใน*พระคริสต์ธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่*ที่เชื่อว่าพระองค์เป็นพระบุตรของพระเจ้าและมายังโลกเพื่อกอบกู้มนุษย์ชาติก็จะได้ขึ้นสวรรค์เช่นกัน

²⁴จอร์จ เฟอร์กูสัน, *เครื่องหมายและสัญลักษณ์ในคริสต์ศิลป์*, แปลและเรียบเรียง โดย กุลวดี มกราภิรมย์, หน้า 49-50.

* ภาพประกอบที่ภาคผนวก รูปที่ 14 หน้า 204.

ดังนั้นแล้วดอกกุหลาบสวรรค์จึงแสดงให้เห็นความรักที่พระเจ้าเป็นเจ้ามีต่อสรรพชีวิต และแสดงความเชื่อความศรัทธาว่าพระเจ้าเป็นผู้ช่วยให้รอด

2.1.3 การปิดเรื่อง

“เดอะ คอมเมดี้ (The Comedy) มีความหมายตามกวีศาสตร์ยุคกลางว่าเป็นเรื่องเล่าที่ เริ่มต้นด้วยความทุกข์ทรมานอย่างใดอย่างหนึ่งและลงเอยด้วยความสุข”²⁵ ดังนั้นการเดินทาง ของคันเตจะ ได้ประสบความสำเร็จด้วยการ ได้เข้าสู่อาณาจักรที่เปี่ยมด้วยความรักของพระเจ้า เป็น เจ้า

2.1.3.1 ต้นตอพบพระแม่มารีผู้นิรมลและนักบุญเบอร์นาร์ด

การที่พระแม่มารีผู้นิรมลทรงเข้าช่วยเหลือคันเตในตอนเปิดเรื่องและตอนปิดเรื่อง แสดงให้เห็นความศรัทธาอย่างสูงที่ผู้ประพันธ์มีต่อพระองค์ จนอาจกล่าวได้ว่าพระแม่มารีผู้ นิรมลได้รับการยกย่องให้เป็นมารดาของพระเจ้าและราชินีแห่งสวรรค์

ใน *พระคริสต์ธรรมคัมภีร์* พระนามของพระแม่มารีปรากฏน้อยมาก ใน “พระวรสาร ของนักบุญมาระโก” (Mark) พระนามของพระแม่มิได้ปรากฏในทางที่ยกย่องมากนัก ส่วนใน “พระวรสารของนักบุญมัทธิว” พระนามได้ปรากฏในฐานะผู้บริสุทธิ์และพระมารดาของ พระเจ้า และใน “พระวรสารของนักบุญลูกา” พระนามของพระองค์ได้รับการยกย่องสูงสุด ซึ่งการที่พระแม่มารีผู้นิรมลได้รับการยกย่องให้เป็นพระมารดาของพระเจ้าและราชินีแห่ง สวรรค์เกิดจากการตีความทางเทวศาสตร์ของนักเทววิทยา ส่วนกวีและนักประติมากรรมได้ สร้างงานศิลปะจำนวนมากเกี่ยวกับพระองค์ซึ่งแต่ละยุคก็มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการตี ความทางเทวศาสตร์และมุมมองของศิลปิน ในศตวรรษที่ 12 พระแม่มารีผู้นิรมลกลับคืนสู่ สภาวะความอ่อนเยาว์และลักษณะธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งตรงกันข้ามกับศิลปะโรมันและบีแซนทีนที่พระแม่มารีผู้นิรมลปรากฏโฉมในลักษณะห่างเหินและเคร่งขรึม ดังนั้นศิลปะใน ศตวรรษที่ 12 จึงจรรโลงใจให้ผู้ชายหวงระลึกถึงความอ่อนโยนและอบอุ่นของมารดาและผู้ หญิงได้ตระหนักว่าความทุกข์ทนของพวกเขาแม่ทรงรับทราบบนสรวงสวรรค์ ด้วยอิทธิ พลดังกล่าวพระแม่มารีผู้นิรมลในเรื่องนี้จึงเป็นผู้ที่เปี่ยมด้วยความเมตตาและความเห็นอกเห็น ใจผู้ที่อยู่ในห้วงทุกข์ ซึ่งเห็นได้ชัดเจนในตอนเปิดเรื่องที่ทรงรับทราบความทุกข์ของคันเตและ ทรงเข้าช่วยเหลือ

²⁵ ปณิธิ หุ่นแสง, “วรรณคดีปลายยุคกลาง,” ใน *วรรณกรรมเอกุโรปยุคกลาง*. ทศนีย์ นาควัชระ, บรรณาธิการ, หน้า 117.

เรื่องราวของพระแม่มาลีผู้ริมลจาก “พระวรสารของนักบุญลูกา” ปรากฏในเรื่อง *เดอะ ดีไวน์ คอมเมดี้* ถึง 5 ตอน ในขณะที่อีก 2 ตอนนำมาจาก “พระวรสารของนักบุญจอห์น” ตัวอย่างนี้สอดคล้องกับการตีความที่ว่าพระวรสารของนักบุญลูกาเป็นเล่มที่ยกย่องพระแม่มาลี ในฐานะสูงสุด เรื่องราวทั้ง 5 ตอนนั้นนำมาจากเรื่อง ทำนายการกำเนิดของพระเยซู มารีย์เยี่ยม นางเอลิซาเบท พระกำเนิดของพระเยซูและพระกุมารในพระวิหาร ส่วนเรื่อง งานสมรสที่หมู่บ้านคานานำมาจากพระวรสารของนักบุญจอห์น ดังนั้นเรื่องราวของพระแม่ที่ปรากฏในเรื่องนี้ ล้วนแสดงให้เห็นว่าพระองค์เป็นพระมารดาของพระเจ้าและเป็นผู้บริสุทธิ์ปราศจากบาปซึ่งเรื่องนี้ทำให้นักเทววิทยาเชื่อว่าพระแม่มาลีผู้ริมลเป็นราชินีแห่งสวรรค์

พรหมจรรย์ของพระแม่มาลีผู้ริมลแสดงให้เห็นว่าเป็นแผนการของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของในการ เตรียมให้พระแม่เป็นมารดาของพระเจ้า

After that hymn had come to an end

They shouted aloud: ‘Virum non cognosco’;

Then they began the hymn again, solfly.

Purgatorio 25. 127-129.

การปฏิสนธิริมลของพระแม่เชื่อกันว่าเป็นพรสูงสุดที่ได้รับจากพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ พระแม่จึงเป็นหญิงเดียวที่ได้รับพรนี้ ดังนั้นการปฏิสนธิริมลจึงทำให้พระแม่และพระเยซูเป็น บุคคลพิเศษแตกต่างจากบุคคลอื่นๆ

การที่พระแม่ตอบรับพระเมตตาจากพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของแสดงให้เห็นว่าพระแม่เป็นทาสีผู้ซื่อสัตย์ของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของซึ่งเชื่อกันว่าทำให้พระองค์มีส่วนร่วมในการไถ่บาปให้มนุษยชาติ

You would have sworn that he was saying: ‘Ave!’,

For there also was the image of her

Who turned the keys to open the exalted love;

And her attitude was marked with those word;

Ecce ancilla Dei,...

Purgatorio 10. 40-44.

การยอมรับพระวาจาของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของแสดงให้เห็นถึงความศรัทธาที่พระแม่มีต่อพระเจ้า เหตุการณ์นี้เองที่เป็นจุดเปลี่ยนแปลงชีวิตของพระแม่ให้เป็นไปตามพระประสงค์ของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของในการไถ่บาปมนุษย์

การเป็นมารดาของพระเจ้านี้ก็เป็นเรื่องที่ปรากฏในนี้

It was followed by: ‘You were in such poverty,

As may be seen by that poor s table where

You are delivered of your holy burden

Purgatorio 20. 22-24.

เหตุการณ์ตอนนี้แสดงให้เห็นว่าการปฏิสนธินิรมลได้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ดังที่พระผู้เป็นเจ้าทรงวางเอาไว้ และเห็นถึงความอ่อนโยน ความรักและความอบอุ่นที่พระแม่มีต่อพระเยซู อาจกล่าวได้ว่าบทบาทการเป็นพระมารดาของพระผู้เป็นเจ้าได้เริ่มต้นขึ้นอย่างเป็นทางการเป็นส่วนเหตุการณ์ที่พระแม่ออกติดตามหาพระเยซูเมื่ออายุได้ 12 ขวบ ก็เป็นการแสดงให้เห็นถึงความรักและความห่วงใยที่พระแม่ทรงมีต่อพระเยซูเช่นกัน

Saying with the gentle demeanor of a mother

‘My son, why hast thou dealt with us?

Behold thy father and I have sought thee sorrowing,’

Purgatorio 15. 89-91.

เรื่องราวตอนนี้แสดงให้เห็นถึงความเป็นแม่ที่พระแม่ทรงปฏิบัติต่อพระเยซูและทรงทำอย่างมีรู้เห็ดเหน้อย และด้วยความศรัทธาที่มีต่อพระผู้เป็นเจ้า ดังนั้นเรื่องราวของพระแม่มีผู้นิรมลที่ปรากฏใน “พระวรสารของนักบุญลูกา” จึงถูกตีความว่าพระแม่มีผู้นิรมลเป็นมารดาของพระเจ้า สตรีผู้บริสุทธิ์ปราศจากบาปและทาสีผู้ซื่อสัตย์ของพระเจ้า

จากการศึกษาเปรียบเทียบพระวรสารทั้ง 4 เล่มพบว่าเล่มของ “นักบุญลูกา” เกี่ยวข้องกับพระแม่มากที่สุดและมีความหมายในเชิงบวก จึงน่าจะเป็นความตั้งใจของผู้ประพันธ์ที่เลือกเรื่องราวของพระแม่จาก “พระวรสารของนักบุญลูกา” และน่าจะเป็นความต้องการที่จะยกย่องพระแม่มีผู้นิรมลในฐานะพระมารดาของพระเจ้า เช่นเดียวกับนักบุญลูกา

ในเรื่องนี้มีเรื่องราวเกี่ยวกับพระแม่มีผู้นิรมลในฐานะของผู้ที่ยื่นมือเข้าช่วยเหลือจากเหตุการณ์งานสมรสที่หมู่บ้านคานา จาก “พระวรสารของนักบุญยอห์น”

The first voice which passed by us in flight

Said with great clearness: ‘Vinum non habent,’

Purgatorio 13. 28-29.

เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นว่าพระแม่มีผู้นิรมลเป็นผู้ที่อยู่เคียงข้างและคอยช่วยเหลืองานการไถ่บาปของพระเยซู

จากเรื่องราวของพระแม่มีผู้นิรมลที่ปรากฏในภาคชำระบาปทำให้ทราบว่าผู้ประพันธ์ยกย่องพระแม่ในฐานะของพระมารดาของพระเจ้าและทาสีผู้ซื่อสัตย์ของพระผู้เป็นเจ้า และในเรื่องนี้เขายังได้สร้างตัวละครพระแม่มีผู้นิรมลขึ้นมาด้วยในการเป็นผู้ทรงเข้าช่วยเหลือคนเฒ่าในคอนเปิดเรื่อง และในภาคสวรรค์พระแม่มีผู้นิรมลคือราชินีแห่งสวรรค์ ซึ่งความเชื่อดังกล่าวมีที่มาจากการที่พระองค์เป็นผู้บริสุทธิ์ปราศจากบาป การเป็นมารดาของพระเจ้าซึ่งมีความเกี่ยวโยงกับพระเยซูโดยตรงทั้งด้านร่างกายและจิตวิญญาณ และการมีส่วนร่วม

ในกิจการการไถ่บาปแก่มนุษย์ ดังนั้นพระแม่มารีย์ผู้นิรมลจึงได้รับการสรรเสริญทั้งร่างกายและพระวิญญาณ

นอกจากการแสดงความเชื่อว่าพระแม่มารีย์ผู้นิรมลเป็นราชินีแห่งสวรรค์แล้ว ยังปรากฏว่ามีความเชื่อที่ว่าพระแม่เป็นสื่อกลางระหว่างพระเยซูและมนุษย์ ดังนั้นในตอนจบจึงมีฉากการเข้าช่วยเหลือและด้วยความร่วมมือจากพระแม่ให้คันเดบรลุดมุ่งหมายในการเดินทาง

Look now upon the face which resembles
That of Christ, because **only its brightness**
Can make you capable of seeing Christ.'

Paradiso 32. 85-87.

จากเหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าแสงสว่างแห่งพระแม่มารีย์ผู้นิรมลเป็นสิ่งนำพาดันเตไปสู่จุดสิ้นสุดของการเดินทางคือการได้เข้าร่วมเป็นหนึ่งในเดียวกับพระเจ้า พระแม่มารีย์ผู้นิรมลปรากฏพระองค์เป็นแสงสว่างสุกใสและเปล่งรัศมีเหนือดวงวิญญาณดวงอื่น แสงสว่างจากพระองค์ถูกเปรียบเป็นพระอาทิตย์ที่กำลังขึ้นจากขอบฟ้าและเป็นแสงสว่างแห่งความรักและความเมตตา ดังนั้นความรู้สึกของดันเตเมื่อได้ชื่นชมในพระสิริแห่งพระแม่มารีย์ผู้นิรมลคือความตื่นตัน ปีติยินดีจนไม่มีถ้อยคำใดจะบรรยาย นอกจากนั้นเหตุการณ์ที่ดันเตได้เข้าเฝ้าพระแม่มารีย์ผู้นิรมลในสรวงสวรรค์นี้ทำให้โครงเรื่องวนเป็นวงกลมเวียนมาบรรจบครบรอบบริบูรณ์เนื่องจากพระแม่มารีย์ทรงเป็นองค์ริเริ่มการเดินทางครั้งนี้พระองค์จึงเป็นผู้ที่จะทำให้การเดินทางครั้งนี้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเอกภาพของโครงเรื่องในตอนต้นและตอนท้ายมีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกันอย่างสมเหตุสมผล

ผู้ประพันธ์มิได้แสดงความศรัทธาที่มีต่อพระแม่มารีย์ผู้นิรมลเพียงภาพของการปรากฏพระองค์เท่านั้น บทสวดมนต์ที่นักบุญเบอร์นาร์ดีนแสดงให้เห็นชัดเจนถึงความศรัทธาที่เขา มีต่อพระแม่มารีย์ผู้นิรมลด้วย

For us here you are a midday blaze
Of love; and down there, among mortals,
You are the ever-living spring of hope.
Lady, you are so great, and have such power,
That whoever seeks grace without recourse to you
Is like someone wanting to fly without wings.

Paradiso 33. 10-15.

จากข้อความดังกล่าวจะพบว่าภาพลักษณ์ของดวงอาทิตย์ตอนเที่ยงวันและ “น้ำพุเป็นเครื่องหมายหนึ่งของแม่พระเพราะเธอมีสมญาว่าน้ำพุแห่งน้ำหล่อเลี้ยงชีวิต”²⁶ เนื่องจากชาวคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกยกย่องและศรัทธาพระแม่มารีผู้นิรมลในฐานะที่เป็นพระมารดาของพระเยซูคริสต์และราชินีแห่งสรวงสวรรค์ผู้เปี่ยมด้วยความเมตตา ส่วนการสวดวิงวอนต่อพระแม่มารีผู้นิรมลจะทำให้ความปรารถนาเป็นจริงและถ้าหากใครไม่สวดก็จะไม่ได้รับความเมตตาหรือพบกับความผิดหวัง ดังนั้นความศรัทธาที่มีต่อพระแม่มารีผู้นิรมลนำเสนอผ่านเหตุการณ์ตอนที่ดันเต้ได้เข้าเฝ้าพระองค์ทั้งด้วยถ้อยคำและภาพลักษณ์ ภาพที่ปรากฏของพระแม่มารีผู้นิรมลเป็นแสงสว่างที่สุกใสรุ่งโรจน์ที่สุดเหนือแสงสว่างอื่นใดในสรวงสวรรค์หากจินตนาการตามก็อาจจะรู้สึกถึงความตระการตาและความงดงาม อาจกล่าวได้ว่าผู้ประพันธ์บรรลู่วัตถุประสงค์ในการสรรเสริญและยกย่องพระแม่มารีผู้นิรมล

2.1.3.2 ดันเต้ได้เข้าร่วมเป็นหนึ่งในองค์พระผู้เป็นเจ้า

จุดมุ่งหมายของการเดินทางของดันเต้คือการได้เข้าร่วมเป็นหนึ่งในองค์พระผู้เป็นเจ้า แต่ก่อนที่ผู้ประพันธ์จะนำเสนอตอนจบของเรื่องเขาได้นำเสนอเรื่องพระตรีเอกภาพซึ่งชาวคริสต์ตระหนักว่าเป็นเรื่องที่ลึกซึ้งที่สุด เรื่องพระตรีเอกภาพมิได้มีบัญญัติอยู่ในพระคริสต์ธรรมคัมภีร์แต่เป็นเรื่องที่นิยามกันขึ้นในราวคริสต์ศตวรรษที่ 4-5 การสังคายนาเมืองคอนสตันติโนเปิลครั้งที่ 2 (ปี 533) ประกาศว่า พระเจ้าทรงมีลักษณะเดียวแต่ทรงมี 3 พระบุคคล คือ พระบิดา พระบุตรและพระจิต พระบุตรทรงเกิดเป็นพระเยซู²⁷ สาเหตุที่นำเสนอเรื่องพระตรีเอกภาพเพราะว่าเป็นเรื่องที่สำคัญและทำให้บทกวีชิ้นนี้มีความสมบูรณ์ในฐานะที่เป็นวรรณกรรมคริสต์ศาสนา และยังเป็นการแสดงความเชื่อความศรัทธาที่มีต่อพระผู้เป็นเจ้า

In the profundity of the claeer substance
Of the deep light, appeared to me three circles
Of three colour and equal circumference;
And the first seemed to be reflected by the second,
As a rainbow by a rainbow, and the third
Seemed like a flame breathed equally from both.

Paradiso 33. 115-120.

²⁶จอร์จ เฟอร์กูสัน, *เครื่องหมายและสัญลักษณ์ในคริสต์ศิลป์*, แปลและเรียบเรียงโดย กุลวดี มกรากิรมย์, หน้า 34.

²⁷สรุปความจาก กิรติ บุญเจือ, *แก่นปรัชญาขุคกลาง*, (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2527), หน้า 251.

ข้อความดังกล่าวคือการนำเสนอพระตรีเอกภาพผ่านภาพลักษณ์ของวงกลมสามสี่สาม วงกำลังหมุนอยู่ในมิติเดียวกันอันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกภาพของทั้ง 3 บุคคล วงที่ 2 ซึ่งหมายถึงพระบุตรได้สะท้อนแสงแห่งวงที่หนึ่งซึ่งหมายถึงพระบิดา และวงที่สามซึ่งหมายถึงพระจิตเจ้าได้สะท้อนแสงจากวงที่หนึ่งและวงที่สอง ดังนั้นวงที่สามจึงหมายถึงพลังอำนาจแห่งพระจิตเจ้าอันเป็นพลังแห่งความรักซึ่งประสานพระบิดาและพระบุตรเข้าด้วยกัน ซึ่งชาวคริสต์เชื่อว่าเป็นพลังที่คลบบันดาลให้มนุษย์กลับเข้าสู่อาณาจักรแห่งพระเจ้า

จากความเชื่อดังกล่าวพลังอำนาจแห่งพระจิตเจ้าคือพลังที่คลบบันดาลให้คนเตเข้าสู่อาณาจักรแห่งพระเจ้าการบรรลุจุดหมายของการเดินทางของคนเกิดขึ้นภายหลังจากที่ เขาได้ทัศนคติเกี่ยวกับพระตรีเอกภาพซึ่งหมายความว่า พระอำนาจแห่งพระจิตเจ้านำพาจิตวิญญาณของคนเข้าร่วมเป็นหนึ่งในเดียวกับพระเจ้า

At this point high imagination failed;
But already my desire and my will
Were being turned like a wheel, all at one speed,
By the love which moves the sun and the other stars.

Paradiso 33. 142-145.

ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าพระจิตเจ้าได้นำทางคนเตสู่อาณาจักรแห่งพระเจ้า ความรักซึ่งเป็นพลังขับเคลื่อนทั้งดวงอาทิตย์และดวงดาวคือความรักจากองค์พระเจ้าซึ่งหมายความว่า พระเจ้าทรงปรารถนาที่จะแบ่งปันความรักแห่งพระองค์ให้แก่สรรพสิ่งทั้งมวล ดังนั้นการปิดเรื่องเป็นการเน้นหลักความรักแห่งองค์พระเจ้าซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักที่ต้องการนำเสนอ

การจัดวางโครงเรื่องและการดำเนินเรื่องของแต่ละภาคมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดกล่าวคือ ภาคแรกบาปเป็นตัวกำหนดโครงเรื่องและการดำเนินเรื่อง โดยเริ่มต้นการจัดวางโครงเรื่องจากบาปกำเนิด บาปเขาและบาปหนัก เมื่อพิจารณาการดำเนินเรื่องจะพบว่าการแบ่งย่อยออกเป็นประเภทต่างๆ โดยอยู่ในขอบเขตคำนิยามว่าบาปกำเนิดคือบาปที่มนุษย์ได้รับตกทอดมาจากบรรพบุรุษคู่แรกที่ขัดคำสั่งของพระเจ้า บาปเขาคือบาปที่เกิดจากการไม่สามารถควบคุมตนเองจากการชั่วของสิ่งเร้า บาปหนักคือการกระทำที่มีเจตนามุ่งร้ายต่อผู้อื่นและพระเจ้าซึ่งได้แก่ความรุนแรง การถือโทษและการทรยศเนรคุณ ส่วนลักษณะการลงทัณฑ์บาปนั้นๆ การพุดจาโต้ตอบและปฏิกิริยาของคนเตเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การดำเนินเรื่องเข้มข้นและน่าสนใจ ภาคชำระบาปคือการนำแนวความคิดเรื่องแดนชำระบาปและการสารภาพบาปเป็นแกนในการดำเนินเรื่อง บาปหนัก 7 ประการและความเชื่อ

เกี่ยวกับสวนเอเดนเป็นส่วนสำคัญในการจัดวางโครงเรื่อง ส่วนขั้นตอนการชำระบาปทั้ง 7 ประการและการนำเสนอคุณธรรมที่ตรงกันข้ามอยู่ในส่วนของการดำเนินเรื่อง ภาคสวรรค์สร้างจากแนวคิดหลักอาณาจักรสวรรค์ประกอบด้วยทฤษฎีดาราศาสตร์ของปโตเลมี โดยคุณธรรมหลัก 4 ประการและคุณธรรมทางเทววิทยา 3 ประการเป็นแกนในการดำเนินเรื่องโดยการยกกลุ่มคนที่ปฏิบัติคุณธรรมข้อต่างๆ ให้เห็นชัดเจนและวิพากษ์วิจารณ์สังคมและการเมืองร่วมสมัยผ่านกลุ่มตัวละคร นอกจากการจัดวางโครงเรื่องและการดำเนินเรื่องจะมีความแตกต่างกันแล้ว จุดจบของแต่ละภาคก็มีความแตกต่างกันกล่าวคือ ภาคนรกจบลงที่ลูซิเฟอร์ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความชั่วร้ายและบาปทุจริตขั้นสูงสุด ภาคแดนชำระจบลงที่สวนเอเดนซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์ปราศจากบาปในสภาวะดั้งเดิม และภาคสวรรค์จบลงที่ที่ประทับของพระเจ้าซึ่งเป็นอาณาจักรที่เปี่ยมด้วยความรัก

2.2 ตัวละคร

จากการศึกษาสามารถจัดกลุ่มตัวละครได้ 3 กลุ่มคือ 1 ตัวละครจากบุคคลในประวัติศาสตร์และสังคมร่วมสมัย 2 ตัวละครจากเทพปกรณัม 3 ตัวละครจากพระคริสต์ธรรมคัมภีร์ ผู้ประพันธ์นำแนวคิดคริสต์ศาสนาเป็นเกณฑ์ในการวางตัวละครไว้ในดินแดนทั้งสามและวิพากษ์วิจารณ์สังคมและการเมืองผ่านบทสนทนาระหว่างตัวละครต้นเตและตัวละครอื่นๆ ดังนั้นตัวละครถูกสร้างเพื่อนำเสนอแนวคิดคริสต์ศาสนาประกอบการวิพากษ์วิจารณ์สังคมและการเมือง

2.2.1 ตัวละครจากบุคคลในประวัติศาสตร์และสังคมร่วมสมัย

จากการศึกษาพบว่าตัวละครกลุ่มนี้สร้างข้อเท็จจริงประกอบกับจินตนาการในการสร้างบุคลิกลักษณะและบทสนทนา ดังนั้นตัวละครทุกตัวเป็นบุคคลจริงในประวัติศาสตร์และสังคมสมัยซึ่งผู้ประพันธ์ได้ตัดสินใจพฤติกรรมของพวกเขาด้วยแนวคิดคริสต์ศาสนาแล้วจึงวางพวกเขาไว้ในดินแดนทั้งสาม ส่วนบทสนทนาเป็นบทวิพากษ์วิจารณ์สังคมและการเมือง

1 ต้นเต: ตัวแทนของมนุษย์ผู้แสวงหาพระเจ้า

ตัวละครต้นเตมีลักษณะแตกต่างจากตัวละครจากบุคคลในประวัติศาสตร์และสังคมร่วมสมัยตัวอื่นๆ เพราะว่า ต้นเตคือผู้ที่เดินทางท่องในดินแดนทั้งสามและพบปะพูดคุยกับตัวละครอื่นๆ ดังนั้นต้นเตจึงเป็นตัวละครที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงและมีพัฒนาการสอดคล้อง

คล้องกับโครงเรื่อง ในขณะที่ตัวละครอื่นๆ อยู่ประจำที่เพื่อเป็นกระบอกเสียงในการวิพากษ์วิจารณ์สังคมและการเมือง ดังนั้นจึงควรแสดงให้เห็นพัฒนาการที่สอดคล้องกับโครงเรื่อง ตั้งแต่เป็นตัวแทนของมนุษย์ผู้แสวงหาพระเจ้าซึ่งมีพัฒนาการสอดคล้องกับโครงเรื่องในแต่ละภาคอย่างเห็นได้ชัดเจน กล่าวคือ ในขั้นแรกคันทเดเปรียบเสมือนผู้มีวิชา ในขั้นกลางคันทเดได้รับสถานะมนุษย์ผู้บริสุทธิ์ ปราศจากบาป และในขั้นสุดท้ายคันทเดได้รับอิสรภาพในความรักแห่งองค์พระผู้เป็นเจ้า ในตอนเปิดเรื่องคันทเดกำลังพบว่าตนเองตกอยู่ในป่าลึกอันมืดสลัว เขาหลงทางไม่สามารถหาทางออกจากป่าแห่งนี้ได้ไม่ว่าจะใช้ความพยายามมากสักเพียงใด ในที่สุดเขาเผชิญกับสิงโต สุนัขป่าและเสือดาวท่ามกลางป่าที่มีมืดเพราะแสงจากดวงอาทิตย์ดับลง ความหวังที่จะออกจากป่ามืดแห่งนี้จึงดับสิ้นลง

So I transformed by that restless animal

Who came against me, and gradually drove me down,

Back to region where the sun is silent.

Inferno I. 58-60.

จากข้อความดังกล่าวป่ามืดสื่อถึงความมืดบอดที่คันทเดหรือมนุษย์หลงวนเวียนอยู่ เพราะมีวิชา แสงจากดวงอาทิตย์คือความรู้แจ้ง สัตว์ร้ายทั้งสามตัวคืออุปสรรคที่คอยส่งเสริมวิชาให้พอกพูนขึ้นอันได้แก่ราคะตัณหา ความหยิ่งลำพองและความโลภ เมื่อสภาวะจิตของมนุษย์ตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ มนุษย์จะหมดหนทางที่จะทำลายวิชาเหล่านั้น มนุษย์ทำได้ก็เพียงหลงวนเวียนอยู่ต่อไป สัญลักษณ์ต่างๆ สามารถตีความในเชิงสังคมได้ด้วยกล่าวคือ ป่ามืดสื่อมีนัยถึงเหตุการณ์ทางการเมืองร่วมสมัย อันได้แก่ สภาพความวุ่นวายทางการเมืองในเมืองฟลอเรนซ์ปี ค.ศ. 1300 และสภาวะที่ประชาชนไม่เชื่อฟังจักรพรรดิ ส่วนสัตว์ร้ายทั้งสามมีนัยถึงวัตถุนิยมของชาวเมืองฟลอเรนซ์ ความโลภหยิ่งทรนงของสถาบันศาสนาและราชวงศ์คาเปเทียนแห่งฝรั่งเศส อาจกล่าวได้ว่าคันทเดเปรียบเสมือนมนุษย์ผู้มีวิชาและชาวฟลอเรนซ์ที่กำลังเผชิญกับสภาวะทางการเมืองและสังคมที่ตกต่ำ

ตัวละครเวอร์จิลเป็นบุคคลผู้มีความรู้ ความสามารถ ฉลาดปราถณ์เป็รื่องผู้ที่คันทเดสามารถฝากความหวังไว้

Look at the animal which made me turn back;

Help me to handle her, you are famous for wisdom,

Inferno I. 88-89.

จากข้อความดังกล่าวสติปัญญา ความฉลาดสุขุมรอบคอบสามารถเอาชนะวิชาได้ สติปัญญาไม่เพียงพอที่จะนำมนุษย์กลับสู่อาณาจักรแห่งพระผู้เป็นเจ้าได้พระเมตตาจากพระผู้เป็นเจ้าต่างหากที่เป็นสิ่งนำพามนุษย์ไปสู่จุดหมายอันสูงสุด

Among whom you may climb, but if you do,

It will be with a spirit more worthy than I am;

With her I will leave you, when I depart:

Inferno 1. 121-123.

จากเหตุการณ์ดังกล่าวสามารถทราบว่าการเดินทางครั้งนี้จะสำเร็จลงได้ด้วยสติปัญญา และพระพรหมทานจากพระผู้เป็นเจ้า นอกเหนือไปจากการเป็นตัวแทนของมนุษย์แล้ว ดันเตมีภารกิจในการจดจำเรื่องราวทั้งหมดที่เห็นกลับมาถ่ายทอดให้เพื่อนมนุษย์รับฟัง

O Muses! O profound inclination, help me!

O Memory, which recorded what I saw,

Here will be shown what there is noble in you.

Inferno 2. 7-9.

ข้อความดังกล่าวดันเตกำลังขอให้เทวีแห่งศิลปศาสตร์ (Muses) ช่วยเหลือ ซึ่งเป็นธรรมเนียมของกวีเพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้เขาสามารถจดจำเรื่องที่จะเกิดขึ้นและถ่ายทอดเป็นบทกวี ดังนั้นดันเตจึงเป็นกวีผู้ได้รับพระเมตตาจากพระแม่มารีผู้นิรมลและพระผู้เป็นเจ้า

ดันเตเป็นตัวละครที่มีพัฒนาการสอดคล้องตามขั้นตอนการดำเนินเรื่อง ในตอนเปิดเรื่องดันเตทั้งกลัว ประหวั่นและขาดความมั่นใจในตนเอง จนกระทั่งเวอร์จิลปรากฏตัวออกมา เขาเริ่มมีความกล้าเพราะมีที่พึ่งทางใจ แต่พอหันกลับมามองตนเองอย่างละเอียดและลึกซึ้ง เขากลับพบว่าเขาไม่มีคุณสมบัติอันใดที่จะรับภารกิจนี้

But I, why should I go there? By those permission?

I am not Aeneas, neither am I Paul;

Neither I nor others think that I deserve it.

Inferno 2. 31-33.

จะเห็นว่าดันเตเริ่มต้นจากความว่างเปล่าและอวิหชา ซึ่งเป็นสภาวะของมนุษย์ปุถุชน แต่เมื่อดันเตได้รับพระเมตตาจากองค์พระผู้เป็นเจ้าจึงสามารถเดินทางต่อไปได้ เหตุการณ์ตอนนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นของดันเตในฐานะมนุษย์ผู้ได้รับพระเมตตาจากพระผู้เป็นเจ้า

ตอนจบของภาคชำระบาปดันเตมีพัฒนาการเติบโตมากขึ้นอีกระดับหนึ่งซึ่งเป็นผลจากการดำเนินเรื่องที่เหมาะสมกับเวลาและเหตุการณ์

No longer wait for words or signs from me

Your will is free, just, as it should be,

And not to follow it would be a fault:

I leave you master of your body and soul."

Purgatorio 27. 139-142.

เหตุการณ์ตอนนี้คือการลาจากของเวอร์จิล ณ สวนเอเดน ซึ่งสาระสำคัญของคำอำลาที่เวอร์จิลมีต่อดันเตคือ จุดสิ้นสุดหน้าที่การเป็นผู้นำทางแก่ดันเต เนื่องจากตลอดระยะเวลา 5 วัน ในแดนนรกและแดนชำระบาปจนมาสู่สวนเอเดน ดันเตได้พบเห็นความผิดบาปและได้รับประสบการณ์ของการใช้เหตุผล วิจาร์ณญาณและสติปัญญา จนสามารถคิดตรึกตรองแยกแยะความดีและความชั่วได้ด้วยตนเอง เวอร์จิลเป็นสัญลักษณ์ของสติปัญญาและเหตุผลดังนั้นคำพูดของเขายังทำให้มั่นใจว่าดันเตได้ผ่านขั้นตอนสูงสุดของการใช้สติปัญญา สวนเอเดนเป็นอีกเหตุผลหนึ่งซึ่งสามารถบอกพัฒนาการของดันเตได้ เนื่องจากสวนเอเดนเป็นสัญลักษณ์ของสังคมอุดมคติกล่าวคือเป็นสังคมที่ปราศจากกฎหมายและกฎเกณฑ์ จึงกล่าวได้ว่าดันเตในฐานะที่เป็นตัวแทนของมนุษย์ได้กลับคืนสู่ภาวะของประชากรผู้บริสุทธิ์สมบูรณ์เพียบพร้อม แต่ที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอแนวคิดคริสต์ศาสนาเกี่ยวกับจุดหมายของมนุษย์ซึ่งชาวคริสต์เชื่อว่ามียู่ทั้งในโลกนี้และโลกหน้าซึ่งหมายถึงสังคมที่สมบูรณ์และอาณาจักรของพระเจ้าเป็นเจ้า ดังนั้นการได้เข้าสู่อาณาจักรแห่งพระเจ้าจึงเป็นพัฒนาการขั้นสูงสุดของดันเต

You have brought me from servitude

To liberty, though all those ways and means

Which you had it in your power to use.

Paradiso 31. 85-87.

จากข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ดันเตได้หลุดพ้นจากการเป็นทาสของความบาปสู่อิสรภาพในความรักแห่งองค์พระเจ้า โดยพิจารณาจากเหตุการณ์แวดล้อมและเวลาที่เหตุการณ์นี้เกิดขึ้น ดังนั้นสิ่งที่นำดันเตมาถึงจุดนี้ก็คือพลังและอำนาจแห่งพระพรชทาน ซึ่งมีเบอาตรีเซเป็นสัญลักษณ์

ดันเตมีพัฒนาการและเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวไปตามการดำเนินเรื่องการ กล่าวคือดันเตเป็นปुरुชนผู้มีวิชขามีจิตใจที่ขลาดกลัว ประหม่าและขาดความมั่นใจในตัวเอง ในสวนเอเดนเห็นพัฒนาการของดันเตในฐานะที่เป็นผู้ที่สมบูรณ์เพียบพร้อมด้วยสติปัญญา และเห็นพัฒนาการขั้นสูงสุดในการได้รับอิสรภาพในความรักแห่งพระเจ้า จากตัวละครดันเตผู้ประพันธ์ได้บรรลุจุดหมายของการนำเสนอแนวคิดว่ามนุษย์สามารถบรรลุปลายทางแห่งชีวิตทั้งในโลกนี้และโลกหน้าด้วยสติปัญญา ความสุขุมรอบคอบ และพระพรชทานแห่งองค์พระเจ้า

2 เวอร์จิล : ผู้นำทางจากนรกภูมิสู่สวนเอเดน

เวอร์จิลเป็นกวีเอกชาวโรมันผู้ประพันธ์มหากาพย์ *อีเนอิด (Aeneid)* ส่วนในเรื่องนี้ เวอร์จิลเป็นผู้นำทางคันเตจากนรกภูมิสู่สวนเอเดน ดังนั้นตัวละครเวอร์จิลเป็นสัญลักษณ์ของ เหตุผล สติปัญญา และความสุ่มรอบคอบ เนื่องจากเหตุผลสามารถนำทางมนุษย์กลับสู่ สภาวะบริสุทธิ์ดั้งเดิมเหมือนอาดัมกับอีฟก่อนถูกพระเจ้าลงโทษ แต่เหตุผลก็ไม่ใช้หนทางที่จะ นำมนุษย์ไปสู่อาณาจักรแห่งพระเจ้า ดังนั้นจะพบว่าบทบาทของเวอร์จิลเด่นในภาคนรกและ ลดลงในภาคแดนชำระบาป

ในภาคนรกผู้ประพันธ์พยายามแสดงให้เห็นถึงบทบาทของเหตุผลและสติปัญญา โดย ผ่านตัวละครเวอร์จิล เช่นเมื่อตอนที่คันเตตกอยู่ในอันตราย สติปัญญาและความสุ่มรอบคอบ จะเป็นคำแนะนำและข้อคิดที่มีประโยชน์

'Now turn your back and cover up your face;
If the Gorgon appear and you catch sight of her
You will never go back to the world again:
So my master said: and he himself turned me round;
And, not relying on what my hands would do,
He covered my face with his own hands also.

Inferno 9. 55-60.

จากเหตุการณ์ดังกล่าวจะเห็นสิ่งที่เวอร์จิลแนะนำและปฏิบัติมีที่มาจากความเป็นเหตุ เป็นผล สติปัญญาและความสุ่มรอบคอบซึ่งช่วยให้คันเตรอดพ้นจากอันตรายได้โดยไม่ยาก ในขณะที่คันเตมัวแต่ตกใจกลัว เราจึงเห็นความแตกต่างระหว่างการขาดสติและการใช้สติ ได้ชัดเจนซึ่งปรากฏในบุคลิกของตัวละครคันเตและเวอร์จิล นอกจากสติปัญญาความสุ่มรอบ คอบเปรียบประดุจแสงสว่างที่ทำลายเงามืดแห่งอวิชชา

'Oh sun who clear every obscure perception,
You give such satisfaction when you enlighten me
That, not less than knowledge, doubt is agreeable.

Inferno 11. 91-93.

หลังจากที่คันเตซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับโครงสร้างของนรกภูมิจากเวอร์จิล เขา รู้สึกเหมือนได้พบกับแสงสว่าง การเป็นแหล่งความรู้จึงเป็นบทบาทอีกประการของเวอร์จิล ดังนั้นสติปัญญาเปรียบเสมือนที่เก็บสะสมความรู้และศาสตร์แขนงต่างๆ ที่สามารถเอาออกมา ใช้ได้ตลอดเวลา โดยจะเห็นได้จากบทบาทของเวอร์จิล

เวอร์จิลสามารถชนะทุกอย่างได้ แต่มีสิ่งหนึ่งที่เขาไม่สามารถเอาชนะได้สิ่งนั้นคือ ความชั่วร้ายแสดงให้เห็นว่าความตั้งใจและจงใจที่จะฝ่าฝืนน้ำพระทัยของพระเจ้าเป็นสิ่งที่ไม่สามารถใช้เหตุผลและสติปัญญาช่วยยับยั้งได้หรือผู้ที่ทำชั่วเป็นผู้ที่ขาดการใช้สติปัญญา

And our adversaries slammed the door
In the face of my master, who stayed outside,
And turn himself towards me with slow steps.

Inferno 8. 115-117.

จากเหตุการณ์ดังกล่าวเหล่าปีศาจคือความชั่วร้าย เวอร์จิลคือเหตุผลและสติปัญญาซึ่งจะพบว่าเหตุผลพ่ายแพ้ต่อความชั่วร้าย

บทบาทของเวอร์จิลโดดเด่นและสำคัญในภาคนรก เช่นการเป็นผู้นำทางและผู้ทรงความรู้ แต่ในภาคชำระบาปบทบาทของเขาลดลงมาก โดยเริ่มต้นจากการไม่รู้ทิศทางจนไม่สามารถทำหน้าที่ผู้นำทางได้ และไม่สามารถตอบข้อสงสัยแก่คันเตได้

Then my lord, as if lost in wonderment,
Said: 'Lead us, therefore, where you say
We could rest and pass the time with delight.'

Purgatorio 7. 61-63.

จากข้อความดังกล่าวจะทราบว่าเวอร์จิลไม่รู้ทางในแดนชำระบาปจนต้องขอความช่วยเหลือจากดวงวิญญาณผู้ที่กำลังชำระบาป ทั้งนี้ผู้ประพันธ์ต้องการแสดงให้เห็นว่า แดนชำระบาปเป็นสถานที่ของชาวคริสต์เท่านั้น เวอร์จิลมิใช่ชาวคริสต์จึงไม่รู้ทิศทางและเป็นการนำเสนอแนวคิดคริสต์ศาสนาที่ว่าชาวคริสต์เท่านั้นที่จะได้รับพระพรหรรษาจากพระเจ้าในการชำระบาป นอกจากนี้เขายังต้องการแสดงให้เห็นว่า เหตุผลของมนุษย์ไม่เพียงพอที่จะเข้าถึงวิถีทางแห่งความศรัทธาและความรอด

เหตุผลและสติปัญญามีข้อจำกัด โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับความศรัทธาเนื่องจากเหตุผลไม่สามารถอธิบายได้

And he to me : 'What reason may discern
In this matter ; I can tell you ; for the rest
Wait for Beatrice, for it is a point of faith .

Purgatorio 18. 46-48.

ในภาคนรกเวอร์จิลสามารถตอบข้อสงสัยของตนได้ทุกอย่างจนคันเตเปรียบเวอร์จิลเป็นแสงสว่าง แต่ในภาคชำระบาปเขาไม่สามารถตอบในสิ่งที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความ

ศรัทธาได้และต้องรอให้เบอาตรีเซเป็นผู้ตอบ เหตุการณ์ตอนนี้แสดงให้เห็นว่าบทบาทของเวอร์จิลกำลังจะสิ้นสุดลงและเบอาตรีเซจะเข้ามามีบทบาทแทนซึ่งหมายถึงพระหรรษทานจะทำหน้าที่นำทางคนต่อไปสู่อาณาจักรของพระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้า ในที่สุดบทบาทของเวอร์จิลก็สิ้นสุดลงที่ปากทางเข้าสู่สวนเอเดน

And said: 'You have seen the temporal fire, my son,
And the eternal; and you have come to a place
Where I, of myself, can see no further.

Purgatorio 27. 127-129.

เวอร์จิลเป็นผู้นำทางคนเดินผ่านนรกภูมิ แคนชำระบาปและสิ้นสุดลงที่สวนเอเดน เนื่องจากเขามีได้เป็นชาวคริสต์จึงไม่มีสิทธิ์ที่จะเข้าไปในดินแดนของชาวคริสต์ ซึ่งเป็นการนำเสนอแนวคิดที่ชาวคริสต์ผู้ผ่านการชำระบาปแล้วเท่านั้นจึงมีสิทธิ์รับพระหรรษทานจากพระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้า สำหรับเหตุผล สติปัญญาและความสุขุมรอบคอบเป็นสิ่งที่นำทางมนุษย์กลับสู่สภาวะบริสุทธิ์ดั้งเดิมอันเป็นจุดหมายชีวิตในโลกนี้เท่านั้น ส่วนจุดหมายชีวิตในโลกหน้าคืออาณาจักรแห่งพระเจ้าเป็นบทบาทของพระหรรษทานแห่งพระเจ้า จากการศึกษาตัวละครเวอร์จิลทำให้เราทราบว่าผู้ประพันธ์ได้สร้างให้เป็นตัวแทนของเหตุผล สติปัญญาและความสุขุมรอบคอบซึ่งเขาเชื่อว่าเป็นสิ่งที่จะนำทางมนุษย์กลับสู่สภาวะบริสุทธิ์ซึ่งเป็นจุดหมายของชีวิตในโลกนี้ แต่เหตุผลก็มีใช้สิ่งที่จะนำทางมนุษย์สู่อาณาจักรแห่งพระเจ้า ดังนั้นบทบาทของเวอร์จิลจึงโดดเด่นมากในภavnรกและถูกลดบทบาทลงในภาคไฟชำระแล้วจึงสิ้นสุดที่สวนเอเดน ดังนั้นเวอร์จิลเป็นตัวละครที่มีการเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนไหวไปตามการดำเนินเรื่องอย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์และเวลาเช่นเดียวกับตัวละครคนเดิน

3 เบอาตรีเซ : ผู้นำทางจากสวนเอเดนสู่แดนสุขาวดี

ตัวละครเบอาตรีเซมีลักษณะแตกต่างจากตัวละครบุคคลในประวัติศาสตร์และสังคมร่วมสมัยตัวอื่นๆ เพราะว่าเบอาตรีเซเป็นผู้นำทางคนเดินจากสวนเอเดนสู่สวรรค์ ดังนั้นเบอาตรีเซจึงเป็นสัญลักษณ์แห่งพระหรรษทานจากพระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าซึ่งมีเพิ่มมากขึ้นตามพัฒนาการของโครงเรื่อง ดังนั้นเครื่องแต่งกายและแสงสว่างของเบอาตรีเซจึงมีนัยยะทางคริสต์ศาสนา

เครื่องแต่งกายของเบอาตรีเซประกอบด้วยสีซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนคุณธรรมทางทฤษฎีทั้งสามคือ ความศรัทธา ความหวังและความรัก

Over the white veil, crowned with olive,
A lady came to me, under her green cloak
Clothed in the colour of flame.

Purgatorio 30. 31-33.

สีขาวเป็นสัญลักษณ์แห่งความศรัทธา สีเขียวเป็นสัญลักษณ์แห่งความหวัง และสีแดงเป็นสัญลักษณ์แห่งความรัก การปรากฏตัวของเบอาตรีเซมีความสัมพันธ์กับสีที่มีความหมายตามนัยยะทางคริสต์ศาสนาซึ่งเป็นความตั้งใจของผู้ประพันธ์ที่จะสร้างเธอให้เต็มไปด้วยสัญลักษณ์แห่งความศักดิ์สิทธิ์สมกับเป็นสัญลักษณ์แห่งพระหรรษทาน

ภาพลักษณ์แห่งแสงสว่างมีอิทธิพลต่อชาวคริสต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อกล่าวถึงพระผู้เป็นเจ้า ความสุขและชีวิตชีวา ในเรื่องเวอร์จิลเรียกเบอาตรีเซว่าปิ่น แสงสว่างแห่งปัญญาอันจะนำไปสู่สัจจะ ดังนั้นเบอาตรีเซจึงเป็นสัญลักษณ์ของ แสงสว่างแห่งสัจธรรมซึ่งจะทำให้ปัญญาของมนุษย์หรือดินแดนสว่างขึ้นจนสามารถเข้าใจในความรักและรักองค์พระผู้เป็นเจ้า แสงสว่างจากร่างของเบอาตรีเซที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ สามารถสังเกตได้จากดวงตาและความงามของเธอซึ่งหมายถึงแสงสว่างแห่งพระผู้เป็นเจ้า ดังนั้นเบอาตรีเซจึงเป็นสัญลักษณ์ของสัจจะแห่งพระองค์ซึ่งปรากฏแก่ดินแดนและเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามลำดับความสูงของสวรรค์ และความใกล้พระเจ้า

And she did not smile; but, 'If I smiles,'
She began, 'You would become as was
Semele when she was turned to ashes;
For if my beauty, which light up the more,
(As you have seen) the higher was ascend
Upon the stairs of the eternal palace,

Paradiso 21. 4-9.

จากข้อความดังกล่าวรอยยิ้มของเบอาตรีเซคือรัศมีของแสงสว่างที่เพิ่มขึ้นตามลำดับความสูงของสวรรค์ ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกลำดับพัฒนาการทางจิตวิญญาณของดินแดน แสงสว่างจากเบอาตรีเซจึงเปรียบเสมือนพระหรรษทานจากองค์พระผู้เป็นเจ้าซึ่งได้เปิดเผยต่อดินแดนมากขึ้นเรื่อยๆ

นอกจากเบอาตรีเซจะเป็นสัญลักษณ์ของพระหรรษทานจากองค์พระผู้เป็นเจ้าแล้ว เธอเป็นแหล่งความรู้ทางเทววิทยาซึ่งเธอคอยตอบคำถามที่อยู่ในใจของดินแดน ซึ่งส่งผลให้ดินแดนได้เข้าใจในความรักแห่งองค์พระผู้เป็นเจ้า โดยที่ผู้ประพันธ์เปรียบพลังที่มีอยู่ในดวงตาของเบอาตรีเซกับพลังที่มีของอนานิอัส (Ananias)

For the lady who is conducting you here,
Through this divine territory, has in her looks
The power Ananias had in his hand.'

Paradiso 20. 10-12.

อนานิอัสเข้าไปในบ้านของนักบุญปอลเพื่อรักษาดวงตาที่มีคอบคของท่าน เขาบอกแก่นักบุญปอลว่า พระเยซูส่งเขามาเพื่อรักษาดวงตาและมอบพระจิตเจ้าให้แก่แก่นักบุญปอล ดังนั้นดวงตาของเบอาตรีเซมีพลังและสามารถนำทางคันเตไปสู่ความรักในองค์พระผู้เป็นเจ้า แม้ว่าตอนนี้คันเตจะตาบอดเพราะแสงสว่างจากวิญญาณของนักบุญจอห์น แต่ว่าเบอาตรีเซจะเป็นผู้ทำให้คันเตได้รับการมองเห็นขึ้นมา

ในตอนท้ายคันเตได้รับอานันทสุขอันเกิดจากความรักและพระพรพรทานจากพระผู้เป็นเจ้าซึ่งมีเบอาตรีเซเป็นผู้นำทาง

She went on, looking and speaking like a guide
 Who does not waste time: `We have emerged now
 From the largest body to the heaven of simple light:
 Intellectual light , full of love;
 Love of the true good, full of happiness;
 Happiness which transcends any sweetness.

Paradiso 30. 37-42.

เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เราทราบว่าเบอาตรีเซเป็นผู้นำทางคันเตจนได้รับอานันทสุขในอาณาจักรสวรรค์ และเป็นการเน้นย้ำว่าเบอาตรีเซเป็นสัญลักษณ์ของพระพรพรทานแห่งพระผู้เป็นเจ้า

ตัวละครเบอาตรีเซแสดงความเชื่อและความศรัทธาในองค์พระผู้เป็นเจ้า โดยเบอาตรีเซเป็นสัญลักษณ์แห่งพระพรพรทานจากองค์พระผู้เป็นเจ้า ดังนั้นรัศมีของแสงสว่างที่เปล่งออกจากร่างของเธอและความงามที่ดวงตาที่เพิ่มขึ้นเรื่อยตามความสูงของสวรรค์จึงมีใช้สิ่งที่แสดงให้เห็นว่าตัวละครตัวนี้มีพัฒนาการเช่นเดียวกับที่เราเห็นในตัวละครคันเต แต่แสงสว่างนั้นเป็นสิ่งบ่งบอกถึงลำดับชั้นของพระพรพรทานที่คันเตได้รับจากองค์พระผู้เป็นเจ้า

จากการวิเคราะห์ตัวละครคันเต เวอร์จิลและเบอาตรีเซ ทำให้ทราบว่าตัวละครที่มีส่วนสำคัญต่อการดำเนินเรื่องให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกล่าวคือ คันเตในฐานะที่เป็นตัวแทนของมนุษย์ผู้แสวงหาพระผู้เป็นเจ้า โดยการสร้างให้เห็นสภาวะทางจิตใจตั้งแต่เริ่มแรกจนกระทั่งเขาบรรลุจุดหมายปลายทาง เวอร์จิลในฐานะที่เป็นตัวแทนของเหตุผล สติปัญญาและความสุขุมรอบคอบจึงสร้างให้เห็นภาระกิจการนำทางมนุษย์กลับสู่ภาวะบริสุทธิ์ดั้งเดิมในสวนเอเดน และสร้างเบอาตรีเซเป็นตัวแทนของพระพรพรทานเพื่อแสดงความเชื่อและความศรัทธา

ของเขาที่มีต่อพระเจ้า อาจกล่าวได้ว่าตัวละครทั้งสามสร้างจากนัยยะและคติความเชื่อทางคริสต์ศาสนา

4 ชักโก (Ciaccio)

ในเรื่องต้นเตพบตัวละครชักโกในนรกขุมที่สามซึ่งเป็นสถานที่ลงทัณฑ์ของบุคคลที่ตะกละตะกลามไม่รู้จักความเพียงพอในการกินดื่ม

He said to me: `After an age of squabbles,
They will come to bloodshed, and the provincial party
Will drive the others out and do it viciously.
After which, **that party** is bound to fall
Within three summers; and the other come on top,
With the help of one who keeps an ambiguous course.

Inferno 6. 64-69.

ชักโกเป็นชาวฟลอเรนซ์ซึ่งรู้จักและคุ้นเคยกับผู้ประพันธ์ ชักโกเป็นคนที่ตะกละตะกลาม จึงเป็นสาเหตุที่ตัวละครชักโกอยู่ที่นี้ เวลาในเรื่องคือปี ค.ศ. 1300 ดังนั้นชักโกกำลังทำนายเหตุการณ์การปะทะกันระหว่างฝ่ายเกวลฟีดำและเกวลฟีขาวในปี ค.ศ.1301 ซึ่งสืบเนื่องมาจากความไม่ลงรอยและไม่สามารถที่จะปรองดองของทั้งสองฝ่าย ผลของการปะทะปรากฏว่าฝ่ายเกวลฟีดำพ่ายแพ้และถูกเนรเทศออกจากเมือง คอร์โซ โดนาตี ผู้นำฝ่ายเกวลฟีดำได้ไปขอความช่วยเหลือจากพระสันตะปาปาโบนิฟาเซที่ 8 พระองค์จึงส่งพระเจ้าชาร์ลส์แห่งวาโลัวเข้ามาในเมืองฟลอเรนซ์เพื่อเป็นผู้สงบศึก แต่เหตุผลที่แท้จริงก็คือ พระองค์กับฝ่ายเกวลฟีดำได้ร่วมมือกันยึดอำนาจและขับไล่ฝ่ายเกวลฟีขาวประมาณ 600 คนออกจากเมืองฟลอเรนซ์ซึ่งรวมทั้งผู้ประพันธ์ด้วย²⁸ คำทำนายเหตุการณ์ของตัวละครชักโกคือบทวิพากษ์วิจารณ์การแทรกแซงทางการเมืองในเมืองฟลอเรนซ์ของพระสันตะปาปาโบนิฟาเซที่ 8 ว่าพระองค์นั่นเองที่เข้าข้างฝ่ายเกวลฟีดำ จนเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบรุนแรงในเมืองและเป็นสาเหตุให้เขาต้องถูกเนรเทศออกจากเมืองฟลอเรนซ์อย่างไม่มีวันได้กลับมาอีก นอกจากนี้แล้วเขายังวิพากษ์วิจารณ์พระสันตะปาปาโบนิฟาเซที่ 8 ว่าได้ตำแหน่งพระสันตะปาปามาด้วยความทุจริตซึ่งเป็นเรื่องที่มีมูลความจริง และการที่เขาให้ตัวละครชักโกเป็นผู้พูดเรื่องนี้ก็เพราะว่าเขาเป็นคนรุ่นราวคราวเดียวกับผู้ประพันธ์จึงเป็นการสร้างความสมจริงให้แก่ตัวละครจากบทสนทนา

²⁸ สรุปความจาก Dante Alighieri, *The Divine Comedy. Inferno*. trans. Singleton, (New Jersey : Princeton University Press, 1970),p. 102.

5 ฟารินาตา เดีย อุแบร์ตี (Farinata degli Uberti)

ในเรื่องคันเตพบตัวละครฟารินาตาที่รกขุมที่หกซึ่งเป็นสถานที่ลงทัณฑ์ผู้ที่มีความ
เชื่อนอกกริตและไม่ศรัทธาในพระเจ้าและพระคริสต์

Then said: 'They were **fiercely in opposition**

To me and my ancestors and my party,

So that on **two occasions** I scattered them.'

'If they were driven out, they came back

From wherever they were, **both times**,' I said;

'But yours have not **well learned that trick**.'

Inferno 10. 46-51.

ฟารินาตาเป็นผู้นำฝ่ายกิเบลลินแห่งเมืองฟลอเรนซ์ หลังจากที่เขาเสียชีวิตไปแล้ว 23
ปี เขาถูกตัดสินว่าเป็นพวกนอกริต คำตัดสินนี้เป็นสาเหตุที่ตัวละครฟารินาตาอยู่ที่นี้ บท
สนทนาดังกล่าวสร้างความสมจริงให้แก่ตัวละครทั้งสองเนื่องจาก ฟารินาตาเป็นฝ่ายกิเบลลิน
ในขณะที่ดันเตเป็นฝ่ายเกวลฟ์ บุคคลทั้งสองจึงพูดจาโต้ตอบกันถึงเหตุการณ์การต่อสู้ระหว่าง
ฝ่ายเกวลฟ์และฝ่ายกิเบลลินในอดีตที่ผ่านมา กล่าวคือฝ่ายเกวลฟ์ถูกฝ่ายกิเบลลินขับไล่ออกจาก
เมืองสองครั้งคือ ในปี ค.ศ. 1248 และปี ค.ศ.1260 ส่วนฝ่ายกิเบลลินถูกฝ่ายเกวลฟ์ขับไล่ออก
จากเมืองสองครั้งคือ ในปี ค.ศ.1251 และ ค.ศ.1267 ซึ่งเป็นผลให้ฝ่ายกิเบลลินไม่สามารถกลับ
เข้ามาในเมืองได้อีก จากเหตุการณ์ดังกล่าวผู้ประพันธ์ได้วิพากษ์วิจารณ์ความขัดแย้งของฝ่าย
เกวลฟ์และฝ่ายกิเบลลินว่าเป็นสาเหตุทำให้ชาวฟลอเรนซ์แบ่งพรรคแบ่งพวก ฆ่าฟันกันเองจาก
รุ่นปู่สู่รุ่นหลาน ชาวฟลอเรนซ์ในยุคของดันเตมองกันแล้วว่าใครเป็นฝ่าย "เกวลฟ์" ใครเป็น
ฝ่าย "กิเบลลิน" เท่านั้น

บทสนทนาพาถึงเหตุการณ์การประนีประนอมระหว่างฝ่ายเกวลฟ์ดำและเกวลฟ์
ขาวในปี ค.ศ. 1304

But before **fifty moons** have lighted up

The face of that lady who reigns here,

You will yourself **know what that trick is worth**.

Inferno 10. 79-81.

จากความล้มเหลวของการประนีประนอมในปี ค.ศ. 1304 ผู้ประพันธ์ได้ถ่ายทอด
ความรู้สึกและความยากลำบากของการถูกเนรเทศออกจากเมือง รวมทั้งความพยายามที่จะกลับ
เข้ามาในเมืองด้วยความหวังหลายครั้งหลายคราแต่ก็ล้มเหลวและสิ้นหวังทุกครั้งไป บท
สนทนาระหว่างตัวละครดันเตและฟารินาตาคือบทวิพากษ์วิจารณ์การต่อสู้แย่งชิงอำนาจของ

ฝ่ายเกวลฟีและฝ่ายกิเบลลินในเมืองฟลอเรนซ์ว่าเป็นสาเหตุของความวิบัติ ความสูญเสียและสงครามกลางเมืองอันยาวนาน รวมทั้งทราบถึงความรู้สึกทุกข์ทรมานของผู้ประพันธ์ที่ได้รับจากการถูกเนรเทศออกจากบ้านเกิดเมืองนอน

6 ลอตโต เดีย อายี (Lotto degli Agli)

ในเรื่องคันเตพบตัวละครลอตโตโตที่นครกมุที่เจ็ดซึ่งเป็นป่ารกชัฏอันเป็นที่กักขังดวงวิญญาณของผู้กระทำอัชฌาธิบายากรรม

Gather them to the foot of this sad bush.

I was of the city which changed its first patron

For John the Baptist; for which reason the first

Will always try his tricks to make it grieve;

Inferno 13. 142-145.

ลอตโตโตซึ่งเป็นผู้พิพากษาแห่งเมืองฟลอเรนซ์เขาเสียใจที่ตัดสินใจผิดพลาดไป จึงกลับมาผูกคอตายที่บ้าน เป็นเหตุผลที่ผู้ประพันธ์ใส่ตัวละครลอตโตโตไว้ที่นี่ บทสนทนาดังกล่าวคือเรื่องราวสงครามกลางเมืองและประวัติศาสตร์ของเมืองซึ่งในอดีต เมืองฟลอเรนซ์นับถือเทพเจ้าแห่งสงครามเป็นสัญลักษณ์ของเมือง ต่อมาในคริสต์ศตวรรษที่ 4 ชาวฟลอเรนซ์จึงหันมานับถือจอห์นแบ็ปติสต์ เป็นผู้คุ้มครองเมืองแทนเทพเจ้าแห่งสงคราม จากข้อความข้างต้นจะพบว่าเทพเจ้าแห่งสงครามได้ทิ้งร่องรอยไว้นั้นคือสงครามกลางเมืองระหว่างฝ่ายเกวลฟีและฝ่ายกิเบลลินซึ่งเป็นสงครามที่สร้างความแตกแยกระหว่างชาวเมืองฟลอเรนซ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

7 บรูเน็ตโต ลาทินี (Brunetto Latini)

ในเรื่องคันเตพบตัวละครอาจารย์บรูเน็ตโตโตในนครกมุที่เจ็ด แดนที่สาม ซึ่งเป็นทะเลทรายเพลิงสถานที่ลงทัณฑ์พวกกรักร่วมเพศ

Will, for you doing well, be hostile to you.

And, natually, because the mountain ash

Is no fit company for the sweet fig tree.

Inferno 15. 64-66.

ข้อความข้างต้นคือคำสารภาพของผู้ประพันธ์ว่าเขาเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง ด้วยความบริสุทธิ์ใจ แต่กลับถูกกลั่นแกล้งและถูกเนรเทศออกจากเมืองในปี ค.ศ. 1302 เนื่องจากฝ่ายเกวลฟีคำขึ้นนามีอำนาจด้วยความช่วยเหลือของพระสันตะปาปาโบนิฟาเช่ที่ 8 และพระเจ้า

ชาร์ลส์แห่งวาลัวส์ และวิพากษ์ลักษณะของชาวเมืองฟลอเรนซ์ว่าเป็นผู้ที่โลกมากจื้ออิจฉาและ
หยิ่งผยองไม่รู้จักคุณธรรมและความยุติธรรมอันเป็นสาเหตุของความวุ่นวายทางการเมือง

They have long had a name on earth for being blind;

A greedy race, envious besides and proud;

With their ways you have nothing to do.

Inferno 15. 67-69.

บทสนทนากับตัวละครบรูเนตโตเป็นการแสดงความรู้สึกส่วนลึกภายในใจอย่างแท้จริงของผู้ประพันธ์ซึ่งอาจเป็นเพราะในชีวิตจริงเขามีความเคารพและรู้จักสนิทสนมกับ
อาจารย์บรูเนตโตซึ่งมีผลทำให้เกิดความสมจริงในการสร้างตัวละคร

8 วานนี ฟุซซี (Vanni Fucci)

ในเรื่องค้นเตพบตัวละครวานนีในนรกขุมที่แปด เหวที่เจ็ดซึ่งเป็นสถานที่ลงทัณฑ์ผู้ที่เป็นโจร

Listen while I declare this prophecy:

Pistoia is first of all cleared of the Blacks

And then Florence renews her people and laws. (...)

There will be fighting on the **Campo Picen**;

So the mist will suddenly be dispersed

In such a manner that **the Whites** will suffer.

And I have said that because it should hurt you.'

Inferno 24. 142-144...,148-151.

วานนีเป็นบุตรนอกกฎหมายของตระกูลขุนนางแห่งเมืองปีสตอยยา แต่มีพฤติกรรม
เป็นโจร เขาโมฆทรัพย์สินของโบสถ์เมืองปีสตอยยา ซึ่งเป็นเหตุผลที่ผู้ประพันธ์ใส่ตัวละคร
วานนีไว้ที่นี่ ตัวละครวานนีทำนายเหตุการณ์การต่อสู้ระหว่างฝ่ายเกวลฟีดำและเกวลฟีขาวซึ่ง
เริ่มต้นในปี ค.ศ. 1301 ฝ่ายขาวจากเมืองปีสตอยยาให้ความช่วยเหลือแก่ฝ่ายขาวแห่งเมืองฟลอ
เรนซ์เพื่อขับไล่ฝ่ายเกวลฟีดำออกจากเมือง หลังจากนั้นฝ่ายเกวลฟีดำจึงไปขอความช่วยเหลือ
จากพระเจ้าชาร์ลส์แห่งวาลัวส์และสามารถขับไล่ฝ่ายขาวออกจากเมืองได้และไปต่อสู้กันที่
คามโป ปิเชโน (Campo Piceno) ซึ่งอยู่ชายแดนเมืองปีสตอยยา ผลปรากฏว่าฝ่ายเกวลฟีขาว
พ่ายแพ้²⁹ คำทำนายของตัวละครวานนีคือการเล่าถึงความพ่ายแพ้ของฝ่ายเกวลฟีขาวซึ่งส่งผลต่อ

²⁹ สรุปความจาก Ibid., 423.

การถูกเนรเทศออกจากเมืองฟลอเรนซ์ ซึ่งเหตุการณ์นี้ได้สร้างความเจ็บปวดทั้งทางกายและทางใจแก่ผู้ประพันธ์

9 โจรจากเมืองฟลอเรนซ์ห้าคน

ในเรื่องค้นศพ โจรชาวฟลอเรนซ์ห้าคนในนรกขุมเดียวกับวานนี

Rejoice, Florence, seeing you are so great
That oversea and land you flap your wings,
And your name is widely known in hell!
Among the thieves I found five of them,
Your citizens, enough to make me ashamed,
And you get no great honour by that.

Inferno 26. 1-6.

จากข้อความดังกล่าวนอกจากความขัดแย้งของฝ่ายเกวลฟ์ดำและเกวลฟ์ขาวแล้ว เมืองฟลอเรนซ์ยังเต็มไปด้วยคนที่เสื่อมศีลธรรมจรรยามากมาย จึงเป็นการชี้ถึงความตกต่ำเสื่อมทรามของชาวเมืองได้ชัดเจน และผู้ประพันธ์ได้สูญเสียความภาคภูมิใจของการเป็นชาวเมืองฟลอเรนซ์และผิดหวังกับสังคมร่วมสมัยอย่างยิ่ง

10 อาดัมแห่งเบรชชา (Adam of Brescia)

ในเรื่องพบตัวละครอาดัมที่นรกขุมที่แปด เหวที่สิบซึ่งเป็นสถานที่ลงทัณฑ์พวกชอบปลอมแปลงทั้งหลาย

If I spoke false, you falsified the coins,'
Said Sinon; 'and I am here for one fault,
And you, for more than any other devil!'

Inferno 30. 115-117.

อาดัมเป็นชาวอังกฤษเขาทำงานให้กับตระกูลกอนติ กวีดี ซึ่งเป็นเคานท์แห่งเมืองโรมีนา คนในตระกูลเกิดมีเรื่องขัดเคืองใจกับชาวฟลอเรนซ์จึงสั่งให้อาดัมปลอมปนเหรียญทองฟลอรินด้วยการผสมโลหะอื่นๆ ที่ไม่ใช่ทองเข้าไป อาดัมถูกจับได้และถูกเผาทั้งเป็นเมื่อปี ค.ศ. 1281 ตัวละครอาดัมแสดงให้เห็นความตกต่ำไร้จรรยาบรรณของคนเพียงสองสามคนแต่ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมและคนจำนวนมาก นอกจากนั้นยังสะท้อนให้เห็นความทุจริตต่ออาชีพของอาดัม และการปลอมเหรียญทองฟลอรินเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายที่สุดในบรรดาการปลอมแปลงทั้งหมด

11 บอกลา เดีย อบาตี (Bocca degli Abati)

ในเรื่องคันเตดินสะดุคตัวละครบอกลาที่รกรกขุมที่เก้าในเขตอันเดโนราซึ่งเป็นสถานที่ลงทัณฑ์ผู้ที่ทรยศต่อบ้านเมืองและพรรคพวก

'Now,' I said, there is no need for you to speak,
You filthy traitor; for now , and to your shame,
I will take back a true report of you.

Inferno 32. 109-111.

บอกลาเป็นชาวฟลอเรนซ์ฝ่ายเกวลฟี่ซึ่งได้เข้าร่วมรบในสงครามที่มอนตาเปร์ตีปี ค.ศ. 1260 เพื่อต่อต้านทัพของฝ่ายกิเบลลินซึ่งนำทัพโดยกษัตริย์แมนเฟรด บอกลาก็รุกเข้าไปตัดแขนผู้ถือธงชัยของฝ่ายเกวลฟี่จนขาด ฝ่ายเกวลฟี่ต่างพากันอยู่ในความสับสน ฝ่ายกิเบลลินจึงฉวยโอกาสจากความอลหม่านเอาชนะฝ่ายเกวลฟี่จนได้ ข้อความดังกล่าวคือการประจานความทรยศของบอกลาเนื่องจากเป็นสาเหตุที่ทำให้ฝ่ายเกวลฟี่พ่ายแพ้ในสงครามที่มอนตาเปร์ตี

12 มาร์โก ลอมบาร์โด (Marco Lombardo)

ในเรื่องคันเตพบตัวละครมาร์โกที่แดนชำระบาปชั้นที่สามซึ่งเป็นสถานที่ชำระบาปของผู้ที่มีอารมณ์โกรธเป็นอาจิม

There are laws, but who puts his hand to them?
No one, because the shepherd who goes ahead
May chew the cud, but this hooves are not parted; (...)
One has put out the other; and the sword is combined
With the pastoral crook, the two held together,
It must of necessity be that things go badly;
Because, combined, one does not fear the other:

Purgatorio 16. 97-99...,109-112.

ข้อความดังกล่าวคือการตำหนิความโลภอำนาจทางการเมืองของพระสันตะปาปา พระสันตะปาปาเป็นผู้แทนของพระเจ้าบนโลกมีหน้าที่ในการนำทางมนุษย์กลับไปสู่อาณาจักรของพระองค์บนสวรรค์แต่พระสันตะปาปาในปัจจุบันกลับแสวงหาอำนาจทางโลกโดยเอาอำนาจทางธรรมมาบังหน้าหลอกลวงประชาชน เขามีความจงใจที่จะตำหนิพระสันตะปาปา โบนีฟาเซที่ 8 ในการออกบัญญัติปี ค.ศ. 1302 ซึ่งมีสาระสำคัญว่าพระสันตะปาปามีอำนาจสิ้นพันและอยู่เหนือฝ่ายอาณาจักร ในทัศนะของเขาการประกาศดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นว่า พระสันตะปาปา โบนีฟาเซที่ 8 ต้องการรวบอำนาจทางโลกเข้ามาอยู่ในกำมือของ

พระองค์ซึ่งที่มาของความคิดดังกล่าวก็คือความโลภและความปรารถนาฝ่ายวัตถุนั้นเอง ซึ่งการกระทำดังกล่าวมิได้ก่อให้เกิดประโยชน์อันใดเลย นอกจากความล้มเหลวทั้งฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายอาณาจักรเนื่องจากต่างฝ่ายต่างแข่งขันกันชิงความเป็นใหญ่ ความหยวนะก็ตกเป็นของประชาคมชาวคริสต์

13 โฟเรเซ โดนาตี (Forese Donati)

ในเรื่องต้นเตพบตัวละครโฟเรเซที่ถูเขาชำระบาปชั้นที่หกซึ่งเป็นสถานที่ชำระบาปของผู้ที่ตะกละตะกลามไม่รู้จักความเพียงพอในการกินดื่ม

In which the impudent women of Florence
Will be preached against from the pulpit because
They go about showing their breasts to the nipples.

Purg.23. 100-102.

โฟเรเซเป็นเพื่อนและเป็นญาติกรรยาของผู้ประพันธ์ และเป็นน้องชายของคอร์โซ โดนาตี ผู้ประพันธ์เคยเขียนโคลงตำหนิความตะกละตะกลามของโฟเรเซ³⁰ ด้วยเหตุดังกล่าวตัวละครโฟเรเซจึงชำระบาปอยู่ที่นี่ จากตัวละครโฟเรเซเขาได้ตำหนิการแต่งกายที่ยั่ววนและไม่เหมาะสมของสตรีชาวเมืองฟลอเรนซ์ ซึ่งเป็นการวิพากษ์วิจารณ์สังคมร่วมสมัย

เนื่องจากโฟเรเซเป็นน้องชายของคอร์โซ โดนาตีผู้นำฝ่ายเกวลฟีดำแห่งเมืองฟลอเรนซ์ ผู้ประพันธ์จึงมีโอกาสดำหนิคอร์โซผ่านตัวละครโฟเรเซ

'Now go,' he said ; 'for the one who is most at fault,
I see dragged at the tail of an animal
Towards the valley where no one is justified.
The animal goes faster with every step,
Accelerating until it makes an end of him
And leaves his body miserably disfigured

Purgatorio 24. 82-87.

ในปีปลายชีวิตของคอร์โซเขาถูกประชาชนชาวฟลอเรนซ์ต่อต้านและกล่าวหาว่าเป็นกบฏและทรยศเมืองฟลอเรนซ์ ในปี ค.ศ. 1308 เขาถูกบุกเข้าจับกุมและกระทำทรมานด้วยการผูกไว้กับม้าจนกระทั่งเสียชีวิต จากข้อความข้างต้นคอร์โซเป็นผู้ที่มีความผิดมหันต์จากเหตุการณ์การชักนำพระสันตะปาปาโบนิฟาเช่ที่ 8 และพระเจ้าชาร์ลส์แห่งวาลัวส์เข้ามาพัวพันการเมืองในฟลอเรนซ์ซึ่งเป็นเหตุให้เขาและฝ่ายเกวลฟีขาวถูกเนรเทศออกจากเมืองในปี ค.ศ.

³⁰สรุปความจาก Ibid.,p. 621.

1302 เราจะเห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครโฟเรเซและบทวิพากษ์สังคมและการเมือง กล่าวคือผู้ประพันธ์ใช้ความเป็นชาวฟลอเรนซ์และความเป็นน้องชายของคอโรโซเป็นสิ่งเชื่อมโยงกับบทวิพากษ์และเป็นการสร้างความสมจริงให้แก่ตัวละครโฟเรเซด้วย

14 ฟอลกุต แห่งมาร์เซยส์ (Folquet of Marseilles)

ในเรื่องคันเตได้พบตัวละครฟอลกุตที่สวรรค์ชั้นที่สามคือสวรรค์แห่งดาวศุกร์อันเป็นที่สถิตของผู้ที่เคยตกในอำนาจแห่งความรักตามธรรมชาติในโลกมนุษย์และได้กลับไปสู่ความรักในพระเจ้าในที่สุด

Your city, which was planted by him
Who first turned his back upon his maker
And the envious ways of which are so grieved for,
Produces and diffuses that cursed flower
Which has sent both sheeps and lambs astray,
Because it has turned the shepherd into a wolf.

Paradiso 10. 127-132.

ฟอลกุตเป็นกวีแต่งบทกลอนเกี่ยวกับความรัก เขาเป็นผู้ร้ายบทกวีเกี่ยวกับความรักตามราชสำนักต่างๆ เพื่อชิงชีพตามคำเชิญของบรรดาเจ้าและใช้ชีวิตอย่างสุขสำราญ ภายหลังจากการเสียชีวิตของสตรีอันเป็นที่รักและเจ้านายต่างๆ ที่เขาเคยขบถลอบบทรกวีให้ฟัง เขาจึงหันหลังให้กับโลกแล้ววชเป็นพระจนได้เลื่อนตำแหน่งเป็นพระสังฆราชแห่งตุลลูส ด้วยเหตุดังกล่าวตัวละครฟอลกุตจึงอยู่ที่นี้และวิพากษ์วิจารณ์เมืองฟลอเรนซ์และสถาบันพระสันตะปาปาผ่านตัวละครฟอลกุต เมืองฟลอเรนซ์ได้ผลิตเหรียญทองฟลอรินออกมาและได้เป็นมาตรฐานระบบการเงินของยุโรป ประกอบกับความชำนาญด้านการเงินและการธนาคารของชาวเมือง เมืองฟลอเรนซ์จึงกลายเป็นศูนย์กลางการเงินการธนาคารของยุโรป ความสัมพันธ์ระหว่างพระสันตะปาปาและนายธนาคารชาวเมืองฟลอเรนซ์จึงเป็นไปในทางที่ถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน โดยนายธนาคารจะเป็นแหล่งเงินทุนให้แก่พระสันตะปาปาในการกู้ยืมเพื่อทำสงครามศาสนา สงครามระหว่างตระกูลและเพื่อธุรกิจส่วนตัว ส่วนนายธนาคารก็ได้รับความคุ้มครองและสร้างความชอบธรรมให้แก่อาชีพของตน ความสัมพันธ์ดังกล่าวทำให้พระสันตะปาปาเปรียบเป็นพ่อค้าคนหนึ่งและเป็นแม่ทัพก่อสงคราม ซึ่งมีโชหน้าในที่ที่พระผู้เป็นเจ้ามอบหมายเอาไว้แต่อย่างใด และได้ประณามเหรียญทองฟลอรินว่าเป็นที่มาแห่งความโลภของทั้งพระสันตะปาปาและพ่อค้าวานิชและนำพวกเขาไปสู่ความหายนะ ส่วนพระสันตะปาปาเดิมที่เคยเป็นคนเลี้ยงแกะก็จะกลายเป็นหมาจิ้งจอกที่จ้องที่จะขย้ำแกะซึ่งหมายถึงชาวคริสต์

15 เวเนดีโก กัชชานเมโก (Venedico Caccianemico)

ในเรื่องคันเตเห็นตัวละครเวเนดีโกที่นครกวมที่แปด แคนทีหนึ่งซึ่งวิญญาณของพวกที่
ชอบหลอกลวงผู้หญิงกำลังจะถูกปีศาจเขียนด้อย่างหนัก

It was I who induced the beautiful
Ghisola to do what the Marquis wanted,
However discreditable the story may sound.

Inferno 18. 55-57.

เวเนดีโกเป็นผู้นำฝ่ายเกวลฟี่ชาวโบโลญญา เขาเคยเป็นนายกเทศมนตรีของเมือง
ปีสตอยยา โมเดนา อีโมลา และมิลาน เขายกภริยาซึ่งเป็นน้องสาวแท้ๆ ให้แก่โอบิสโซที่
สองเพื่อแลกกับตำแหน่งและเงิน โดยหลอกลวงน้องสาวตนเองว่าจะได้แต่งงานเป็นภรรยา
ของโอบิสโซ จากเรื่องราวที่ตัวละครเวเนดีโกเล่า จะได้ภาพของสังคมชนชั้นปกครองที่ได้
อำนาจและตำแหน่งมาจากการประจบสอพลอ และภาพสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่โดยที่ผู้หญิงจะ
ตกเป็นเหยื่อของความมั่งคั่งใหญ่ใฝ่สูงของผู้ชาย

16 บอนตูโร ดาตี (Bonturo Dati)

ในเรื่องคันเตพบบอนตูโรที่นครกวมที่แปด เหวที่ห้าซึ่งเป็นสถานที่ลงทัณฑ์พวกคนกิน
สินบนและหลอกลวงประชาชน

To that city I have so well supplied:
Everyman there is a crook, except Bonturo;
There they make Yeses and Noes, and do it for money.'

Inferno 21. 40-42.

บอนตูโรเป็นผู้นำพรรคประชาชนแห่งเมืองลูกกาในปี ค.ศ.1300 เป็นที่รู้กันว่าเขาเป็น
ผู้ที่ชอบกินสินบนและทุจริตในหน้าที่การงาน เขาใช้ตำแหน่งความเป็นผู้นำรับสินบนเพื่อการ
ซื้อขายตำแหน่ง ข้อความดังกล่าวเป็นถ้อยคำที่เขียนหั่นบอนตูโรและเมืองลูกกาเพื่อแสดงให้
เห็นว่าเมืองนี้เต็มไปด้วยผู้ทุจริตผิดศีลธรรมและผู้นำที่เห็นแก่เงิน จากเรื่องราวของตัวละคร
บอนตูโรผู้อ่านจะเห็นด้านมืดของชนชั้นผู้ปกครองเมืองลูกกาในแคว้นทัสคานี

17 บูโอโซ ดา โดเวรา (Buoso da Dovera)

ในเรื่องคันเตพบวิญญาณของตัวละครบูโอโซในสถานที่ลงทัณฑ์ผู้ที่ทรยศต่อบ้านเมือง
และพรรคพวก

The thing he weeps for here is Frenchman's money;
"I saw," you could say, "that man from Duera,
There where the sinners find it rather cool."

Inferno 32. 115-117.

บูโอโซเป็นผู้นำฝ่ายกิเบลลินแห่งเมืองครีโมนา เขาทรยศฝ่ายตนเองโดยการไม่ปฏิบัติตามพระบัญชาของกษัตริย์แมนเฟรดที่ให้สกัดทัพของพระเจ้าชาร์ลส์ที่ 1 แห่งอองจูในคราวที่ยกเข้ามาในอิตาลี บูโอโซยินยอมให้กองทัพผ่านเข้ามาโดยสะดวกและไม่ขัดขืนจนทัพของพระเจ้าชาร์ลส์สามารถรบกับทัพของกษัตริย์แมนเฟรดที่เบเนเวนโต สาเหตุแห่งการแปรพักตร์นั้นเนื่องจากการรับเงินสินบนจากพระชายาของพระเจ้าชาร์ลส์³¹ ผู้ประพันธ์จึงวางตัวละครบูโอโซไว้ที่นี่ จากบทสนทนาจะเห็นว่าเขาได้ประจานความทรยศและกล่าวประชดประชันการรับสินบนของบูโอโซ

18 จันนี เดอี ซอลดานีเยรี (Gianni dei Soldanieri)

ในเรื่องคันเตพบจันนีในนรกขุมที่เก้า เขตที่สองชื่ออันเดนอราเป็นสถานที่ลงโทษผู้ที่ทรยศต่อบ้านเมืองและพรรคพวก

Gianni de Soldanier, I think, is further,
With Ganellone and that Tebaldello,
Who opened up Faenza while they slept.'

Inferno 32. 121-123.

จันนีเป็นฝ่ายกิเบลลินแห่งเมืองฟลอเรนซ์ ในปี ค.ศ.1266 ฝ่ายกิเบลลินพ่ายแพ้ฝ่ายเกวลฟ์ที่เบเนเวนโตอันเป็นเหตุให้กษัตริย์แมนเฟรดสิ้นพระชนม์ เมื่อข่าวนี้แพร่สะพัดมาถึงเมืองฟลอเรนซ์ ชาวเมืองพากันลุกฮือต่อต้านรัฐบาลฝ่ายกิเบลลินของกวีโด โนเวลโล จันนีจึงแปรพักตร์ตั้งตนเป็นผู้นำประชาชนส่งเสริมอำนาจของฝ่ายเกวลฟ์³² จากเหตุการณ์นี้ตัวละครจันนีจึงอยู่ที่นี้ ถึงแม้เป็นฝ่ายเกวลฟ์ บทวิจารณ์ของเขาก็มิได้มีน้ำเสียงเย้ยหยันฝ่ายกิเบลลินที่แพ้สงครามที่เบเนเวนโต จะเห็นว่าเขามุ่งวิจารณ์ความทรยศของจันนีเท่านั้น

19 จาโกโป เดล กัสเซโร (Jacopo del Cassero)

ในเรื่องคันเตพบตัวละครจาโกโปที่อันดิปรูร์กาดอริโออยู่ในกลุ่มบุคคลที่เสียชีวิตอย่างกระทันหันและผิดธรรมชาติจึงไม่มีโอกาสสารภาพบาป และเป็นเหตุให้ต้องรอลงอยู่ที่นี้เป็นเวลาเท่าอายุของตนเอง

There where I thought I should be most secure:
The prince of Este had it done, he was angry

³¹สรุปความจาก Dante Alighieri, *The Divine Comedy*, trans. Sisson (Oxford : Oxford University Press, 1993),p. 568.

³²สรุปความจาก Dante Alighieri, *The Divine Comedy. Inferno*, trans. Singleton,p. 600.

With me beyond what could be held just.

Purgatorio 5. 76-78.

จาโกโปเป็นสมาชิกตระกูลฟาโนซึ่งเป็นตระกูลขุนนาง จาโกโปเคยร่วมรบกับฝ่ายเกวลฟีเพื่อต่อต้านเมืองอาเรซโซ และเป็นนายกเทศมนตรีเมืองโบโลญญา แฟร์ราเรเซ อัสโซที่ 8 แห่งเอสเต ต้องการครอบครองเมืองโบโลญญาจึงวางแผนลอบสังหารจาโกโประหว่างทางไปเมืองมิลานในปี ค.ศ.1298³³ การลอบฆาตกรรมจาโกโปมีสาเหตุมาจากการแย่งชิงอำนาจทางการเมืองซึ่งเป็นลักษณะเด่นของเมืองต่างๆ ทั่วแคว้นทัสคานีซึ่งอยู่ในสถานะที่ไม่มีผู้ปกครองที่มีอำนาจเด็ดขาดเพียงผู้เดียว ผู้เป็นใหญ่แห่งเมืองต่างๆ จึงต่างฆ่าฟัน ผู้รบทำสงครามกันตลอดเวลา จากบทสนทนากับตัวละครจาโกโปแสดงให้เห็นถึงความไม่สงบและการแย่งชิงอำนาจกันด้วยวิธีต่างๆ นานาโดยไม่คำนึงถึงความยุติธรรม และเขายังได้วิพากษ์การกระทำของแฟร์ราเรเซต่อจาโกโปว่าเป็นการกระทำของคนฉลาดและไม่มีคุณธรรม

20 บวณคอนเต ตา มอนเตเฟลโตร (Buonconte da Montefeltro)

ในเรื่องต้นเตพบตัวละครบวณคอนเตที่อันติปูร์กาตอริโอชั้นที่สองซึ่งเขาอยู่ในกลุ่มผู้ที่เสียชีวิตอย่างกะทันหัน แต่ก็ได้สำนึกบาปในวินาทีสุดท้ายก่อนสิ้นลมหายใจ

And I to him : 'What violence or what chance
Led you so far astray from Campaldino,
That your place of burial was never known?'

Purgatorio 5. 91-93.

บวณคอนเตเป็นผู้นำฝ่ายกิเบลลินแห่งเมืองอาเรซโซ ในปี ค.ศ. 1289 เขาได้เป็นแม่ทัพฝ่ายกิเบลลินแห่งอาเรซโซออกรบกับฝ่ายเกวลฟีแห่งเมืองฟลอเรนซ์ที่กามปีลดีโน ผลปรากฏว่าฝ่ายเกวลฟีได้รับชัยชนะ บวณคอนเตถูกสังหารในสนามรบในขณะนั้นเกิดฝนตกอย่างหนักศพของเขาหายไปท่ามกลางกระแสน้ำที่ไหลเชี่ยวและไม่มีใครได้พบเลย³⁴ เนื่องจากการเสียชีวิตอย่างกะทันหันผู้ประพันธ์จึงใส่ตัวละครบวณคอนเตมาใช้กรรมที่นี้ก่อนเข้าสู่แดนชำระบาป ในสงครามที่กามปีลดีโนเขาก็ได้ร่วมรบกับฝ่ายเกวลฟีด้วยและได้พบเห็นบวณคอนเต จากบทสนทนากับตัวละครบวณคอนเตทำให้ทราบว่าเขารู้สึกสงสารและเศร้าใจกับการเสียชีวิตอย่างโดดเดี่ยวของบวณคอนเต แม้บวณคอนเตจะเป็นฝ่ายตรงข้ามกับเขา เขาก็มิได้ใช้บทกวีของเขาโจมตี เขาย้ำการพ่ายแพ้ของฝ่ายกิเบลลินหรือยกย่องเชิดชูฝ่ายเกวลฟีที่ได้รับชัย

³³ สรุปความจาก Dante Alighieri, *The Divine Comedy*, trans. Sisson, p. 581-582.

³⁴ สรุปความจาก Ibid., p. 582.

ชนะ แต่เป็นความรู้สึกที่ชิงชังสงครามเนื่องจากชัยชนะที่ได้มาครองต้องแลกกับชะตากรรมที่น่าสลดใจของผู้อื่นและเป็นชนชาติเดียวกัน

21 กุลิเยลโมที่ 7 (Guglielmo 7)

ในเรื่องคันเตพบกุลิเยลโมที่หุบเขาผู้ปกครองที่ละเลยศาสนกิจเพราะหมกมุ่นในการสงครามและการแย่งชิงดินแดนเพื่ออำนาจ

The one who stands lower than the others,
Gazing upward, is Guglielmo Marchese,
Through whom Alessandria and its war
Make Monferrate and Canavese weep.'

Purgatorio 7. 133-136.

กุลิเยลโมเป็นตัวแทนของจักรพรรดิผู้ครองเมืองมอนแฟร์ราซึ่งอยู่ตอนเหนือของอิตาลี และเป็นผู้นำพันธมิตรฝ่ายกิเบลลินในตอนเหนือของหลายเมือง เช่น มิลาน แวร์เซลลี โนวารา ตอร์โตนา ปาเวีย อเลสซานเดียและโคโม กุลิเยลโมได้ทำสงครามกับเมืองต่างๆ ที่เป็นฝ่ายเกวลฟ์ ต่อมาเขาได้ถูกชาวอเลสซานเดียจับตัวได้และถูกทรมานอย่างหนักจนเสียชีวิต จอร์วันนีลูกชายของกุลิเยลโมจึงร่วมมือกับมัดดีโอ วิสกอนติ รุกรานมอนแฟร์ราและคานาเวเซเพื่อเป็นการแก้แค้นให้บิดา³⁵ เป็นการวิพากษ์สงครามที่จอร์วันนีก่อขึ้นเพราะสร้างความเสียหายความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนชาวเมืองมอนแฟร์ราและชาวเมืองคานาเวออย่างมากจนเขาใช้กิริยา "ร้องรำให้" เพื่อแสดงความทุกข์ทนของประชาชน ตัวละครกุลิเยลโมสามารถเชื่อมโยงไปถึงสงครามล้างแค้นที่จอร์วันนีก่อขึ้นซึ่งได้ก่อความวิบัติให้ประชาชนตาต้าๆ ที่ตกเป็นเหยื่อของสงคราม ซึ่งเป็นบทวิพากษ์วิจารณ์ชนชั้นปกครองที่ใช้อำนาจไปในทางที่ผิด

22 โพรเวนซาน ซาลวันนี (Provenzan Salvani)

ในเรื่องคันเตพบโพรเวนซานในภูเขาชำระบาปชั้นที่หนึ่งซึ่งเป็นสถานที่ชำระบาปของพวกที่หยิ่งผยองชอบคิดว่าตนเองวิเศษกว่าคนอื่น

The one who moves painfully ahead of me
Has a name which once rang through all Tuscany;
There is hardly a whisper of him now in Siena

³⁵ สรุปลงมาจาก Dante Alighieri, *The Divine Comedy. Inferno*, trans. Singleton, p. 158.

Of which he was the lord, when they destroyed
 The rage of Florence, which was then as proud
 As at the present she is prostituted.

Purgatorio 11. 109-112.

โพรเวนซานเป็นผู้นำฝ่ายกิเบลลินแห่งเมืองซีเอนาร่วมรบเป็นพันธมิตรกับฟารินาดา ในสงครามที่มอนตาเปร์ตีในปี ค.ศ. 1260 ซึ่งชาวฟลอเรนซ์ฝ่ายเกวลฟีพ่ายแพ้ กล่าวกันว่า สาเหตุของการพ่ายแพ้ของฝ่ายเกวลฟีแห่งเมืองฟลอเรนซ์นั้นมาจากความหยิ่งลำพองไม่ ประมาทตนเองของชาวฟลอเรนซ์³⁶ ข้อความข้างต้นเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ทั้งความหยิ่งทะนง ตนของโพรเวนซานและความหยิ่งยะโสอวดดีและไม่ประมาทตนของชาวฟลอเรนซ์จาก สงครามที่มอนตาเปร์ตี ดังนั้นชาวฟลอเรนซ์เป็นพวกที่หยิ่งจองหองและไม่รู้จักประมาทตน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเลยทีเดียว เมื่อการเดินทางของคันเตมาถึงสถานที่ชำระบาปของผู้ที่ หยิ่งทะนงตน เขาก็อดไม่ได้ที่นึกถึงความอวดดีของชาวเมืองฟลอเรนซ์ เขาจึงถือเอาโอกาสนี้ ใช้แนวคิดคริสต์ศาสนาวិพากษ์วิจารณ์สังคมร่วมสมัย

23 ซาเปีย (Sapia)

ในเรื่องต้นเทพตัวละครซาเปียที่ถูกเขาชำระบาปชั้นที่สองซึ่งเป็นสถานที่ชำระบาป ของผู้ที่ขี้ใจนา ไม่ต้องการให้ผู้อื่นได้ดีกว่าหรือมีความสุขเมื่อเห็นผู้อื่นตกอยู่ในความทุกข์

My fellow citizen, quite near to Colle,
 Were joined in battle with their adversaries,
 And I prayed God for what he had willed.
 They were broken and had turned with bitter steps
 In a retreat; and when I saw the chase
 I felt the greatest happiness I ever knew,

Purgatorio 13. 115-120.

ซาเปียเป็นสุภาพสตรีแห่งตระกูลซาลวันนี่เป็นภริยาของท่านลอร์ดแห่งมอนเตเรจ โจนี และมีศักดิ์เป็นป้าของโพรเวนซาน ซาเปียจึงเป็นชนชั้นสูงฝ่ายกิเบลลินแห่งเมืองซีเอนา ในปีค.ศ.1265 เกิดการปะทะกันระหว่างฝ่ายกิเบลลินแห่งเมืองซีเอนาและฝ่ายเกวลฟีแห่ง เมืองฟลอเรนซ์ ณ เมืองกอลเล (Colle) ซึ่งอยู่ทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเมืองซีเอนา 14 ไมล์ ผลของการรบปรากฏว่าฝ่ายเกวลฟีเป็นฝ่ายชนะ ซาเปียซึ่งเป็นฝ่ายกิเบลลินกลับดีอกดีใจ

³⁶ สรุปลความจาก Dante Alighieri, *The Divine Comedy. Purgatorio*, trans. Singleton, p. 240.

ที่ฝ่ายตนเองพ่ายแพ้³⁷ ด้วยเหตุที่เขามีความสุขเมื่อเห็นเพื่อนบ้านตกอยู่ในอันตราย ผู้ประพันธ์จึงวางตัวละครชาเปียวมาชำระบาปอยู่ที่นี้และเขาก็มีโอกาสดำเนินถึงสงครามที่กอลเลผ่านตัวละครชาเปียวซึ่งจะเห็นภาพความโหดร้ายของสงครามจากชนเชื้อชาติเดียวกัน และได้ภาพของการต่อสู้เพื่อแย่งชิงอำนาจและความเป็นใหญ่ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำในประวัติศาสตร์ชาติอิตาลีโดยเฉพาะในแคว้นทัสคานี

24 กวีโด เดล ดูคา (Guido del Duca) และรีนีเอ ดา กาลโบลิ (Rinier da Calboli)

ในเรื่องคันเตพตัวละครกวีโดและรีนีเอที่ภูเขาชำระบาปขั้นที่สองซึ่งเป็นสถานที่ชำระบาปของผู้ที่ชอบอิจฉาเพื่อนบ้าน

I see your grandson who is now begining
To hunt those wolves upon the banks
Of that fierce river, and terrifying them all,
He sells their flesh while they are still alive,
And then slaughters them like old qarries:
Depriving many of life and himself of honour.

Purgatorio 14. 58-63.

กวีโดเป็นนายกเทศมนตรีแห่งเมืองรีมีนี รีนีเอเป็นผู้นำฝ่ายเกวลฟีแห่งเมืองโรมากญา และเคยเป็นนายกเทศมนตรีเมืองปาร์มาและเมืองอื่นๆ โดยรอบ ขณะที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเขามีบทบาทเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างฝ่ายเกวลฟีและกิเบลลิน³⁸ ตัวละครกวีโดกำลังประจานพฤติกรรมหลานชายคนโตของรีนีเอคือ ฟูลชีเยรี เดอี เปาลูชชี ดา กาลโบลิ (Fulcieri dei Paolucci da Calboli) เขาเป็นฝ่ายเกวลฟีดำและได้เป็นนายกเทศมนตรีแห่งเมืองฟลอเรนซ์ในปี ค.ศ.1303 ขณะที่อยู่ในอำนาจเขาได้ประหารฝ่ายเกวลฟีขาวอย่างโหดร้ายทารุณทรมาณนานาให้รับสารภาพว่าทรยศต่อเมืองฟลอเรนซ์และเอาไปตัดศีรษะ ขับไล่และทำลายทรัพย์สินของตระกูลอาบาติรวมทั้งกล่าวหาว่าพวกเขาทรยศ การกระทำของฟูลชีเยรีก่อความโกรธาหลุ่นวายขึ้นภายในเมือง³⁹ ผู้ประพันธ์ซึ่งเป็นฝ่ายเกวลฟีขาวก็ได้รับความเดือดร้อนและรับรู้เหตุการณ์ครั้งนี้ด้วยจึงได้ถ่ายทอดบทวิพากษ์ถึงความโหดร้ายของฟูลชีเยรีผ่านตัวละคร

³⁷ สรุปความจาก Ibid., pp. 281-282.

³⁸ สรุปความจาก Dante Alighieri, *The Divine Comedy*, trans. Sisson, p. 599.

³⁹ สรุปความจาก Dante Alighieri, *The Divine Comedy. Purgatorio*, trans. Singleton, p. 296.

กวีโด ภาพลักษณ์ที่เขาใช้บรรยายก็คือภาพของคนที่ยาเสพติดร้ายแรงให้เพชรฆาตนำไปเชือดเป็นๆ ซึ่งการกระทำของฟูลซีเชรีทำให้ชื่อเสียงของเขาต้องมัวหมองเพราะมีผู้คนต้องสังเวชิตชีวิตมากมาย

25 จักรพรรดิเฟรเดอริกที่สอง (Emperor Frederick 2)

ในเรื่องคันเตพบตัวละครจักรพรรดิเฟรเดอริกที่ 2 อยู่กับวิญญาณของพวกนอกรีตขาดศรัทธาในพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของไฟเผาไหม้อยู่ในหลุมศพตลอดกาล

He said to me : `With more than a thousand others
I lie here; within there is **Frederick the Second,**
And the Cardinal; I say nothing of the others.'

Inferno 10.118-120.

จักรพรรดิเฟรเดอริกที่ 2 ครองราชย์ตั้งแต่ปี ค.ศ.1215-1250 แม้ว่าพระองค์จะถูกชูบเลี้ยงโดยพระสันตะปาปา พระองค์ก็ไม่ได้เป็นผู้ที่ศรัทธาในพระเจ้า แต่กลับไปนิยมลัทธิบูชาความสำราญ (Epicurism) ในราชสำนักของพระองค์จึงเต็มไปด้วยพวกนักปราชญ์ราชบัณฑิตที่มีความนิยมแบบเดียวกันและพวกเขาก็พยายามทุกวิถีทางที่จะพิสูจน์ว่าในพระคัมภีร์ไบเบิลสอนว่าไม่มีโลกหลังความตาย ไม่มีนรกและสวรรค์ การกระทำและความคิดความเชื่อของจักรพรรดิเฟรเดอริกที่ 2 เป็นสิ่งที่ผิดมาก เนื่องจากการได้รับตำแหน่งจักรพรรดิแห่งอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของชาวคริสต์และมีแนวคิดที่ถูกต้องตามคำสอนของคริสต์ศาสนา ดังนั้นเขาจึงใส่ตัวละครจักรพรรดิเฟรเดอริกที่ 2 ไว้ที่นี่เพื่อวิจารณ์ความนอกรีตของพระองค์

26 จักรพรรดิรูดอล์ฟที่ 1 แห่งแฮปส์เบิร์ก (Emperor Rudolph 1 of Hapsburg)

ในเรื่องคันเตพบตัวละครจักรพรรดิรูดอล์ฟที่ 1 ถูกลงทัณฑ์อยู่ในแดนอันติปัวร์กาตอริโอซึ่งเป็นหุบเขาอันสงบเงียบและเป็นสถานที่ลงทัณฑ์ผู้ปกครองที่หมกมุ่นในกิจการทางโลกจนละเลยศาสนกิจ

The one with the highest seat, who has the look
Of having neglected what he ought to have done,
And does not move his lips when the others sing,
Was the Emperor Rudolph, who could have healed
The wounds which have been mortal for Italy
So that when another comes it will be too late.

Purgatorio 7. 91-96.

จักรพรรดิรูดอล์ฟทรงละเลยการเสด็จเยือนกรุงโรมเพื่อสวมมงกุฎตามธรรมเนียมปฏิบัติ ซึ่งเป็นการแสดงถึงความเพิกเฉยต่อความไม่สงบวุ่นวายในดินแดนอิตาลี อันเนื่องมาจากการต่อสู้แย่งชิงความเป็นใหญ่ของเจ้าผู้ครองนครรัฐต่างๆ ในทัศนะของผู้ประพันธ์การเสด็จสวมมงกุฎในอิตาลีจึงมีความหมายถึง การสถาปนาอำนาจอันเด็ดขาดและเป็นหนึ่งเดียว เขาวิพากษ์วิจารณ์การละเลยครั้งนี้ผ่านตัวละครจักรพรรดิรูดอล์ฟที่ 1 ว่าเป็นการทำให้อิตาลีบอบช้ำมากกว่าเดิมจนสุดจะเยียวยา ทั้งที่พระองค์ทรงมีความสามารถและพระราชอำนาจเพียงพอที่จะเข้ามาสถาปนาอำนาจเด็ดขาดในอิตาลี

27 กษัตริย์แมนเฟรด (Manfred)

ในเรื่องต้นเตพบตัวละครกษัตริย์แมนเฟรด ณ อันติปูร์กาตอริโอชั้นที่หนึ่งซึ่งเป็นสถานที่กักขังวิญญาณของผู้ที่เสียชีวิตในขณะที่ถูกศาสนจักรประกาศบัพพาทนียกรรม

If then shepherd of Cosenza, set
On my tracks by Clement, to hunt me down,
Had but read carefully that page in God,
The bone of my body would still lie
At the head of the bridge by Benevento,
And still be guarded by those heavy stones.

Purgatorio 3. 124-129.

เหตุการณ์ที่กษัตริย์แมนเฟรดเล่าเป็นการวิพากษ์สงครามที่เบนเนเวนโตว่ามีพระสันตะปาปาถึงสามพระองค์ได้เข้ามาแทรกแซงกิจการทางการเมืองโดยการประกาศบัพพาทนียกรรมกษัตริย์แมนเฟรดด้วยเหตุผลทางการเมือง และการชักนำเอกกษัตริย์ราชวงศ์คาเปเทียนเข้ามาพัวพันการเมืองในอิตาลี การกระทำของพระสันตะปาปาจึงเป็นการกระทำที่ขัดพระบัญชาของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของสถาบันศาสนาเป็นผู้นำทางด้านจิตใจและจักรพรรดิเป็นผู้นำทางการเมือง แต่สิ่งที่พระสันตะปาปาทั้งสามพระองค์กระทำล้วนขัดต่อพระประสงค์ของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ โดยเฉพาะพระสันตะปาปาเคลเมนต์ที่ 4 ที่บัญชาให้ขูดพระศพของกษัตริย์แมนเฟรดทิ้งไว้กลางดินกลางทรายซึ่งเป็นภาพที่โหดร้ายไม่เหมาะสมกับตำแหน่งผู้แทนของพระเจ้าบนโลก ผู้ประพันธ์ได้ประณามการกระทำครั้งนี้โดยแนะนำให้พระสันตะปาปากลับไปอ่านพระคัมภีร์ใหม่

28 กษัตริย์จากราชวงศ์คาเปเทียน (Capetian Dynasty)

ในเรื่องต้นเตพบตัวละครกษัตริย์จากราชวงศ์คาเปเทียนสองพระองค์ คือพระเจ้าฟีลิปที่ 3 และพระเจ้าชาร์ลส์ที่ 1 แห่งอองฌู ณ หุบเขาของผู้ปกครองที่หมกมุ่นทางการเมืองละเลย

ศาสนกิจ

And that snub-nosed one who seems to be consulting

The one who has so benign an aspect,

Died retreating, and deflowering the lily.

Purgatorio 7. 103-105.

พระเจ้าฟิลิปที่ 3 เป็นกษัตริย์ของฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1270-1285 ซึ่งได้ก่อสงครามกับกษัตริย์ปีเตอร์ที่ 3 เพื่อเอาดินแดนซิชิลีคืน แต่ก็ไม่สำเร็จและพระองค์ก็ต้องมาสิ้นพระชนม์เพราะสงครามครั้งนี้

The one who looks so strong and sings together

With that other one who has the aquiline nose,

Wore his sword-belt with every mark of valour;

Purgatorio 7. 112-114.

พระเจ้าชาร์ลส์ที่ 1 แห่งอองจูทรงเป็นกษัตริย์แห่งซิชิลีตั้งแต่ปี ค.ศ.1266-1282 ซึ่งในที่สุดก็ถูกชาวซิชิลีลุกฮือขึ้นประท้วงขับไล่คณะปกครองของพระองค์ เนื่องจากปกครองด้วยความกดขี่ โหดร้ายและข่มเหงชาวบ้าน ดินแดนซิชิลีจึงตกเป็นของกษัตริย์ปีเตอร์ที่ 3 และไม่สามารถแย่งคืนมาได้ถึงแม้พระเจ้าฟิลิปที่ 3 จะยื่นมือเข้ามาช่วย การที่ผู้ประพันธ์ใส่ตัวละครทั้งสองไว้ที่นี้สืบเนื่องมาจากเหตุการณ์การต่อสู้แย่งชิงดินแดนซิชิลีจนกลายเป็นสงครามกับกษัตริย์ปีเตอร์ที่ 3 ซึ่งเขามองว่าเป็นสงครามที่เกิดจากความโลภและส่งผลเสียแก่ประชาชนและตัวผู้ปกครองของทั้งสองราชวงศ์

29 จักรพรรดิเฮนรีที่เจ็ด (Emperor Henry 7)

ในเรื่องค้นเตพบบัลลังก์ของจักรพรรดิเฮนรีที่เจ็ดบนแดนสุขาวดีซึ่งเป็นบัลลังก์ที่รอดวงวิญญาณของพระองค์เสด็จประทับ

Will sit the soul, Augustan upon earth,

Of the great Henry, who will come to Italy

To put her right before she is so disposed.

Paradiso 30. 136-138.

บัลลังก์ว่างเปล่ารอดวงวิญญาณของจักรพรรดิเฮนรีที่ 7 เสด็จประทับ เนื่องจากว่าในปี ค.ศ.1300 พระองค์ยังคงไม่สิ้นพระชนม์ จากเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นความเคารพความศรัทธา และความหวังว่าพระองค์จะเป็นจักรพรรดิที่ยิ่งใหญ่ ทรงอำนาจ ทรงความยุติธรรม และคุณธรรม และภายหลังจากการสถาปนาอำนาจในอิตาลีทุกอย่างจะเป็นเสมือนหนึ่งในสมัยจักรพรรดิออกุสตุสทรงปกครองอาณาจักรโรมันด้วยความสงบสุขและสันติสุข จากข้อ

ความดั่งกล่าวทำให้ทราบแนวคิดทางการเมืองการปกครองของผู้ประพันธ์ที่ว่า การปกครองด้วยจักรพรรดิเท่านั้นที่จะนำสันติสุขมาสู่ปวงชนชาวอิตาลีและอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์

30 พระสันตะปาปาเซเลสตีเนที่ 5 (Pope Celestine 5)

ในเรื่องคันเตพบตัวละครพระสันตะปาปาเซเลสตีเนที่ 5 ณ บริเวณซุ้มประตูทางเข้านรกขุมที่หนึ่ง ซึ่งเป็นสถานที่ลงทัณฑ์ดวงวิญญาณผู้ที่ไม่ตัดสินใจเลือกประกอบกรรมดีกรรมชั่ว และพวกลาถาและเบาปีญญา

When I had recognised a few of them,
I saw and knew the shadow of that man
Who out of cowardice made the great refusal.

Inferno 3. 58-60.

ในปี ค.ศ. 1294 เซเลสตีเนได้รับเลือกให้เป็นพระสันตะปาปาเมื่ออายุ 80 ปี พระองค์ทรงอยู่ในตำแหน่งได้เพียงห้าเดือนก็สละตำแหน่งให้แก่พระสันตะปาปาโบนิฟาเซที่ 8 ซึ่งสาเหตุนั้นมาจากการที่โบนิฟาเซที่ 8 ใช้เล่ห์เหลี่ยมสร้างสถานการณ์ว่าเป็นพระประสงค์ของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของให้เซเลสตีเนสละตำแหน่ง⁴⁰ จากการสร้างตัวละครพระสันตะปาปาเซเลสตีเนที่ 5 และบทวิจารณ์การกระทำของพระองค์ทำให้ทราบทัศนคติของผู้ประพันธ์ต่อเหตุการณ์ครั้งนี้ว่าเป็นความขลาดเขลาและเบาปีญญาของพระสันตะปาปาเซเลสตีเนที่ 5 อย่างยิ่ง ดังนั้นจะเห็นการนำแนวคิดคริสต์ศาสนาเป็นเครื่องมือวิจารณ์เหตุการณ์การเมืองที่เกี่ยวกับพระสันตะปาปาโบนิฟาเซที่ 8 และเซเลสตีเนที่ 5

31 พระสันตะปาปานิโคลาสที่ 3 (Pope Nicolas 3)

ในเรื่องคันเตได้คุยกับตัวละครพระสันตะปาปานิโคลาสที่ 3 ในนรกขุมที่แปดเหวที่สาม ซึ่งดวงวิญญาณของผู้ที่หากำไรจากศาสนาและโดยการซื้อขายตำแหน่งสงฆ์กำลังถูกรรมาอยู่

But I have already been cooking my feet like this
And been in this place, upside-down, for longer
Than he will be planted here with red feet:

Inferno 19. 79-81.

พระสันตะปาปานิโคลาสที่ 3 ทรงอยู่ในตำแหน่งเพียงสามปีแต่ว่าเป็นสามปีแห่งการเลือกที่รักมักที่ชังเพราะทรงเกี่ยวพันบุญฉ้อโกงของพระองค์อย่างมาก วงศาตณญาณูติแห่ง

⁴⁰ สรุปความจาก Dante Alighieri, *The Divine Comedy. Inferno*, trans. Singleton, pp.47-51.

ตระกูลออร์ซินีได้รับปราสาท เงินทองและทรัพย์สินมากมายจนร่ำรวยกว่าตระกูลใดๆ และทรงแต่งตั้งพระคาร์ดินัลเจ็ดตำแหน่งซึ่งล้วนเป็นพระญาติของพระองค์⁴¹ จากเหตุการณ์ดังกล่าวผู้ประพันธ์จึงสร้างตัวละครพระสันตะปาปานิโคลาสที่ 3 ไว้ที่นี่เพราะเขามีความคิดว่าพระสันตะปาปานั้นเป็นตัวแทนของพระเจ้าบนโลกมีหน้าที่ในการเป็นผู้นำทางด้านจิตใจ แต่พระสันตะปาปานิโคลาสที่ 3 กระทำในสิ่งที่ผิดพระประสงค์ของพระเจ้าอย่างชัดเจน นอกจากนี้เขายังได้ดำเนินการกระทำที่ผิดใฝ่ทางโลกและน้อฉลของพระสันตะปาปานิโคลาสที่ 3 โดยการนำไปเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ที่พระเยซูชวนนักบุญปีเตอร์ให้มาร่วมเป็นสาวกของพระองค์ว่า พระเยซูไม่ได้ตอบแทนนักบุญปีเตอร์ด้วยเงินทอง แต่ท่านมาด้วยความศรัทธาและความรักที่มีต่อพระองค์

'Well then, tell me how was the amount of the treasure

Our Lord required of St. Peter before

He handed over the keys to his keeping?

Surely he asked nothing but : "Follow me."

Inferno 19. 90-93.

นอกจากความไม่บริสุทธิ์ใจของพระสันตะปาปานิโคลาสที่ 3 ตามที่เขาได้วิพากษ์วิจารณ์ผ่านบทสนทนาระหว่างคันเตและตัวละครพระสันตะปาปานิโคลาสที่ 3 เขายังได้วิพากษ์ที่มาของความโลภทางวัตถุและอำนาจทางการเมืองของสำนักพระสันตะปาปาด้วย

Ah, Constantine, how much ill you produced,

Not by your conversion, **but by that endowment**

Which the first rich father accepted from you.'

Inferno 19. 115-117.

เหตุการณ์ดังกล่าวคือในคริสต์ศตวรรษที่ 4 จักรพรรดิคอนสแตนตินได้ทรงมอบอาณาจักรโรมันตะวันตกให้แก่ฝ่ายศาสนาจักร พระองค์จึงทรงย้ายราชบัลลังก์ไปที่บีแซนทีน เหตุการณ์นี้เองที่ผู้ประพันธ์เห็นว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการมีทรัพย์สินและอำนาจทางการเมืองของสถาบันศาสนาเพราะดินแดนและกองกำลังที่จักรพรรดิคอนสแตนตินทรงมอบไว้นั้นมีจำนวนมากพอที่จะทำให้พระสันตะปาปามีพระราชทรัพย์และอำนาจเทียบเท่ากับองค์จักรพรรดิเลยทีเดียว

พระสันตะปาปาอีกสองพระองค์ที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ผิดพระบัญญัติของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของซึ่งหมายถึงความโลภอำนาจทางการเมืองและทรัพย์สินของพระเจ้า

⁴¹ สรุปความจาก Ibid.,p. 338.

สันตะปาปาโบนิฟาเซที่ 8 และพระสันตะปาปาเคลเมนต์ที่ 5 แต่เนื่องจากวันและเวลาของการเดินทางของคันเตเกิดในปี ค.ศ. 1300 ซึ่งพระสันตะปาปาทั้งสองพระองค์ยังมีชีวิตอยู่ เขาจึงให้ตัวละครพระสันตะปาปานิโคลาสที่ 3 ทำนายถึงการตกรอกของทั้งสองพระองค์ล่วงหน้า

And he cried: `Are you standing there already?

Boniface, are you already standing there?

My information was out by several years.

Are you so soon sated with your wealth

For the sake of which you shamefully and deceitfully

Took the beautiful lady, and made havoc of her?'

Inferno 19. 52-57.

เหตุการณ์ตอนนี้คือตัวละครพระสันตะปาปานิโคลาสที่ 3 เข้าใจผิดคิดว่าคันเตเป็นวิญญูณของพระสันตะปาปาโบนิฟาเซที่ 8 ลงมารับโทษในนรกขุมนี้ เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นความจงใจของผู้ประพันธ์ที่จะวิจารณ์ถึงการแต่งตั้งตำแหน่งสงฆ์ของพระสันตะปาปาโบนิฟาเซที่ 8 ว่า พระองค์ทรงแต่งตั้งพระคาร์ดินัล พระอัครสังฆราชและพระสังฆราชถึง 20 ตำแหน่งจากบรรดาเวดวงญาติสนิทของพระองค์ การกระทำของพระสันตะปาปาโบนิฟาเซที่ 8 เป็นการสร้างความร่ำรวยให้แก่ตนเองแต่เป็นการบ่อนทำลายศาสนจักร พระสันตะปาปาเคลเมนต์ที่ 5 ก็เช่นเดียวกันถูกตัวละครพระสันตะปาปานิโคลาสที่ 3 ทำนายการตกรอกของพระองค์ว่าจะเกิดขึ้นต่อจากพระสันตะปาปาโบนิฟาเซที่ 8

Because after him will come from towards the west,

From uglier malefaction, **a lawless shepherd**

Who will be fit to cover both of us.

Inferno 19. 82-84.

พระสันตะปาปาเคลเมนต์ที่ 5 ได้รับเลือกเป็นพระสันตะปาปาในปี ค.ศ.1305 ในสมัยที่ดำรงตำแหน่งพระองค์ไม่เคยประทับที่กรุงโรมเลย สาเหตุเนื่องจากถูกพระเจ้าฟิลิปที่ 4 แห่งฝรั่งเศสบีบบังคับให้ตั้งสถาบันศาสนาอยู่ที่เมืองอวีญอง สาเหตุที่พระสันตะปาปาต้องอยู่ในอาณัติของกษัตริย์ฝรั่งเศสเพราะว่า พระสันตะปาปาเคลเมนต์ที่ 5 ได้ตัดสินใจบนพระเจ้าฟิลิปที่ 4 เกี่ยวกับตำแหน่งพระสันตะปาปาของพระองค์เอง ผู้ประพันธ์จึงได้นำเรื่องนี้มาวิพากษ์ผ่านตัวละครพระสันตะปาปานิโคลาสที่ 3 ว่าการย้ายสำนักพระสันตะปาปาไปที่เมืองอวีญองของพระสันตะปาปาเคลเมนต์ที่ 5 นั้นผิดธรรมเนียมปฏิบัติและเขาเรียกพระองค์ว่าเป็น “คนเลี้ยงแกะที่ไร้ชื่อแป่”

บทสนทนาระหว่างตัวละครพระสันตะปาปานิโคลาสที่ 3 กับคันเตเป็นการวิพากษ์วิจารณ์การกระทำที่ชั่วร้ายของพระสันตะปาปานิโคลาสที่ 3 สันตะปาปาโบนิฟาเซที่ 8 และพระสันตะปาปาเคลเมนต์ที่ 5 โดยมุ่งประเด็นไปที่การบ่อนทำลายศาสนจักรของพระสันตะปาปาโบนิฟาเซที่ 8 และการที่พระสันตะปาปาเคลเมนต์ที่ 5 ย้ายสำนักพระสันตะปาปาไปที่เมืองอเวียงซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดธรรมเนียมปฏิบัติ ผู้ประพันธ์ให้ตัวละครพระสันตะปาปาวิจารณ์พระสันตะปาปาซึ่งเป็นการสร้างความสมจริงให้แก่ตัวละครสันตะปาปานิโคลาสที่ 3 และสร้างบรรยากาศการวิจารณ์ได้อย่างสมจริง

32 พระสันตะปาปามาร์ตินที่สี่ (Pope Martin 4)

ในเรื่องคันเตพบตัวละครพระสันตะปาปามาร์ตินที่ 4 ในแดนชำระบาปชั้นที่หกซึ่งเป็นสถานที่ชำระบาปของผู้ที่ตะกละตะกลาม โลกมากในการกินและดื่ม

Is that of a man who had the Church in his arms:

He was from Tours, and how fasts to purge himself

Of the Bolsena eels and the sweet wine.'

Purgatorio 24. 22-24.

พระสันตะปาปามาร์ตินที่ 4 อยู่ในตำแหน่งตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1281-1285 พระองค์เป็นชาวฝรั่งเศสจึงได้เข้าไปมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของราชวงศ์คาเปเทียนเหนือดินแดนอิตาลี โดยเฉพาะของพระเจ้าชาร์ลส์ที่ 1 แห่งองจู นอกจากนี้พระองค์ยังมีชื่อเสียงในความตะกละตะกลามและทรงสิ้นพระชนม์ด้วยการกินปลาไหลและเหล้าองุ่นมากเกินไป ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้ประพันธ์เอาตัวละครพระสันตะปาปามาร์ตินที่ 4 วางไว้ที่นี่ นอกจากนี้พระองค์ทรงกระทำการหลายอย่างที่เป็นที่ทูลติงซึ่งก็เป็นประเด็นที่เขากล่าวว่า พระศาสนจักรอยู่ในเงื้อมมือชั่ว ๆ ของพระองค์ พระองค์ทรงเลือกที่รักมักที่ชังจนเป็นเหตุให้การปรองดองระหว่างศาสนจักรตะวันออกและตะวันตกสิ้นสุดลง และภายหลังจากการกบฏของชาวซิซิลีในปี ค.ศ. 1282 พระเจ้าชาร์ลส์ทรงสูญเสียซิซิลีให้กับกษัตริย์ปีเตอร์ที่ 3 พระสันตะปาปามาร์ตินที่ 4 จึงทรงบังคับและขู่เชิญให้กษัตริย์ปีเตอร์ที่ 3 ยกซิซิลีคืนให้แก่พระเจ้าชาร์ลส์ สาเหตุที่พระองค์ทรงเข้ามาเป็นผู้จัดการผลประโยชน์ของพระเจ้าชาร์ลส์เพราะว่าพระองค์ได้รับเลือกเป็นพระสันตะปาปาโดยอาศัยพระบารมีของพระเจ้าชาร์ลส์⁴² จากกรณีของพระสันตะปาปามาร์ตินที่ 4 และพระเจ้าชาร์ลส์ที่ 1 แห่งองจูเห็นได้ชัดเจนถึงการร่วมมือกันเพื่อแสวงหาอำนาจในอิตาลี เพราะฉะนั้นในสายตาของเขาพระศาสนจักรกำลังตกอยู่ภายใต้อำนาจของผู้ที่

⁴² สรุปความจาก Dante Alighieri, *The Divine Comedy. Purgatorio*, trans. Singleton, p. 562.

มุ่งหวังประโยชน์ทางการเมืองและพระสันตะปาปามีได้เข้ามารับหน้าที่เพื่อการเป็นผู้นำทางด้านจิตใจให้แก่ประชาชนชาวคริสต์อย่างแท้จริง

33 พระสันตะปาปอนาสตาซิอุสที่สอง (Pope Anastasius 2)

ในเรื่องต้นเตพบตัวละครพระสันตะปาปอนาสตาซิอุสที่ 2 ในนรกขุมที่หกซึ่งเป็นสถานที่ลงทัณฑ์ของพวกนอกรีตขาดศรัทธาในพระเจ้าซึ่งพวกเขาจะถูกไฟไหม้ในหลุมศพชั่วกัลป์

We made our way towards it under cover
Of a great tomb, on which I saw an inscription
Which said: 'I keep Pope Anastasius,
Whom Photinus seduced from the straight way.'

Inferno 11. 6-9.

พระสันตะปาปอนาสตาซิอุสที่ 2 เป็นพระสันตะปาปาในปี ค.ศ. 496 กล่าวกันว่าพระองค์ขึ้นชอบความเชื่อของอัครทูตของอากาซิอุส ซึ่งไม่ยอมรับพระธรรมชาติความเป็นพระเจ้าของพระเยซูคริสต์ซึ่งความเชื่อดังกล่าวขัดกับคำสอนของคริสต์ศาสนาที่ว่า พระเยซูคริสต์ทรงมีสองธรรมชาติคือธรรมชาติของพระเจ้าและธรรมชาติของมนุษย์ การขึ้นชอบคำสอนที่ผิดหลักศาสนาของพระสันตะปาปอนาสตาซิอุสเป็นสาเหตุที่ผู้ประพันธ์ใส่ตัวละครพระสันตะปาปอนาสตาซิอุสที่ 2 ไว้ที่นี่ เนื่องจากเขามีความเห็นว่า การดำรงตำแหน่งพระสันตะปาปาซึ่งเป็นตัวแทนของพระเจ้าบนโลกมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเชื่อให้ถูกต้องตามหลักคำสอนของพระเยซู และมีความศรัทธาในพระเจ้าอย่างแรงกล้า เพราะถ้าหากว่าพระสันตะปาปามีความเชื่อของพระสันตะปาปอนาสตาซิอุสที่ 2 ก็จะไม่สามารถนำทางมนุษย์กลับสู่อณาจักรของพระเจ้าได้ เห็นได้ว่าเขานำแนวคิดคริสต์ศาสนาเป็นเครื่องมือในการวิจารณ์การกระทำของพระสันตะปาปอนาสตาซิอุส

34 นักบุญปีเตอร์ ดาเมียน (St. Peter Damain)

ในเรื่องต้นเตได้สนทนากับนักบุญปีเตอร์ ณ สวรรค์ชั้นที่เจ็ด สวรรค์แห่งดาวเสาร์ซึ่งเป็นอาณาเขตสำหรับดวงวิญญาณผู้ที่อุทิศชีวิตเพื่อใช้สมาธิพิจารณาไตร่ตรองธรรม

Little mortal life remained to me
When I was put into one of those hats
Which seem always to have worse heads inside them.

Paradiso 21. 124-126.

นักบุญปีเตอร์เกิดปี ค.ศ.1007 ได้เป็นปีตาจารย์ เป็นเจ้าอธิการของอารามฟอนเด อาเวล ลานา และได้รับตำแหน่งเป็นพระคาร์ดินัล งานเขียนหลายชิ้นของท่านตำหนิความเสื่อมทราม และวัตถุนิยมของศาสนจักร ตัวละครนักบุญปีเตอร์เล่าความรุ่งโรจน์และข้อวัตรปฏิบัติของนักบวชในยุคของท่านซึ่งนักบวชทุกคนฉันอาหารผักที่ปรุงด้วยน้ำมันมะกอกเท่านั้นและอดทนต่อสภาพอากาศร้อนหนาวพากเพียรวิปัสณาธรรมตั้งจิตอธิษฐานถึงองค์พระผู้เป็นเจ้าและไต่ร่ครองในทางธรรม แต่หลังจากนั้นมาความเสื่อมโทรมของศาสนจักรก็เริ่มเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าความเสื่อมได้เริ่มมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 11 และเมื่อมาถึงสมัยของเขายังกลับเลวร้ายลงซึ่งสาเหตุนั้นมีที่มาจากกาที่ จักรพรรดิคอนสแตนตินมอบสมบัติทางโลกให้ฝ่ายศาสนจักรครอบครอง อาจกล่าวได้ว่าเขามิได้มุ่งวิพากษ์วิจารณ์ความเสื่อมของศาสนจักรร่วมสมัยเท่านั้น แต่เขายังได้กลับไปสำรวจประวัติศาสตร์ความเป็นมาของฝ่ายศาสนจักรเป็นอย่างดีและได้นำมาเปรียบเทียบในแง่มุมต่างๆ เพื่อให้การวิพากษ์วิจารณ์ชัดเจนและเฉียบขาดขึ้นซึ่งเป็นอิทธิพลของสังคมที่มีต่อผู้ประพันธ์

35 นักบุญเบเนดิกต์ (St. Benedict)

ในเรื่องคันเตได้พบกับนักบุญเบเนดิกต์บนสวรรค์ชั้นที่เจ็ดหรือสวรรค์ดาวเสาร์ซึ่งเป็นอาณาเขตสำหรับดวงวิญญาณผู้ที่อุทิศชีวิตเพื่อใช้สมาธิไต่ร่ครองในทางธรรม

But the worst usury is not taken
Against God's will more surely than that fruit
Which makes the heart of the monks go mad; (...)
Peter began without gold and without silver,
And I wish nothing but prayer and fasting,
And Francis humbly with his community.

Paradiso 22. 79-81...,88-90.

นักบุญเบเนดิกต์เกิดที่แคว้นอุมเบรียในปี ค.ศ. 480 ได้รับการศึกษาที่กรุงโรมแต่ท่านหนีมาเพราะวิถีชีวิตที่ตกต่ำของที่นี่ ท่านได้ไปตั้งสำนักนักบวชที่มอนเต กาสซีโนซึ่งมีกฎประจำสำนักว่าต้องหมั่นสวดมนต์ภาวนา ทำงานด้วยตนเองและการให้บริการชุมชน ผู้ประพันธ์ให้ตัวละครนักบุญเบเนดิกต์ตั้งประณามความตกต่ำของนักบวชซึ่งสาเหตุนั้นเนื่องมาจากการเก็บเงินภาษีของศาสนจักร โดยเปรียบเทียบกับกาที่ให้กู้ยืมเงินโดยคิดดอกเบี้ย เขาบอกว่ากาเก็บเงินภาษีของสงฆ์นั้นข้ดน้ำพระทัยของพระผู้เป็นเจ้ามากกว่ากาที่ให้กู้ยืมเงินโดยการคิดดอกเบี้ย เขาใช้ภาพลักษณ์โจรเพื่อแสดงความตกต่ำเสื่อมทรามของนักบวช กล่าวคือเขาเปรียบโบสถ์เป็นช่องโจรและเปรียบนักบวชเป็นโจรที่ขโมยทรัพย์สินของชาวบ้านมาเก็บไว้ในโบสถ์ ดังนั้นโบสถ์และพระในสายตาของเขาก้มิใช่สถานที่ศักดิ์สิทธิ์อีกต่อไป เขายกตัว

อย่างนักบุญปีเตอร์ นักบุญเบเนดิกต์และนักบุญฟรันซิสซึ่งเป็นนักบวชที่ไม่เห็นแก่วัตถุทางโลกทรัพย์สินเงินทองและเป็นนักบวชที่มีอุดมการณ์ ถือศีลและวิปัสณากรรม เพื่อสะท้อนให้เห็นความประพฤตินักบวชร่วมสมัยที่ตกต่ำลงมาก

36 นักบุญปีเตอร์ (St.Peter)

ในเรื่องคันเตได้พบตัวละครนักบุญปีเตอร์ ณ สวรรค์ชั้นที่แปดหรือสวรรค์ดาวที่ไม่เคลื่อนที่จึงเป็นโอกาสให้ผู้ประพันธ์ได้ตำหนิพระสันตะปาปาเคลเมนต์ที่ 5 และพระสันตะปาปาจอห์นที่ 22

Men from Cahors and Gascony make ready

To drink our blood as if a good begining

Must sink until it reaches a vile end!

Paradiso 27. 58-60.

นักบุญปีเตอร์เป็นผู้เผยแพรศาสนาท่านแรกและเป็นผู้ก่อตั้งคริสตจักรที่กรุงโรม ผู้ประพันธ์จึงสร้างตัวละครนักบุญปีเตอร์ตำหนิพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสันตะปาปา รุ่นหลัง เราจะรู้สึกว่าการถูกตำหนิจากผู้ก่อตั้งศาสนจักรเป็นเรื่องรุนแรงและไม่สมควรที่จะได้รับการอภัย พระสันตะปาปาเคลเมนต์ที่ 5 ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ปี ค.ศ.1305-1314 และพระสันตะปาปาจอห์นที่ 22 ดำรงตำแหน่งต่อมาคือในปี ค.ศ.1316-1334 สิ่งที่เขาต้องการจะตำหนิพระสันตะปาปาเคลเมนต์ที่ 5 ก็คือเรื่องการเพิกถอนการสนับสนุนจักรพรรดิเฮนรีที่ 7 ในการเสด็จประกอบพระราชพิธีสวมมงกุฎที่กรุงโรมตามธรรมเนียมปฏิบัติ ส่วนพระสันตะปาปาจอห์นที่ 22 เป็นเรื่องของ การออกและถอนประกาศนียบัตรกรรมมากเกินไป จนน่าสงสัยว่าอาจเป็นการกระทำด้วยเหตุผลส่วนตัวมิใช่ด้วยเหตุผลทางศาสนา นอกจากนั้นแล้วพระองค์ยังได้ประกาศนียบัตรกรรมกาน กรานเด เดลลา สกาลา (Can Grande della Scala) ผู้อุปถัมภ์เขาขณะที่ถูกเนรเทศด้วย พระสันตะปาปาจอห์นที่ 22 ทรงมีทรัพย์สินสมบัติมากมายรวมทั้งมีการทำเหรียญทองขึ้นที่เมืองอวิญญอง แข่งกับเหรียญทองฟลอรีนที่เมืองฟลอเรนซ์⁴³ ในทัศนะของผู้ประพันธ์พฤติกรรมของพระสันตะปาปาจอห์นที่ 22 จึงไม่เหมาะสมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งเป็นพระสันตะปาปา เนื่องจากว่าเป็นพฤติกรรมของพวกเขาพ่อค้าและนายธนาคารผู้ทรงอิทธิพลเสียมากกว่า จึงถูกวิพากษ์ว่าพระสันตะปาปาทั้งสองเข้ามาดูเลียดกินเนื้อสถาบันซึ่งหมายถึงการเข้ามาบ่อนทำลายสถาบันศาสนาให้มีจุดจบที่ชั่วช้าเลวร้ายผิดกับตอนแรกเริ่ม

⁴³ สรุปความจาก Dante Alighieri, *The Divine Comedy. Paradiso*, trans. Singleton (New Jersey : Princeton University Press, 1975),p. 313.

37 อเล็กซานเดอร์มหาราชและไดโอนีซิอุส (Alexander, Dionysius)

ในเรื่องต้นเตพบอเล็กซานเดอร์มหาราชและไดโอนีซิอุสในนรกขุมที่เจ็ดซึ่งเป็นพวกที่กระทำทารุณต่อผู้อื่นให้ต้องรับโทษโดยการแช่อยู่ในลำน้ำเลือดเดือด

Here they weep for their pitiless offenders;

Here is Alexander, and fierce Dionysius,

Who gave Sicily years of suffering.

Inferno 12. 106-108.

อเล็กซานเดอร์มหาราชเป็นทรราชที่กระหายเลือดชอบฆ่าฟันผู้อื่นทั่วดินแดนตะวันตกรวมทั้งเอเชียบางส่วน เขาถูกเปรียบเป็นโรคระบาดที่คร่าชีวิตคนและดาวหางแห่งความหายนะ ส่วนไดโอนีซิอุสเป็นทรราชแห่งซีราคิวส์ซึ่งปกครองอย่างกดขี่อยู่นานถึง 38 ปี ตัวละครทั้งสองตัวอยู่ที่นรกขุมที่เจ็ดก็เพราะทั้งสองคนมีพฤติกรรมที่โหดร้ายมาก และเป็นการแสดงตัวอย่างของผู้ปกครองที่เป็นทรราชตามที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ ประชาชนผู้อยู่ใต้การปกครองของผู้ปกครองที่ไร้คุณธรรมจะอยู่ในสภาพทนทุกข์ทรมานและร่ำไห้ ดังนั้นผู้ปกครองที่ดีจะต้องมีทั้งเมตตาธรรม คุณธรรมต่อราษฎรและปกครองด้วยความยุติธรรม

38 จิวนีโอ บรูโตและกัสซิโอ ลองจิน (Giunio Bruto, Casio Longino)

ในเรื่องต้นเตพบตัวละครบรูโตและตัวละครกัสซิโอในนรกขุมที่เก้าเขตที่สี่ซึ่งเป็นสถานที่ลงโทษผู้ที่ทรยศต่อผู้มีพระคุณ โดยการถูกลูซิเฟอร์เคี้ยว

Of the two other, who hangs upside-down,

The one who hangs from the black face is Brutus;

See how he twists and says not a word;

And the other is Cassius, whose body looks so heavy.

Inferno 34. 64-67.

สงครามกลางเมือง 48 ปีก่อนคริสต์ศักราช บรูโตอยู่ฝ่ายปอมเปอีในการทำสงครามกับจูเลียส ซีซาร์แต่ฝ่ายปอมเปอีเป็นฝ่ายแพ้ ซีซาร์ยกโทษให้บรูโตและแต่งตั้งให้เป็นขุนนางเมื่อกัสซิโอชวนให้ฆาตกรรมซีซาร์ บรูโตตกลงร่วมมือโดยอ้างว่าทำเพื่อประโยชน์ของรัฐ ออกเดเวียนและแอนโทนีทายาทของซีซาร์ทำสงครามกับบรูโต ผลของสงครามฝ่ายบรูโตพ่ายแพ้ เขาจึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย กัสซิโออยู่ฝ่ายปอมเปอีเช่นกันแต่เมื่อพ่ายแพ้ทัพของซีซาร์เขาจึงยอมซีซาร์ ซีซาร์ให้อภัยเขาและแต่งตั้งเป็นขุนนาง อย่างไรก็ตามกัสซิโอก็คิดเสมอว่าซีซาร์คือ

ศัตรูเขาจึงวางแผนฆาตกรรมซีซาร์ ต่อมาออกเคเวียนรบชนะกัสซิโอ เขาไม่สามารถรับความพ่ายแพ้ได้จึงสั่งให้ทาสฆ่าเขา⁴⁴

ตามหลักคริสต์ศาสนาตัวละครทั้งสองมีบาปฐานที่ฆ่าตัวตายและทรยศผู้มีพระคุณ แต่เมื่อพิจารณาจากสถานที่ที่ตัวละครทั้งสองมารับกรรมจะเห็นว่าผู้ประพันธ์ให้ความสำคัญแก่การทรยศผู้มีพระคุณ เนื่องจากซีซาร์เป็นทั้งผู้มีพระคุณต่อทั้งสองและเป็นจักรพรรดิครองอาณาจักรโรมันซีซาร์จึงเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดของฝ่ายอาณาจักรซึ่งเป็นอำนาจที่ได้รับพระราชทานจากพระผู้เป็นเจ้า ดังนั้นการทรยศผู้ปกครองจึงหมายถึงการทรยศพระผู้เป็นเจ้าด้วยและเป็นสาเหตุที่ผู้ประพันธ์สร้างตัวละครบรูโตและกัสซิโอถูกลูซิเฟอร์เกี่ยวข้องกับตัวละครจูดาส์

39 มาร์กัส ปอร์ซิอุส กาโต (Marcus Porcius Cato)

ในเรื่องต้นเตพบตัวละครกาโตที่อันติปรีกาดอริโอซึ่งเป็นบริเวณที่อยู่นอกเขตชำระบาปที่แท้จริง

Now treat his coming as acceptable:

He looks for liberty, which is so loved,

As he knows who gives his life for her.

Purgatorio 1. 70-72.

กาโตเป็นผู้นำฝ่ายที่คัดค้านนโยบายทางการเมืองของจูเลียส ซีซาร์ ต่อมาฝ่ายของกาโตเป็นฝ่ายพ่ายแพ้แก่ซีซาร์ในสงครามที่อูติกา (Utica) กาโตเลือกตัดสินใจฆ่าตัวตายเพราะไม่ยอมอยู่ภายใต้อำนาจของซีซาร์ โดยปกติตัวละครกาโตควรจะตกนรกหรือไม่ก็ถูกฆาตคนเคียวเหมือนคนอื่นที่ต่อต้านซีซาร์ แต่เนื่องจากว่าผู้ประพันธ์ชื่นชมการอุทิศตนเพื่อเสรีภาพของกาโต เขาจึงสร้างตัวละครกาโตเป็นผู้พิทักษ์ชายหาของแดนชำระบาป เสรีภาพที่มนุษย์ทุกคนหรือตั้งแต่แสวงหาในแดนชำระบาปก็คือ อิสรภาพจากความบาปหรือการหลุดพ้นจากความบาปซึ่งหมายถึงการดำรงชีวิตตามวิถีแห่งคุณธรรมและสอดคล้องกับแนวคิดทางการเมืองเนื่องจากเป็นอิสรภาพอันเดียวกันที่จะนำพามนุษย์ให้หลุดพ้นจากการควบคุมของกฎหมาย หากว่าทุกคนเป็นอิสระจากความบาปซึ่งหมายถึง สภาวะที่บริสุทธิ์ดั้งเดิมดังพระเจ้าสร้างมนุษย์ขึ้นมาการปกครองและกฎหมายใด ๆ ก็ไม่จำเป็นต้องนำมาใช้ อาจกล่าวได้ว่าในการสร้างตัวละครกาโต เขาได้นำเสนอแนวคิดคริสต์ศาสนาและอุดมคติทางการเมืองการปกครอง

40 พระเจ้าฮิวจ์ คาเปต์ (Huge Capet)

⁴⁴ สรุปความจาก Dante Alighieri, *The Divine Comedy .Inferno*, trans. Singleton, p. 633.

ในเรื่องต้นเคพบตัวละครพระเจ้าอิวก์ที่แดนชำระบาปชั้นที่ห้าซึ่งเป็นสถานที่ชำระบาป
ของผู้ที่มีความ โลก ความทะเยอทะยานอยากและความสุรุ่ยสุร่าย

I was the root of that evil tree

Which darkness the whole territory of Christendom,

So that good fruit is rarely gathered from it.

Purgatorio 20. 43-45.

พระเจ้าอิวก์ คาเปต์เป็นผู้ก่อตั้งราชวงศ์คาเปเทียนซึ่งรัชทายาทของราชวงศ์ได้ปกครอง
ฝรั่งเศสร่วมสมัยกับผู้ประพันธ์ ตัวละครพระเจ้าอิวก์เป็นรากเหง้าของต้นไม้พืษที่แผ่กิ่งก้าน
สาขาออกไปปกคลุมคริสต์จักรและพืชผลจากต้นนี้ก็ไม่มีดี หลังจากนั้นเขาให้ตัวละครพระเจ้า
อิวก์ดำหนิรัชทายาทซึ่งได้แก่ พระเจ้าฟิลิปที่ 4 ในกรณีการยึดดินแดนที่เป็นสิทธิ์ของพระเจ้า
เอ็ดเวิร์ดที่ 1 แห่งอังกฤษ การวิวาทและบุกเข้าจับกุมพระสันตะปาปาโบนิฟาเซที่ 8 และการยึด
ครองสมบัติของอัสวินเทมปลาร์ ส่วนพระเจ้าชาร์ลส์ที่ 1 แห่งอองจูในกรณีก่อสงครามแย่งชิง
อำนาจในอิตาลีกับกษัตริย์ราชวงศ์โฮเฮนสไตเฟน และพระเจ้าชาร์ลส์แห่งวาโลวส์ในกรณีการ
ร่วมมือกับพระสันตะปาปาโบนิฟาเซที่ 8 เพื่อแทรกแซงทางการเมืองในฟลอเรนซ์ เป็นการ
วิพากษ์วิจารณ์กษัตริย์จากราชวงศ์คาเปเทียนว่าเป็นผู้ที่มีความ โลกทั้งดินแดน อำนาจและทรัพย์สิน
สินที่ไม่ใช่ของตนเองและไม่มีสิทธิ์ ดังนั้นในทัศนะของผู้ประพันธ์กษัตริย์จากราชวงศ์
คาเปเทียนขาดคุณสมบัติของนักปกครองที่ดี นอกจากนี้เขายังมีความเชื่อว่าจักรพรรดิแห่ง
อาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์เป็นผู้ที่ไม่มี ความ โลกเพราะพระองค์ทรงมีทุกอย่างและได้รับ
อำนาจการปกครองอาณาจักรจากพระเจ้า

41 จักรพรรดิจัสติเนียนมหาราช (Justinian the Great)

ในเรื่องต้นเคพบจักรพรรดิจัสติเนียนบนสวรรค์ชั้นที่สองซึ่งเป็นที่สวยงามของดวง
วิญญานของผู้ที่กระทำความดีเพื่อเกียรติยศและชื่อเสียง

One party sets up against the public emblem

The yellow lilies; the other claims it for it self,

So that it is hard to say which is more at fault.

Let the Ghibellines pursue their devices

Under some other emblem; it is no way to follow

This one to separate justice from this.

Paradiso 6. 100-105.

จักรพรรดิจัสติเนียนครอบครองอาณาจักรโรมันจนถึง ค.ศ. 565 ผลงานชิ้นสำคัญของ
พระองค์ คือประมวลกฎหมายโรมันซึ่งได้ยึดถือเป็นกฎหมายหลักจนถึงสมัยกลาง ผู้ประพันธ์

สร้างบทสนทนาให้ตัวละครจักรพรรดิจัสติเนียนตำหนิการแย่งชิงอำนาจระหว่างฝ่ายเกวลฟีและฝ่ายกิเบลลิน โดยการกรีนนำประวัติศาสตร์อันยาวนานนับพันปีของอาณาจักรโรมันและอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ว่าได้หยั่งรากลึกในประวัติศาสตร์อย่างต่อเนื่องโดยไม่มีการทิ้งช่วงและความเป็นจักรวรรดิเป็นโองการจากพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ จึงเป็นการไม่เหมาะสมที่ฝ่ายเกวลฟีและฝ่ายกิเบลลินจะขัดแย้งกันด้วยเหตุผลอันไม่สมควร ฝ่ายเกวลฟีมีความผิดในการตั้งตนเป็นปฏิปักษ์ต่ออาณาจักร ฝ่ายกิเบลลินก็แอบอ้างตนว่าเป็นฝ่ายอาณาจักรแต่ไม่มีความจริงใจเพราะว่าทำเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ความขัดแย้งดังกล่าวทำให้ประวัติศาสตร์อันศักดิ์สิทธิ์ของอาณาจักรโรมันต้องมัวหมอง ดังนั้นฝ่ายเกวลฟีไม่สมควรที่จะตั้งตนเป็นปรปักษ์กับอำนาจของจักรพรรดิ ส่วนฝ่ายกิเบลลินก็แอบอ้างสิทธิของจักรพรรดิโดยไม่มีความจริงใจเนื่องจากเข้ามาแอบอ้างเพื่อประโยชน์ของฝ่ายตนเองเท่านั้นซึ่งไม่ควรจะถือสิทธิ์ว่าตนเป็นฝ่ายอาณาจักร สรุปว่าทั้งสองฝ่ายผิดหมดเพราะไม่มีสิทธิ์เข้ามาพัวพันในกิจกรรมของอาณาจักรอันทรงไว้ซึ่งความยุติธรรมและความศักดิ์สิทธิ์มาโดยตลอด และตำหนิพระเจ้าชาร์ลส์ที่ 2 แห่งอองจู ซึ่งเป็นพันธมิตรฝ่ายเกวลฟี

And let that new Charles not beat it down
With his Guelfs; but let him fear the claws
Which have ripped the skin off bigger lion than he.

Paradiso 6. 106-108.

ข้อความดังกล่าวคือการตำหนิพระเจ้าชาร์ลส์ในการตั้งตนเป็นผู้นำฝ่ายเกวลฟีและยังได้เสียดสีว่าพระองค์กำลังหลอกตัวเองที่คิดว่าอำนาจอันศักดิ์สิทธิ์ของจักรพรรดิจะเปลี่ยนผ่านมาอยู่ในเงื้อมมือของราชวงศ์คาเปเทียน บทสนทนาที่ผู้ประพันธ์สร้างให้ตัวละครจักรพรรดิจัสติเนียนมีความสมจริงและเหมาะสม เนื่องจากพระองค์ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรมและคุณธรรม

42 ดวงวิญญาณของผู้ปกครองที่ทรงความยุติธรรม

ในเรื่องต้นเตได้รับฟังการอธิบายจากผู้ปกครองที่ทรงธรรมเกี่ยวกับอำนาจของฝ่ายอาณาจักร บนสวรรค์ชั้นที่หกซึ่งเป็นสวรรค์แห่งดาวพฤหัสบดี และเป็นดินแดนที่ดวงวิญญาณของผู้ทรงความยุติธรรมและผู้ปกครองที่มีใจเป็นกุศลสถิตอยู่

'DILIGITE IUSTITIAM' were the first
Verb and noun to be so depicted;
'QUI IUDICATIS TERRAM' were the last.

Paradiso 18. 91-93.

เหล่าดวงวิญญาณของผู้ปกครองที่ทรงธรรมได้แสดงประโยคดังกล่าวให้ต้นเตได้เห็น ซึ่งแปลความว่า ผู้ปกครองนั้นให้กระทำในเรื่องความชอบธรรม ความยุติธรรมและความเที่ยงธรรม (Love justice, you who judge the earth) เมื่อรวมข้อความและสถานที่จึงอนุมานได้ว่า ความเที่ยงธรรมของผู้ปกครองนั้นเป็นคุณสมบัติจากสวรรค์ชั้นดาวพฤหัสบดีหรือเป็นโองการจากพระเจ้า ไม่นานนักอักษรเอ็ม (M) ตัวสุดท้ายได้เปลี่ยนรูปเป็นดอกกลี ในที่สุดก็ได้เปลี่ยนรูปเป็นรูปนกอินทรีโดยที่มีหัวโผล่ขึ้นที่ตรงกลางซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ จากภาพลักษณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ชัยชนะอันยิ่งใหญ่และยาวนานของอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์อยู่เหนือความแตกแยกของฝ่ายเกวลพีและฝ่ายกิเบลลิน

หลังจากการแปลงรูปของดวงวิญญาณของผู้ปกครองผู้ทรงธรรมได้สิ้นสุดลงผู้ประพันธ์ได้กล่าวยกย่องความยุติธรรมของผู้ปกครอง

O sweet star, how many and what gems

Demonstrated to me that our justice

Is made by the heaven in which you glitter!

Paradiso 18. 115-117.

ข้อความดังกล่าวเป็นการกล่าวย้าเตือนถึง อำนาจขององค์จักรพรรดิที่ได้รับบัญชาโดยตรงจากพระเจ้าและเป็นรองหรือขึ้นตรงต่อฝ่ายศาสนจักรแต่อย่างใด สวรรค์ชั้นดาวพฤหัสบดีเป็นการยืนยันอำนาจของจักรพรรดิที่ได้รับมาจากพระเจ้าโดยการสร้างตัวละครผู้ปกครองที่ทรงความยุติธรรม สัญลักษณ์ของฝ่ายอาณาจักรคือนกอินทรีและประโยคที่ตัดตอนมาจากพระคริสต์ธรรมคัมภีร์ที่เกี่ยวกับความเที่ยงธรรมของผู้ปกครองมาประกอบการวิพากษ์วิจารณ์กษัตริย์ราชวงศ์คาเปเทียนว่าไม่มีสิทธิในอาณาจักรโรมัน และโจมตีสถาบันศาสนาที่แอบอ้างว่าอำนาจฝ่ายอาณาจักรขึ้นตรงต่อองค์พระสันตะปาปา

ตัวละครจากบุคคลในประวัติศาสตร์และสังคมร่วมสมัยสร้างจากข้อเท็จจริงประกอบกับจินตนาการเพื่อนำเสนอแนวคิดคริสต์ศาสนาและเป็นเครื่องมือในการวิพากษ์วิจารณ์สังคมแนวคิดคริสต์ศาสนาที่นำเสนอสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องดินแดนหลังความตายทั้งสามอันได้แก่ นรกภูมิ แดนชำระบาปและอาณาจักรสวรรค์ซึ่งเมื่อติดตามตัวละครต้นเต เวอร์จิลและเบอาตรีเชจะพบแก่นเรื่องดังกล่าวได้ชัดเจน ส่วนแนวคิดกลุ่มที่ 2 คือหลักคำสอนเกี่ยวกับศีลธรรมยกตัวอย่างเช่นเรื่องบาป การชำระบาป ศีลธรรมคุณงามความดี และหลักความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์ซึ่งแนวคิดกลุ่มนี้จะสอดแทรกอยู่แทบทุกบทกลอน ส่วนบทวิจารณ์การเมืองและสังคมจะปรากฏอยู่ในบทสนทนาระหว่างต้นเตกับตัวละครจากบุคคลจริงในประวัติศาสตร์และสังคมร่วมสมัยซึ่งได้แก่เรื่องความแตกแยกระหว่างฝ่ายเกวลพีและฝ่ายกิเบลลินจนเกิดสงครามที่มอนตาเปร์ตีและที่เบนเนเวนโต การปะทะ

กันระหว่างฝ่ายแคว้นพีดำและฝ่ายแคว้นพีขาว การแทรกแซงทางการเมืองในฟลอเรนซ์ของพระสันตะปาปาโบนิฟาเซที่ 8 รวมทั้งการแทรกแซงของสถาบันศาสนาในเหตุการณ์อื่นๆ และความทะเยอทะยานฝึกไฟอำนาจของกษัตริย์จากราชวงศ์คาเปเทียน

2.2.2 ตัวละครจากเทพปกรณัม

เราสามารถแบ่งตัวละครจากเทพปกรณัมออกเป็น 2 กลุ่มคือ 1 ตัวละครตามเรื่องราวเดิมในตำนานเทพปกรณัม 2 ตัวละครจากเทพปกรณัมที่เป็นเครื่องมือในการวิพากษ์วิจารณ์สังคม เราจะพบว่าตัวละครกลุ่มแรกเป็นสัตว์ประหลาดและปีศาจร้าย ผู้ประพันธ์อาจมีจุดมุ่งหมายในการสร้างตัวละครเพื่อสร้างบรรยากาศที่น่ากลัวและทรมานแก่วิญญาณคนบาปในนรกภูมิ และสร้างตัวละครกลุ่มที่สองจากเรื่องสงครามและการผจญภัยของวีรบุรุษต่าง เช่น สงครามกรุงทรอย เรื่องผจญภัยของยูลิสซีส มหาเทพอีเนอิดและเจสัน พฤติกรรมของตัวละครกลุ่มที่สองถูกตัดสินโดยยึดแนวคิดคริสต์ศาสนาเป็นบรรทัดฐานและเขาก็ใส่ตัวละครกลุ่มนี้ไว้ในนรกขุมต่างๆ ดังนั้นการสร้างตัวละครจากเทพปกรณัมให้ปรากฏในนรกภูมิอาจจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างบรรยากาศที่น่าสะพรึงกลัวและเพื่อวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมของคนในสังคมร่วมสมัย

2.2.2.1 ตัวละครตามเรื่องราวและบทบาทเดิมในตำนานเทพปกรณัม

ผู้ประพันธ์สร้างตัวละครกลุ่มนี้จากแหล่งข้อมูลเรื่อง *เมตามอร์โฟซิส* ของโอวิด (Ovid's *Metamorphoses*) และ *มหาเทพอีเนอิด* ของเวอร์จิล (Virgil's *The Aeneid*) จากเล่มที่หกชื่อว่า โลกใต้พิภพ (The Lower World) แต่เขาได้เปลี่ยนแปลง ตัดต่อและเพิ่มเติมบางส่วนที่แตกต่างจากแหล่งข้อมูลดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อสร้างความน่าสะพรึงกลัวในนรกภูมิ แต่เขาได้คงหน้าที่และบทบาทเดิมตามที่ปรากฏในตำนาน

1 แม่น้ำอาครอนและชาร์อน (The Acheron and Charon)

ในเรื่องเวอร์จิลนำทางคันเตมาสู่ชายฝั่งของแม่น้ำอาครอนซึ่งเป็นแม่น้ำสายแรกในนรกเวอร์จิลได้พูดให้ชาร์อนผู้พิทักษ์แม่น้ำยอมพาเขาและคันเตข้ามไปยังอีกฝั่งหนึ่ง

My guide said: Charon, do not torment yourself:

It is willed there, where anything can be done

If it is will: no need for further questions.'

There was no more movement of the bearded cheeks

Of that old pilot of the leaden marshes,

Around whose eyes there burned red rings of flame.

Inferno 3. 94-99.

ตามตำนานของโฮเมอร์โลกใต้พิภพเป็นสถานที่ที่มีดสั้ว เว็ววังเป็นที่อยู่ของวิญญาณ ต่อมากวีรุ่นหลังสร้างภาพโลกใต้พิภพชัดเจนขึ้นว่าเป็นสถานที่ของผู้ที่ทำความผิดถูกลงโทษ และผู้ที่กระทำความดีได้รับผลตอบแทนจากคุณความดี เวอร์จิลเป็นกวีโรมันบุคคลแรกที่ให้รายละเอียดของโลกใต้พิภพได้ชัดเจนกว่าคนอื่นๆ โดยมีการจัดแบ่งสถานที่ของผู้รับโทษและสถานที่ของผู้ที่ได้รับผลดีตอบแทนออกเป็นสัดส่วน เขายังได้บรรยายสภาพภูมิศาสตร์ของโลกใต้พิภพได้ละเอียดขึ้นกว่าเดิมเช่น แม่น้ำสายต่างๆ และบทบาทของซารอนในการรับส่งวิญญาณของผู้ตาย โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องมีเงินอยู่ในปากคนตายและศพนั้นได้ผ่านการทำพิธีฝังแล้ว⁴⁵ ผู้ประพันธ์สร้างตัวละครซารอนให้มีบทบาทและบุคลิกลักษณะเป็นผู้ส่งวิญญาณคนตายตามตำนานที่เวอร์จิลเขียนเอาไว้กล่าวคือเขาสร้างตัวละครซารอนมีหน้าที่ส่งวิญญาณข้ามแม่น้ำอาครอน และเป็นชายแก่รูปร่างน่าเกลียดน่ากลัว มีหนวดเครารุงรังสกปรก แต่สิ่งที่แตกต่างจากตำนานเดิมคือ ความเกรงกลัวอำนาจแห่งพระเจ้า เพราะตามตำนานเดิมมีบุคคลไม่กี่คนที่สามารถฝ่าฝืนกฎของซารอนได้เช่นออร์เฟอุส (Orpheus) เล่นพิณเพื่อสะกดซารอน เฮราคลีส (Heracles) ใช้ความรุนแรงและทำร้ายร่างกายซารอน และมหากาพย์อีเนอิด (Aeneid) เอนีแอสซูกิ่งไม้ทองคำให้ซารอนดูเพื่อเป็นการยืนยันว่าพระเจ้าอนุญาตให้ อีเนิสเข้าไปในปรโลกได้ แต่ในเรื่องนี้ผู้ประพันธ์สร้างให้ตัวละครซารอนเกรงกลัวอำนาจแห่งพระเจ้าซึ่งเขาน่าจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อสวดิพระอำนาจแห่งพระองค์ ดังนั้นตัวละครซารอนมีบทบาทและบุคลิกลักษณะทำทางตรงตามตำนานเดิม แต่เขาได้สวดิอำนาจแห่งพระเจ้าเป็นเจ้าผ่านตัวละครซารอนซึ่งเป็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนาที่มีต่อผู้ประพันธ์

2 ไมนอส (Minos)

จากนรกชั้นลิมโบเวอร์จิลและดันเต้ได้พบกับไมนอสผู้พิพากษาวิญญาณคนบาปว่าจะต้องไปรับโทษที่นรกขุมใด

Minos was there, scowling and terrible,
Examining the faults of new arrivals;
He judges them, and sends each to his place.(...)

⁴⁵ สรุปลความจาก Edith Hamilton, *Mythology*, (New York: The New American Library, 1942) .p.

He sees what place in hell is suited for it;
 And whips his tail around himself as many
 Times as the circles the sinner must go down.

Inferno 5. 4-6...,10-12.

ตามตำนานไมนอสเป็นกษัตริย์แห่งเมืองคริต เขาเป็นโอรสของซีอัสกับยูโรปา ในมหากาพย์อีเนอิด เวอร์จิลสร้างให้เป็นผู้พิพากษาแห่งแดนบาดาล โดยการพิพากษาความดีและความชั่วของดวงวิญญาณทุกคน ฉะนั้นบทบาทของตัวละครไมนอสจึงมีส่วนคล้ายกับเวอร์จิลสร้าง แต่ที่แตกต่างคือไมนอสเป็นสัตว์ประหลาดที่มีความน่าสะพรึงกลัว เขาสร้างให้ไมนอสมีหางยาวมากเพื่อตีบอกขุมนรกที่คนบาปจะต้องลงไปใช้โทษบาปภายหลังจากการที่ดวงวิญญาณนั้นได้ยื่นเกล้าถึงความชั่วของตนเอง ดังนั้นตัวละครไมนอสมีบทบาทเดิมตามที่ปรากฏใน มหากาพย์อีเนอิด ของเวอร์จิล แต่ผิดกันที่มีรูปร่างเป็นสัตว์ประหลาด คุร่ายนากัว และเกรงกลัวพระอำนาจแห่งพระเจ้าซึ่งแสดงให้เห็นว่าเขาได้สร้างตัวละครไมนอสให้เหมาะสมกับบรรยากาศของแดนแห่งความทุกข์พร้อมๆ กับการนำเสนอแนวคิดคริสต์ศาสนา เพื่อสดุดีพระอำนาจแห่งพระเจ้าซึ่งเป็นอิทธิพลของคริสต์ศาสนาที่มีต่อผู้ประพันธ์

3 เซอร์บีส (Cerberus)

ในเรื่องคันเตและเวอร์จิลเดินทางมาถึงนรกขุมที่ 3 ซึ่งมีเซอร์บีสเป็นผู้พิทักษ์ นรกขุมที่ 3 เป็นสถานที่ลงทัณฑ์ผู้ที่ตะกละตะกลาม

Cerberus, a cruel and outlandish beast,
 Bark like a dog, from his three throats, at those
 Who, under that downpour, are there submerged
 Bark like a dog, from his three throats,
 Who under that downpour, are there submerged
 His eyes red, his beard greasy and black,
 His belly huge, and his fingers are clawed,
 He scratches the spirits, skins them, pulls them to bits.

Inferno 6. 13-18.

ในตำนานเซอร์บีสเป็นหมาสามหัวมีหางเหมือนมังกรเป็นผู้เฝ้าทางเข้านรกเพื่อปล่อยให้ดวงวิญญาณลงสู่ขุมนรกโดยที่มันจะคอยขู่ให้กลัว ผู้ประพันธ์สร้างตัวละครเซอร์บีสให้เป็นหมาสามหัวเหมือนเดิม และเขาได้บรรยายรายละเอียดบางอย่างเพื่อให้ตัวเซอร์บีสเหมาะสมกับการเป็นสัตว์เครื่องประจานนรกภูมิ โดยที่มันมีแขนและเล็บแหลมคมเพื่อตบข่วนดวงวิญญาณของพวกตะกละ มีดวงตาสีแดงน่าเกลียดน่ากลัว มีหนวดเคราหนาและเป็น

มันสกปรก เนื่องจากตัวละครเชอร์บิรัสเป็นผู้พิทักษ์นรกของผู้ตะกละตะกลามเขาจึงวาดภาพอาการของความตะกละตะกลามโดยการนำท่าทางของสุนัขมาบรรยายประกอบ ตัวเชอร์บิรัสในตำนานจะหิวโหยเช่นกันแต่อาหารที่กินคือขนมเค้กน้ำผึ้ง แต่เขาสร้างตัวละครเชอร์บิรัสกินโคลนสกปรกเพื่อแสดงให้เห็นว่า ความตะกละตะกลามทำให้สามารถกินอะไรก็ได้แม้แต่สิ่งที่ไม่ดีมีประโยชน์และสกปรก เพียงให้ตกไปถึงท้องและระงับความหิวโหย อากัปกริยาของตัวละครเชอร์บิรัสที่เขาเพิ่มเข้ามาอาจเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมความตะกละตะกลามของมนุษย์ ดังนั้นตัวละครเชอร์บิรัสจึงมีลักษณะรูปร่างตามตำนานแต่เพิ่มความน่าเกลียดน่ากลัวขึ้นเพื่อสร้างบรรยากาศที่น่ากลัวในนรกภูมิและมีท่าทางที่สะท้อนความตะกละ

4 ปลูตุส (Plutus)

ในนรกขุมที่สี่ซึ่งเป็นสถานที่ลงทัณฑ์พวกใช้จ่ายสุรุษสุร่ายและตระหนี่ถี่เหนียว ดันเตและเวอร์จิลได้พบกับปลูตุสผู้พิทักษ์นรกขุมที่สี่

'Pape Satan, pape Satan aleppe!'

Plutus began, in his raucous voice; (...)

As sail, when they are stretched out by the wind,

Wrap themselves in a heap when the mast breaks,

So that cruel animal fell to the ground.

Inferno 7. 1-2...,13-15.

ตามตำนานปลูตุสเป็นเจ้าของความมั่งมี ผู้ประพันธ์ได้นำเอาแนวคิดความเป็นเจ้าแห่งทรัพย์สินมาประกอบการสร้างตัวละครปลูตุสให้เป็นผู้พิทักษ์นรกขุมที่ลงโทษพวกใช้จ่ายสุรุษสุร่ายและตระหนี่ถี่เหนียว เนื่องจากทรัพย์สินเงินทองเป็นที่มาของบาปทั้งสองประเภทตัวละครปลูตุสเป็นสัตว์ประหลาดตัวใหญ่เพื่อให้เหมาะสมกับแดนแห่งความทุกข์ทรมาน และเขาได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับลูซิเฟอร์ไว้ในตัวละครปลูตุสซึ่งทราบได้จากตอนที่ปลูตุสร้องเรียกลูซิเฟอร์เมื่อมันตกใจที่เห็นดันเตเดินเข้ามาในนรกขุมที่สี่ซึ่งเหตุการณ์ตอนนี้ทำให้ทราบว่าตัวละครปลูตุสเป็นลูกน้องของลูซิเฟอร์ ดังนั้นตัวละครปลูตุสแสดงให้เห็นอิทธิพลของแนวคิดเกี่ยวกับลูซิเฟอร์ว่าเป็นเจ้าแห่งนรกภูมิ

5 เฟลเกียสและแม่น้ำสติคซ์ (Phlegyas and the river Styx)

ในเรื่องดันเตและเวอร์จิลต้องอาศัยเฟลเกียสผู้แจวเรือแห่งแม่น้ำสติคซ์เพื่อข้ามไปสู่กำแพงเมืองดีเตซึ่งอยู่อีกฝั่งหนึ่ง

'Phlegyas, Phlegyas, your shouts are wasted,'

My master said, 'This time, for you will have us

Just as long as it takes to cross this marsh.'

Inferno 8. 19-21.

ผู้ประพันธ์สร้างตัวละครเฟลเกียสเป็นผู้แจวเรือและพิทักษ์แม่น้ำสติกซ์ซึ่งเป็นสถานที่ลงโทษผู้ที่โมโหง่าย ตามตำนานแม่น้ำสติกซ์เป็นแม่น้ำที่อยู่ในนรกภูมิและเป็นแม่น้ำแห่งคำสาบาน แต่แม่น้ำสติกซ์ของเขาเป็นแม่น้ำโคลนเดือดที่ท่วมทับวิญญาณผู้ที่ชอบโมโหโกรธง่าย ในตำนานเฟลเกียสเป็นบุตรของเทพเจ้าแห่งสงคราม ต่อมาเทพอพอลโลได้ข่มขืนธิดาของเฟลเกียส ด้วยโทสะจึงได้เผาทำลายวิหารเดลฟีของเทพอพอลโล เขาจึงถูกเทพอพอลโลฆ่าตายและสาปแช่งให้วิญญาณต้องไปรับโทษที่ตรุทาร์ทาร์สซึ่งเป็นสถานที่ลงโทษผู้ที่มีโทษหนัก เขาอาจสร้างตัวละครเฟลเกียสจากตำนานเดิมที่เฟลเกียสเสียชีวิตด้วยโทสะและการถูกกักขังที่นรก แต่ว่าได้เปลี่ยนให้เป็นผู้เฝ้าแม่น้ำสติกซ์และเป็นผู้แจวเรือที่มีอารมณ์ร้ายแทนการถูกกักขังอยู่ในนรกตรุทาร์ทาร์ส ส่วนการที่เขาสร้างแม่น้ำสติกซ์เป็นแม่น้ำโคลนเดือดและมีตัวละครเฟลเกียสผู้มีอารมณ์ร้ายเป็นการสร้างบรรยากาศที่น่าสะพรึงกลัวให้นรกภูมิ

6 พิวรีและกอร์กอน (Furies and Gorgons)

เมื่อต้นเตและเวอร์จิลเดินทางมาถึงประตูทางเข้าเมืองดีเด พวกเขา ก็ถูกนางฟิวรีและนางกอร์กอนขวางทางเอาไว้และไม่ยอมให้เข้าไปในเมืองดีเด

Said to me : 'Look now at the fierce Erinnyes!

That is Megaera on the left-hand side;

The one on the right hand, weeping, is Alecto;

Tisiphone in the middle'; he stopped there.

Inferno 9. 45-48.

ตามตำนานฟิวรีหรือเอรินเยส (Erinyes) เป็นวิญญาณที่คอยตามแก้แค้นผู้กระทำความผิดมีสามดวงคือ อเลคโตแปลว่าความไม่สงบ มาเกราแปลว่าอิจฉา และดีซีโฟเนแปลว่าผู้ตามแก้แค้น ต่อมาความเชื่อเรื่องโลกหลังความตายเด่นชัดขึ้น ฟิวรีเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้ได้รับอำนาจให้ลงโทษผู้กระทำความผิดในนรก โดยเริ่มปรากฏในงานของโฮเมอร์และปรากฏชัดเจนขึ้นในมหากาพย์อีเนอิด เวอร์จิลพรรณนาให้ฟิวรีอยู่ในส่วนลึกสุดของตรุทาร์ทาร์สเพื่อคอยเขี่ยนคีวิญญาณคนบาป ผู้ประพันธ์สร้างตัวละครฟิวรีให้คงชื่อและที่อยู่คล้ายกับที่เวอร์จิลสร้างเอาไว้คืออยู่หน้าประตูทางเข้าเมืองดีเดซึ่งเป็นนรกชั้นล่างที่ลงโทษบาปหนักซึ่งสามารถเปรียบเทียบกับตรุทาร์ทาร์สของเวอร์จิลได้ นอกจากนี้เขาได้สร้างตัวละครกอร์กอนให้อยู่ในที่เดียวกับฟิวรีด้วย

'Now turn your back and come up your face;

If the Gorgon appears and you catch sight of her

You will never go back to the world again.'

Inferno 9. 55-57.

ตามตำนานกรีกก่อนเป็นพี่น้องสามสาวมีชื่อว่าอูราเล สเตโนและเมดูซา พวกเขาเป็นธิดาของฟอร์ติสเทพเจ้าแห่งท้องทะเลและซีโด สองคนแรกเป็นอมตะส่วนเมดูซาสามารถฆ่าให้ตายได้แต่มีอำนาจสามารถทำให้ผู้ที่จ้องมองกลายเป็นหิน พวกเขาอาศัยอยู่ทางทิศตะวันตกไม่ไกลจากอาณาจักรแห่งความตาย จากข้อความข้างบนผู้ประพันธ์คงบทยุทธศาสตร์เดิมของเมดูซา คือ การที่เธอมีอำนาจทำให้ผู้อื่นกลายเป็นหิน แต่เขาได้เปลี่ยนสถานที่อยู่ของพวกเขาให้มาอยู่ประจำหน้าประตูทางเข้าเมืองดีเดเช่นเดียวกับพวกฟิวรี

ผู้ประพันธ์คงบทยุทธศาสตร์เดิมของตัวละครฟิวรีตามตำนานเดิม แต่เขาได้เปลี่ยนที่อยู่ของตัวละครกรีกก่อนให้มารวมเป็นที่เดียวกับตัวละครฟิวรี ทั้งนี้ น่าจะเพื่อการสร้างบรรยากาศที่น่าสะพรึงกลัวให้นรกภูมิและเขาก็ให้ตัวละครกลุ่มนี้เป็นสัญลักษณ์ของความชั่วร้ายและความผิดบาป เพราะในเรื่องตัวละครกลุ่มนี้จะเป็นผู้เฝ้าประตูทางเข้านรกส่วนล่างซึ่งเป็นสถานที่ลงโทษพวกบาปหนัก

7 มินอทอร์ (Minotaur)

ในเรื่องดันเดและเวอร์จิลเดินทางมาถึงนรกขุมที่เจ็ดซึ่งเป็นสถานที่ลงทัณฑ์ผู้ที่ชอบกระทำการรุนแรงทั้งต่อตนเอง ต่อเพื่อนบ้านและต่อพระเจ้า

The infamy of Crete spread out its limbs,
He who was conceived by the pretended cow;
When he caught sight of us, he bit himself,
Like one so angry he cannot help doing so.

Inferno 12. 12-15.

ตามตำนานมินอทอร์เป็นลูกของปาซิเฟ (Pasiphae) มเหสีของไมนอสกษัตริย์แห่งเกาะคริต ปาซิเฟได้หลงรักกับวัวซึ่งเทพเจ้าโปไซดอนส่งมาให้จนตั้งครรภ์และคลอดเป็นมินอทอร์ กษัตริย์ไมนอสจึงสั่งให้เดคาร์ตสร้างเขาวงกตขึ้นที่เกาะคริตเพื่อกักขังมินอทอร์ ในแต่ละปีกษัตริย์อียูสแห่งเอเธนส์ต้องส่งหนุ่มสาวชาวเอเธนส์ 14 คนถวายไมนอสเพื่อเป็นอาหารของมินอทอร์ ผู้ประพันธ์สร้างตัวละครมินอทอร์ให้มีรูปร่างและสถานที่อยู่ต่างจากที่ปรากฏในตำนาน กล่าวคือ เดิมมินอทอร์จะมีหน้าเป็นวัวมีรูปร่างเป็นคน แต่เขาเปลี่ยนให้มีหน้าเป็นคนมีตัวเป็นวัวและได้เปลี่ยนสถานที่จากเกาะคริตมาเป็นผู้เฝ้านรกของผู้กระทำความรุนแรง ดังนั้นตัวละครมินอทอร์จึงถูกเปลี่ยนรูปร่างและสถานที่อยู่ซึ่งเขาอาจจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มินอทอร์เพิ่มบรรยากาศน่ากลัวให้นรกขุมที่ลงทัณฑ์ผู้ที่กระทำการรุนแรง ซึ่งอาจมีที่มาจากความรุนแรงโหดร้ายที่มินอทอร์กระทำแก่หนุ่มสาวชาวเอเธนส์ทั้ง 14 คนในแต่ละปี

8 เซนทอร์และแม่น้ำเฟลเกทอน (Centaur and the river Phlegethon)

ในเรื่องดันเตและเวอร์จิลได้เข้ามาที่เขตที่หนึ่งของนรกขุมที่เจ็ดซึ่งเป็นสถานที่ลงโทษผู้ที่กระทำการรุนแรงต่อผู้อื่นให้ต้องถูกต้มในแม่น้ำเฟลเกทอนซึ่งเป็นเลือดเดือด โดยมี เซนทอร์คอยเอาธนูยิงผู้ที่โผล่ขึ้นมา

But fix your eyes on that valley, we are approaching

The river of blood in which everyone boils

Who does harm to his neighbour by violence.'

Inferno 12. 46-48.

แม่น้ำเฟลเกทอนตามตำนานของโฮเมอร์และโอวิดเป็นแม่น้ำไฟและเป็นหนึ่งในแม่น้ำทั้งห้าในโลกได้พิภพ แต่ผู้ประพันธ์ได้เปลี่ยนให้เป็นแม่น้ำเลือดเดือดเพื่อให้สอดคล้องกับบาปของผู้ที่กระหายเลือด ลักษณะและบทบาทของเซนทอร์ตามตำนานเดิม คือตัวเป็นม้าหน้าตาเป็นคนมีนิสัยโหดร้ายและชอบการทะเลาะวิวาท อาศัยอยู่ตามป่าและตามภูเขา แต่เขาสร้างตัวละครเซนทอร์ให้เป็นผู้พิทักษ์แม่น้ำเลือดเดือดโดยแต่ละตัวจะมีธนูไว้คอยยิงวิญญาณคนบาป

And between it and the foot of the bank, on the track,

Ran centaurs one behind the other, armed with arrows,

As they used, in the world, to go hunting .

Inferno 12. 55-57.

ผู้ประพันธ์เปลี่ยนแม่น้ำไฟให้เป็นแม่น้ำเลือดเดือดเพื่อให้เหมาะสมกับความกระหายเลือดของคนบาปและสร้างตัวละครเซนทอร์มีนิสัยโหดร้ายทารุณตามตำนานเดิมเพื่อเพิ่มความทรมานให้แก่คนบาปที่โผล่ขึ้นมาหายใจ ทั้งนี้ น่าจะเป็นการโต้ตอบความโหดร้ายทารุณที่พวกเขาชอบกระทำต่อเพื่อนบ้านและสร้างบรรยากาศความน่าสะพรึงกลัวในนรกขุมที่เจ็ด

จากการศึกษากลุ่มตัวละครตามเรื่องราวและบทบาทเดิมในตำนานเทพปกรณัมเราจะพบว่าผู้ประพันธ์เปลี่ยนแปลงและเพิ่มรายละเอียดให้ตัวละครกลุ่มนี้ซึ่งน่าจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างบรรยากาศแห่งความน่ากลัวในนรกขุมและนำเสนอแนวคิดคริสต์ศาสนา เช่น ตัวละครบางตัวเกรงกลัวพระเจ้าหรือพระผู้เป็นเจ้า ตัวละครบางตัวตระหนักว่าตนเป็นลูกน้องของลูซิเฟอร์ซึ่งเป็นการนำเสนอแนวคิดและความเชื่อเกี่ยวกับลูซิเฟอร์ และตัวละครบางตัวมีรูปร่างเป็นสัตว์ประหลาดยิ่งกว่าที่ปรากฏในตำนานเดิมและเพิ่มบุคลิกดุร้ายป่าเถื่อนคอยยิงทำร้ายวิญญาณคนบาป นอกจากนี้เขายังกำหนดสถานที่อยู่ในนรกขุมที่แน่นอนโดยจะสอดคล้องกับลักษณะเด่นที่ปรากฏในตำนาน เช่น หากมีความตะกละตะกลามจะได้เป็นผู้เฝ้านรกขุมลงโทษพวกตะกละ หรือหากมีความดุร้ายก็จะได้เฝ้านรกที่ลงโทษพวกกระทำการทารุณโหดร้ายกับ

เพื่อนบ้าน และถ้าหากเป็นตัวร้ายในตำนานจะถูกสร้างให้เป็นสัญลักษณ์ของความชั่วร้าย เป็นต้น ดังนั้นสิ่งที่ได้รับจากตัวละครกลุ่มนี้คือบรรยากาศแห่งความน่ากลัวและแนวความคิดความเชื่อทางคริสต์ศาสนา

2.2.2.2 ตัวละครเทพปกรณัมที่เป็นเครื่องมือในการวิพากษ์วิจารณ์สังคม

ผู้ประพันธ์ใช้แนวคิดคริสต์ศาสนาตัดสินพฤติกรรมของตัวละครในตำนานเทพปกรณัม ดังนั้นจะพบว่าวีรบุรุษ วีรสตรี หมออดูหรือนักรบ ถูกจัดให้อยู่ในนรกขุมต่างๆ กัน ตัวละครกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มาจากตำนานเทพปกรณัมเรื่องสงครามกรุงทรอย เรื่องการผจญภัยของเอเนียส เจสัน และยูลิสซีส ซึ่งเป็นตำนานเรื่องโด่งดังและเป็นที่ยึดแพร่หลาย ทั้งนี้เขาอาจมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสนุกสนานให้แก่ผู้อ่านพร้อมๆ กับการนำเสนอแนวคิดคริสต์ศาสนา และยังได้วิพากษ์วิจารณ์การกระทำที่ไม่ถูกต้องตามหลักคำสอนในคริสต์ศาสนาของบุคคลร่วมสมัยซึ่งมีส่วนคล้ายกับการกระทำของตัวละครในตำนานเทพปกรณัม

1 เฮเลน ปารีสและอาคิลลีส (Helen Paris and Achilles)

ในเรื่องเวอร์จิลได้บอกชื่อดวงวิญญาณคนบาปที่มักมากในกามราคะซึ่งล่องลอยตามคลื่นพายุไปมาว่ามี เฮเลน ปารีสและอาคิลลีส

See **Helen**, who brought about such evil times,

Which last for so long; and great **Achilles**,

Who in the end was in combat with love.

See **Paris**, Tristram,' and then more than a thousand

Shadows he showed us, named and pointed out

Those whom love had separated from life.

Inferno 5. 64-69.

ตัวละครทั้งสามเกี่ยวข้องกับสงครามกรุงทรอยซึ่งมีสาเหตุมาจาก ปารีสชายหนุ่มผู้มีรูปงามที่สุดได้รับอำนาจจากเทพจูปีเตอร์ให้เป็นผู้ตัดสินว่า หึงไคเป็นผู้งามที่สุดและจะได้รับแอปเปิลทองคำเป็นรางวัล มีเทพธิดาสามองค์ประกาศตนเป็นผู้เข้าประชันความงามได้แก่ เทพีอโฟรไดท์ (Aphrodite) เทพีอเธนา (Athena) เทพีเฮรา (Hera) เทพีทั้งสามต่างยื่นข้อเสนอที่พิเศษสุดแก่ปารีสเพื่อแลกกับตำแหน่ง ในที่สุดปารีสก็เลือกข้อเสนอของเทพีอโฟรไดท์ที่ว่า เขาจะได้เฮเลนแห่งกรุงทรอยสตรีผู้งามที่สุดในโลกเป็นภรรยา ในที่สุดเขาก็เข้าไปที่กรุงทรอยเพื่อลักพาตัวเฮเลนมาเป็นภรรยา การกระทำของปารีสเป็นสาเหตุให้

เกิดสงครามระหว่างกรีกและกรุงทรอยโดยที่ฝ่ายกรีกมีเทพีอธนา และเทพีเฮราเป็นผู้ช่วยเพราะความเกลียดชังในตัวปารีส⁴⁶

อาคิลลีสเป็นหนึ่งในวีรบุรุษชาวกรีกที่ร่วมในสงครามกรุงทรอย เขาตกหลุมรักโพลีเซนา (Polyxena) ธิดาของท้าวเพริยมและน้องสาวของปารีส อาคิลลีสยื่นข้อเสนอแก่ท้าวเพริยมว่าเขาจะทรยศฝ่ายกรีกมาอยู่ฝ่ายกรุงทรอยถ้าหากว่าเขาได้แต่งงานครอบครองโพลีเซนา ท้าวเพริยมตกลงและลงนามที่วิหารเทพอพอลโล เวลานั้นปารีสซ่อนอยู่ภายในเพื่อลอบสังหารอาคิลลีส แต่ตำนานอื่นบอกว่อาคิลลีสตายเพราะออกไปรบแก้แค้นให้พาโทรคัส (Patroclus) ซึ่งเป็นเพื่อนสนิท แต่การที่ผู้ประพันธ์วางตัวละครอาคิลลีสไว้ที่นี้อาจจะถือตามตำนานของโฮเมอร์ที่ว่อาคิลลีสตายเพราะความปรารถนาในตัวนางโพลีเซนา ส่วนเฮเสนและปารีสต่างมีคู่ครองอยู่แล้ว เมื่อเกิดเหตุดังกล่าวขึ้นในทศนะของผู้ประพันธ์พวกเขาคือคนบาป เขามองว่าเฮเสนไม่ควรอ่อนข้อให้กับปารีส ส่วนปารีสไม่ควรหมกมากและทรยศต่อภรรยา และอาคิลลีสวีรบุรุษกรีกต้องมีจุดจบที่น่าเศร้าใจเพราะความลุ่มหลงและปรารถนาในตัวนางโพลีเซนาโดยยอมที่จะทรยศฝ่ายกรีกและเขายังดำเนินว่อาคิลลีสมิได้พลีชีพเพื่อสงครามแต่เป็นสงครามหัวใจ ดังนั้นเขาจึงสร้างตัวละครทั้งสามให้อยู่ในนรกขุมเดียวกับพวกหมกมากในกามราคะเพราะผิดหลักคำสอนเกี่ยวกับการอดทนอดกลั้นและความซื่อสัตย์ต่อคู่ครอง

2 ดีโด (Dido)

ในเรื่องดินแดนพิภพวิญญานของดีโดล่องลอยอยู่ในกลุ่มเดียวกับพวกที่หมกมากในกามราคะคัมหา

The other is she who killed herself for love,
And broke faith with the ashes of Sichaeus;

Inferno 5. 61-62.

ดีโดเป็นพี่สาวของฟิแกเลียส เธอแต่งงานกับซิก้าเออุสต่อมาก็ถูกฟิแกเลียสฆาตกรรมเพื่อแย่งสมบัติ วิญญานของซิก้าเออุสได้มาบอกแก่ดีโดว่าเธอจะถูกฟิแกเลียสฆ่าด้วย ดีโดจึงนำสมบัติหนีไปตั้งเมืองที่คาร์เทจ ในมหากาพย์อีเนอิดของเวอร์จิลดีโดเป็นคนร่วมสมัยกับเอเนียสและตกหลุมรักเอเนียสจนยอมผิดคำสาบานที่ให้ไว้กับสามีเดิม เมื่อ อีเนียสจากไปเธอเสียใจมากและฆ่าตัวตาย ผู้ประพันธ์สร้างตัวละครดีโดจากมหากาพย์อีเนอิดของเวอร์จิลโดยเขาให้ความสำคัญแก่คำสาบานที่ดีโดมีต่อสามีมาก หากพิจารณาตามหลักคริสต์ศาสนาดีโดเป็นคนบาปเนื่องจากการปล่อยตัวปล่อยใจไปตามกิเลส ไม่สำรวมกายใจละทิ้งคำสาบานที่มีต่อ

⁴⁶สรุปความจาก Zimmerman, *Dictionary of Classical Mythology* (New York: Bantam Book, 1985),p. 143.

สามี่ หลังจากการวิพากษ์วิจารณ์ตัวละครตามตำนานที่ทำให้ผิดต่อคู่ครองแล้ว เขากลับมามองที่สังคมร่วมสมัย เขาก็พบว่ามามีพฤติกรรมจำพวกเดียวกับตัวละครจากเทพปกรณัมคือเรื่องราวของฟรานเซสกาและเปาโล เปาโลเป็นน้องชายสามี่ของฟรานเซสกา วันหนึ่งขณะที่ทั้งสองคนกำลังนั่งอ่านบทกวีที่เกี่ยวกับความรักอยู่ก็กลับปล่อยตัวปล่อยใจไปตามเรื่องราวที่อ่าน สามี่ของฟรานเซสกามาพบเข้าจึงได้ฆ่าทั้งสองคนให้ตายพร้อมกัน จากเหตุการณ์นี้เขาจึงสร้างตัวละครเปาโลและฟรานเซสกาไว้ในนรกขุมเดียวกับดีโด กล่าวได้ว่าเขาใช้แนวคิดคริสต์ศาสนาตัดสินพฤติกรรมตัวละครในเทพปกรณัมและบุคคลร่วมสมัยด้วยหลักคำสอนเรื่องความรักและความซื่อสัตย์ต่อกุสรมรสและคำสาบาน เห็นได้จากการสร้างตัวละครดังกล่าวให้อยู่ในนรกขุมเดียวกัน

3 เจสัน (Jason)

ในเรื่องคันเตและเวอร์จิลได้พบวิญญานของเจสันในนรกขุมที่แปดคู่อื่นหนึ่งซึ่งเป็นสถานที่ลงทัณฑ์บุคคลที่เข้าสู่และหลอกลวงผู้หญิง

There, by his tokens and seductive words,
 He tricked Hypsipyle, the young girl who
 Had before that tricked all the other women.
 He left her there which brings him to the torment;
 And there is vengeance here for Medea, too.
 With him go all deceivers of this kind:

Inferno 18. 91-97.

เจสันเป็นวีรบุรุษผู้นำเรืออาร์โกออกทะเล เพื่อไปเอาขนแกะทองคำที่แคว้นกอลกิส (Colchis) ระหว่างทางที่เขาไปถึงเกาะเลมโนส เขาได้ล่อลวงและชิงนางฮิปซิปิเย (Hypsipyle) ธิดาของกษัตริย์โทอัส ทั้งๆ ที่เธอตั้งท้องลูกฝาแฝด และเมื่อไปถึงแคว้นกอลกิส มีมีเดีย (Medea) ธิดาของกษัตริย์กอลกิสก็ได้ตกหลุมรักเจสัน และเป็นบุคคลสำคัญที่ช่วยเหลือเจสันจนได้ขนแกะทองคำ เขาจึงพามีเดียกลับไปที่บ้านเกิดและแต่งงานกับเธอ สิบปีต่อมาเขาก็ทิ้งมีเดียเพียงเพราะตกหลุมรักธิดาของกษัตริย์แห่งแคว้นโครินท์⁴⁷ ผู้ประพันธ์ใช้หลักความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์ตัดสินพฤติกรรมที่หลอกลวงให้ผู้หญิงหลงรักด้วยวาจาและทิ้งไปโดยไม่รับผิดชอบ และสร้างตัวละครเจสันให้ตกนรกขุมที่แปดเหวที่หนึ่ง จากตัวละครเจสันเขาได้วิพากษ์บุคคลร่วมสมัยที่มีพฤติกรรมคล้ายเจสันซึ่งได้แก่

⁴⁷ สรุปความจาก Dante Alighieri, *The Divine Comedy. Inferno*, trans. Singleton, pp.324-325.

เวเนดีโก คัชชานามีโกซึ่งเป็นนายกเทศมนตรีของเมืองตอนเหนือของแคว้นทัสกานี เขาแต่งงาน
 นีองสาว โดยบอกว่าเธอจะได้แต่งงานกับโอบิสโซที่ 2 แห่งเอสเต แต่จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของ
 เขาคือเพื่อเงิน เพราะนีองสาวของเขาก็ไม่ได้แต่งงานกับโอบิสโซ จากเหตุการณ์ดังกล่าวผู้
 ประพันธ์จึงสร้างตัวละครเวเนดีโกไว้ในนรกขุมเดียวกับตัวละครเจสัน และจะพบว่าเขาน่ากฏ
 แห่งความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์ตัดสินตัวละครในตำนานเทพปกรณัมและบุคคลร่วมสมัย

4 ไทเรซีอัส (Tiresias)

ในเรื่องต้นตอพบวิญญานของไทเรซีอัสในนรกขุมที่แปดเหวที่สี่ซึ่งเป็นสถานที่ลงโทษ
 พวกหมอดู โดยการถูกบิดหัวให้มองมาข้างหลัง

See Tiresias, who transformed his appearance,
 When, from a man, he turned into a woman,
 Changing his physical structure entirely;
 And afterwards, he had first to strike again
 The two copulating serpents with his rod
 Before he could resume his male plumage.

Inferno 20. 40-45.

ไทเรซีอัสเป็นหมอดูผู้ยิ่งใหญ่ที่สุดในตำนานเทพปกรณัมมีอายุยืนถึงเจ็ดชั่วรุ่น ก่อนที่
 เขาจะได้รับพรจากจูปีเตอร์ให้เป็นหมอดูผู้แม่นยำ เขาเป็นชายธรรมดาและมีอยู่วันหนึ่งเขาเข้า
 ไปในป่าพบงูสองตัวกำลังจับคู่กันอยู่ เขาก็เอาไม้ตุงตัวเมียตาย จากนั้นเขาก็กลายร่างเป็นผู้
 หญิงแต่งงานมีครอบครัว เจ็ดปีต่อมาเขาก็พบงูจับคู่กันอยู่ป่าที่เดิมเขาก็เอาไม้ตุงตัวผู้ตาย เขาจึง
 กลายเป็นผู้ชายดังเดิม จูปีเตอร์และเฮอร์คิวลีสถกเถียงกันเรื่องใครได้รับความสุขทางเพศมาก
 กว่ากันระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง ทั้งสองหาข้อยุติไม่ได้จึงเรียกไทเรซีอัสเพื่อถามความจริง
 ในฐานะที่เขาเคยเป็นทั้งเพศชายกับเพศหญิง ไทเรซีอัสตอบว่าเพศหญิงคำตอบนี้ทำให้เราอับ
 อายและโกรธมากเธอจึงทำให้ไทเรซีอัสดาบอด แต่จูปีเตอร์พอใจมากจึงตอบแทนไทเรซีอัส
 ด้วยพรการหยั่งรู้อนาคต และการมีอายุยืนนาน⁴⁸

จะเห็นว่าผู้ประพันธ์สร้างตัวละครไทเรซีอัส โดยการพูดถึงเหตุการณ์ที่เขาฆ่างูและ
 เปลี่ยนเพศไปมาเพราะเหตุการณ์ดังกล่าวได้นำเขาไปสู่การได้รับพรการหยั่งรู้อนาคต แม้
 ไทเรซีอัสจะเป็นหมอดูผู้ยิ่งใหญ่และสำคัญในตำนานกรีก สำหรับผู้ประพันธ์แล้วเขาเป็นคน
 บาบเพราะการกระทำของไทเรซีอัสเป็นการล่วงละเมิดอำนาจของพระเจ้าเป็นเจ้า ดังนั้นเขาจึง
 สร้างตัวละครไทเรซีอัสให้ตกนรกขุมที่แปด และเขาก็ได้วิจารณ์สังคมร่วมสมัย โดยการ

⁴⁸ สรุปความจาก Zimmerman, *Dictionary of Classical Mythology*, p. 255.

สร้างตัวละครจากพวกหมอดูที่มีชื่อเสียงของยุโรปหลายคนให้ตกนรกขุมเดียวกับตัวละครไทเรซียัสซึ่งได้แก่ไมเคิล สกอต กวีโด โบแนดตี อัสเคนเตและสตรีที่ร่ำเรียนเวทมนต์คาถาโดยเฉพาะวิชาเสน่ห์ยาแฝด อาจกล่าวได้ว่าผู้ประพันธ์นำหลักคำสอนในคริสต์ศาสนาตัดสินการกระทำของตัวละครจากเทพปกรณัมและบุคคลร่วมสมัย โดยการเกริ่นนำด้วยเรื่องราวจากตำนานเทพปกรณัมและกลับมาวิพากษ์สังคม

5 ยูลิซซีส (Ulysses)

ในเรื่องดันเตและเวอร์จิลได้คุยกับยูลิซซีสในนรกขุมที่แปดคูที่แปดซึ่งเป็นสถานที่ลงโทษผู้ที่ให้คำแนะนำที่ชั่วร้ายแก่บุคคลอื่น ยูลิซซีสได้เล่าถึงการเดินทางที่นำจุดจบมาสู่เขาและเพื่อนๆ

I worked my friend to such a pitch of keenness
 With that little speech, for carrying on the journey,
 That afterwards I could hardly have held them back;
 And turning the stern towards the morning,
 We made the ours wings for that foolish flight,
 Always gaining a little on the port side.

Inferno 26. 121-126.

ยูลิซซีสเป็นวีรบุรุษกรีกที่ร่วมรบในสงครามกรุงทรอย ตามตำนานของโฮเมอร์เขาเป็นบุคคลมีไหวพริบปฏิภาณและฉลาดแกมโกง หลังจากที่สงครามกรุงทรอยสิ้นสุดลงยูลิซซีสจึงได้ล่องเรือสู่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียนกลับบ้านเกิดที่อิธากา (Itaca) แต่การที่ผู้ประพันธ์สร้างตัวละครยูลิซซีสให้เล่าเรื่องจุดจบนั้นเป็นความคิดส่วนตัว เพราะไม่เคยมีปรากฏในตำนานว่า ยูลิซซีสล่องเรือไปทางทิศใต้และถูกพายุจนเรือจนเขาและลูกเรือเสียชีวิตทั้งหมด เรื่องของตัวละครยูลิซซีสที่ผู้ประพันธ์แต่งเพิ่มเติมขึ้นเน้นที่การใช้ความฉลาดและวาทศิลป์พุดจูงใจลูกเรือให้ล่องเรืออีกครั้ง โดยการอ้างประสบการณ์อันยิ่งใหญ่ที่จะได้รับจากการเดินทางว่าเป็นสิ่งที่มนุษย์ควรกระทำ ตามคตินิยมของคริสต์ศาสนากการกระทำของยูลิซซีสเป็นบาปเพราะว่าเป็นการชักจูงเพื่อนบ้านให้กระทำในสิ่งที่โง่เขลา ไม่ปลอดภัยและเสี่ยงอันตรายถึงชีวิต โดยที่ตนเองก็ไม่รู้ชะตากรรมเหตุการณ์ภายหลัง ดั่งนั้นเขาจึงสร้างตัวละครยูลิซซีสให้ตกนรกขุมที่แปดเมื่อกลับมาที่สังคัมร่วมสมัยเขาก็พบว่ามึบุคคลเช่นเดียวกับตัวละครยูลิซซีสคือกวีโด ดา มอนเตเฟลโตร (Guido da Montefeltro) และเขาก็ได้สร้างตัวละครกวีโดให้ตกนรกขุมเดียวกับตัวละครยูลิซซีสและวิจารณ์การกระทำของกวีโดว่าเป็นสิ่งชั่วร้าย กวีโดเป็นแม่ทัพที่ชาญฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยมและมีความสุขรอบคอบคนหนึ่งจนได้ฉายาว่าเป็น “สุนัขจิ้งจอก” ในบั้นปลายชีวิตเขาได้มาบวชเป็นพระและได้เป็นผู้ช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่สันตะปาปาโบนิฟาเซที่

8 ในการกำจัดสกลุโกลอนาซึ่งเป็นศัตรูตัวฉกาจของพระสันตะปาปา อาจกล่าวได้ว่าเขาใช้หลักคำสอนในคริสต์ศาสนาวิพากษ์การกระทำของตัวละครในตำนานเทพปกรณัมและบุคคลร่วมสมัย

6 ซีนอน (Sinon)

ในเรื่องคันเตและเวอร์จิลพบวิญญาณของซีนอน ในนครขุมที่แปดคูที่สิบซึ่งเป็นสถานที่ลงทัณฑ์ผู้ที่ชอบบิดเบือนความจริง เช่น การเป็นพยานเท็จ

The other is the false Greek Sinon from Troy;

High fever makes them give off such a stench.'

Inferno 30. 98-99.

ซีนอนเป็นชาวกรีกที่ติดตามร่วมรบในสงครามกรุงทรอย เขาเป็นคนมีวาทศิลป์และฉลาดแกมโกง ฝ่ายกรีกได้ออกอุบายสร้างม้าไม้เพื่อบรรจทหารกรีกจำนวนหนึ่ง ฝ่ายกรีกจึงถอนค่ายและออกเรือไปซ่อนอยู่ที่เกาะเตเนดอสซึ่งลับตาชาวกรุงทรอย เพื่อให้ปีกใจเชื่อว่าฝ่ายกรีกได้กลับไปทีเอเซียและกรีซ ซีนอนเป็นชาวกรีกคนเดียวที่เหลืออยู่ในสภาพที่ถูกล่อลวงโซ่จึงถูกจับไปเข้าเฝ้าท้าวเพรียม ต่อพระพักตร์เขาได้พูดจาหลอกล่อบิดเบือนต่างๆ นานาเกี่ยวกับกรีกที่พ่ายแพ้ของชาวกรีก และที่ซีนอนบอกว่า ม้าไม้เป็นเครื่องถวายบูชาแด่เทพีอเธนาแทนรูปพัลเลเดียมเพื่อเทพีจะได้ไม่พิโรธชาวกรีก ท้าวเพรียมเชื่อตามที่ซีนอนพูดจึงตัดสินใจเอาม้าไม้เข้ากรุงทรอยเพื่อเป็นสิ่งอาถรรพ์ป้องกันเมืองแม้จะมีผู้คัดค้านการนำม้าไม้เข้ามาในเมือง พอดศึกซีนอนเปิดม้าไม้เพื่อให้ทหารกรีกออกเผาทำลายกรุงทรอย⁴⁹

ผู้ประพันธ์เห็นว่าการบิดเบือนความจริงเกี่ยวกับม้าไม้ของซีนอนผิดตามหลักคำสอนในคริสต์ศาสนา เพราะเป็นการกระทำผิดกฎแห่งความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์โดยการก่อความวุ่นวายขึ้นในสังคม เขาจึงสร้างตัวละครซีนอนให้ตกนรกขุมที่แปด เมื่อวิพากษ์ความบาปตัวละครซีนอนในตำนานเทพปกรณัมแล้ว เขาก็กลับมาวิพากษ์บุคคลร่วมสมัยที่มีพฤติกรรมอยู่ในจำพวกเดียวกับซีนอนซึ่งได้แก่ มาสเตอร์อาดัมผู้ปลอมแปลงเหรียญทองฟลอรีน จันนีผู้ปลอมตัวเป็นบิดาที่เสียชีวิตแล้วเพื่อให้ได้ทรัพย์สินและที่ดิน จากเหตุการณ์นี้ตัวละครมาสเตอร์อาดัมและตัวละครจันนีจึงตกนรกขุมเดียวกับตัวละครซีนอน อาจกล่าวได้ว่าผู้ประพันธ์ใช้หลักคำสอนเรื่องความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์เพื่อวิจารณ์ตัวละครในตำนานเทพปกรณัมและบุคคลร่วมสมัย

⁴⁹ สรุปลความจาก Zimmerman, *Dictionary of Classical Mythology*, p.243.

ผู้ประพันธ์ยึดหลักคำสอนในคริสต์ศาสนาเป็นแกนหลักในการสร้างตัวละครจากตำนานเทพปกรณัมและตัวละครจากบุคคลร่วมสมัย เราจะพบว่าตัวละครในตำนานเทพปกรณัมที่กระทำผิดตามหลักคำสอนในคริสต์ศาสนา โดยพิจารณาจากสถานที่อยู่ของตัวละครนั้นในนรกภูมิซึ่งบุคคลร่วมสมัยก็ใช้หลักการอันเดียวกัน ดังนั้นจะพบว่าตัวละครจากตำนานเทพปกรณัมและตัวละครจากบุคคลร่วมสมัยอยู่ในนรกภูมิเดียวกัน ความผิดบาปของตัวละครจากตำนานเทพปกรณัมเป็นความผิดบาปที่มีปรากฏในสังคมร่วมสมัย โดยพิจารณาจากการสร้างตัวละครบุคคลร่วมสมัยให้อยู่ในนรกภูมิเดียวกับตัวละครจากตำนานเทพปกรณัม

ผู้อ่านหลายคนกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่าภาคนรกอ่านสนุกและน่าติดตามที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับภาคแดนชำระบาปและภาคสวรรค์ เหตุผลประการหนึ่งอาจเนื่องมาจากภาคนรกมีตัวละครจากเทพปกรณัมปรากฏอยู่มากมายซึ่งเป็นตัวละครที่ผู้อ่านคุ้นเคยดีประกอบกับการที่ผู้ประพันธ์ใช้ศิลปะและจินตนาการสร้างตัวละครกลุ่มนี้ได้อย่างมีชีวิตชีวาและมีบทบาทเฉพาะเจาะจงกว่าตำนานเดิม นอกจากนี้ยังได้มุมมองแปลกใหม่อันเนื่องมาจากการที่ผู้ประพันธ์ใช้แนวคิดคริสต์ศาสนาตัดสินการกระทำของตัวละครในตำนานเทพปกรณัมซึ่งมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านที่รู้จักตัวละครดีอยู่แล้ว หุคคิดและวิเคราะห์การกระทำของพวกเขาตามหลักเหตุผลและหลักคำสอนในคริสต์ศาสนา อาจกล่าวได้ว่าผู้ประพันธ์ได้ตีความตำนานเทพปกรณัมใหม่โดยยึดหลักคำสอนคริสต์ศาสนาและเป็นเครื่องมือในการวิพากษ์วิจารณ์สังคม

2.3 ตัวละครจากพระคริสต์ธรรมคัมภีร์

ตัวละครกลุ่มนี้มีที่มาจากเรื่องราวตามพระคริสต์ธรรมคัมภีร์ประกอบกับจินตนาการ ซึ่งจะพบว่ามีสัญลักษณ์เกี่ยวกับศาสนาอยู่ด้วยดังเช่นที่ปรากฏในตัวละครลูซิเฟอร์ แต่สิ่งที่ได้จากการศึกษาตัวละครกลุ่มนี้คือการนำเสนอเกี่ยวกับความศรัทธาในพระเจ้าและพระเยซู ในฐานะพระผู้ช่วยให้รอด (Messiah) กล่าวคือผู้ที่ไม่ศรัทธาและไม่เชื่อถือในพระเจ้าและพระเยซูจะไม่ได้รับการไถ่ถอนบาป ส่วนผู้ที่ศรัทธาจะได้รับการไถ่ถอน รวมทั้งการใช้แนวคิดคริสต์ศาสนาตัดสินพฤติกรรมของบุคคลที่ปรากฏในพระคริสต์ธรรมคัมภีร์

1 ลูซิเฟอร์ (Lucifer)

ในเรื่องดินแดนพบลูซิเฟอร์ที่สุดขั้วของนรกภูมิ ตัวลูซิเฟอร์โผล่จากน้ำแข็งมาครึ่งตัว รูปร่างใหญ่โตเท่ากึ่งหันลม มีสามหัวหกปีก

One, which was of fiery red in front;

The other two, which were grafted on to that,

Stood one above the middle of each shoulder,

And came together where his crest was;
 The right-hand one seemed between white and yellow;
 The one on the left had the look of those
 Who come from where the Nile has its source.

Inferno 34. 39-45.

ลูซิเฟอร์เป็นทูตสวรรค์ผู้ทรยศพระเจ้าและถูกพระเจ้าอัปเปหิจากสวรรค์ ผู้ประพันธ์สร้างตัวละครลูซิเฟอร์เป็นสัญลักษณ์ของผู้ที่ทรยศต่ออำนาจของพระเจ้า ลูซิเฟอร์ให้เป็นสัตว์ประหลาดตัวใหญ่เท่ากั๊กหันลมมีสามหัวและมีปีกใหญ่เท่าใบเรือหกปีก ร่างอันมหึมาของมันถูกฝังอยู่ที่ขั้วโลกครึ่งตัว เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะเขาจับเรื่องราวในพระคัมภีร์ตอนที่ลูซิเฟอร์ตกจากสวรรค์ลงมาที่พื้นโลกเป็นข้อมูลหลักและสร้างให้ลูซิเฟอร์เคี้ยวผู้ทรยศ 3 คน ได้แก่ จูดาส บรูโตและกัสซิโอ สิ่งที่น่าสังเกตอีกประการคือสีของใบหน้าทั้งสาม ได้แก่ สีแดง สีขาวนวล และสีดำซึ่งแต่ละสีมีความหมายดังนี้ สีแดงเป็นสัญลักษณ์ของความเกลียด สีขาวนวลเป็นสัญลักษณ์ของการไม่มีอำนาจและสีดำเป็นสัญลักษณ์ของความโง่เขลา คุณสมบัติของตัวละครลูซิเฟอร์ตรงกันข้ามกับความรัก พลังอำนาจและพระปรีชาญาณแห่งองค์พระผู้เป็นเจ้า ผู้ประพันธ์ตั้งใจที่จะเอาความชั่วร้ายและความน่าเกลียดน่ากลัวทั้งหมดมารวมในตัวลูซิเฟอร์เพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ทรยศพระผู้เป็นเจ้า

2 จูดาส อิสคาริโอ (Judas Iscariot)

ในเรื่องคันเตเห็นจูดาสถูกเคี้ยวอยู่ที่ปากของลูซิเฟอร์ในนรกขุมที่เก้า

'That soul there, which has the worst punishment,
 Is Judas Iscariot,' my master said,
 'With his head inside, and kicking his legs.'

Inferno 34. 28-31.

จูดาส อิสคาริโอเป็นหนึ่งในสาวกทั้ง 12 คนของพระเยซู เขาได้ไปหาพวกมหาปุโรหิตเพื่อรับอาสาซึ่งพระเยซูให้พวกเขาจับโดยแลกกับเงิน 30 เหรียญ จูดาสได้ทำการดั่งที่รับอาสาไว้พระเยซูก็ถูกจับกุมและถูกปรับโทษครึ่งไม้กางเขน จูดาสรู้สึกเสียใจและกลับใจจึงนำเงิน 30 เหรียญไปคืนพวกมหาปุโรหิตพร้อมกับกล่าวว่าเขาทำให้คนบริสุทธิ์ต้องรับโทษแต่พวกนั้นไม่ยอมรับคำแก้ตัวของจูดาส เขาจึงทิ้งเงินไว้ที่พระวิหารและออกไปผูกคอตาย ตามหลักคริสตศาสนาจูดาสมีความผิดบาปสองประการคือ การฆ่าตัวตายและการทรยศผู้มีพระคุณ แต่ผู้ประพันธ์ต้องการเน้นที่การทรยศพระเยซูซึ่งเป็นบาปหนักที่สุด เขาจึงสร้างตัวละครจูดาสถูกตัวละครลูซิเฟอร์เคี้ยวอยู่ในนรกขุมที่เก้าแดนที่ 4 ซึ่งมีชื่อว่าแดนจูเดกกา ซึ่งตั้งชื่อตามชื่อจูดาส

อิสคาริโอ ตัวละครจุดสำคัญที่สุดในบรรดาผู้ทรยศทั้งหมดเนื่องจากเขาต้องการแสดงให้เห็นว่าโทษของการทรยศพระบุตรของพระเจ้าเป็นเจ้าเป็นบาปหนักที่สุด

3 กาอียาฟาสและอันนาส (Caiaphas . Annas)

จากการศึกษาพบว่ากาอียาฟาสและอันนาสอยู่ในนรกขุมที่ 8 เหวที่ 6 ซึ่งลงโทษพวกหน้าไหว้หลังหลอก

Said to me : **‘The one you see nailed there**
Advised the Pharisees it was expedient
That one man should be tortured for the people.
 He lies across the path, naked, as you
 See him, and so he is obliged to feel
 The weight of everyone who has to pass.
 And in this way **his father-in –law also**
 Suffered in this ditch, and the rest of the Council
 Which sowed so many evils for the Jews.

Inferno 23. 115-123.

จากข้อความดังกล่าวตัวละครกาอียาฟาสและอันนาสสร้างจากเรื่องราวที่ปรากฏใน “พระวรสารของนักบุญยอห์น” ซึ่งกล่าวไว้ว่า ประชาชนชาวยิวเพิ่มความนิยมชมชอบพระเยซู เนื่องจากเหตุการณ์ที่พระองค์ทรงขับชีวิตลาซารัส กาอียาฟาสซึ่งเป็นมหาปุโรหิตเกรงว่าพระเยซูจะเป็นที่ขึ้นชอขยั้งขึ้นจึงแนะนำให้ที่ประชุมสภาตริงกางเจนพระองค์ แต่ด้วยความที่เป็นมหาปุโรหิตจึงบอกเป็นคำพยากรณ์ว่าพระเยซูจะสิ้นพระชนม์แทนชาวยิวทั้งหมด ส่วนอันนาส ผู้เป็นตาของกาอียาฟาสก็เป็นพวกเดียวกันที่คิดตริงกางเจนพระเยซูอยู่แล้ว แต่จัดฉากขั้นตอนการพิจารณาคดีพระเยซูและส่งตัวพระองค์ไปให้กาอียาฟาส จากเหตุการณ์ดังกล่าวจะเห็นความหน้าไหว้หลังหลอกของกาอียาฟาสและอันนาส เป็นเหตุผลที่เห็นตัวละครทั้งสองอยู่ที่นั่น นอกจากนั้นทั้งสองถูกมองเป็นตัวร้ายในพระคัมภีร์เพราะเป็นพวกที่ไม่เชื่อถือและศรัทธาในพระเยซูว่าเป็นพระเจ้าผู้ช่วยให้รอด

4 ภรรยาของโปทิฟาร์ (Potiphar’s wife)

จากการศึกษาพบว่าภรรยาของโปทิฟาร์อยู่ในนรกขุมที่ 8 เหวที่ 10 ซึ่งเป็นสถานที่ลงโทษพวกบิดเบือนปลอมแปลง

One of them is the wife who falsely accused Joseph;

Inferno 30. 92

เรื่องราวของภรรยาของโปทิฟาร์ปรากฏในพระคัมภีร์เล่ม “ปฐมกาล” กล่าวคือ โยเซฟเป็นบุตรชายของราเชลกับจาโคบที่ถูกพี่ชายอิจฉาและถูกขายให้แก่ชาวอียิปต์ เขาจึงได้ไปอยู่ที่บ้านของโปทิฟาร์ขุนนางของฟาโรห์ โยเซฟเป็นผู้ที่พระเจ้าสถิตอยู่ด้วย เขาจึงเจริญเติบโตในการทำงานอย่างรวดเร็ว ภรรยาของโปทิฟาร์มีใจปฏิพัทธ์ต่อเขานางจึงชวนให้หลับนอนด้วยแต่โยเซฟปฏิเสธ จนวันหนึ่งนางคว้าเสื้อผ้าของเขาไว้เขาจึงทิ้งเสื้อผ้าและหนีไป แต่นางกลับบอกสามีว่าโยเซฟจะขึ้นใจนาง โปทิฟาร์เชื่อตามนั้นจึงเอาโยเซฟขังคุก จากเหตุการณ์ดังกล่าวจะเห็นว่านางพูดจาบิดเบือนความจริง ตัวละครภรรยาของโปทิฟาร์จึงอยู่ที่นี้ซึ่งแสดงให้เห็นการใช้แนวคิดคริสต์ศาสนาตัดสินพฤติกรรมของบุคคลในพระคัมภีร์ นอกจากนั้นยังจะเห็นตัวอย่างของผู้ที่ไม่ศรัทธาในพระเจ้าและผู้เป็นเจ้าและผลกรรมของผู้ขัดน้ำพระทัยของพระเจ้า

5 นิมโรด (Nimrod)

จากการศึกษาพบว่านิมโรดเป็นยักษ์ใหญ่เผ่าทรุกขุมที่ 9

Then he said to me: 'He stand self-accused to me ;

That is Nimrod, through whose evil thought

There is more than one language in the world.

Inferno 31. 76-78

เรื่องราวของนิมโรดปรากฏในพระคัมภีร์เล่ม “ปฐมกาล” นิมโรดเป็นเชื้อสายของโนอาห์(Noah) เขาเป็นนักล่าสัตว์ผู้แกล้วกล้า แต่จากข้อความดังกล่าวจะพบว่านิมโรดคือผู้ที่ริเริ่มก่อสร้างหอบาเบล (Tower of Babel) เพื่อให้มนุษย์ปีนขึ้นไปถึงสวรรค์ พระผู้เป็นเจ้าจึงลงโทษความหยิ่งยโสของมนุษย์โดยการทำลายหอบาเบลและให้มนุษย์พูดกันคนละภาษา ดังนั้นตัวละครนิมโรดจึงแสดงให้เห็นผลกรรมของการทำทายนามัจของพระองค์และความเชื่อเกี่ยวกับภาษาที่หลากหลายของชนแต่ละเชื้อชาติในโลกตามที่ปรากฏในพระคัมภีร์

6 ราหับ (Rahab)

จากการศึกษาพบว่าราหับอยู่ในสวรรค์ชั้นดาวศุกร์ซึ่งเป็นสวรรค์ของผู้ที่บกร่องในความรักแห่งองค์พระผู้เป็นเจ้า

Because she favoured the first glory

Of Joshua in the Holy land, which

So little touches the papal memory.

Paradiso 9. 124-126.

เรื่องราวของราหับปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์ เล่ม “โยชูวา” (Joshua) เล่ม “ฮีบรู” (Hebrews) และเล่ม “ยากอบ” (James) กล่าวคือ ราหับเป็นโสเภณีชาวเมืองเยรีโค (Jericho) ด้วยการที่นางเกรงกลัวและศรัทธาในอำนาจแห่งพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของเหตุการณ์ที่ทะเลแดงแห้งเหือดเมื่อโมเสสและชาวอิสราเอลหนีชาวอียิปต์ จึงเป็นเหตุให้นางช่วยเหลือผู้สอดแนม 2 คนที่โยชูวาส่งมา โยชูวาเป็นผู้ได้รับเลือกจากโมเสสให้เป็นผู้นำชาวอิสราเอลสู่ดินแดนคานาอัน (Canaan) สิ่งที่น่า

ราหับทำส่งผลให้โยชูวาสามารถทำลายเมืองเยรีโคลงได้ จึงกล่าวได้ว่าแต่การกระทำของราหับเกิดจากความศรัทธาในองค์พระเจ้าผู้เป็นเจ้าของเรื่องดินแดนคานาอันที่ทรงสัญญาไว้กับชาวอิสราเอล ส่วนการที่ตัวละครราหับต้องมาอยู่ที่นี้เพราะเธอเคยเป็นโสเภณีมาก่อน อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญที่ได้จากตัวละครตัวนี้คือเรื่องความศรัทธาที่มีต่อพระเจ้าและประชากรของพระองค์

7 กษัตริย์โซโลมอน (King Solomon)

จากการศึกษาพบว่ากษัตริย์โซโลมอนอยู่ในสวรรค์ชั้นดวงอาทิตย์ซึ่งเป็นที่สถิตของผู้ที่เปี่ยมด้วยสติปัญญาและความสุขุมรอบคอบ

The fifth light, the most beautiful among us,
Breathes from such love, the whole world down there
Desires vehemently to have news of it .
Inside there is the exalted mind to which is true
Such deep wisdom was granted, that if truth
No second ever arose who saw so much.

Paradiso 10. 109-114.

กษัตริย์โซโลมอนเป็นพระราชโอรสของกษัตริย์ดาวิด เมื่อได้ครองราชย์พระองค์ได้ทูลขอพระปรีชาญาณจากพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของเพื่อประโยชน์สุขของราษฎร คำทูลของโซโลมอนเป็นที่พอพระทัยของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของอย่างมาก พระองค์จึงทรงตรัสว่าพระปรีชาญาณที่มอบให้แก่โซโลมอนจะเป็นหนึ่งในโลกไม่มีใครเทียบได้ ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุที่ตัวละครกษัตริย์โซโลมอนอยู่ในสวรรค์ชั้นดวงอาทิตย์ สิ่งที่ได้จากตัวละครคือผลตอบแทนแก่ผู้จงรักภักดีต่อพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของคือความรอดอันเป็นนิรันดร์และแสดงให้เห็นว่าพระวาระของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของเป็นนิรันดร์

8 โยชูวา (Joshua)

จากการศึกษาพบว่าโยชูวาอยู่ในสวรรค์ชั้นดาวอังคารซึ่งเป็นที่สถิตของผู้ที่มีความกล้าหาญเช่นนักรบชาวฮีบรูและชาวคริสต์

I saw a light drawn along the cross

And, as it happened, Joshua was named;

The word and fact were perceived simultaneously.

Paradiso 18. 37-39.

เรื่องของโยชัวปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์เล่ม “โยชัว” เขาเป็นผู้นำชาวอิสราเอลต่อจากโมเสส เพราะพระเจ้าทรงเลือกและทรงตรัสว่าเขานำชนชาติอิสราเอลสู่ดินแดนคานาอันได้สำเร็จ สิ่งที่ได้จากตัวละครโยชัวคือความศรัทธาที่มีต่อพระองค์จะนำผู้นั้นไปสู่จุดหมายที่ยิ่งใหญ่และผู้ทีกระทำตามน้ำพระทัยของพระเจ้าจะได้รับแผ่นดินสวรรค์ตอบแทน

9 กษัตริย์ดาวิดและเฮเซคียาห์ (King David, Hezekiah)

จากการศึกษาพบว่าทั้งสองอยู่ในสวรรค์ดาวพฤหัสบดีซึ่งเป็นที่สถิตของผู้ปกครองที่ทรงธรรม

The one who shines in the middle as the pupil

Was the singer of the Holy Spirit

Who carried the ark around from city to city.

Now he knows the merit of his song,

In so far as it was the effect of his own counsel,

By the reward, which is proportionate.

Paradiso 20. 37-42.

เรื่องของกษัตริย์ดาวิดปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์ “ซามูเอล” เล่ม 2 (2 Samuel) กษัตริย์ดาวิดเป็นกษัตริย์ของชนชาติอิสราเอลและเป็นผู้ประพันธ์พระคริสตธรรมคัมภีร์ เล่ม “สดุดี” (Psalm) ซึ่งได้แรงบันดาลใจจากพระเจ้า และที่สำคัญคือกษัตริย์ดาวิดเป็นผู้นำหีบพันธสัญญา (the Ark of the Covenant) เข้าสู่ครูซาเลมและทรงเดินร่ำถวายสักการะต่อหีบพันธสัญญาด้วยความศรัทธา สิ่งที่ได้จากตัวละครกษัตริย์ดาวิดคือ ความรอดที่พระองค์ได้รับจากการเป็นกษัตริย์ที่ทรงธรรมและความศรัทธาอย่างแรงกล้าต่อพระเจ้าซึ่งเห็นได้จากการประพันธ์เพลงสดุดีและการนำหีบพันธสัญญาไว้ที่นครเยรูซาเลม

The next one along the circumference

Of which I am speaking, on the upper arch,

Put off his death by true penitence:

He now knows that the eternal judgement

Is not altered, when a deserving prays today.

Defers till tomorrow what was to have been.

Paradiso 20. 49-54.

เรื่องของกษัตริย์เฮเซคียาห์ (Hezekiah) ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์ “พงศกษัตริย์” เล่ม 2 (2 Kings) และเล่ม “อิสยาห์” (Isaiah) เฮเซคียาห์เป็นกษัตริย์องค์ที่ 14 ของชาวอิสราเอล พระองค์ทรงปกครองอย่างชอบธรรมเหมือนกษัตริย์ดาวิด พระองค์ทรงติดตามและรักษาพระบัญญัติของพระเจ้าเป็นเจ้า ดังนั้นพระองค์จึงทรงสถิตอยู่กับเฮเซคียาห์ เมื่อเฮเซคียาห์ประชวรหนักใกล้สิ้นพระชนม์ได้ทูลอัญฐานขอชีวิตจากพระเจ้า พระองค์จึงประทานชีวิตต่อให้อีก 15 ปี เรื่องราวของเฮเซคียาห์แสดงให้เห็นตัวอย่างของคำอัญฐานที่เปี่ยมด้วยความศรัทธา จะเป็นผลสำเร็จและพระเมตตาแห่งพระเจ้าที่มีต่อผู้ที่เชื่อและศรัทธาในพระองค์ว่ายิ่งใหญ่เหนือความตาย

10 อาดัมกับอีฟ (Adam and Eve)

จากการศึกษาพบว่าอาดัมกับอีฟอยู่ในสวรรค์ดอกกุหลาบ *

The wound that Mary closed up and anointed
Was opened and made worse by her who sits
At Mary's feet, and is so beautiful. (...)
He who sitting next to her on the left
Is the father trough whose audacious tasting
The human race tastes such bitterness.

Paradiso 32 4-6..., 121-123.

เรื่องของอาดัมกับอีฟปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์เล่ม “ปฐมกาล” ข้อความดังกล่าวแสดงความเชื่อว่าอาดัมกับอีฟคือผู้ที่ขัดคำสั่งของพระเจ้าและพระองค์ทรงลงโทษโดยการอัปเปหิออกจากสวนเอเดน ดังนั้นมนุษย์ทุกคนจึงมีส่วนในบาปกำเนิดของบรรพบุรุษตามหลักของการวางตัวละคร อัดัมกับอีฟต้องอยู่ที่นรกขุมลิมโบ (Limbo) แต่การที่ตัวละครทั้งสองอยู่ที่สวรรค์ดอกกุหลาบมีที่มาจากความเชื่อที่ว่า ระหว่างการตรึงกางเขนและการฟื้นคืนพระชนม์ชีพของพระเยซู พระองค์ได้ทรงเสด็จลงที่นรกขุมลิมโบเพื่อปลดปล่อยดวงวิญญาณของบรรพบุรุษของชาวอิสราเอล สตรีที่ศรัทธาในพระเจ้า ประกาศในพระคริสตธรรมคัมภีร์พันธสัญญาเดิม และทรงนำพวกเขาสู่อณาจักรสวรรค์ สิ่งที่ได้จากตัวละครทั้งสองคือพระเมตตาที่พระเยซูมีต่อบุคคลที่ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์พันธสัญญาเดิมและเป็น การแสดงความเชื่อที่ว่าพระองค์เป็นพระเจ้าผู้ช่วยให้รอด (Messiah)

11 ราเชล ซาราห์ เรเบคาห์ จูดิท รุท (Rachel Sarah Rebecca Judith Ruth)

* ดูภาพประกอบในภาคผนวก รูปที่ 14 หน้า 204.

จากการศึกษาพบว่าสตรีชาวฮีบรูอยู่ในสวรรค์ดอกกุหลาบ

Beneath her , in the third tier of places
 In order from the top, there Rachel sits
 With Beatrice beside her, as you see.
 Sarah , Rebecca, Judith and the woman
 Who was great – grandmother to that singer
 Who for his fault said “ Miserere mei,”

Paradiso 32. 7-12.

สตรีชาวฮีบรูทั้ง 5 คนได้รับการปลดปล่อยดวงวิญญาณจากนรกขุมลิมโบจากพระเยซู
 ราเชลเป็นภรรยาของยาโคบ (Jacob) และเป็นมารดาของโยเซฟ (Joseph) และเบนจามิน
 (Benjamin) โดยพระสัญญาจากพระเจ้า ซาราห์เป็นภรรยาของอับราฮัม (Abraham)
 และเป็นมารดาของอิสอัค (Issac) โดยพระสัญญาจากพระเจ้า เรเบคาห์ได้เป็นภรรยาของ
 อิสอัคโดยพระอำนาจแห่งพระเจ้าเป็นผู้นำทาง จูดิธเป็นวีรสตรีชาวฮีบรูที่สามารถใช้กล
 ลวงจนสามารถฆ่าแม่ทัพโฮโลเฟร์เนส (Holofernes) ของกษัตริย์เนบูคัดเนสซาร์
 (Nebuchadnezzar) ได้ในคราวที่ยกทัพมาประชิดอาณาจักรยูดาห์ จูดิธเป็นหญิงม่ายผู้เคร่งใน
 ศาสนาและศรัทธาในพระเจ้าอย่างมาก รุชเป็นบรรพบุรุษของกษัตริย์ดาวิดและพระเยซู
 และเป็นผู้ประพันธ์เพลงสดุดีเพลงที่ 51 เห็นได้ชัดเจนว่าสตรีทั้ง 5 คือผู้ที่มีความศรัทธาต่อ
 พระเจ้าและเป็นบรรพบุรุษของผู้นำชาวอิสราเอลซึ่งเป็นชนชาติของพระเจ้า ดังนั้น
 จึงเห็นว่าความศรัทธาจะนำบุคคลไปสู่ความรอดและแสดงความเชื่อว่าเป็นพระเจ้าผู้ช่วย
 ให้รอด

12 โมเสส (Moses)

จากการศึกษาพบว่าโมเสสอยู่ในสวรรค์ดอกกุหลาบ
 Sits beside him; and by the side of the other one
 Is the leader under whom that ungrateful, changeable
 Rascaltrant people once lived on manna.

Paradiso 32. 130-132.

เรื่องของโมเสสปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์เล่ม “อพยพ” (Exodus) “เลวีนิติ”
 (Leviticus) “กัณดารวิถี” (Numbers) และ “เฉลยธรรมบัญญัติ” (Deuteronomy) โมเสสเป็นผู้นำ
 ชาวฮีบรูออกจากอียิปต์ เพื่อไปสู่ดินแดนที่พระเจ้าทรงสัญญาเอาไว้ ระหว่างการเดินทาง
 โมเสสต้องอดทนกับเสียงบ่นคำของชาวอิสราเอลเกี่ยวกับความทุกข์ยาก หิวโหยอดอยากของ
 พวกเขา แต่เขาก็อดทนทุกสิ่งทุกอย่างเพราะความศรัทธาในพระเจ้า ดังนั้นสิ่งที่ได้จาก

ตัวละครโมเสสคือความศรัทธาที่มีต่อพระเจ้าจะส่งผลให้ฟันฝ่าอุปสรรคที่ยิ่งใหญ่ได้และเป็นการแสดงความเชื่อความศรัทธาที่ว่าพระเยซูเป็นพระเจ้าผู้ช่วยให้รอดเนื่องจากพระองค์ทรงปลดปล่อยวิญญาณของโมเสสที่นรกขุมลิมโบ

13 จอห์น แบ็ปติสต์ (John the Baptist)

จากการศึกษาพบว่าจอห์น แบ็ปติสต์อยู่ในสวรรค์ดอกกุหลาบ

So, opposite there is that of the great John

Who, ever holy, endured the desert and martyrdom,

And after that was two years in hell:

Paradiso 32. 31-33.

เรื่องของจอห์นแบ็ปติสต์ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์ ฉบับ “พระวรสารของนักบุญลูกา” (Luke) และ “นักบุญมัทธิว” (Matthew) จอห์นเป็นบุตรของนางเอลิซาเบทซึ่งเป็นพระญาติของพระแม่มารีย์ผู้บริสุทธิ์ และกำเนิดก่อนพระเยซู 6 เดือน จอห์นเดินทางไปทั่วลุ่มแม่น้ำจอร์แดนและประกาศให้ประชาชนกลับใจและรับบัพติศมาตามพระวอนของพระเจ้าผู้เป็นเจ้า ซึ่งพระเยซูก็รับบัพติศมาจากจอห์นด้วย จอห์นถูกเฮโรด (Herod) จับกุมเนื่องจากประชาชนนิยมและศรัทธาท่านมาก ในที่สุดท่านถูกตัดศีรษะตามคำขอร้องของนางซาโลเม (Salome) หลานสาวของเฮโรด สิ่งที่ได้จากตัวละครจอห์นแบ็ปติสต์คือความเชื่อเกี่ยวกับการเสด็จโปรดวิญญาณในนรกซึ่งรวมวิญญาณของจอห์นแบ็ปติสต์ด้วยหลังจากที่ท่านต้องถูกกักขังอยู่ที่นี้ถึง 2 ปี เพราะท่านเสียชีวิตก่อนพระเยซู 2 ปี ตามที่ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์

14 นักบุญปีเตอร์และนักบุญจอห์น (St. Peter, St. John)

จากการศึกษาพบว่าทั้งสองอยู่ในสวรรค์ดอกกุหลาบ

On the right you see that ancient father

Of the Holy Church to whom Christ entrusted

The keys of this so beautiful flower.

And he who, before he died, saw

All the heavy days of that lovely spouse

Who was won by the spear and by the nails,

Paradiso 32. 124-132.

เรื่องพระคำรัสเกี่ยวกับการสร้างคริสตจักรและการมอบกุญแจแผ่นดินสวรรค์ให้แก่นักบุญปีเตอร์ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์ เล่ม “พระวรสารของนักบุญมัทธิว” ส่วนเรื่องของนักบุญจอห์นปรากฏใน “พระวรสารของนักบุญมัทธิว” “นักบุญลูกา” และ “นักบุญมาระโก”

นักบุญยอห์นเป็น 1 ในสาวกคนสำคัญและได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่พระเยซูทรงรักมากที่สุด นักบุญยอห์นเป็นผู้ประพันธ์พระคริสตธรรมคัมภีร์เล่ม "วิวรณ์" (Revelation) ซึ่งเป็นเล่มสุดท้าย ตัวละครทั้งสองแสดงให้เห็นว่าผู้ที่เชื่อถือและศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้าและพระเยซูจะได้รับแผ่นดินสวรรค์เป็นผลตอบแทน

15 พระแม่มาลีผู้นิรมล (The Virgin Mary)

จากการศึกษาพบว่าพระแม่มาลีผู้นิรมลสถิตอยู่ในสวรรค์คอกุหลาบ

And as on this side there is the glorious seat

Of the lady of heaven and the other seats

Paradiso 32. 28-29.

เรื่องราวเกี่ยวกับพระแม่มาลีผู้นิรมลปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์เล่ม "นักบุญลูกา" "มัทธิว" "มาระโก" และ "ยอห์น" ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการกำเนิดพระเยซูและการตรึงกางเขน พระเยซูเป็นส่วนใหญ่ สิ่งที่ได้จากตัวละครพระแม่มาลีผู้นิรมลคือความศรัทธาที่ชาวคริสต์คาทอลิกมีต่อพระนาง โดยการยกย่องให้เป็นราชินีแห่งสวรรค์และพระมารดาของพระเยซู ดังนั้นแล้วแสงสว่างที่ออกจากพระนางจึงรุ่งโรจน์กว่าวิญญาณดวงอื่นๆ ในสวรรค์คอกุหลาบ

จากการศึกษาตัวละครจากพระคริสตธรรมคัมภีร์พบว่าตัวละคร 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ ตัวละครที่อยู่ในนรกภูมิและตัวละครที่อยู่ในอาณาจักรสวรรค์ ตัวละครที่อยู่ในนรกภูมิคือตัวละครที่เป็นตัวร้ายตามที่ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์เพราะไม่เชื่อในพระผู้เป็นเจ้าและพระเยซูว่าเป็นพระผู้ช่วยให้รอดและถูกตัดสินพดลกรรมด้วยแนวคิดคริสต์ศาสนาแล้วถูกวางไว้ในนรกขุมต่าง ๆ ตามความผิดบาปที่ได้กระทำ ส่วนตัวละครที่อยู่ในอาณาจักรสวรรค์สามารถแบ่งเป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ คือนุคคลที่ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมและนุคคลที่ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์พันธสัญญาใหม่ นุคคลที่ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมหากพิจารณาตามหลักเกณฑ์การวางตัวละครแล้วจะอยู่ในนรกขุมลิโมโบเพราะว่าเกิดก่อนคริสตกาล แต่เพื่อแสดงความเชื่อที่ว่าพระเจ้าทรงเลือกชาวอิสราเอลเป็นประชากรของพระองค์และความเชื่อที่ว่าพระเยซูลงไปปลดปล่อยดวงวิญญาณของพวกเขา ตัวละครกลุ่มนี้จึงถูกวางไว้ในอาณาจักรสวรรค์ ซึ่งได้แก่บรรพบุรุษของชาวอิสราเอล สตรีที่ศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้า ประกาศของพระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิม เนื่องจากพวกเขาเป็นส่วนร่วมในประวัติศาสตร์ความรอดเช่นกัน ส่วนนุคคลที่ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์พันธสัญญาใหม่คือเหล่านักบุญและพระแม่มาลีผู้นิรมลถูกวางไว้ในอาณาจักรสวรรค์อย่างแน่นอนเพราะว่าทรงเชื่อในพระเยซูว่าเป็นพระผู้ช่วยให้รอด (Messiah) และพระผู้เป็น

เจ้า จึงอาจกล่าวได้ว่าตัวละครกลุ่มนี้ถูกนำเสนอแนวคิดคริสต์ศาสนาในประเด็นของศีล
ธรรมและประเด็นของความศรัทธา